

STORTINGET

Dokument 15:8

(2017–2018)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

Spørsmål nr. 1051–1200
28. februar–19. mars 2018

Innhold

Spørsmål

1051.	Fra stortingsrepresentant Jonas Gahr Støre, vedr. helikopterberedskapen, besvart av statsministeren.....	11
1052.	Fra stortingsrepresentant Åslaug Sem-Jacobsen, vedr. tilsyn av fosterbarn, besvart av barne- og likestillingsministeren.....	13
1053.	Fra stortingsrepresentant Freddy André Øvstegård, vedr. barnefattigdom, besvart av barne- og likestillingsministeren.....	14
1054.	Fra stortingsrepresentant Ingunn Foss, vedr. god behandling ved hjerneinfarkt, besvart av helseministeren.....	15
1055.	Fra stortingsrepresentant Ivar Odnes, vedr. helseattest for førarkort, besvart av helseministeren.....	16
1056.	Fra stortingsrepresentant Ivar Odnes, vedr. helseattest for førarkort, besvart av samferdselsministeren.....	17
1057.	Fra stortingsrepresentant Steinar Ness, vedr. lån eller leasing av stridsvogner, besvart av forsvarsministeren	17
1058.	Fra stortingsrepresentant Ingrid Heggø, vedr. returordning for importbiler, besvart av klima- og miljøministeren	18
1059.	Fra stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik, vedr. genbank, besvart av landbruks- og matministeren	19
1060.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. PD og konsekvenser for fiskehelse og havbruksnæringen, besvart av fiskeriministeren	20
1061.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. postsmolt i lukket merr, besvart av fiskeriministeren.....	20
1062.	Fra stortingsrepresentant Mona Fagerås, vedr. foreldrebetaling i barnehage, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	21
1063.	Fra stortingsrepresentant Petter Eide, vedr. afghansk familie som har sittet i kirkeasyl på Fitjar i Hordaland, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	22
1064.	Fra stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland, vedr. mange omfattende og langvarige strømbrydd i Agder, besvart av olje- og energiministeren	23
1065.	Fra stortingsrepresentant Steinar Reiten, vedr. § 3 siste ledd i "Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket", besvart av landbruks- og matministeren	24
1066.	Fra stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand, vedr. sammenhengen mellom spesialundervisning og ordinær undervisning, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	24
1067.	Fra stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand, vedr. E16 Kvamskleiva, besvart av samferdselsministeren.....	26
1068.	Fra stortingsrepresentant Willfred Nordlund, vedr. terminere kontrakten om NH-90, besvart av forsvarsministeren	26
1069.	Fra stortingsrepresentant Tuva Moflag, vedr. Sykehuset Østfold Kalnes, besvart av helseministeren.....	27
1070.	Fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes, vedr. bruk av automatisk trafikkontroll i gater med fartsgrense under 50 km/t, besvart av samferdselsministeren	28
1071.	Fra stortingsrepresentant Terje Aasland, vedr. byvekstavtale for byområdet Grenland, besvart av samferdselsministeren	28
1072.	Fra stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson, vedr. føde- og barseltilbudet mot de uprioriterte ostepølvelkuttene, besvart av helseministeren	29
1073.	Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. Inn på tunet, besvart av arbeids- og sosialministeren.....	30
1074.	Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. energidrikker og koffeininnhold, besvart av eldre- og folkehelseministeren	31

1075.	Fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes, vedr. TISA forhandlingene, besvart av utenriksministeren	31
1076.	Fra stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen, vedr. Nobels Fredssenter, besvart av kulturministeren.....	32
1077.	Fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes, vedr. at Norge kun skal tilby Spinraza for SMA-pasienter under 18 år, besvart av helseministeren.....	33
1078.	Fra stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen, vedr. lastebiler ved Svinesundbrua, besvart av samferdselsministeren	34
1079.	Fra stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen, vedr. dobbeltspor fra Oslo til Gøteborg, besvart av samferdselsministeren	34
1080.	Fra stortingsrepresentant Mona Fagerås, vedr. flyttingen av FUG/FUB-sekretariatene til Bø i Telemark, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren.....	35
1081.	Fra stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik, vedr. å skattlegge inntektene til store teknologiselskap i landet der brukaren held til, besvart av finansministeren	36
1082.	Fra stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski, vedr. 62 barn etterlatt i utlandet mot sin viljei 2017, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	37
1083.	Fra stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski, vedr. at Statens Pensjonsfond Utland fortsatt er tungt inne i flere selskap som både bygger nye kullkraftverk og utvinner kull, besvart av finansministeren.....	39
1084.	Fra stortingsrepresentant Terje Aasland, vedr. Innovasjon Norge, besvart av næringsministeren.....	40
1085.	Fra stortingsrepresentant Steinar Reiten, vedr. den nasjonale jordvernstrategien, besvart av samferdselsministeren.....	41
1086.	Fra stortingsrepresentant Arne Nævra, vedr. postforsendelse, besvart av samferdselsministeren.....	43
1087.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. NIS-forskriften, besvart av næringsministeren	44
1088.	Fra stortingsrepresentant Silje Hjemdal, vedr. anbudskonkurransen om en hotellavtale med Helse Bergen, besvart av næringsministeren.....	45
1089.	Fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes, vedr. barselomsorgen, besvart av helseministeren.....	46
1090.	Fra stortingsrepresentant Ruth Grung, vedr. nordisk register over helsepersonell, besvart av utenriksministeren	48
1091.	Fra stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol, vedr. kvaliteten på nyutdannede spesialister, besvart av helseministeren.....	48
1092.	Fra stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol, vedr. rapporten «Rett til rett kjønn - helse til alle kjønn», besvart av helseministeren	50
1093.	Fra stortingsrepresentant Knut Arild Hareide, vedr. Danmarks formannskap i Europarådet, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	51
1094.	Fra stortingsrepresentant Geir Jørgen Bekkevold, vedr. departementets arbeid med å utrede en etikklov, besvart av barne- og likestillingsministeren	51
1095.	Fra stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen, vedr. skytebane for politiet på Rygge flystasjon, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	52
1096.	Fra stortingsrepresentant Siv Mossleth, vedr. besøkssentrene Nordland, Lom og Lierne, besvart av klima- og miljøministeren.....	53
1097.	Fra stortingsrepresentant Tore Storehaug, vedr. sikre tilstrekkeleg nettkapasitet i Nordland, besvart av olje- og energiministeren	54
1098.	Fra stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen, vedr. utbedring av farleden til Halden, besvart av samferdselsministeren	55
1099.	Fra stortingsrepresentant Audun Lysbakken, vedr. midler til fredsarbeid som norske sivilsamfunnsorganisasjoner, besvart av utenriksministeren.....	55
1100.	Fra stortingsrepresentant Arne Nævra, vedr. blyammunisjon, besvart av klima- og miljøministeren	56
1101.	Fra stortingsrepresentant Maria Aasen-Svensrud, vedr. planer for en godsterminal på Kopstad i Horten kommune, besvart av samferdselsministeren.....	58

1102.	Fra stortingsrepresentant Maria Aasen-Svensrud, vedr. avdeling Osterøy ved Bergen fengsel, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	58
1103.	Fra stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt, vedr. Kystvakten, besvart av forsvarsministeren .	59
1104.	Fra stortingsrepresentant Steinar Reiten, vedr. mangfold av villbier og andre pollinerende insekter, besvart av landbruks- og matministeren.....	60
1105.	Fra stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand, vedr. arbeidspraksis i studier ved universiteter og høyskoler, besvart av forsknings- og høyere utdanningsministeren.....	61
1106.	Fra stortingsrepresentant Sandra Borch, vedr. beredskapen i Nordområdene, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	62
1107.	Fra stortingsrepresentant Siv Mossleth, vedr. reindrift, besvart av klima- og miljøministeren ...	62
1108.	Fra stortingsrepresentant Tore Storehaug, vedr. dei tildelte oljeblokkene 10 kilometer frå Smøla, besvart av olje- og energiministeren	63
1109.	Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. vold mot barn, besvart av helseministeren.	64
1110.	Fra stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik, vedr. SMB-rabatten, besvart av finansministeren..	65
1111.	Fra stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik, vedr. renholdsbransjen, besvart av arbeids- og sosialministeren.....	66
1112.	Fra stortingsrepresentant Audun Lysbakken, vedr. traktaten om et atomvåpenforbud, besvart av utenriksministeren	68
1113.	Fra stortingsrepresentant Nils Kristen Sandtrøen, vedr. nye tiltaksplasser for varig tilrettelagt arbeid, besvart av arbeids- og sosialministeren.....	68
1114.	Fra stortingsrepresentant Nils Kristen Sandtrøen, vedr. ulvene i Julussa, besvart av klima- og miljøministeren	69
1115.	Fra stortingsrepresentant Kjell-Idar Juvik, vedr. nærpolitireformen, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	69
1116.	Fra stortingsrepresentant Tuva Moflag, vedr. Follo politidistrikt, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	70
1117.	Fra stortingsrepresentant Cecilie Myrseth, vedr. Innovasjon Norges sitt styre, besvart av næringsministeren.....	71
1118.	Fra stortingsrepresentant Lise Christoffersen, vedr. ferjerabatt for Nav-biler, besvart av samferdselsministeren.....	73
1119.	Fra stortingsrepresentant Mona Fagerås, vedr. situasjonen for menneskerettighetsforkjempere og demokratiet i Honduras, besvart av utenriksministeren....	74
1120.	Fra stortingsrepresentant Mona Fagerås, vedr. oppsigelse av SFO-plass, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	75
1121.	Fra stortingsrepresentant Tuva Moflag, vedr. kampanjen Metoo, besvart av statsministeren	76
1122.	Fra stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland, vedr. svangerskapskader knyttet til alkoholbruk eller andre rusmidler, besvart av helseministeren	77
1123.	Fra stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland, vedr. bivirkninger av tannfyllingsmaterialet amalgam, besvart av helseministeren	79
1124.	Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. retningslinjene for barneforsikring, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	80
1125.	Fra stortingsrepresentant Petter Eide, vedr. The Copenhagen declaration, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	81
1126.	Fra stortingsrepresentant Kari Anne Bøkestad Andreassen, vedr. distriktsstøtten til kommunene, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren.....	82
1127.	Fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes, vedr. Brånås avfallsdeponi, besvart av eldre- og folkehelseministeren	82
1128.	Fra stortingsrepresentant Silje Hjemdal, vedr. politiets telefontjeneste, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	84
1129.	Fra stortingsrepresentant Tore Hagebakken, vedr. pakkeforløp for rusbehandling (TSB), besvart av helseministeren.....	85
1130.	Fra stortingsrepresentant Tore Hagebakken, vedr. betalingsplikt for kommunene for pasienter innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling, besvart av helseministeren.....	86

1131.	Fra stortingsrepresentant Eirik Sivertsen, vedr. justeringer av kommunegrensen på Øya Austra, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren.....	86
1132.	Fra stortingsrepresentant Karin Andersen, vedr. rapport fra siste halvår 2017 fra norsk representasjon i Afghanistan, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	87
1133.	Fra stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl, vedr. kostnader knyttet til rovdyrangrep, besvart av klima- og miljøministeren.....	88
1134.	Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. folkehelsearbeid i kommunen 2017-2027, besvart av eldre- og folkehelseministeren	89
1135.	Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. godkjente Inn på tunet-gårder, besvart av landbruks- og matministeren	91
1136.	Fra stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl, vedr. dublerede celler, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	93
1137.	Fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken, vedr. Nedre Røssåga, besvart av olje- og energiministeren	94
1138.	Fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken, vedr. hvordan standard naturforvaltningsvilkår skal brukes mer aktivt også for gamle vannkraftverk, besvart av olje- og energiministeren	95
1139.	Fra stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson, vedr. Spinraza, besvart av helseministeren	96
1140.	Fra stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson, vedr. Freestyle Libre, besvart av helseministeren.....	96
1141.	Fra stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes, vedr. ervervstillatelse, besvart av fiskeriministeren.....	97
1142.	Fra stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes, vedr. degraderingen av Svalbard lufthavn, besvart av samferdselsministeren	98
1143.	Fra stortingsrepresentant Martin Henriksen, vedr. bemanningsnorm, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	98
1144.	Fra stortingsrepresentant Steinar Ness, vedr. eksporttall til hvert Mercosur-land fordelt innen ulike sektorer, besvart av næringsministeren	99
1145.	Fra stortingsrepresentant Steinar Ness, vedr. forventet økning i eksport til Mercosur-landene, besvart av næringsministeren.....	101
1146.	Fra stortingsrepresentant Kari Henriksen, vedr. momskompensasjon for kommunale bad, besvart av finansministeren.....	101
1147.	Fra stortingsrepresentant Nina Sandberg, vedr. rekrutteringsstrategi for norsk høyere utdanning og forskning, besvart av forsknings- og høyere utdanningsministeren.....	103
1148.	Fra stortingsrepresentant Nina Sandberg, vedr. familievennlige strukturelle tiltak for bedre kjønnsbalanse, besvart av forsknings- og høyere utdanningsministeren.....	104
1149.	Fra stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt, vedr. internasjonale operasjoner siden 1968, besvart av forsvarsministeren	105
1150.	Fra stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt, vedr. endringene i base- og støttestruktur, besvart av forsvarsministeren	107
1151.	Fra stortingsrepresentant Åsmund Aukrust, vedr. justisminister Sylvi Listhaugs kritikk av Ap, besvart av statsministeren	107
1152.	Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. epilepsi, besvart av helseministeren.....	108
1153.	Fra stortingsrepresentant Jonny Finstad, vedr. kjøp av transporttjenester, besvart av samferdselsministeren.....	109
1154.	Fra stortingsrepresentant Jonny Finstad, vedr. veisatsing i Nord-Norge, besvart av samferdselsministeren.....	110
1155.	Fra stortingsrepresentant Liv Gustavsen, vedr. private organisasjoner i større grad skal kunne samarbeide med politiet, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren.....	111
1156.	Fra stortingsrepresentant Terje Aasland, vedr. statens eierskap i selskaper, besvart av næringsministeren.....	112
1157.	Fra stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol, vedr. forebyggende tilgangen på hjelpemidler som gir bedre glukosekontroll for barn med diabetes type 1, besvart av helseministeren.....	113
1158.	Fra stortingsrepresentant Steinar Ness, vedr. å bygge hangar ved Sogndal Lufthavn, besvart av samferdselsministeren	114

1159.	Fra stortingsrepresentant Karin Andersen, vedr. bostøtte, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren	114
1160.	Fra stortingsrepresentant Jenny Klinge, vedr. overgrep mot barn, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	115
1161.	Fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken, vedr. kampen mot lakselus, besvart av fiskeriministeren.....	116
1162.	Fra stortingsrepresentant Morten Stordalen, vedr. beredskapsveier i Vestfold, besvart av samferdselsministeren.....	117
1163.	Fra stortingsrepresentant Kari Henriksen, vedr. lærlinger i barnehagene, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	118
1164.	Fra stortingsrepresentant Tore Storehaug, vedr. CO2-handtering, besvart av olje- og energiministeren	119
1165.	Fra stortingsrepresentant Nils Kristen Sandtrøen, vedr. Elverum tekniske verksted, besvart av forsvarsministeren	120
1166.	Fra stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad, vedr. bruk av private avtalespesialister i Helse Sør-Øst, besvart av helseministeren	121
1167.	Fra stortingsrepresentant Ole André Myhrvold, vedr. tilstanden ved Sykehuset Østfold, besvart av helseministeren.....	122
1168.	Fra stortingsrepresentant Åsunn Lyngedal, vedr. hvordan pasienter reiser til nødvendig behandling og kontroller i helseforetakene, besvart av helseministeren	123
1169.	Fra stortingsrepresentant Lars Haltbrekken, vedr. verneområde i Weddelhavet, besvart av utenriksministeren	124
1170.	Fra stortingsrepresentant Eirik Sivertsen, vedr. etablering av datasenter på Åsmyra i Fauske kommune, besvart av olje- og energiministeren	126
1171.	Fra stortingsrepresentant Per Espen Stoknes, vedr. ingeniør- og teknologiutdanningene i Norge, besvart av forsknings- og høyere utdanningsministeren	126
1172.	Fra stortingsrepresentant Nancy P. Anti, vedr. tap av rein, besvart av klima- og miljøministeren	128
1173.	Fra stortingsrepresentant Nancy P. Anti, vedr. opplæringsloven, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	129
1174.	Fra stortingsrepresentant Masud Gharakhani, vedr. sårbarhetskriterier ved internflukt, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	129
1175.	Fra stortingsrepresentant Freddy André Øvstegård, vedr. fedrekvote, besvart av barne- og likestillingsministeren.....	131
1176.	Fra stortingsrepresentant Svein Roald Hansen, vedr. Bouvetøya, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	132
1177.	Fra stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand, vedr. tilskuddet til voksenopplæringsorganisasjonene, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren.....	133
1178.	Fra stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand, vedr. driftsmidler til Luftforsvaret, besvart av forsvarsministeren	134
1179.	Fra stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland, vedr. akutt hjerneslag, besvart av helseministeren.....	134
1180.	Fra stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland, vedr. å utvikle sykehusene i Arendal og Flekkefjord, besvart av helseministeren	135
1181.	Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. tilbringartenesta for losar, besvart av samferdselsministeren.....	136
1182.	Fra stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen, vedr. studenter som har avsluttet profesjonsstudier i utlandet, besvart av helseministeren	137
1183.	Fra stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl, vedr. grensekriminalitet, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	138
1184.	Fra stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl, vedr. smugling og organisert kriminalitet, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	138
1185.	Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. å overføre 17 000 innbyggere fra Vestby til Kalnes sykehus, besvart av helseministeren	139

1186.	Fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe, vedr. å bedre tilbudet til ME- pasienter, besvart av helseministeren.....	140
1187.	Fra stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson, vedr. alunskiferdeponiet på Taraldrud, besvart av klima- og miljøministeren.....	141
1188.	Fra stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen, vedr. hatkriminalitet, besvart av justis-, beredskaps- og innvandringsministeren	142
1189.	Fra stortingsrepresentant Arne Nævra, vedr. blyammunisjon, besvart av klima- og miljøministeren	143
1190.	Fra stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol, vedr. utviklingen i ventetid for utredning og for tilpasning av høreapparat i de ulike regionale helseforetakene, besvart av helseministeren.....	144
1191.	Fra stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik, vedr. bemanningen på norske grensestasjoner, besvart av finansministeren.....	146
1192.	Fra stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik, vedr. North Connect, besvart av olje- og energiministeren	147
1193.	Fra stortingsrepresentant Martin Henriksen, vedr. læring, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	148
1194.	Fra stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski, vedr. hyblifisering, besvart av kommunal- og moderniseringsministeren	149
1195.	Fra stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson, vedr. ME-syke, besvart av helseministeren.....	150
1196.	Fra stortingsrepresentant Abid Q. Raja, vedr. svømmeopplæring i barnehagene, besvart av kunnskaps- og integreringsministeren	151
1197.	Fra stortingsrepresentant Sveinung Stensland, vedr. tilgang til eResept også for tannleger, besvart av helseministeren.....	152
1198.	Fra stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson, vedr. tidsplanen for å få på plass eldreombudet (eldre- pasient- og brukerombudet), besvart av eldre- og folkehelseministeren	153
1199.	Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. dyrevelferda i pelsdyrnæringa, besvart av landbruks- og matministeren	153
1200.	Fra stortingsrepresentant Geir Pollestad, vedr. omsett på verdensmarknaden av skinn av mink og rev, besvart av landbruks- og matministeren.....	154

**Oversikt over spørsmålsstillere og
besvarte spørsmål (1051 - 1200) for sesjonen 2017-2018.**

Partibetegnelser:

A Det norske Arbeiderparti
FrP Fremskrittspartiet
H Høyre
KrF Kristelig Folkeparti

Sp Senterpartiet
SV Sosialistisk Venstreparti
V Venstre
MDG Miljøpartiet De Grønne
R Rødt

Andersen, Karin (SV)	1132, 1159
Andreassen, Kari Anne Bøkestad (Sp)	1126
Anti, Nancy P. (Sp)	1172, 1173
Aukrust, Åsmund (A)	1151
Bekkevold, Geir Jørgen (KrF)	1094
Bollestad, Olaug V. (KrF)	1109, 1124, 1152, 1166
Borch, Sandra (Sp)	1106
Christoffersen, Lise (A)	1118
Eide, Petter (SV)	1063, 1125
Fagerås, Mona (SV)	1062, 1080, 1119, 1120
Finstad, Jonny (H)	1153, 1154
Foss, Ingunn (H)	1054
Fylkesnes, Torgeir Knag (SV)	1141, 1142
Gharahkhani, Masud (A)	1174
Gjelsvik, Sigbjørn (Sp)	1059, 1081, 1110, 1111, 1191, 1192
Grung, Ruth (A)	1060, 1061, 1087, 1090
Gustavsen, Liv (FrP)	1155
Hagebakken, Tore (A)	1129, 1130
Haltbrekken, Lars (SV)	1137, 1138, 1161, 1169
Hansen, Svein Roald (A)	1176
Hareide, Knut Arild (KrF)	1093
Heggø, Ingrid (A)	1058
Henriksen, Kari (A)	1146, 1163
Henriksen, Martin (A)	1143, 1193
Hjemdal, Silje (FrP)	1088, 1128
Huitfeldt, Anniken (A)	1103, 1149, 1150
Jacobsen, Siv Henriette (A)	1078, 1079, 1095, 1098, 1182
Juvik, Kjell-Idar (A)	1115
Kaski, Kari Elisabeth (SV)	1082, 1083, 1194
Kjerkol, Ingvild (A)	1091, 1092, 1157, 1190
Klinge, Jenny (Sp)	1160
Lyngedal, Åsunn (A)	1168
Lysbakken, Audun (SV)	1099, 1112
Mehl, Emilie Enger (Sp)	1133, 1136, 1183, 1184
Moflag, Tuva (A)	1069, 1116, 1121
Mossleth, Siv (Sp)	1096, 1107
Moxnes, Bjørnar (R)	1075, 1077, 1089
Myhrvold, Ole André (Sp)	1167
Myrseth, Cecilie (A)	1117
Mørland, Tellef Inge (A)	1064, 1122, 1123, 1179, 1180
Ness, Steinar (Sp)	1057, 1144, 1145, 1158

Nordlund, Willfred (Sp)	1068
Nævra, Arne (SV)	1086, 1100, 1189
Odnes, Ivar (Sp)	1055, 1056
Pollestad, Geir (Sp)	1181, 1199, 1200
Raja, Abid Q. (V)	1196
Reiten, Steinar (KrF)	1065, 1085, 1104
Sandberg, Nina (A)	1147, 1148
Sandtrøen, Nils Kristen (A)	1113, 1114, 1165
Sem-Jacobsen, Åslaug (Sp)	1052
Sivertsen, Eirik (A)	1131, 1170
Stensland, Sveinung (H)	1197
Stoknes, Per Espen (MDG)	1070, 1127, 1171
Stordalen, Morten (FrP)	1162
Storehaug, Tore (KrF)	1097, 1108, 1164
Strand, Marit Knutsdatter (Sp)	1066, 1067, 1105, 1177, 1178
Støre, Jonas Gahr (A)	1051
Toppe, Kjersti (Sp)	1073, 1074, 1134, 1135, 1185, 1186
Trettebergstuen, Anette (A)	1076, 1188
Wilkinson, Nicholas (SV)	1072, 1139, 1140, 1187, 1195, 1198
Øvstegård, Freddy André (SV)	1053, 1175
Aasen-Svensrud, Maria (A)	1101, 1102
Aasland, Terje (A)	1071, 1084, 1156

STORTINGET

Dokument 15:8

(2017–2018)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar

SPØRSMÅL NR. 1051

Innlevert 28. februar 2018 av stortingsrepresentant Jonas Gahr Støre

Besvart 9. mars 2018 av statsminister Erna Solberg

Spørsmål:

«Hvilke grep vil statsministeren ta for å styrke den totale helikopterberedskapen i Norge og når vil det foreligge et forslag til løsning for Kystvaktens helikopterkapasitet?»

BEGRUNNELSE:

Av mange årsaker har kyst- og havnasjonen Norge behov for en operativ helikopterberedskap. Mange mennesker, til havs og til lands, innen Forsvaret og i sivilsamfunnet, er avhengig av at det er tilgjengelige helikoptre.

Kystvakten står uten egne helikoptre. Det er en uakseptabel situasjon som ikke kan vare ved.

Av den opprinnelige bestillingen på 14 NH90-helikoptre skulle åtte gå til Kystvakten og seks til Sjøforsvarets fregatter. Ti år etter at NH90-helikoptrene skulle vært levert, har Kystvakten kun ett NH90-helikopter i delvis operasjon. Forsvarssjefen anbefalte nylig at alle de 14 NH90-helikoptrene bør forbeholdes fregattene. Det etterlater i så fall en kystvakt uten helikoptre.

At Kystvakten trenger egen helikopterkapasitet ble tydelig illustrert 18. februar: Da Hovedredningsssentralen Nord-Norge fikk melding om at en sjark med en fisker om bord var savnet ved Nord-Fugløya i Troms, var det et NH90-helikopter fra Kystvakten som ble sendt til området og fikk reddet fiskeren opp av sjøen.

Spørsmålet om helikopterberedskap favner flere samfunnssektorer – fiskeri, helse, beredskap, forsvar. Møter med folk som har sitt arbeid knyttet til hav og fiske illustrerer en dyp uro for manglene i beredskap som følge av en kritisk tilgang på helikopterkapasitet. Fra regjerin-

gens side har en gjentatte ganger hevdet at behovet Hæren i indre Troms har for helikopterstøtte vil kunne løses ved å trekke på Kystvaktens NH90-helikoptre. Nå har altså forsvarssjefen anbefalt at NH90-helikoptrene skal forbeholdes fregattene med hjemmebase Haakonsværn. I tillegg har Forsvarets spesialstyrker fremdeles behov for å få styrket sin helikopterkapasitet.

Ansvaret for Norges helikopterberedskap kan ikke knyttes til en sektor alene. Derfor bør statsministeren gi en samlet vurdering av hvordan beredskapen skal etableres på et forsvarlig nivå.

Svar:

Arbeidet med sikkerhet og beredskap er høyt prioritert av regjeringen. Hav- og landbaserte helikopterressurser utgjør en betydelig del av landets beredskap. Norges helikopterberedskap er knyttet til ulike sektorer, både på sivil og militær side.

Totalt sett ligger det i dagens planer en vesentlig styrking av helikopterkapasiteten i Norge. Antall helikoptre som opereres av Forsvaret vil etter planen øke med om lag 70 % fra nå og frem til 2022. I tillegg øker også antall baser helikoptrene opereres fra. I dag opererer Forsvaret fra 7 baser og skal etter planen i fremtiden operere fra åtte baser, samt fra fregatter og kystvaktfartøyer. På sivil side styrkes politiets kapasitet ved at dagens to eldre, små helikoptre erstattes med tre større politihelikoptre. Politiets nye helikoptre skal innføres i perioden 2019-2021.

Dagens Sea King-flåte er en pålitelig helikopterressurs, og i 2017 fløy 330-svadroen 4446 timer. Dette er de høyest-

te antall flytimer fra Sea King-flåten på ett år så langt. Sea King har de siste årene vært gjennom omfattende modernisering. Dette, sammenholdt med en erfaren 330-skvadron, medfører at vi har en redningshelikoptertjeneste av høy kvalitet. Redningshelikoptertjenesten styrkes med 16 nye AW101 redningshelikoptre, som etter planen skal være innfaset i løpet av 2020. Helikoptrene har langt bedre rekkevidde, større hastighet og bedre evne til å operere i dårlig vær enn dagens Sea King-helikoptre. Redningshelikopterkontrakten inneholder bl.a. opsjon på ytterligere inntil seks helikoptre for en eventuell fremtidig ny base i Nord-Norge og for et eventuelt fremtidig behov på Svalbard. En eventuell utløsning av opsjonene vil legges frem for Stortinget.

På Svalbard er også beredskapen styrket etter at det i 2014 kom på plass to Super Puma til Sysselemanden på Svalbard.

Luftambulanseberedskapen er også god, og over hele landet er det stasjonert luftambulanser. Hvert år assisteres om lag 20 000 pasienter ved hjelp av luftambulanse.

Politiets helikoptertjeneste er døgnbemannet og består av to helikoptre. Regjeringen har besluttet å styrke den nasjonale beredskapen og investerer i tre nye, større politihelikoptre med transportkapasitet. De tre helikoptrene skal leveres i løpet av 2019. I første omgang skal de ha base på Gardermoen slik helikoptertjenesten har i dag. Funksjonen planlegges senere flyttet det nasjonale beredskapssenteret for politiet på Taralrud. Anskaffelsen av politihelikoptre vil medføre en vesentlig styrking av politihelikopterberedskapen. I tillegg støttes politiet i dag av Beil-helikoptrene, både på Bardufoss og Rygge.

Totalt vil vi motta 33 nye helikoptre som styrker beredskapen vår: 16 redningshelikoptre, tre politihelikoptre og 14 NH90-helikoptre.

I forbindelse med behandlingen av Innst. 50 S (2017-2018), fattet Stortinget vedtak om videre utredning av helikoptervirksomheten på Bardufoss og Rygge. Nå følges Stortingets vedtak opp ved å vurdere konkrete alternativer for å sikre helikopterstøtte til Hæren fra Bardufoss, samtidig som det sikres økt støtte til Forsvarets spesialstyrker med utgangspunkt i Rygge. Det er ikke gitt rammer for de pågående utredningene utover det som ligger i Stortingets beslutning. Regjeringen vil komme tilbake med en anbefaling til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2018.

Som del av totalforsvarskonseptet, er det behov for å inngå kontrakter med sivile helikopterselskap for å dekke deler av Forsvarets behov for helikoptertjenester. Helikoptrene skal nyttes som supplement til Forsvarets egne helikoptre. Helikoptre som opereres av Forsvaret vil ha dedikerte roller primært til støtte for spesialstyrkene, Kystvakten og fregattvåpenet, samt redningstjeneste og beredskap for politiet.

Alle disse ressursene utgjør Norges samlede helikopterberedskap. De har ulike formål og kan, i ulik grad, brukes til å hjelpe andre formål.

Spørsmålet om når det vil foreligge en løsning for Kystvaktens helikopterkapasitet kan leses som at det mangler en plan for en slik løsning per i dag. Det er ikke riktig. Langtidsplanen for Forsvaret legger opp til en gradvis oppbygging av helikopterkapasiteten for Kystvakten frem til 2022. Det har vært utfordringer med å få innfaset NH90 ombord på Kystvaktens fartøyer, samt å klare å produsere tilstrekkelig med flytimer med de helikoptrene vi har mottatt så langt. Å få på plass en helikopterkapasitet på Kystvakten er krevende. NA er alle helikopterbærende kystvaktfartøyer klargjort for operasjoner med NH90 og vi er i gang med å løse oppdrag med NH90 om bord på Kystvakten.

Forsvarssjefen har innenfor sitt mandat gjort undersøkelser som peker på betydelige utfordringer knyttet til å levere tilstrekkelig antall flytimer til å dekke behovet til både fregatter og Kystvakt. På bakgrunn av dette har forsvarssjefen anbefalt at NH90-kapasiteten prioriteres til fregattene.

Forsvarsdepartementet er nå i gang med å vurdere forsvarssjefens anbefaling om å prioritere NH90 til fregattene. Det er flere momenter i rapporten som forsvarssjefens anbefaling bygger på som må gjennomgås grundigere før en slik beslutning eventuelt kan fattes. Dette er Forsvarsdepartementet godt i gang med ved hjelp av FFI. Det er avgjørende å avklare hvilket fremtidig ambisjonsnivå som bør legges til grunn for antall flytimer med NH90-flåten når disse helikoptrene er i en normal driftsfase. Vi vil vurdere om det er behov for, og eventuelt mulig ved hjelp av ulike tiltak, å forbedre flytimeuttaket og etablere gode anslag for hva dette vil koste. Prioritering av NH90-helikoptrenes planlagte oppgaver må gjøres når vi har svaret på disse spørsmålene. Alternative løsninger for å dekke eventuelle udekkede behov vil være en del av et påfølgende arbeid.

SPØRSMÅL NR. 1052**Innlevert 28. februar 2018 av stortingsrepresentant Åslaug Sem-Jacobsen****Besvart 13. mars 2018 av barne- og likestillingsminister Linda C. Hofstad Helleland****Spørsmål:**

«Vil statsråden sikre at tilsyn blir utført slik loven krever, og hvis nødvendig sørge for at barnevernet får tilført nødvendige ressurser for bedre oppfølging/tilsyn?»

BEGRUNNELSE:

Verdens Gang kunne nylig avsløre en alvorlig svikt i tilsyn av fosterbarn. I VGs artikkel (26.02.18) får vi opplyst at enkelte kommuner ikke har fått utført tilsyn grunnet mangel på tilsynsførere. Andre peker på at tilsyn har kommet sent i gang, eller at barnet har flyttet i løpet av året. Det er særdeles viktig at fosterbarna får den oppfølgingen de har krav på.

Svar:

Jeg viser til mitt svar av 6. mars på spørsmål nr. 1035 fra stortingsrepresentant Silje Hjemdal, samt svar av 9. mars på spørsmål nr. 1041 fra stortingsrepresentant Geir Jørgen Bekkevold og gjentar herfra:

Tilsyn er et sentralt virkemiddel for å ivareta rettsikkerheten til barn i fosterhjem. Barn i fosterhjem er i en sårbar situasjon og kan mangle muligheter til selv å gi uttrykk for hvordan de har det. Jeg er derfor enig i at det er svært alvorlig dersom kommunene ikke oppfyller sin lovpålagte plikt til å føre tilsyn med hvordan hvert enkelt barn har det i fosterhjemmet.

Jeg vil understreke at kommunene i dag har et klart ansvar for å føre tilsyn med barn i fosterhjem. Tilsynet skal bli utført på en forsvarlig måte, og de som skal utøve tilsynet, skal gis nødvendig opplæring og veiledning.

Bakgrunnen for at tilsynsordningen ble endret i 2014 var at den ikke fungerte som forutsatt, og at det var behov for et mer profesjonalisert og tydeligere kommunalt forankret tilsynsansvar. Det ble også lagt vekt på at tilsynet skulle skje innenfor stabile og forutsigbare rammer.

Samtidig ble kommunene gitt stor administrativ frihet til å bestemme hvordan ansvaret for tilsynet skal organiseres i kommunen, og økt frihet til å velge hvem som skal utøve tilsynet på kommunens vegne.

For å legge til rette for at den nye tilsynsordningen skulle fungere på en god måte, er det nærmere innholdet i tilsynsansvaret presisert i forskrift, og departementet har utarbeidet et eget rundskriv med utdypende merknader til forskriften. I tillegg har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet etter oppdrag fra departementet utarbeidet en veileder.

I "Meld. St. 17 2015-2016 Trygghet og omsorg. Fosterhjem til barns beste", er et av tiltakene å evaluere den nye tilsynsordningen. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har fått i oppdrag å følge opp dette tiltaket. Evalueringen vil bli et viktig bidrag ved en vurdering av om det er behov for å gjøre endringer i tilsynsordningen.

Jeg understreker at det er kommunene selv som må ivareta sitt ansvar for å føre tilsyn med barn i fosterhjem. Det er uakseptabelt dersom dette ikke skjer. Samtidig forventer jeg at også fylkesmennene gjennom tilsyn, råd og veiledning følger opp kommuner som svikter dette ansvaret.

Når det gjelder spørsmålet om sanksjoner, vil jeg vise til at fylkesmannen i dag har adgang til å legge kommunene mulkt ved oversittelse av fristene for gjennomgang av bekymringsmeldinger og gjennomføring av undersøkelser. Systemet bygger for øvrig på en forutsetning om at kommunene oppfyller sine lovpålagte oppgaver, og at de retter de avvikene som blir påpekt gjennom fylkesmannens tilsyn. En tilsynssak mot kommunen avsluttes ikke før fylkesmannen har konkludert med at kommunen har lukket avviket.

Jeg vil be Helsetilsynet etterspørre informasjon fra fylkesmennene om hvordan situasjonen er for etterlevelse av kravet i dag, om fylkesmannens oppfølging ved svikt og om kommunene retter avvikene.

Jeg vil avslutningsvis nevne at vi er i ferd med å iverksette flere tiltak som skal bidra til at svikt i det kommunale barnevernet blir håndtert. Jeg vil særlig nevne at direktoratet etablerer egne veiledningsteam som skal hjelpe kommuner til å få på plass nødvendige rutiner og arbeidsformer. Tilbudet skal gis til kommuner med høy risiko for svikt i tjenestene. Fylkesmannen har også fått i oppgave å gjennomføre dialogmøter i alle kommuner, der målgruppen er barnevernsleder og kommuneledelse. Tema for møtene er risiko- og tilstandsvurderinger i barnevernet og oppfølging av ev sviktområder. Jeg vil i tillegg ta opp dette spørsmålet med kommunesektorens organisasjon, KS.

SPØRSMÅL NR. 1053**Innlevert 28. februar 2018 av stortingsrepresentant Freddy André Øvstegård****Besvart 7. mars 2018 av barne- og likestillingsminister Linda C. Hofstad Helleland****Spørsmål:**

«Når utstyrssentraler er en viktig infrastruktur for at utsatte barn blir sosialt inkludert og kan delta i fritidsaktiviteter, bør det sikres et godt og likeverdig tilbud over hele landet. Rapporten som evaluerer den nasjonale tilskuddsordningen mot barnefattigdom kommer med forbedringspunkter.

Vil statsråden ta initiativ til å følge opp anbefalingene fra rapporten, som å øremerke tilskudd til utstyrssentraler, innføre retningslinjer for drift og etablere en overordnet organisering av utstyrssentraler?»

BEGRUNNELSE:

101 300 barn vokser opp i fattige familier, både antall og andel har økt betydelig. Mange av disse barna får ikke deltatt på fritidstilbud på lik linje som de andre. Mange barn sier at følelsen av ensomhet, det å ikke få være med på grunn av familienes økonomi, som noe av det verste med dårlig økonomi i familien. Den 16. Februar ble rapporten «Fra deltakelse til mestring» lansert, som evaluerer Nasjonal tilskuddordning mot barnefattigdom. En viktig del av tilskuddsordningen er tilskudd til utstyrssentraler rundt om kring i kommunene som låner ut fritidsutstyr til barn og unge, slik at flere kan delta.

Noen av de forholdene som framheves som viktig for å utvikle tiltak og fremme deltakelse blant barn og unge, er:

- at det tas utgangspunkt i arenaer og etablerte relasjoner til barn og unge for å utvikle relevante tiltak og senke terskelen for deltakelse
- at de er åpne for alle, bredt innrettet og ikke stigmatiserer
- at det er god kvalitet og attraktive tilbud
- at det er etablert systemer for tilgang til utstyr for deltakelse

Spesielt for utstyrssentraler fremheves:

- at det er etablert ordninger for drift av utstyrssentralen
- at kvaliteten på utstyret er bra, relevant og etterspurt av målgruppene og andre innbyggere i kommunen
- at ordningen blir allment kjent og brukt av et bredt spekter av innbyggerne i kommunen
- at det er etablert samarbeid mellom skole, barnehage eller andre som kan bidra til at alle barn og unge får tilgang til utstyr ved turer og arrangementer

Regjeringens politikk mot barnefattigdom har blitt kritisert for at de viktigste virkemidlene er smale ordninger kun for de aller svakeste som kan virke stigmatiserende, i stedet for universelle ordninger som virker inkluderende. Hvordan utstyrssentralene fungerer er viktig i dette bildet.

Svar:

Jeg kan forsikre representanten Øvstegård om at jeg følger nøye med på utviklingen av "Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom". I etterkant av evalueringen av tilskuddsordningen, skal anbefalingene til forskerne vurderes. Jeg er svært glad for at ordningen viser seg å nå utsatte barn og ungdom med inkluderende og treffsikre tiltak, og at mange av kommunene som mottar støtte har utviklet et godt samarbeid mellom frivillig og offentlige sektor i avhjelping av barnefattigdom.

Jeg har besøkt flere sentraler, sist i Oslo. At dette er lokale initiativ, der frivillige krefter gjerne med støtte fra kommunene, jobber for et best mulig tilbud er viktig i seg selv. Derfor ser jeg det ikke som formålstjenlig å øremerke midlene til utstyrssentraler. Jeg har tillit til at den enkelte kommune i samarbeid med lag og organisasjoner lokalt, har kunnskap om hvilke tiltak som bør prioriteres i sitt arbeid mot barnefattigdom. Det er laget et forenklet skjema i ordningen for kommuner som vil opprette eller videreutvikle utlånssentraler. Det er også laget et sett av kriterier for tilskudd fra ordningen som skal sikre at midlene brukes for å redusere de økonomiske barrierene for deltakelse i ulike ferie- og fritidsaktiviteter. Ordningen er enkel og åpen for søknader fra hele landet. En overordnet organisering av utstyrssentraler fra statens side er derfor lite hensiktsmessig.

I statsbudsjett for 2018 er det satt av om lag 270 millioner kroner til "Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom". Det er for 2017 gitt tilskudd til 56 utstyrssentraler med samlet tilskudd på mer enn 13 millioner kroner. For 2018 er det mer enn 100 søknader om midler til utstyrssentraler.

SPØRSMÅL NR. 1054**Innlevert 28. februar 2018 av stortingsrepresentant Ingunn Foss****Besvart 9. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Hva vil helseministeren gjøre for å sørge for at pasienter på Sørlandet får like god behandling ved hjerneinfarkt som andre steder i landet?»

BEGRUNNELSE:

Fædrelandsvennen har i flere artikler og også på lederplass satt fokus på at det er bosted som avgjør hvor god behandling du får ved et hjerneinfarkt. Det sies at vi som bor i Agder får dårligere behandling enn folk som bor på Østlandet eller i Stavangerområdet. Ifølge Fedrelandsvennen har flere pasienter fått alvorlige skader fordi Sørlandet sykehus ikke får bruke denne behandlingsformen på tross av at Sørlandet Sykehus har bedt om å få dette tilbudet. Hvis dette stemmer er det uakseptabelt og må gjøres noe med!

Svar:

Vi har en god slagbehandling i Norge, og vi har gode resultater for overlevelse etter hjerneslag når vi sammenlikner oss internasjonalt. Det viser tall fra OECD. Samtidig kan vi fortsatt bli bedre ved at flere pasienter kommer raskt til sykehus og får akutt slagbehandling – som f.eks. trombolyse (blodproppopløsende behandling) eller mekanisk trombektomi (blodproppen fiskes ut med et kateter via lysken).

Helse- og omsorgsdepartementet har innhentet innspill fra Helse Sør-Øst RHF om den akutte slagbehandlingen på Sørlandet sykehus, og om arbeidet med å utrede trombektomitilbudet i regionen som helhet.

Helse Sør-Øst RHF opplyser at det vil være mellom 275 og 385 pasienter hvert år som er aktuelle for mekanisk trombektomi i regionen. Behandlingen egner seg der hvor det er blodpropper i større kar i hjernen og hvor man kommer til behandling innen 6 timer etter slagsymptomene startet. Nyere studier har vist at man også kan ha nytte av behandlingen selv etter 6 timer, og antall personer som er aktuelle for behandlingen forventes derfor å øke. Oslo universitetssykehus HF er per i dag det eneste sykehuset som tilbyr mekanisk trombektomi i Helse Sør-Øst RHF.

Slagbehandlingen på Sørlandet sykehus HF (SSHF) er organisert med et slagsenter og sykehus i nettverk, hvor nevrologisk avdeling i Kristiansand har systemansvar for all slagbehandling i Agder. I Kristiansand har nevrologisk avdeling ansvar for all slagbehandling hele døgnet. Avdelingen har tilstedevakt og overlege i bakvakt. Arendal har

nevrolog på dagtid ukedager, ellers medisinsk vakt. Flekkefjord har medisinsk vakt hele døgnet.

SSHF kommer godt ut på kvalitetsindikatorerne i Norsk Hjerneslagregister og det nasjonale pasientsikkerhetsprogrammet. Helse Sør-Øst RHF opplyser at andelen som er uavhengige av hjelp fra andre ved tremånederskontroll etter slaget er 83 %. Gjennomsnittet for landet er 78 %. Tall fra Helsenorge.no viser at SSHF har en trombolyseandel på 22,9 %. Det er ifølge Helse Sør-Øst RHF høyere enn gjennomsnittet i Helse Sør-Øst RHF og landsgjennomsnittet, og oppfylder målet i oppdragsdokumentet for 2018 (målet er minst 20 %).

Per i dag har alle sykehus i Helse Sør-Øst RHF avtale med Oslo universitetssykehus HF om å ta kontakt med dem så raskt som mulig for drøfting, og deretter transportere de pasienter som trenger det raskest mulig dit. Sørlandet sykehus HF opplyser at det i snitt blir tre timer eller mer forsinkelse for pasienter fra Sørlandet, og at noen pasienter i Flekkefjord har vært transportert til Stavanger. SSHF opplyser at de har meldt ni avvikssaker som har sammenheng med mekanisk trombektomi. Sakene omhandler i all hovedsak forsinkelser som er knyttet til lang reisevei. I noen tilfeller er behandling gjort med forsinkelse. I andre tilfeller ble det ikke gjort behandling fordi det var gått for lang tid.

Når det gjelder organisering av trombektomitilbudet i helseregionene, viser jeg til Beslutningsforums vedtak i april 2017 om mekanisk trombektomi til behandling av akutt hjerneinfarkt. Beslutningsforum kom med tre vedtakspunkter:

1. Mekanisk trombektomi kan videreføres til behandling ved truende eller manifest hjerneslag.
2. Hver helseregion skal som følge av dette utrede organiseringen av hjerneslagbehandlingen og den prehospitaltjenesten for å ivareta sitt «sørge-for»-ansvar.
3. Helseregionene skal etter en slik gjennomgang, som er anbefalt i punkt 2, samordne føringer for tilbud om mekanisk trombektomi slik at det er felles førende prinsipper på tvers av regionene.

Antall pasienter som er aktuelle for trombektomi er begrenset, og det er derfor ikke aktuelt at alle sykehuse- ne tilbyr mekanisk trombektomi, opplyser Helse Sør-Øst RHF. Videre opplyser Helse Sør-Øst RHF at arbeidet med å utrede hvilke helseforetak som skal utføre trombektomi, i tillegg til Oslo universitetssykehus HF, startet i 2017. Arbeidet er strukturert i fire faser:

1. Utrede faglige kriterier for trombektomivirksomhet med tanke på nødvendig befolkningsgrunnlag, faglige forutsetninger for trombektomivirksomhet, faglige avhengigheter til ulike fagområder, kompetansebehov, utstyrskrav og tilgjengelighet.
2. Ekstern faggruppe gir en anbefaling om lokalisasjon(er) av mekanisk trombektomi i Helse Sør-Øst på kort og lang sikt.
3. På bakgrunn av anbefalingene fra fase 2, vurdere hvordan den prehospitale tjenesten kan organiseres og hvordan pre- og intrahospitale tjenester må samhandles.
4. På bakgrunn av utredningen og anbefalingene fra fase 1, 2 og 3 utarbeider en redaksjonsgruppe en samlet anbefaling om en fremtidig organisering av mekanisk trombektomi i Helse Sør-Øst på kort og lang sikt.

Fase 1 er nå avsluttet og det foreligger en delrapport hvor det er konsensus om faglige avhengigheter med hensyn til fagområder, kompetanse- og utstyrskrav. Fase 2 er godt i gang med involvering av fagpersoner fra øvrige regioner, som vil gi anbefalinger om mulige lokalisasjoner. Involveringen av representanter fra de øvrige regi-

onene skal i tillegg sikre felles førende prinsipper på tvers av regionene.

Helse Sør-Øst RHF utreder modeller som bygger på prinsippet om «sykehus i nettverk», og som sikrer at alle pasienter i regionen kan få et likeverdig tilbud og bli raskt vurdert for behandling med trombolyse og mekanisk trombektomi. Helse Sør-Øst RHF anser det som viktig å utvikle en god og dekkende modell for regionen som helhet, ettersom ikke alle helseforetak i Helse Sør-Øst RHF kan tilby denne behandlingen. Helse Sør-Øst RHF opplyser avslutningsvis at arbeidet med å utrede utbredelsen av behandlingstilbudet med mekanisk trombektomi gis høy prioritet og forventes ferdigstilt i løpet av første halvdel av 2018.

Avslutningsvis nevner jeg også at Helsedirektoratet har laget pakkeforløp for akuttfasen av hjerneslag, som ble implementert i desember 2017. Pakkeforløpene skal sikre riktig behandling til riktig tid, og skaper forutsigbarhet og trygghet for pasientene. Det bidrar til likeverdige tilbud til pasienter og pårørende uavhengig av bosted. Helsedirektoratet jobber nå med å utvikle pakkeforløp for rehabilitering etter hjerneslag.

SPØRSMÅL NR. 1055

Innlevert 28. februar 2018 av stortingsrepresentant Ivar Odnes

Besvart 12. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Det er i dag krav om at bilførere over 75 år må ha helseattest for at førarkortet skal være gyldig.

Dette medfører mye arbeid for legene, kan statsråden svare på kor mye tid som går med til denne testinga og kor mye dette kostar samfunnet?»

Svar:

Det er Samferdselsdepartementet som er ansvarleg departement for førarkortforskrifta. Helsedirektoratet har utarbeidd helsekrava som er vedlegg til forskrifta på vegne av Vegdirektoratet.

Frå 2013 vart det eit krav at førarkortet alltid skal ha påteikna gyldighetstid og eventuelle vilkår for kvar einskild klasse. Aldersgrensa for helseattest vart samstundes auka frå 70 til 75 år. Dei fleste av EU-landa har ei liknande ordning som Noreg. Ved fornying etter fylte 75 år, må søkar legge fram ein vanleg helseattest med inntil 3 års

gyldighet. Etter fylte 78 år kan helseattest skrivast ut med inntil 2 års gyldighet. Ordninga kan mellom anna fange opp eldre førere med høg helseisiko som elles ikkje ville gått til legen. Det er viktig for trafikksikkerleiken at dei som køyrer bil oppfyller naudsynkte krav til helse.

Helsedirektoratet reknar at den samla årsverksinnsatsen ved helseundersøkingar for personar som får fornya førarkort ved 75-, 78- og 80-årsalder utgjer om lag 10 år-sverk.

Talet årsværk for helseattestane ved 75 års alder utgjer ca. 4,5.

For å rekne ut den samfunnsøkonomiske kostnaden knytt til krav om fornying av helseattest etter 75 år, er det fleire faktorar som må utgreiast, mellom anna om kravet medfører reduserte ulukkestat.

Tala for 2017 syner at i aldersgruppa over 75 år var det 2534 tilrådingar til politiet om inndraging frå fylkesmannen, av 8991 totalt. Fleirtalet av desse sakene, 1666 saker, var i sjukdomskategorien "kognitiv svikt". Etter Helse-

direktoratet si vurdering vert mange av desse fanga opp nettopp på grunn av kravet til helseattest ved fylte 75 år og 78 år.

Eg syner elles til svar frå Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen på spørsmål 1056, som peikar på er det ak-

tuelt å vurdere å vidareutvikle gjeldande reglar i lys av ny kunnskap og røynsler frå andre land, særleg om vi kan gjere det enklare både for dei som har førarkort og for styresmaktene, samstundes som trafikktryggleiken ikkje vert skadelidande.

SPØRSMÅL NR. 1056

Innlevert 28. februar 2018 av stortingsrepresentant Ivar Odnes

Besvart 8. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Det er i dag krav til at personar over 75 år må ha helseattest for at førarkortet skal vere gyldig.

Kan statsråden syne til dokumentasjon på at dette kravet medfører reduserte ulykkestal der personar i denne gruppa er årsak til ulykka?»

Svar:

Det er aktuelt å vurdere å vidareutvikle dagens reglar om helseattest for førarkort i lys av dagens kunnskap og erfaringar frå andre land, særleg om vi kan gjere det enklare

både for dei som har førarkort og for styresmaktene, samstundes som trafikktryggleiken ikkje blir skadelidande.

Aldersgrensa for helseattest blei auka frå 70 til 75 år i 2013 særleg på grunn av betre helse blant eldre. Det er viktig for trafikktryggleiken at dei som køyrer bil oppfyller naudsynte krav til helse. Aldringsprosessen fører til at funksjonar som er viktige for å køyre sikkert, blir svekka og med aukande alder følgjer oftare sjukdom og auka medisinbruk. Hos eldre kan det og vere helsetilstander som kvar for seg ikkje er til hinder for å køyre bil på ein forsvarleg måte, men der summen av tilstandane kan føre til auka risiko.

SPØRSMÅL NR. 1057

Innlevert 28. februar 2018 av stortingsrepresentant Steinar Ness

Besvart 8. mars 2018 av forsvarsminister Frank Bakke-Jensen

Spørsmål:

«Når vil regjeringa legge frem en sak om lån eller leasing av stridsvogner tilgjengelige fra 2019 for Stortinget, hvor mange stridsvogner mener statsråden at Hæren trenger for å kunne løse sitt oppdrag på en tilfredsstillende måte, og kan statsråden garantere at det faktisk vil bli leiet inn eller leaset moderne stridsvognekapasitet til Hæren fra 2019?»

BEGRUNNELSE:

I Innst. 50 S (2017 – 2018) gjorde Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringa legge til grunn at landmakten skal ha en moderne stridsvognekapasitet, og ber regjeringa legge frem en sak om lån eller leasing av stridsvogner tilgjengelige fra 2019 for å oppnå en raskest mulig oppgradering av brigadens stridsvognekapasitet.»

Blant annet Kavaleriklubben uttrykker bekymring for regjeringens plan om å utsette investeringer i permanent moderne stridsvognekapasitet. Man er samtidig bekymret for at det ikke lar seg gjøre å leie eller lease moderne strids-

vognkapasitet. Kavalierklubben viser til at det er mulig å raskt få Norges Leopard 2 oppgradert til LEO2A7V-modell slik som Danmark, Tyskland, Nederland gjør og planlegger å anvende frem til 2040.

NATO er tydelige på at Norge må styrke sin mekaniserte brigade i Nord. I et intervju publisert av Forsvarets forum 14. februar utaler NATOs generalsekretær blant annet følgende:

«Norge kan også ta mål av seg å ha en fullverdig brigade – med moderne panservogner, artilleri og luftvern – tilgjengelig på kort varsel». Videre forklarer NATOs generalsekretær at «dette dreier seg om å øke bemanningen og modernisere og bedre utstyret i den brigaden Norge allerede har».

SPØRSMÅL NR. 1058

Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Ingrid Heggø

Besvart 7. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen

Spørsmål:

«15.06.17 stilte Irene Johansen skriftlig spørsmål vedkommende manglende oppfølging på anmodningvedtak 309 i statsbudsjettet for 2017. Der ba Stortinget om ei ordning for å sikre alle som importerer biler til landet, også privatimport, vert omfatta av dei lovpålagde returordningane og bidra til finansiering av desse. Dåverande klima og miljøminister svara at det vart jobba med å finne ei løysing. Det er framleis ikkje komme oppfølging.

Når kan Stortinget forventa eit forslag til løysing?»

GRUNNGJEVING:

Norge er gjennom EØS avtala forplikta til å ha eit retursystem for bilar. Det følger av avfallsforskrifta at kjøretøy som vert produsert eller vert importert må vere tilknytta eit slikt system. Det er veldig viktig å få på plass ei ruteordning som omfamnar alle, også importbiler slik at ikkje bilar vert skrota ute i naturen, men på ordna mottak for gjenvinning. Men tida går og handling manglar frå regjeringa si side. Eg viser forøvrig til både spørsmål og grunngeving frå representanten Irene Johansen og svaret frå dåverande klima- og miljøminister.

Svar:

Gjennom sin behandling av Prop. 2 S (2017-2018) ga Stortinget støtte til regjeringens anbefaling om at landmakten trenger en moderne stridsvognkapasitet. Regjeringen arbeider nå videre med gjennomføringen av anskaffelse av en moderne stridsvognkapasitet i lys av Stortingets behandling. Som en del av dette arbeidet gjennomføres også vurderinger om antall stridsvogner. I henhold til vedtaket i Stortinget vil jeg legge frem en sak om lån eller leie av stridsvognkapasitet for Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018. Der vil jeg fremme mine anbefalinger i spørsmålet om lån eller innleie.

Svar:

Norge er forpliktet gjennom EØS-avtalen til å ha et retursystem for biler. Alle som importerer bil er pliktig til å dokumentere at de er medlem av et godkjent returselskap for kasserte kjøretøy. Returselskapet har ansvaret for innsamling, miljøsanering og gjenvinning av disse bilene når de kasseres.

Returselskapet Autoretur er etablert for å ivareta disse oppgavene, og alle som vil importere en ny eller en brukt bil må tegne medlemskap i Autoretur ved å betale et miljøgebyr. Enkelte kjøretøy kan som kjent falle utenfor denne ordningen fordi Autoretur ikke har tilgang til informasjon om parallell- og privatimportører.

Miljødirektoratet vil nå gjennomføre økt tilsyn med selskaper og personer som driver med import av biler i en viss skala, for å sørge for at de oppfyller sine forpliktelser etter regelverket.

Jeg arbeider for å få på plass en god løsning som sikrer at alle biler omfattes av returordningen og bidrar til finansieringen av den. Som representanten påpeker, har også Stortinget i anmodningsvedtak bedt regjeringen om å utrede en ordning for å sikre dette. Jeg vil på egnet måte komme tilbake til Stortinget om dette.

SPØRSMÅL NR. 1059**Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik****Besvart 7. mars 2018 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale****Spørsmål:**

«Vil statsråden jobbe for en løsning hvor staten tar sitt ansvar for å ta vare på genetikken i de gamle verpehønslinjene og sikre dyremateriale til forsøk og forskning og øker sin finansiering av genbanken for verpehøns?»

BEGRUNNELSE:

På Hvam videregående skole ligger den nasjonale genbanken for verpehøns. Genbanken inneholder levende genmateriale for 12 hønseraser og består av et hønsehus hvor det produseres egg for konsum og klekking, et klekkeri hvor det klekkes 16 800 egg årlig og et kyllinghus hvor dyr som ikke settes i avl føres fram.

Norsk genressurscenter har det formelle og faglige driftsansvaret for genbanken og gjennom en egen driftsavtale har Hvam hatt ansvaret for den daglige driften siden 1973. Genbanken har viktig rolle som bidragsyter til norsk fjørfeholds svært gode helsestatus. På Hvam er det kompetanse til å drifte genressurscenteret for verpehøns. Samtidig mener Senterpartiet kunnskap om avl og dyrehelse er viktig å vektlegge i opplæringen.

NIBIO har på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet utviklet en 10-årig strategiplan for genbanken på verpehøns. Strategiplanen oppsummerer Genbanken for verpehøns sitt samfunnsoppdrag de neste ti årene som vurderes å ha tre hovedkomponenter:

- 1) Sikre genetikken i verpehønslinjene som forsynte det norske hønseeggmarkedet fram til 1995.
- 2) Bidra til god helsestatus i norsk fjørfeproduksjon ved salg av smittefritt dyremateriale til hobbyfjorfamiljøet og mindre eggprodusenter.
- 3) Leverer dyremateriale til forsøk.

Opprettholdelse og drift av en genbank er et statlig ansvar. I dag får Hvam et årlig driftstilskudd på kr 600 000. Til tross for dette går genbanken med et årlig underskudd på ca. kr. 500 000,-. Det kan ikke forventes at Hvam videregående skole og fylkeskommunen fortsetter å ta denne merkostnaden for et viktig nasjonalt anliggende. Det var blant annet en del av bakgrunnen for at fylkesrådmannen i Akershus foreslo å avvikle genbankens drift ved Hvam. Hovedutvalg for utdanning og kompetanse i Akershus fylkeskommune fattet imidlertid 27.02.18 følgende vedtak (saken avgjøres endelig i fylkestinget 19.03.18):

”Hvam videregående skole ved Akershus fylkeskommune går i dialog med Norsk Genressurscenter ved NIBIO, Landbruks- og matdepartementet og mulige næringsaktører vedrørende

driftsavtalen mellom Norsk Genressurscenter ved NIBIO og Hvam videregående skole om Norsk genbank for verpehøns. På Hvam er det kompetanse til å drifte genressurscenteret for verpehøns og kunnskap om avl og dyrehelse må vektlegges i opplæringen. Hvis det ikke er mulig å få til økt finansiering fra staten og ev. bidrag fra relevante næringsaktører må partene utarbeide en plan for avvikling av driften.»

Senterpartiet ser det som viktig at staten tar sitt ansvar for å ta vare på genetikken i de gamle verpehønslinjene og sikre dyremateriale til forsøk og forskning. Det er viktig for å sikre fortsatt god helsestatus i norsk fjørfeproduksjon.

Svar:

Genbanken for verpehøns som ligg til Hvam vidaregåande skule ved Akershus fylkeskommune, mottok årleg driftstøtte over statsbudsjettet, jf. prop. 1S (2017-2018) frå Landbruks- og matdepartementet (LMD).

I løpet av dei 5 siste åra har genbanken òg mottok støtte til fleire naudsynte investeringar og til fleire faglege utgreiingar som har avdekkja den genetiske verdien av verpehønsene som genbanken tek vare på. Gjennom avtalen med Norsk genressurscenter ved NIBIO har genbanken òg tilgang til fagleg rettleiing frå genressurscenteret.

Akershus fylkeskommune melde i 2017 i frå om at dei ikkje ynskte å forlengje driftsavtala med NIBIO for meir enn 2 år. LMD gav då NIBIO i oppgåve å utforma ein strategi for vidare drift av genbanken.

Stortingsrepresentanten viser til utkastet til vedtak i saka som skal handsamast i fylkestinget i Akershus 19. mars 2018. Eg vil difor avventa fylkeskommunen sitt vedtak før den vidare drifta av genbanken for verpehøns blir vurdert.

SPØRSMÅL NR. 1060**Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Ruth Grung****Besvart 8. mars 2018 av fiskeriminister Per Sandberg****Spørsmål:**

«PD har store konsekvenser for fiskehelse og havbruksnæringen. Næringsaktører savner en mer offensiv strategi for å hindre spredning, spesielt forebygge at den spres videre nordover. Det stilles også spørsmål om hvorfor Mattilsynet praktiserer regelverket så ulikt med å kreve 28 km sone for noen lokaliteter for å hindre spredning mens andre i samme sone får krav om 10 km.

Er statsråden fornøyd med hvordan PD-strategien har fungert, og hvorfor stilles det ikke krav om PD-vaksine for alle i de utsatte sonene 6 til 8?»

Svar:

Jeg er enig i at PD har store konsekvenser for fiskehelse og for havbruksnæringen. Den tidligere tilnærmingen med obligatorisk utslakting (stamping out) ved påvisning av sykdommen nord i Trøndelag, fikk etter hvert for store konsekvenser for næringen og lokalsamfunn. Den nye PD-forskriften som kom i 2017 åpner for at Mattilsynet kan finne den konkrete beste løsningen i hvert enkelt tilfelle, og iverksette situasjonstilpassede tiltak. Målet med forskriften og strategien er imidlertid uendret; å redusere konsekvensene av sykdommen der den finnes og hindre at den spres til nye områder.

Det er forståelig at oppdrettere i Nordland er bekymret for PD-situasjonen nord i Trøndelag. Jeg vil imidlertid påpeke at det at vi her har gått bort fra obligatorisk utslakting, ikke betyr at vi aksepterer at sykdommen skal få feste seg i dette området, og på denne måten være med på å utvide den endemiske PD-sonen. Situasjonen er snarere tvert i mot, da Mattilsynet mener vi kan oppnå det samme, med mindre nærings- og samfunnsmessige kon-

sekvenser ved å samordne tiltakene ved utbrudd i Trøndelag gjennom opprettelse av kontrollområder med situasjonstilpassede tiltak. Denne tilnærmingen har som mål å sørge for at dette området igjen kan bli fritt for PD.

I tråd med den nye forskriften, som åpner for å finne den konkrete beste løsningen i hvert enkelt tilfelle, vil altså Mattilsynet fastsette lokale kontrollområdeforskrifter. Det blir således foretatt en konkret faglig vurdering av det enkelte utbrudd, og risiko for videre spredning, om hvorvidt det riktige er utslakting eller opprettelse av et kontrollområde.

Ingen utbrudd av sykdom er like. Avstand til andre lokaliteter, strømforhold, biomasse i området, samt driftsstruktur og produksjonsplaner er forhold som må tas med i betraktning når tiltak vurderes og ev. kontrollområder utformes. At ulike kontrollområder får ulik utstrekning er derfor naturlig. Bekjempelsesplanen, som snart kommer, skal sikre forutsigbarhet og likebehandling for næringsaktørene i forbindelse med utforming av tiltak.

Når det gjelder pålagt vaksinerings, ble dette kravet satt på vent fordi vi ville være sikre på at vaksinert fisk ikke ga falske positive utslag i den rutinemessige screeningen for PD som gjøres hver måned. Etter å ha innhentet faglige råd fra Mattilsynet og Veterinærinstituttet, arbeider vi nå med å endre kravene til prøvetaking i forskriften. Et forslag til endring av regelverket vil bli sendt på høring innen kort tid. Dette gjør at vi kan pålegge vaksinerings i området fra Flatanger til Sømna uten å skape problemer for denne screeningen. Vaksinerings vil dempe smittepresset i området, og kunne virke sammen med strenge transporttiltak for å styrke grensen mellom PD-sonen og overvåkingssonen.

SPØRSMÅL NR. 1061**Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Ruth Grung****Besvart 7. mars 2018 av fiskeriminister Per Sandberg****Spørsmål:**

«Det er ikke krav om konsesjon for å etablere smoltanlegg på land, mens tilsvarende lukkede anlegg i sjø for posts-

molt krever konsesjon. Det til tross for at lukkede anlegg i sjø vil gi langt mindre inngrep i strandsonen i form av

produksjonsanlegg, gi mer energieffektiv produksjon og øke konkurransekraften.

Hva er den faglige begrunnelsen for en slik forskjellsbehandling, og vil ministeren ta initiativ til likebehandling av postsmoltanlegg på land og lukkede anlegg i sjø uten miljøutslipp?»

Svar:

Dette er et spørsmål som ble vurdert og drøftet i forbindelse med Meld. St. 16 (2014–2015) om forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett.

I forkant av meldingen sendte departementet ut et høringsnotat hvor problemstillingen er drøftet nærmere under kapittel 9.2.2. Her fremkommer det at eventuell åpning for vederlagsfri produksjon av storsmolt i sjø reiser en rekke problemstillinger. Problemstillingene var bl.a. knyttet til hva som skal anses som et "lukket" anlegg, hvor stor risikoen for rømming vil være og gjeldende begrensninger på flytting av fisk - som vil bli aktuelt for flytting av storsmolt i lukket anlegg til videre produksjon i åpen merd. Videre ble det pekt på utfordringer knyttet til hvor stor smolt som eventuelt skulle tillates og utfordringer knyttet opp mot eksisterende regime for antallsbegrensede akvakulturtillatelse i sjø.

Regjeringen vurderte etter dette å ikke tilrå å åpne for vederlagsfri postsmoltproduksjon i sjø. I meldingen til Stortinget skrev derfor regjeringen at:

"Postsmoltproduksjon i sjø skjer imidlertid i allmennhetens areal, og det er da naturlig at myndighetene behandler slik produksjon på lik linje med kommersielle matfisktillatelse – i tråd med begrunnelsen som er gitt for landbasert oppdrett."

Næringskomiteen sluttet seg til regjeringens syn på saken og skrev i sine merknader at: "Komiteen deler regjeringens syn på at postsmoltproduksjon i sjø behandles på lik linje med kommersielle matfisktillatelse.", jf. Innst. 361 S (2014–2015) pkt. 2.15. Stortinget ga sin tilslutning til dette i sin behandling av meldingen.

Utfordringene knyttet til å gi vederlagsfrie tillatelse til postsmoltproduksjon i lukkede anlegg i sjø, som fremkommer i dokumentene som nevnt over, er ikke endret. Jeg har likevel besluttet at det skal foretas en ny vurdering av dette spørsmålet.

For ordens skyld vil jeg gjøre oppmerksom på at det også er krav om akvakulturtillatelse for landbaserte anlegg. Forskjellen er at tillatelse til landbaserte anlegg tildeles løpende og uten vederlag. For kommersielle akvakulturanlegg i sjø er tillatelsene, når det gjelder laks, ørret og regnbueørret, antallsbegrenset og tildeles i tildelingsrunder. Det tas vederlag for slike kommersielle tillatelse i sjø.

SPØRSMÅL NR. 1062

Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Mona Fagerås

Besvart 7. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«På bakgrunn av de oppsiktsvekkende tallene fra SSBs rapport, mener ministeren at regjeringens innretning av ordningen med redusert foreldrebetaling/gratis kjerntid i barnehagene er vellykket, og hva har ministeren foretatt seg i forkant av årets søknadsfrist, slik at alle foreldre som er i målgruppen er gjort kjent med gjeldene moderasjonsordninger for barnehageplass?»

BEGRUNNELSE:

Våren 2015 innførte regjeringen redusert foreldrebetaling for familier med lav husholdsinntekt. Ordningen ble videreført i statsbudsjettet 2018.

I en rapport utført av Statistisk Sentralbyrå på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, viser at hele 60 prosent av lavinntektsfamiliene med barn i barnehage ikke

kjenner til ordningen med gratis kjerntid. For mange er også redusert foreldrebetaling ukjent. At 1700 foreldre som kunne fått billigere barnehageplass, ikke kjenner til, eller benytter seg av tilbudet, er etter spørsmålsstillerens syn en sterk indikasjon på at ordningen er for vanskelig og byråkratisk for mange å forholde seg til. I dag går fristen om å søke redusert betaling for barnehageplass 2018 ut.

Hvis tallene framover ikke bedrer seg betraktelig, er dette i tilfelle en ordning som ikke ser ut til å nå frem til de som trenger det mest.

Svar:

Barnehagen er en viktig arena for små barns utvikling og regjeringen ønsker at flere familier med lav inntekt skal ha anledning til å ha barn i barnehage. Derfor har vi innført to nasjonale moderasjonsordninger. Nasjonalt min-

stekrav for foreldrebetaling tilrettelegger for at ingen husholdninger skal betale mer enn 6 pst. av sin inntekt for en barnehageplass, der maksimalprisen er den øvre grensen. Videre har alle tre-, fire- og femåringer i familier med lav inntekt rett til gratis kjernetid i barnehage. I 2018 hever regjeringen inntektsgrensen for rett til gratis kjernetid til 533 500 kroner fra 1. august, noe som medfører at om lag 6 600 flere barn vil få rett til gratis kjernetid. I 2017 fikk vel 35 700 barn lavere oppholdsbetaling grunnet lav inntekt, mens om lag 21 000 barn fikk innvilget gratis kjernetid grunnet lav inntekt. Sammenliknet med 2016 er det 2 400 flere barn som fikk lavere foreldrebetaling og 2 700 flere barn som fikk gratis kjernetid i barnehage.

Det er viktig at gode ordninger når frem til dem som trenger dem og vi må sørge for at foreldre har kjennskap til moderasjonsordningene. Regjeringen er derfor i gang med å evaluere moderasjonsordninger for foreldrebetaling i barnehage. Dette inkluderer å utrede og vurdere om søknadsordningen for moderasjon kan gjøres enklere, slik at systemet automatisk kan sjekke hvem som er i mål-

gruppen for lavere foreldrebetaling. Barnetilsynsundersøkelsen 2016 var utført av SSB på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, og rapporten vil være et sentralt underlag for den pågående evalueringen av moderasjonsordningene.

Rapporten fra SSB viser at vi kan bli bedre til å få informasjon om moderasjonsordninger frem til de som trenger det. Kommuner har mange kontaktflater til barnefamiliene og har en viktig rolle i dette informasjonsarbeidet. I 2018 viderefører vi derfor 10 millioner kroner slik at kommuner kan drive aktivt informasjons- og rekrutteringsarbeid. I SSBs rapport kommer det også frem at kjennskap til moderasjonsordninger varierer med mors fødeland, og at færre barn går i barnehage dersom mor er født i ikke-vestlige land. I 2018 har vi derfor opprettet en ny tilskuddsordning på 20 mill. kroner som kommuner kan søke på for å rekruttere minoritetsspråklige barn til barnehage. Samlet vil dette bidra til økt kjennskap om gjeldende moderasjonsordninger for foreldre som er i målgruppen.

SPØRSMÅL NR. 1063

Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Petter Eide

Besvart 7. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Fredag den 23. februar ble en familie med tre barn hentet ut, tidlig om morgenen, i en politiaksjon for å returneres til Afghanistan. Ifølge moren i familien bar en av politibetjentene våpen, trukket ut av hylsteret, ved aksjonen.

Kan justisministeren bekrefte våpenbruk ved aksjonen, hvilke politifaglige vurderinger ble gjort for bevæpningsordren, og hvilke konkrete instruksjoner om våpenbruk ble gitt politibetjentene?»

BEGRUNNELSE:

En afghansk familie som har sittet i kirkeasyl på Fitjar i Hordaland, ble fredag 23.2.18 om morgenen pågrepet og hentet ut av politiet. I følge moren, formidlet via et annet vitne, bar en av politibetjentene våpen trukket ut av hylsteret, ved aksjonen. Hvis dette viser seg å stemme, må dette sees i lys av politiets våpeninstruks § 3-2. Her heter det at bevæpning med skytevåpen kan skje når omstendighetene gir grunn til å tro at tjenestepersonene i tjenesteoppdraget kan komme til å stå overfor en situasjon som er særlig farlig for dem eller andre, eller når det basert på

trusselvurderinger og tilgjengelig informasjon anses som nødvendig for å kunne gi personer, objekter eller virksomheter tilstrekkelig beskyttelse. Sett i lys av at dette var en familie med små barn, synes det kritikkverdig, uten rimelig begrunnelse, at politiet eskalerte konfliktnivået både med å bryte seg inn i bygningen mens familien sov, og i tillegg med synlig våpen.

Svar:

Innledningsvis vil jeg få vise til mitt svar på spørsmål nr. 1033 fra stortingsrepresentant Karin Andersen, der jeg understreker at politiets aksjon på Fitjar ble planlagt, dimensjonert og gjennomført slik at risikoen for skader ble minimert, og slik at hensynet til barna og barnas beste ble ivaretatt. Dette er grunnleggende hensyn i alle typer operasjoner politiet gjennomfører, og innebar i dette tilfellet at det var bevæpnede tjenestepersoner til stede ved pågripelsen.

Politidirektoratet opplyser at politiet vurderte situasjonen slik at våpeninstruksens vilkår var oppfylt. Jeg har tillit til at politiet gjorde en riktig vurdering.

SPØRSMÅL NR. 1064**Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland****Besvart 9. mars 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes****Spørsmål:**

«Hvordan vil statsråden følge opp situasjonen som har vært på Agder i vinter knyttet til mange omfattende og langvarige strømbrudd, og hva vil han gjøre for å bidra til at en tilsvarende situasjon ikke skal gjenta seg?»

BEGRUNNELSE:

I løpet av vinteren har Agder opplevd en situasjon der været har gitt mange og langvarige strømbrudd i landsdelen. Disse langvarige strømbruddene kan i verste fall sette folks liv og helse i fare. Ved enkelte strømbrudd har over 10.000 husstander vært uten strøm, og mange husstander har opplevd at det har tatt flere dager å få igjen strømmen.

Flere bedrifter har hatt et betydelig omsetningstap som følge av strømbruddene, Bare Voss Water i Iveland skal, i følge fabrikk sjefen der, ha tapt 17 millioner i salgbare produkter under snøfallene som har vært. Fædrelandsvennen fortalte 12.februar om eldre som blir redde og utrygge og folk innen landbruket som har måttet ta livet av flere kyr, som følge av at man ikke fikk melket kyr med melkeroboten.

Svar:

Strømbruddene i Agder-fylkene i vinter har berørt mange, både husholdninger og næringsvirksomhet. Det har vært en nærmest sammenhengende beredskapssituasjon i store deler av januar og februar. Nettselskapet vil nå gjennomgå de ulike hendelsene samlet og utarbeide en rapport til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).. Så vidt meg bekjent, har Agder Energi Nett bevilget 50 millioner kroner i 2018 til ekstratiltak for å sikre nettet.

Det er nettselskapene som har ansvaret for driften av sitt eget nett og å håndtere hendelser. Det stilles høye krav til beredskap i kraftforsyningen gjennom beredskapsforskriften. Men det er likevel ikke- til å unngå at strømmen vil gå i ekstreme vær-situasjoner. Det er derfor viktig at nettselskapene både har stor oppmerksomhet om forebygging og rask gjenoppretting. Ved utfall er det krav i regelverket om at gjenopprettingen skal skje uten ugrunnet opphold. NVE er tilsynsmyndighet, og følger opp strømbruddene og Agder Energi Netts håndtering. Selskaper som opplever ekstraordinære hendelser kan også bli prioritert for tilsyn.

En hovedutfordring ved vinterens store snøfall har vært trefall og trær som bøyer seg inn på linjene. Tiltak for å redusere avbrudd som følger av dette, er både skogrydding, og bruk av jordkabler. I distribusjonsnettet skal bruk

av jordkabel være hovedregelen ved nybygging, jf. Meld. St. 14 (2011-2012) om utbygging av strømmettet. NVE følger et prosjekt som ser på hvordan sannsynligheten for trefall kan reduseres på kort og lang sikt gjennom ulike tiltak. NVE har også utarbeidet en veileder for skogrydding.

Den økonomiske reguleringen av nettselskapene er utformet slik at effektiv drift og god leveringsikkerhet skal lønne seg. Blant annet får det økonomisk konsekvens for nettselskapene når det skjer avbrudd i strømforsyningen, ved at deres tillatte Inntekt reduseres tilsvarende et estimat på samfunnets avbruddskostnader (KILE-ordningen). Det er nylig gjennomført nye analyser av estimate- ne for husholdningenes avbruddskostnader, som viser at dagens satser er for lave. NVE skal nå vurdere en økning i avbruddsatsene for husholdninger. En eventuell økning i satsene vil ytterligere øke insentivene for nettselskapene til rask gjenoppretting og til å unngå avbrudd.

Det eksisterer ikke en garantert avbruddsfri strømforsyning. Dette innebærer at det er viktig at alle sluttbrukere som er kritisk avhengig av strøm, selv har egenberedskap, for eksempel i form av nødstrømsaggregat. NVE er opp- tatt av å øke bevisstheten om viktigheten av egenbered- skap hos kommuner og andre som har ansvar for liv, helse og samfunnsviktige funksjoner. Næringsdrivende må vur- dere risiko for egen virksomhet ved eventuelt avbrudd, og sørge for den egenberedskapen som er nødvendig.

SPØRSMÅL NR. 1065**Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Steinar Reiten****Besvart 5. mars 2018 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale****Spørsmål:**

«Vil statsråden ta initiativ til å endre § 3 siste ledd i "Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket", slik at tiltakshaver får mulighet til å få dekket utgifter til kostnadsbesparende tiltak før søknad om tilskudd er avgjort?»

BEGRUNNELSE:

I § 3 siste ledd i "Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket" heter det - sitat:

"Det kan ikke gis tilskudd til tiltak som er påbegynt før søknad om tilskudd er avgjort, eller tiltak på landbrukseiendommer som i sin helhet eies og drives av stat, fylke eller kommune."

Sitat slutt.

Mange bønder som søker om IBU-midler fra Innovasjon Norge, har i utgangspunktet en stram økonomisk situasjon og et ønske om å utnytte alle muligheter for å begrense kostnader ved investeringer i produksjonsanlegg.

Et konkret eksempel på dette kan være oppgradering eller nyoppføring av en driftsbygning, der søknad om støtte er sendt og det byr seg en anledning til å kjøpe brukte materialer, leie inn ledig arbeidskraft til gunstige betingelser eller på stående fot utnytte andre muligheter for å redusere kostnadene i prosjektet. Slik forskriften er utformet i dag, vil tiltakshaver ikke få dekket utgifter til slike kostnadsbesparende tiltak hvis søknaden ligger til behandling og vedtak om støtte ikke er fattet.

Dette kan i verste fall fordyre det omsøkte prosjektet vesentlig, fordi tiltakshaver er avskåret fra å benytte de an-

ledninger som byr seg til å redusere totalkostnaden. Bare innkjøp og betaling for arbeid som utføres etter at vedtaket er fattet, er i dag tilskuddsberettiget. Det vil gjøre at tiltakshaver må vente på avgjørelsen fra Innovasjon Norge, fordi midler som brukes før vedtaket er fattet er å forstå som at tiltaket er påbegynt og dermed avskjærer tiltakshaver fra å få tilskudd.

Svar:

"Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling" vart revidert i 2014. I revisjonen vart føresegna om at det ikkje kan løyvas tilskot til tiltak skjerpa frå ei skjønsmessig vurdering til at støtte ikkje skal gis dersom tiltak er byrja på. Bakgrunnen for denne innskjerpinga var å unngå ulik praktisering av føresegna i ulike delar av landet.

Det er vidare ein grunnleggjande føresetnad for løyving av midlar at tilskotet må vere utløysande for realiseringa av eit prosjekt.

Eg meiner at eventuelle utfordringar knytt til føresegna må løysast med utgangspunkt i korleis sjølve forvaltninga går føre seg, der det er mogleg å sjå på søknadsfristar, sakshandsamingstid m.m. Det vil vere lite heldig å ta inn att ei skjønsmessig føresegn i forskrifta som ikkje fremjar likehandsaming, og som vil stå i motsetnad til føresetnaden om at tilskotet skal vere utløysande for realiseringa av prosjektet.

Eg minnar om at departementet tidlegare har presisert at mindre arbeid knytt til planlegging og tilrettelegging i forkant av ein ev. prosjektstart som rydding av tomt etc., ikkje bør definerast som eit tiltak som er byrja på.

SPØRSMÅL NR. 1066**Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand****Besvart 7. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«Hva vil statsråden gjøre for at sammenhengen mellom spesialundervisning og ordinær undervisning blir bedre, og for å rekruttere nok lærere med spesialpedagogisk kompetanse til skoler?»

BEGRUNNELSE:

Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora ved Universitetet i Stavanger har nylig arrangert Utdanningskonferansen 2018, der det kom fram nedslående forskningsresultat om spesialundervisning. Opplæringslova krever

at elever som får spesialundervisning skal ha et forsvarlig utbytte av opplæringa både sammenlignet med elevens eget utgangspunkt og de andre elevenes opplæring.

Svar:

I Norge skal vi ha en inkluderende skole der barn og unge med ulik bakgrunn og forutsetninger kan lære, trives, utvikle seg sammen. Ett av tre overordnede mål for grunnopplæringen er at elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø. Norge har også ratifisert FN-konvensjon om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne, og artikkel 24 Utdanning sier blant annet at vi forplikter oss til å sikre et inkluderende utdanningssystem der mennesker med nedsatt funksjonsevne får nødvendig støtte innenfor rammen av det allmenne utdanningssystemet.

Det norske utdanningssystemet har kommet langt i å skape en skole for alle, men har likevel en rekke utfordringer å ta tak i. Barneombudets fagrapport om spesialundervisningen fra 2017 og Fylkesmennenes tilsyn i 2016 viser til betydelige kvalitetsmangler og rettsutfordringer i PP-tjenesten, på kommune-/fylkeskommunenivå, og i de enkelte skoler og barnehager, samt utstrakt og økende bruk av ufaglærte assistenter i spesialundervisningen.

Tidligere kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen satte i mars 2017 ned en ekspertgruppe for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging, ledet av professor Thomas Nordahl. Overordnet mål med ekspertgruppens arbeid er å bidra til at barn og unge som har behov for tilrettelagte tiltak, herunder spesialundervisning, får et pedagogisk og spesialpedagogisk tilbud av høy kvalitet og opplever økt inkludering i barnehage og skole. De skal foreslå virkemidler og tiltak som kan fremme og styrke en inkluderende praksis i barnehage og skole. De skal også vurdere behov for kompetanse og kapasitet, drøfte om og hvordan organisering lokalt og praksis i barnehage og skole kan bidra til et mindre behov for spesialundervisning. De skal komme med anbefalinger om hvordan skolen som organisasjon kan sikre at elever med behov for ekstra støtte blir møtt med tilstrekkelige forventninger og læringstrykk. Jeg vil motta denne rapporten allerede 4. april i år, og vil da vurdere hvordan den best skal følges opp.

Lærerutdanningen skal møte forventninger i lov- og planverk for grunnopplæring. Alle som uteksamineres fra grunnskolelærerutdanningen skal kunne tilpasse opplæringen til elevers forutsetninger og behov. Det skal fremgå av institusjonenes programplaner hvordan lærerutdanningsinstitusjonene ivaretar arbeid med slik tilpasning.

Etter den nye rammeplanen for master i grunnskolelærerutdanning, har studentene mulighet til å velge spesialpedagogikk i ulikt omfang og på flere nivåer. Gjennom masterarbeidet skal studentene velge praksisnære problemstillinger. På den måten får de både teoretisk innsikt og praktisk erfaring i arbeid med elever med spesielle be-

hov. Studenter som velger spesialpedagogikk som masterfordypning, får til sammen 150 studiepoeng pedagogiske emner, hvorav 90 studiepoeng er spisset mot spesialpedagogikk.

Masterfordypning i undervisningsfag innrettet mot begynneropplæring kan også trekke inn spesialpedagogiske emner og erfaringer. Studenter som velger en didaktisk undervisningsfaglig fordypning, kan i tillegg velge 30 studiepoeng spesialpedagogikk. Forskriften legger gjennomgående opp til integrering av de ulike komponentene i utdanningen, slik at spesialpedagogiske temaer kan inngå i fagstudiene i utdanningen – også for studenter som ikke aktivt velger spesialpedagogikk

Ifølge «Spørning til Skole-Norge» har nesten 9 av 10 skoler minst én ansatt med 60 studiepoeng eller mer i spesialpedagogikk. Spørningen gir ikke informasjon om hvilke fagområder som inngår i studiepoengene. Dermed vet vi heller ikke om studiepoengene består av enkeltemner om spesifikke fagområder, eller en mer overordnet og generell kompetanse på fagfeltet. Spørningen viser at det ikke nødvendigvis er mangel på spesialpedagogisk kompetanse på skolene. Utfordringen ligger mer sannsynlig i hvordan denne kompetansen brukes. Det er mye som tyder på at skolene trenger å jobbe mer systematisk med kvalitet i spesialundervisningen. Funn fra en surveyundersøkelse av 14 kommuner viser at under halvparten av de som gjennomførte spesialundervisning i grunnskolene, hadde formell spesialpedagogisk kompetanse. Samme undersøkelse viste at bare 30 prosent av pedagogene som hadde ansvar for spesialundervisning på ungdomstrinnet, hadde spesialpedagogisk kompetanse.

Kommuner og fylkeskommuner har et viktig ansvar for rekruttering av fagpersoner med riktig kompetanse og i samarbeid med universiteter og høyskoler bidra til rekruttering til utdanningene. I Prop. 1 S (2017–2018) for Kunnskapsdepartementet er flere tiltak på området løftet frem. Utdanningsdirektoratet er bedt om at det utvikles tilbud om videreutdanning i begynneropplæring og i spesialpedagogikk (30 studiepoeng). Videreutdanningen i begynneropplæring skal gi deltagerne økt kompetanse i begynneropplæring, med særlig vekt på lesing, skriving og regning. Tilbudene skal legge vekt på lærerens kompetanse til å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter og på forebygging av senere vansker og problemer. Videreutdanningen i spesialpedagogikk skal gi deltagerne økt spesialpedagogisk kompetanse som kan bidra til at barn og unge som har behov for tilrettelagte tiltak, herunder spesialundervisning, får et tilbud av høy kvalitet og opplever økt inkludering. I tillegg skal videreutdanningen gi økt kompetanse om hvordan læreren tidlig kan avdekke og forebygge ulike vansker og problemer og om å legge til rette for inkludering.

Utdanningsdirektoratet begynner også på et arbeid med å utvikle et utdanningstilbud for lærerspesialist i spesialpedagogikk og se dette i sammenheng med utvik-

lingen av videreutdanningstilbudet i spesialpedagogikk. Tilbudet om spesialistutdanning i spesialpedagogikk skal settes i gang fra studieåret 2019–2020

Det arbeides videre med å se nærmere på hvordan man kan støtte den pedagogisk-psykologiske tjenesten. Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag å utvikle en helhetlig plan for kvalitetsutvikling i PP-tjenesten. Et nytt tilbud om videreutdanning som skal styrke det individrettede arbeidet til PP-tjenesten, vil omfattes av planen, og et nettbasert tilbud skal utvikles allerede i 2018.

Innholdet vil blant annet omfatte sakkyndighetsarbeid, forvaltningskompetanse og inkluderingskompetanse.

Avslutningsvis vil jeg henvise til regjeringens nye politiske plattform, "Jeløya-plattformen", som blant annet har følgende oppfølgingspunkter: "Utarbeide en plan for kompetanse og krav til inkludering på bakgrunn av arbeidet til ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging" og "Kartlegge bruken av andre yrkesgrupper enn lærere i spesialundervisningen, med sikte på at alle elever skal få nødvendig faglig tilrettelegging og oppfølging."

SPØRSMÅL NR. 1067

Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand

Besvart 9. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«E16 Kvamskleiva er et delprosjekt i utbedringen av E11 gjennom dalføret Valdres. Utbedring av veistrekningen er på høring med reguleringsendring i disse dager.

Hvor mye midler har gått til midlertidig rassikring av Kvamskleiva, og hvor lenge vil departementet drive med bevilgninger til slike tiltak før de gjør en full utbedring av veien?»

Svar:

Statens vegvesen har i løpet av de siste fem årene hatt utgifter på til sammen om lag 2 mill. kr knyttet til skredsikring av E16 gjennom Kvamskleiva.

I Nasjonal transportplan 2018-2029 er skredsikring av E16 gjennom Kvamskleiva ved bygging av tunnel, inkl. utbedring av tilstøtende veg, prioritert i siste seksårsperiode (2024-2029). Nærmere tidspunkt for gjennomføring av prosjektet forutsettes avklart i forbindelse med neste rullering av Nasjonal transportplan. Fram til dette prosjektet står ferdig, vil det bli gjennomført midlertidige skredsikringstiltak i den grad det er nødvendig. Det er ikke forventet at kostnadene ved slike midlertidige tiltak vil utgjøre store beløp.

SPØRSMÅL NR. 1068

Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Willfred Nordlund

Besvart 9. mars 2018 av forsvarsminister Frank Bakke-Jensen

Spørsmål:

«Kan statsråden klargjøre om det har vurdert å terminere kontrakten om NH-90, hvorfor man eventuelt ikke har gjort dette, og om det ligger noe i kontrakten til kjøpet av

NH-90 som gjøre det juridisk svært vanskelig eller umulig for Forsvaret å terminere kontrakten på tross av at leverandøren ikke har levert i nærheten av hva Forsvaret ble forespeilet ved inngåelse av kontrakten?»

BEGRUNNELSE:

Gjennom svar på ulike spørsmål, sist ved nr. 1011 fra undertegnede, kan det fremkomme som departementet og Forsvaret aldri har vært vurdert å terminere NH90 kontrakten, eller vurdert om man skal påstarte arbeide med å skaffe andre helikoptre til å løse de oppdragene NH90 var forespeilet å løse.

Svar:

Det har vært gjennomført vurderinger om å avslutte NH90-kontrakten ved flere anledninger. I 2012-2013 ble det vurdert å avslutte NH90-anskaffelsen som følge av utfordringer med leveransene av helikoptre i foreløpig versjon, som på det tidspunktet var i gang. I tillegg ble det i 2017 vurdert om det var grunnlag for å heve kontrakten. Dette ble gjort som følge av den gjennomgangen Forsvarsdepartementet foretok etter Stortingets anmodningsvedtak 677 i mai 2017, om en ny gjennomgang av NH90-kon-

trakten. Dette anmodningsvedtaket er forøvrig planlagt besvart i investeringsproposisjonen som legges frem for Stortinget våren 2018.

Disse vurderingene om å avslutte kontrakten har omhandlet hvilket juridisk handlingsrom som har vært til stede i ulike faser av NH90-anskaffelsens forløp. Kontrakten inneholder på vanlig måte bestemmelser som regulerer forhold knyttet til eventuell avslutning av kontrakten.

En totalvurdering i forhold til å avslutte en pågående leveranse omfatter mer enn juridiske vurderinger av de kontraktsmessige forholdene. Forsvaret har behov for maritime helikoptre til fregattene og Kystvakten. Totalvurderingene har blant annet omhandlet vurdering av alternative helikoptre, samt gjennomføringstid og usikkerhet knyttet til ulike handlingsalternativer, i tillegg til de juridiske aspektene. Etter samlede vurderinger, har

konklusjonen så langt vært at det å videreføre NH90-anskaffelsen er det som best kan ivareta Forsvarets behov for maritime helikoptre.

SPØRSMÅL NR. 1069

Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Tuva Moflag

Besvart 9. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Kan helseministeren garantere at Sykehuset Østfold Kalnes har kapasitet til å ta imot innbyggerne fra Vestby fra 1. mai 2018?»

BEGRUNNELSE:

Vestby kommune skal i løpet av våren 2018 overføres fra Ahus i Akershus til Kalnes i Østfold. Den senere tiden har det vært mange medieoppslag om korridorpasienter ved sykehuset. Innbyggere i Vestby og Østfold trenger en forsikring om at sykehuset faktisk har kapasitet til å betjene flere innbyggere i sitt opptaksområdet, og ikke fører til enda større risiko for å bli liggende på gangen.

Svar:

Jeg viser til mitt svar av 22. februar på spørsmål 935 fra stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen hvor jeg bl.a. opplyste at

”Helse Sør-Øst konstaterer at det har vært en negativ utvikling i antall korridorpasienter med en vesentlig økning i forhold til nivået som lå til grunn på tidspunktet for beslutning om overføring av Vestby til Sykehuset Østfold. Helse Sør-Øst

RHF vil i oppfølgingsmøte 1. mars 2018 med Sykehuset Østfold gjennomgå de identifiserte risikoområdene og status for gjennomføring av tiltak, og på den bakgrunn foreta en oppdatert risikovurdering knyttet til den planlagte overføringen av spesialisthelsetjenestetilbudet for Vestby kommune. Risikovurderingen vil omfatte en særskilt vurdering av kapasiteten i akuttmottaket. På bakgrunn av dette vil Helse Sør-Øst RHF gjøre en fornyet vurdering av overføringstidspunktet.”

Administrerende direktør i Helse Sør-Øst RHF har i sitt saksgrunnlag til styremøtet 8. mars 2018 oppgitt at problemstillingen ble tatt opp i oppfølgingsmøte med Sykehuset Østfold HF 1. mars. Sykehuset Østfold opplyste at saken var tatt opp i styremøte 26.2.18 og at styret i Sykehuset Østfold har bedt om en fornyet risikovurdering av kapasitet og forhold rundt akuttmottaket. Dette vil bli behandlet i ekstraordinært styremøte i Sykehuset Østfold før påske. Resultatet av styrets behandling vil bli formidlet til Helse Sør-Øst RHF som på denne bakgrunn vil vurdere om det er behov for å vurdere om det er forhold som eventuelt kan påvirke tidspunktet for overføringen av spesialisthelsetjenesteansvaret for Vestby kommune.

SPØRSMÅL NR. 1070**Innlevert 1. mars 2018 av stortingsrepresentant Per Espen Stoknes****Besvart 7. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Er statsråden enig i at trafiksikkerheten til barn tilsier at ATK-regelverket må oppdateres, og vil han ta et initiativ overfor Vegdirektoratet for å endre på regelverket slik at Oslo og andre byer kan etablere ATK også i gater der fartsgrensen er lavere enn 50 km/t?»

BEGRUNNELSE:

Dagens retningslinjer tillater ikke bruk av automatisk trafikkontroll i gater med fartsgrense under 50 km/t. Det gjør at ATK ikke er et alternativ i svært trafikkerte gater i tettbygde strøk, slik som forbi skoler og liknende. Jeg har blitt gjort kjent med at Oslo kommune har henvendt seg til Vegdirektoratet med forespørsel om å endre regelverk slik at ATK også kan brukes på slike strekninger hvor farten er høy og det er høy ulykkesrisiko. Et enstemmig Oslo bystyre, inkludert statsrådets eget parti, står bak denne

henvendelsen. I Oslo vil dette for eksempel kunne være aktuelt i Løkkeveien og Schweigaards gate. Tilsvarende gater finnes også i andre byer.

Svar:

Det er Statens vegvesen som, sammen med politiet, har ansvaret for etablering og drift av automatisk trafikkontroll (ATK) i Norge.

Statens vegvesen viser i Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet på veg 2018-2021 til at de vil revidere gjeldende kriterier for både punkt-ATK og streknings-ATK, og Vegdirektoratet har nå startet arbeidet med å vurdere bruken av ATK ved lavere fartsgrenser i tettbygd strøk. Det samarbeides blant annet med svenske myndigheter, som også ser på muligheten for elektronisk overvåking av fart i tettbygde strøk og i by. Som en del av revisjonen, vurderes det å teste ut ATK på en utvalgt strekning med fartsgrense 30 eller 40 km/t.

SPØRSMÅL NR. 1071**Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Terje Aasland****Besvart 8. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Er samferdselsministeren enig i at hans opplegg for byvekstavgift for byområdet Grenland innebærer at det vil, i følge sitat fra Thorleif Fluor Vikre, «dale ned noen usle millioner i belønning for å løppe innbyggerne i Grenland for ytterligere bompenger», og at «nullvekstmålet ikke bør inkludere vekst som skyldes økt befolkning?»»

BEGRUNNELSE:

Nestleder Thorleif Fluor Vikre i Vestfold og Telemark FrP uttrykker i et leserinnlegg i Porsgrunn Dagblad den 28.02.d.å stor skepsis til samferdselsministerens opplegg for byvekstavgift for Grenland. Han skriver blant annet at «For byområdet Grenland vil det dale ned noen usle millioner i belønning for å løppe innbyggerne i Grenland for ytterligere bompenger», og at «nullvekstmålet ikke bør inkludere vekst som skyldes økt befolkning»? Det er derfor

viktig å få vite samferdselsministeren sine vurderinger av påstandene fra Vestfold og Telemark Frp før lokalpolitikkerne skal forhandle byvekstavgift med samferdselsministeren.

Svar:

Jeg har lest omtalte innlegg fra Thorleif Vikre. Åpningssetningen lyder: "Byutredningen for Grenland gir politikerne i Skien, Porsgrunn, Bamble, Siljan og fylkeskommunen råd om en dramatisk økning av bompengene for å begrense trafikkveksten." La meg minne om at byutredningen ikke er laget av Samferdselsdepartementet slik representanten Aasland gir inntrykk av, men er utredninger gjennomført av Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Skien, Porsgrunn, Bamble og Siljan kommuner, Telemark fylkeskommune og Fylkesmannen. Hensikten med utredningene har vært å vise konsekvenser og mulighetsrommet av ulike måter å kombinere virkemidler på.

Vikre skriver altså om noe annet enn det representanten Aasland tillegger han som premiss for Aaslands spørsmål til meg. Det synes jeg er urimelig og en lite egnet inngang for saklig debatt.

Jeg leser Vikre innlegg som et bidrag i en viktig debatt om hvordan man skal utvikle Grenlandsregionen fremover. Det er naturlig, og viktig, at man lar ulike syn møtes og modnes, slik at beslutningene blir best mulig. Jeg er kjent med at Vikre, på samme måte som han partikollega Bård Hoksrud, er svært kritisk til bompengepakken i Grenland. De har i sitt politiske arbeid bidratt til at omfanget av bomstasjoner og bompenggjeld er blitt merkbart lavere enn opprinnelig påtenkt fra Arbeiderpartiets lokale og sentrale folkevalgte.

Vikre og Hoksrud har også med sitt engasjement bidratt til at regjeringen har fått på plass en tilskuddsordning til vedtatte bomprosjekt, slik at man nå øker de statlige bidragene i over 40 prosjekt, mot Arbeiderpartiets stemmer. Det burde ikke overraske representanten Aasland at både Vikre og Hoksrud mener dette er viktige momenter som bør drøftes for regionen også fremover.

Vi vil invitere Grenland til forhandlinger om en byvekstavtale, men det er opp til kommunene og fylkeskommunene om de ønsker å inngå en avtale. Regjeringen krever ikke at bompenger skal være en del av en byvekstavtale.

SPØRSMÅL NR. 1072

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson

Besvart 13. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«I spontanspørretimen 28.2 2018 stilte jeg helseministeren tre konkrete spørsmål. Ingen ble besvart. De er alle spørsmål jeg fortsatt ønsker svar på. Vil statsråden besvare dem skriftlig i stedet?»

BEGRUNNELSE:

Dette var spørsmålene jeg stilte:

Vil statsråden foreslå å skjerme føde- og barseltilbudet mot de uprioriterte ostehøvelkuttene (ABE-kutt)?

Hva vil statsråden gjøre for å sikre alle kvinner en-til-en-oppfølging fra jordmor i aktiv fødsel?

Vil statsråden endre finansieringsordningen så kommuner ikke sparer penger på å bruke fastlege i stedet for jordmor?

Svar:

Regjeringen har lagt til rette for en aktivitetsvekst på om lag 2 prosent i 2018. ABE-reformen ble økt fra 0,5 prosent til 0,7 prosent i forbindelse med Stortingets behandling av budsjettforslaget for 2018. Sykehusene ble skjermet som i budsjettforslagene, og effektiviseringskravet økte med om lag 67 mill. kroner til samlet 239 mill. kroner i 2018.

Samlet sett tildeles de fire regionale helseforetakene om lag 144 mrd. kroner i 2018, og effekten av ABE-reformen er fordelt mellom de regionale helseforetakene. Det er de regionale helseforetakene som kjenner behovene i sin region best, og derfor fordeler midler ned til sine hel-

seforetak og private virksomheter som de inngår avtale med.

Når det gjelder spørsmålet om å sikre alle kvinner en-til-en-oppfølging fra jordmor i aktiv fødsel, har Helsedirektoratet i veilederen "Et trygt fødetilbud" gitt en anbefaling om at alle fødende skal ha en jordmor hos seg så tidlig som mulig i aktiv fase av fødselen og til fødselen er over. Dette er en anbefaling, og ingen pasientrettighet. Det er et mål alle helseforetakene arbeider aktivt for å nå, men de store sesong- og dag til dag-variasjonene i fødselstall gjør det krevende å nå dette målet for 100 prosent av de fødende. I oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene for 2017 stilte jeg krav om at helseforetakene skulle dokumentere i avvikssystemet hendelser der anbefalingen om tilstedeværelse av jordmor ikke ble fulgt opp. Hensikten med dette kravet var å sikre at avvik fra anbefalingen ble brukt i helseforetakenes eget forbedringsarbeid.

Til det siste spørsmålet, viser jeg til mitt svar på spørsmål 986 til skriftlig besvarelse, der det blant annet fremgår at kommunen kan velge om den vil inngå avtale med, eller ansette personell til å utføre de tjenestene den har behov for. Det meste av forebyggende helsearbeid er rammefinansiert, men dersom kommunen ønsker at privatpraktiserende jordmor eller fastlege skal utøve f.eks. svangerskapsomsorg, er det lagt til rette for dette gjennom takstkompensasjon. Dersom legen eller jordmoren er ansatte, vil takstene de tjener inn tilfalle kommunen som arbeidsgiver. Nivået på takstene er tilpasset omsetningene i hhv. en lege- og en jordmorpraksis.

Som det også fremgår av mitt svar på spørsmål 986, er det utfordringer i noen kommuner med å rekruttere både fastleger og jordmødre, og kommuner kan samarbeide om tjenester. Det er riktig at det i en del tilfeller er mer lønnsomt for kommuner å benytte fastlege fremfor jordmor i svangerskapsomsorgen, men dette vil i hovedsak være tilfelle i kommuner med en stor andel selvstendig næringsdrivende fastleger. Forskning viser at det er svært vanlig med blandete driftsformer i allmennpraksis,

og ofte har andelen fastlønn, eller subsidiert næringsdrift, sammenheng med rekrutteringsutfordringer. I mange, særlig mindre og utkant-, kommuner er det ikke pasientgrunnlag for selvstendig næringsdrift, og kommunene ansetter leger. Disse har en høyere bruttolønn enn jordmor (rundt 1,1 mill. kroner versus rundt 710 000 kroner), og vil i disse tilfellene dermed ikke utgjøre en billigere løsning for kommunen.

SPØRSMÅL NR. 1073

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 8. mars 2018 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie

Spørsmål:

«Vil statsråden ta initiativ til å ein klar strategi i NAV for auka bruk av Inn på tunet som arbeidstreningstiltak, der det er i mykje større grad blir praksis at Inn på tunet- tilbydarar kan inngå direkte og langsiktige avtalar med det lokale NAV-kontoret for å yte arbeidstreningstiltak for personar som fell utanfor utdanning- og arbeidsliv, og kan statsråden gje ei oversikt over kor mange avtalar NAV i dag har med Inn-på tunet gardar fordelt på fylke, og utviklinga siste åra?»

GRUNNGJEVING:

Spørsmålsstillaren er kjent med at godkjente Inn på tunet garda ofte opplever problem med å oppnå avtalar med NAV om arbeidstreningstiltak. Inn på tunet- gardar kan vere underleverandørar til andre private tiltak som oppnår avtale med NAV. Det er imidlertid eit ynskje at godkjente Inn på tunet tilbydarar får muligheit til å inngå direkte avtalar med NAV om slike tenester.

Det har nyleg komme "Inn på tunet- Nasjonal håndbok for dagaktivitetstilbud tilrettelagt for personer med demens". Det etterlyses ein klarare politikk for auka bruk av Inn på tunet også i arbeidstrening og i NAV.

Svar:

Inn på tunet er tilrettelagde og kvalitetssikra velferdstjenester på gardsbruk. Tenestene skal gje meistring, utvikling og trivsel. Grønt arbeid er tilbodet til NAV innanfor Inn på tunet.

Grønt arbeid er eit arbeidsretta tilbod retta mot menneske med psykiske helseproblem eller rusmiddelpro-

blem. Tilbodet blir gjennomført hovudsakleg innanfor ramma av arbeidsmarknadstiltaket arbeidsførebuande trening. Arbeidsførebuande trening blir gjennomført av skjerma verksemder som er godkjende av NAV. Tiltaket arbeidsførebuande trening har bestemte krav til organisering, innhald og kompetanse, jf. forskrift om arbeidsmarknadstiltak. Dette er krav som det vil vere vanskeleg å oppfylle for den einskilde gardbrukaren. Inn på tunet gardar som ønskjer å tilby Grønt arbeid, kan gjere dette som underleverandør til ei skjerma verksemd.

NAV er ansvarleg for oppretting og oppfølging av Grønt arbeid-tiltaka. Det ligg innanfor det lokale handlingsrommet til NAV å fastsetje omfanget av ulike arbeidsretta tilbod. Føresetnaden for ei etablering av Grønt arbeid er at det lokalt er eit brukarbehov for denne typen tilrettelagde tiltaksplassar. Det må og finnast statlege tiltaksplassar, og ein eller fleire godkjende skjerma verksemder som kan stå ansvarlege for tiltaket. Til slutt må det vere gardsbruk som kan tilby ei formålstenleg ramme for Grønt arbeid.

Arbeids- og velferdsdirektoratet jobbar med å revidere rettleiaren og avtalen om Grønt arbeid, der det er lagt opp til ein brei prosess med medverknad frå alle partar i saka.

Departementet har henta inn tal frå Arbeids- og velferdsdirektoratet som gjev ei oversikt over avtalar fordelt på fylke for 2013 og 2015. Det manglar tal for tre av fylka (Vest-Agder, Møre og Romsdal og Troms) For dei øvrige fylka var summen av avtalar 23 både i 2013 og 2015. Direktoratet jobbar med ei oversikt og revidering av eksisterande avtalar for 2018 og rekner da med å få ein fullstendig oversikt over talet på avtalar for heile landet.

SPØRSMÅL NR. 1074**Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe****Besvart 12. mars 2018 av eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen****Spørsmål:**

«Vil helse- og omsorgsministeren utrede en innføring av 18 års grense for salg og kjøp av energidrikk med høyt koffeininnhold?»

BEGRUNNELSE:

Det fremgår av Forbrukerrådets nettsider 7. februar 2018 at Forbrukerrådet mener energidrikk med høyt koffeininnhold ikke bør selges til mindreårige. Årsaken er tilgjengelig kunnskap når det gjelder risiko for koffeinforgiftning ved akutt høyt inntak av energidrikk.

Forbrukerrådet skriver at de vet at høyt inntak av energidrikk på kort tid er farlig, og at vi ikke gjør nok for å beskytte barn og unge. Rådet mener produktet er urovekende lett tilgjengelig i butikker og kiosker.

I følge pressemeldingen har regjeringen i Sverige har nylig bedt egne helsemyndigheter om å utrede aldersgrense for salg av energidrikk. EU-landene Litauen og Latvia har allerede innført forbud mot salg til mindreårige, og i England mener forskningsmiljøer og organisasjoner at aldersgrense må til.

Både i Norge og i Sverige har ungdom vært innlagt med alvorlige helseproblemer som følge av høyt inntak av energidrikk. Forbrukerrådets egen undersøkelse viser at barn helt ned i 10-årsalderen drikker energidrikk regelmessig.

Forbrukerrådet skriver at i tillegg til bekymringen knyttet til akutt høyt inntak, vet vi at et regelmessig for-

bruk kan gi både søvnvansker og konsentrasjonsproblemer hos barn og unge.

Dette er ikke et produkt som er beregnet for barn og unge, og det må vi nå ta konsekvensene av, sier fagdirektør for helse i Forbrukerrådet.

Forbrukerrådet vil ta initiativ til et møte med handelen for å diskutere en selvpålagt aldersgrense i butikker og kiosker, i påvente av nødvendig regulering her hjemme.

Svar:

Jeg er glad for at representanten Toppe er opptatt av barn og unges helse. Jeg er kjent med Forbrukerrådets bekymring knyttet til høyt forbruk av disse produktene blant barn og unge og deler denne bekymringen.

Jeg er også kjent med reguleringen i Latvia og Litauen, og at Sverige nå utreder saken. Utredningen skal legges frem for Riksdagen i desember d.å.

På bakgrunn av dette mener jeg at det også i Norge er grunnlag for å igangsette en utredning for å innhente mer kunnskap om bruk av energidrikker mv hos barn og unge, samt forekomst og risiko for ugunstige helseeffekter.

Med grunnlag i en slik problemforståelse vil jeg vurdere ulike tiltak for best mulig å beskytte barn og unge mot skadene energidrikker kan gi. Eksempler på tiltak kan være frivillig innføring av aldersgrense i bransjen eller tydeligere merking av produktene slik at barn og foreldre kan ta gode valg.

SPØRSMÅL NR. 1075**Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes****Besvart 9. mars 2018 av utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide****Spørsmål:**

«Hva gjør Norge for at partene skal fortsette TISA-forhandlingene, arbeider noen av partene i forhandlingene for kompromisser om konflikthule temaer, og gjør Norge noe for å dempe uenighetene om e-handel i forhandlingene?»

BEGRUNNELSE:

Viser til spørretimespørsmål om TISA-avtalen besvart av Utenriksministeren 26. januar i år. Her sier Utenriksministeren at TISA-forhandlingene er lagt på is, men at Norge er klar til å arbeide videre for å nå målene i forhandlingene så raskt TISA-landene samles igjen.

Forhandlingene om TISA-avtalen skulle sluttføres høsten 2016, men er lagt på is. Ifølge Inside US Trade, Financial Times og andre med kilder nært forhandlingsbordet er det uenigheten om kontroll av stordata som er årsaken til at forhandlingene har stoppet opp. Som en følge av GDPR vil ikke EU gå med på USAs krav om fri flyt av data som samles inn ved elektronisk handel.

Samtidig gikk Norge sammen med EU, USA og de andre TISA-landene om en erklæring på WTOs ministermøte i Buenos Aires om å starte samtaler om e-handel i WTO. Samtalene skal starte denne våren.

Svar:

TISA-forhandlingene har ligget på is siden desember 2016.

I påvente av avklaringer fra USA om hvorvidt de vil ønske å ta opp igjen forhandlingene om en plurilateral tjenesteavtale, har Norge gjort det klart at vi er rede til å gjenoppta forhandlingene så snart partene er klare. Vi sonderer med jevne mellomrom om mulighetene for det. Norge er ikke kjent med at det har vært gjort tilnærminger om konkrete deler av forhandlingene i perioden etter desember 2016.

Når det gjelder e-handel, har det fra norsk side i TISA-forhandlingene vært vektlagt at en avtale som inkluderer dataflyt må balanseres mot løsninger som tilstrekkelig ivaretar hensynet til personvern og forbrukervern.

SPØRSMÅL NR. 1076

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen

Besvart 9. mars 2018 av kulturminister Trine Skei Grande

Spørsmål:

«Vil statsråden sørge for at Nobels Fredssenter får oppfylt behovet sitt for mer plass, ved å gi de tilgang til Lokalstasjonen når leieavtalen med Nasjonalmuseet utgår?»

BEGRUNNELSE:

Nobels Fredssenter har et stort behov for større lokaler grunnet økt aktivitet. Senteret bad i fjor høst KUD om hjelp til å løse spørsmålet om hvem som skal overta Lokalstasjonen- bygget ved siden av senteret på Rådhusplassen- når Nasjonalmuseet overtar sitt nye bygg i 2020, da senteret ser for seg at stasjonen kan løse situasjonen med plassmangel. I ettertid har statsråden avklart at Nasjonalmuseet skal ha nasjonalgalleriet.

Svar:

Vi er i ferd med å realisere et nasjonalt prestisjeprosjekt på Vestbanen i Oslo. Det største kunstmuseet i Norden skal åpnes for publikum sommeren 2020. Ved plasseringen av nybygget har arkitekten måttet ta hensyn til to fredede bygninger, hvorav den ene disponeres av Nobels Fredssenter. Den andre, som ligger like foran og i stor grad skjuler hovedinngangen til det nye museet, disponeres av Nasjonalmuseet i samarbeid med Statsbygg til å informere publikum om prosjektet og det framtidige innholdet i det ferdige museet.

Nasjonalmuseet legger til grunn at det er helt nødvendig å kunne disponere den fredede stasjonsmesterboligen (også benevnt som lokalstasjonen) på permanent basis. Mest av alt ønsker museet å benytte dette huset til funksjoner som markedsfører og trekker publikums oppmerksomhet mot det bakenforliggende museet.

Det har imidlertid skjedd store endringer i museers sikkerhetsbehov de siste årene. I budsjettøknaden for 2019 skriver museet at sikkerhetsbildet har "generelt endret seg de siste 5 årene med stadig flere terrorangrep rettet mot kulturinstitusjoner. I tillegg er det i denne perioden et stigende trusselbilde hva angår selve kulturarven, med flere ødeleggelser og tyverier verden over, også i Norge."

Med dette utgangspunktet – og med basis i en sikkerhetsrapport om det nye museet utarbeidet av Forsvarsbygg i 2017 – skriver Nasjonalmuseet i budsjettøknaden for 2019 at det må ses på nye sikkerhetsløsninger for publikums adkomst og ferdsel i bygget: "Større museer i nær sagt hele verden har de siste årene funnet det nødvendig å innføre strengere sikkerhetstiltak og kontroller før publikum slippes inn i museet. Dette er en utvikling som også Nasjonalmuseet må være forberedt på å møte, og dette vil kunne løses på en god måte i den fredede bygningen foran museet."

Dette kan ikke Kulturdepartementet velge å se bort fra. Vi må derfor legge til rette rammevilkår for best mulig sikkerhet ved det nye Nasjonalmuseet, og museet må

få fysisk handlingsrom for å synliggjøre tilkomsten for publikum. Nasjonalmuseet har opsjon på forlengelse av gjeldende leieavtale for stasjonsmesterboligen. Museet vil av disse grunner forlenge avtalen, noe departementet slutter seg til.

Selvsagt vil vi også bestrebe oss på å hjelpe Nobels Fredssenter, men i den foreliggende situasjon er det nok

nødvendig å søke andre løsninger enn det alternativet som representanten Trettebergstuen nevner i sitt spørsmål.

Departementet vil ta initiativ til en dialog med Nobels Fredssenter om deres behov for mer plass, og hvilke muligheter som kan finnes for å dekke dette behovet.

SPØRSMÅL NR. 1077

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes

Besvart 9. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«12.02.2018 avgjorde Beslutningsforum at Norge kun skal tilby Spinraza for SMA-pasienter under 18 år.

Hvordan vurderer helseministeren denne beslutningen i forhold til prinsippet Beslutningsforum jobber etter om aldersnøytralitet, og mener ministeren beslutningen er i tråd med Prioriteringsmeldingen, der det fastslås at «Skal en behandling tas i bruk så skal den tilbys alle som har nytte av den?»»

BEGRUNNELSE:

Våren 2016 vedtok Stortinget Prioriteringsmeldingen «Verdier i pasientens helsetjeneste». Meldingen slår fast at tiltak skal vurderes ut prioriteringskriteriene nytte, ressurs, og alvorlighet. Kriteriene skal vurderes samlet og de skal veies mot hverandre. Kriteriene skal gjelde bredt, både i spesialisthelsetjenesten, for legemidler finansiert over folketrygden, og for fastlegens samhandling med spesialisthelsetjenesten. I meldingen ble ikke alder definert som et eget kriterium, og det skal derfor ikke være grunnlag for prioritering.

For å kunne prioritere etter disse kriteriene kreves det god dokumentasjon på behandlingens effekt, kostnader ved behandlingen og analyser som sier noe om hvor mye behandlingen vil frigjøre andre behandlingsressurser i helsetjenesten. Som hovedregel skal stor usikkerhet ved dokumentert effekt ha lavere prioritet. Meldingen slår også fast at personer med sjeldne sykdommer skal ivaretas særskilt.

lik prioriteringen av Spinraza til SMA-pasienter under 18 år ble kommunisert fra Beslutningsforum, ble ikke Spinraza tildelt på bakgrunn av faktisk medisinsk nytte og effekt for den personen det gjaldt, men etter pasientens fødselsdato.

Det er bakgrunnen for at vi stiller spørsmål ved om beslutningen er i tråd med Prioriteringsmeldingen.

Svar:

Jeg viser til mitt svar på spørsmål nr. 962 til skriftlig besvarelse:

”Prioriteringsmeldingen slo fast at alder ikke er et selvstendig prioriteringskriterium. Meldingen slo samtidig fast at ”Alder kan blant annet være relevant hvis den har betydning for risikoen ved eller effekten av den medisinske behandlingen. Alder kan også si noe om risikoen for ulike tilstander og om hvor alvorlig en tilstand kan forventes å bli.”

Meldingen slo videre fast at det som grunnlag for prioriteringsbeslutninger på gruppenivå skal gjennomføres en metodevurdering i tråd med prinsippene for prioritering. Både metodevurderinger og skjønnsmessige vurderinger, bl.a. av kvaliteten på dokumentasjonen og budsjettkonsekvensene, inngår i totalvurderingen av et tiltak. En slik totalvurdering vil kunne gi opphav til beslutninger om innføring som omfatter deler av en større pasientgruppe, bl.a. basert på vurderinger av dokumentert effekt. Det er de regionale helseforetakene sitt ansvar å fastsette ev. slike vilkår for bruk av et legemiddel.”

SPØRSMÅL NR. 1078**Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen****Besvart 8. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Daglig opplever bilistene på E6 gjennom Østfold farlige situasjoner og lange køer som følge av at lastebiler kjører forbi hverandre i sakte fart på motorveien. Dette er spesielt merkbart både fordi veien har en fartsgrense på opp mot 110 kilometer i timen og fordi tettheten av lastebiler er stor.

Kan statsråden se for seg et forsøk med et forbud mot forbikjøring for lastebiler på denne strekningen?»

BEGRUNNELSE:

Rundt 3000 lastebiler krysser daglig Svinesundbrua på vei inn og ut av Norge. Dette er en av Norges viktigste transportåre for gods på vei og tettheten av lastebiler er stor. Samtidig er dette også en vei med høy fartsgrense. Mesteparten av strekningen har en fartsgrense på 110 kilometer i timen.

Daglig opplever trafikanter på denne strekningen lange køer og livsfarlige situasjoner når lastebiler prøver å kjøre forbi hverandre uten å komme opp i den gjeldende fartsgrensen. Dette skjer gjerne i oppoverbakke og i rush-tiden på morgenen eller ettermiddag.

Flere land slik som Ungarn, Belgia og Tyskland har forbud mot forbikjøring på motorvei for lastebil. I Danmark har de etablert et ettårig forsøk på den Østjyske motorveien, hvor lastebiler har fått forbud mot forbikjøring. Det man ønsker å komme til livs, er de såkalte "elefantveddeløp, hvor lastebiler foretar langvarige forbikjøring, noe som fører til utrygghet blant andre trafikanter. Et slikt forsøk ville ha egnet seg på E6 i Østfold for å ivareta både trafiksikkerhet og flyt i trafikken.

Svar:

Det er på det rene at de store fartsforskjellene som i dag tillates på motorvegen, kan utgjøre en trafiksikkerhetsrisiko.

Samferdselsdepartementet har derfor nylig bedt Vegdirektoratet om å utrede behovet for endringer i regelverket som er relevant med hensyn til hastighetsforskjeller mellom ulike kjøretøy. Et av tiltakene som Vegdirektoratet ser nærmere på, er et forbud mot tunge kjøretøy i venstre felt på motorveg.

Jeg vil nå avvente Vegdirektoratets vurdering før jeg tar stilling til konkrete tiltak.

SPØRSMÅL NR. 1079**Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen****Besvart 12. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«I NTP 2018-2027 har Stortinget vedtatt at det skal gjennomføres en KVV for gods på strekningen Oslo-Gøteborg.

På hvilken måte har statsråden tenkt å involvere svenske myndigheter i dette arbeidet og når ser han for seg at en slik KVV vil bli gjennomført?»

BEGRUNNELSE:

Det å få et sammenhengende dobbeltspor fra Oslo til Gøteborg vil være helt avgjørende for både person- og godstrafikken mellom våre to land – og for å få fart på na-

sjonale myndigheters mål om å få mer gods over fra en snart overbelastet vei til bane.

3000 lastebiler krysser Svinesund hvert døgn og denne trafikken øker med fem prosent hvert år. Selv om man skulle få bukt med de miljømessige konsekvensene av lastebiltrafikk, så er dette ikke en holdbar utvikling i forhold til kapasitet på veien. Regjeringen har som mål å flytte mer gods over fra vei til bane og sjø. Skal man få til dette må man ha kapasitet og hurtighet også når det gjelder jernbane - slik er ikke situasjonen i dag.

Det er spesielt krevende å få planlagt grensekryssende togtrafikk mellom Norge og Sverige fordi det ikke finnes noe formelle samhandlingarealer mellom våre to land.

Ei heller er det samsvar i forhold til når Norge og Sverige legger og vedtar sine nasjonale planer. Basert på et behov for økt samordning burde man utvikle en felles plan for grensekryssende trafikk eller ha et apparat for å planlegge felles prosjekter. Dette kan enten skje ved at man etablerer et felles selskap eller ved at det ene landet tar et overordnet ansvar for prosjektet mens det andre landet velger å delta i utredningen. Et slikt initiativ har Sverige nylig vist da de ba Norge om å bli med på et KVVU (Åtgjersdvalstudie) samarbeid på strekningen Oslo-Stockholm.

EUs koordinator for Ten-T prioriteringer, Pat Cox var nylig på Norgesbesøk og hadde møter med representanter for Østlandssamarbeidet i forkant av møter med statsråden. Pat Cox anbefalte i dette møtet at Norge og Sverige formaliserte et slikt planleggingsarbeid over grensene og at en søkte støtte fra EUs Ten-T midler til formålet. Grensekryssende togtrafikk er høyt prioritert i Ten-T systemet.

En KVVU på denne strekningen vil både kunne gi innspill i forhold til hvilke tiltak som kan gi et bedre togtilbud på denne strekningen, hvordan dette kan finansieres og hvor banen bør gå.

Svar:

I behandlingen av Meld. St. 33 (2016-2017) Nasjonal transportplan 2018-2029, viste transportkomiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet til behovet for tettere samarbeid

i Norden, og en Nordisk transportplan. Arbeiderpartiet trakk også frem at strekningen Oslo – Gøteborg er utredet i flere omganger og er i første rekke et politisk og organisatorisk spørsmål som må håndteres i et slikt samarbeid, jf. Innst. 460 S (2016-2017) s. 75.

Som komitéens representant fra Arbeiderpartiet pekte på i innstillingen, er strekningen Oslo – Gøteborg utredet i flere omganger. Høsten 2014 ga Samferdselsdepartementet det daværende Jernbaneverket, i samarbeid med det svenske Trafikverket, i oppdrag å gjøre en nærmere vurdering av hvordan kapasiteten på strekningen Oslo-Gøteborg kan utvikles som helhet i et samarbeid mellom norske og svenske myndigheter. Utredningen ble overlevert Samferdselsdepartementet våren 2016, og anbefalte flere mindre tiltak på kort og mellomlang sikt. Det pågår også et arbeid med en konseptvalgutredning for godsterminalstruktur i Oslofjordområdet, der transportetatene ser på behovet for nye godsterminaler, utvikle konsepter og se på virkninger av ulike terminalstrukturer i området rundt Oslofjorden fra Vest-Agder til Østfold.

Representanten stilte også i desember spørsmål til skriftlig besvarelse rundt KVVU for grensekryssende godstransport. I mitt svar på dette spørsmålet skrev jeg at Samferdselsdepartementet nå vurderer hvordan komiteflertallets merknad om en KVVU for grensekryssende godstrafikk best følges opp. Denne vurderingen er ennå ikke ferdig.

SPØRSMÅL NR. 1080

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Mona Fagerås

Besvart 12. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«Er kunnskapsministeren fornøyd med den prosessen regjeringen har hatt vedrørende flyttingen av FUG/FUB-sekretariatene til Bø i Telemark, og ser ministeren behov for å følge denne prosessen bedre opp i samarbeid med de berørte parter- i tilfelle hva?»

BEGRUNNELSE:

I forbindelse med stortingsmelding nr. 18 som bl.a. omhandler statlige arbeidsplasser ble det fra regjeringens hold fremlagt i en pressekonferanse 15. juni 2017 presentert at sekretariatene til Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) og Foreldreutvalget for barnehager (FUB) skulle flyttes til Bø i Telemark.

I forkant av pressekonferansen er verken FUG eller FUB blitt orientert at de skulle være omfattet av utflyttingsplaner, de fikk ingen muligheter til å uttale seg før flyttingen var bestemt og der er heller ikke gjort noen som helst slags form for konsekvensanalyse før flyttingen ble vedtatt. Spørsmålsstiller stiller seg undrende til en slik prosess, uten noen som helst slags form for medvirkning, hvor verken de ansatte eller utvalgsmedlemmer er blitt hørt.

Spørsmålsstiller forstår frustrasjonen som nå har bredt seg både fra de ansattes side og i utvalgene. Flyttedatoen nærmer seg nå og ifølge de opplysninger spørsmålsstiller sitter inne med er det ennå ikke avklart om noen fra det nåværende sekretariatet blir med på flyttelasset noe som vil føre til tap av viktig kompetanse.

Svar:

Det er bred politisk enighet om at statlige arbeidsplasser bør være spredt geografisk. Regjeringen vil gjennom å følge opp Plan for lokalisering av statlige arbeidsplasser, som lå ved Meld. St. 18 (2016-2017) Berekraftige byar og sterke distrikt, legge til rette for vekst og utvikling i hele landet. Statlige arbeidsplasser kan bidra til mer dynamiske og vel-fungerende arbeidsmarkeder, med bedre rekrutteringsmuligheter for bedrifter og bedre karrieremuligheter for arbeidstakere.

Vedtaket om å flytte de ti arbeidsplassene i sekretariatet for Foreldreutvalget for barnehager (FUB) og Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) fra Oslo til Bø i Telemark er en del av flytting av til sammen seksti statlige arbeidsplasser innenfor kunnskapssektoren. Kunnskapsdepartementets underliggende virksomheter har vært vurdert av departementet og flere virksomheter må flytte arbeidsplasser ut fra Oslo. Dette var en politisk beslutning der virksomhetene ikke ble trukket inn.

Medlemmene i foreldreutvalgene kommer fra hele landet. Sekretariatet skal bistå utvalgene i deres arbeid. De to utvalgene jobber hovedsakelig for å skape bedre samarbeid mellom barnehager og hjem, og hjem og skoler. Slikt samarbeid skjer hver eneste dag over hele landet, og arbeidet sekretariatet gjør for FUB og FUG kan gjøres godt også fra Bø i Telemark.

En viktig oppgave for utvalgene er å jobbe opp mot ulike myndigheter i Oslo. Derfor har regjeringen valgt en lokalisering for utvalgenes sekretariat med overkommelig reisevei og relativt godt utbygd kollektivtilbud. Vi tror at sekretariatet vil passe godt inn i Bø, og være et positiv tilskudd i et område som allerede rekrutterer arbeidskraft med høy kompetanse, som for eksempel Høgskolen i Sør-øst-Norge og Telemarksforskning.

Sekretariatet og utvalgene ble orientert om beslutningen om flytting før dette ble offentliggjort den 15. juni 2017. Vi har forståelse for at det er krevende for de ansatte at arbeidsplassene flyttes og erfaringer fra tidligere utflyttinger viser at mange ikke blir med på flyttingen over tid. For å legge best mulig til rette for de ansatte og for at virksomheten skal få en best mulig start i Bø, har de ansatte blitt tilbudt ulike virkemidler, som støtte til reise og opphold. De ansatte har medvirket i utformingen av disse tilbudene. Et flertall av de ansatte har valgt å takke ja til å flytte med virksomheten og vi har forhåpninger om at virksomheten vil få en god oppstart i Bø. Anskaffelse av lokaler er i prosess og alt ligger til rette for oppstart i Bø i Telemark fra 1. august 2018.

Jeg er fornøyd med prosessen for flytting av sekretariatet så langt, og synes planene som er lagt er solide og legger til rette for at utvalgene kan fortsette sin virksomhet. Prosessen vil følges opp videre gjennom den ordinære dialogen som departementet har med sekretariatet og utvalgene.

SPØRSMÅL NR. 1081

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik

Besvart 9. mars 2018 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«EU-kommisjonen førebur no eit forslag om å skattleggje inntektene til store teknologiselskap i landet der brukaren held til.

Har statsråden og departementet på nokon måte vore ein pådrivar for dette arbeidet, og planlegg statsråden å kome til Stortinget med eit tilsvarende forslag?»

GRUNNGJEVING:

Reuters har fått tilgang til eit utkast der EU-kommisjonen foreslår å skattleggje inntektene til store teknologiselskap som Google, Facebook og Amazon i landet der brukaren held til. Skattesatsen som vert skissert, er 1-5 prosent.

Føremålet med framlegget er å motverke at slike selskap gjennom skattetilpasning endar opp med å betale svært lite skatt.

Også i Storbritannia er det framlegg om å skattleggje teknologiselskap hardare gjennom ein omsetnadsskatt. Dette vil i så fall vere eit andre steg for britane, som alle-reie har ein såkalla Google-skatt på overskot som vert flytta utanlands.

I lys av at Stortinget fleire gonger har etterlyst at regjeringa skal ha ei pådrivarrolle i arbeidet mot ulike former for skatteomgåing, m.a. gjennom behandlinga av skatteforliket våren 2016, er det av interesse å få klarleik i kva regjeringa og departementet gjer på dette området. Ut frå meldingane ein får frå m.a. EU og Storbritannia er det lett

å få inntrykk av at Noreg snarare enn å vere ein pådrivar er på etterskot i desse spørsmåla. Regjeringa har likevel ved fleire høve vist til at ein prioriterer internasjonalt arbeid i slike spørsmål, og det kan då vere viktig å få klarleik i om Noreg faktisk har hatt ei pådrivarrolle i dei viktige prosessane som det her vert vist til.

Svar:

Noreg har ikkje ei medverkande rolle i skattearbeidet i EU. Det kjem av at vi ikkje er EU-medlemmar, og at EØS-avtalen ikkje har reglar om samordning av direkte og indirekte skattar. Vi har difor heller ikkje kunne ta del i EU sitt arbeid med dette spørsmålet. Vi deltek derimot i ei eiga arbeidsgruppe i OECD der tilsvarande spørsmål vert utreda. OECD-arbeidet skal munne ut i ein førebels rapport som vert lagt fram om kort tid.

Regjeringa har på noverande tidspunkt ikkje planar om å fremje eit tilsvarande framlegg om ei omsetnadsavgift på digitale aktivitetar i Noreg. Internasjonalt er ein ikkje samde om legitimiteten av og behovet for eit slikt tiltak. Det synast òg å vere ei allmenn oppfatning at slike avgifter ikkje er optimale, og at dei i så fall bør gjerast midlertidige, og mest mogleg koordinerte, medan ein utredar langsiktige løysingar. Eg er elles kjend med at India og Ungarn har innført omsetnadsavgifter på særskilde digitale tenester, og at Italia nyleg har vedteke liknande reglar.

Ein god eigenskap ved ei mogleg omsetnadsavgift er at skattegrunnlaget antakeleg vil vere lite flyttbart, og at avgifta difor vil kunne vere robust mot tilpassingar. Den vil òg kunne tryggje ei viss skattlegging på globalt nivå der skattlegginga i heimstaten framleis er lite effektiv. Ei avgift på omsetnad vil òg kunne treffe bidrag til verdiskaping i eit land, som ligg under gjeldande tersklar for skattlegging etter skatteavtalane (og internretten).

Ei innvending mot ein slik skatt er at den kan vere lite treffsikker: Ein ynskjer å skattlegge overskot i selskapa frå verdiskaping i marknadsstaten, medan avgifta skal svarast av brutto omsetnad på einskilde digitale tenester. Samtidig vil det oppstå vanskelege spørsmål om mellom anna avgrensing av skattegrunnlaget og innkrevjing av skatten.

Det har vore brukt som argument for ei omsetnadsavgift at den vil kunne betre konkurransesituasjonen for nasjonale aktørar. Ein tek då utgangspunkt i at utanlandske konkurrentar betaler langt lågare skatt av sitt overskot, og at avgifta særleg vil treffe dei utanlandske selskapa. Skatt er bare ein av mange faktorar som påverkar konkurransen mellom norske aktørar og dei internasjonale teknologigigantane. Eg vil samtidig påpeike at også nasjonale selskap kan verte råka av ei slik avgift.

Vi veit at fleire multinasjonale selskap held på med aggressiv skatteplanlegging, og regjeringa arbeidar aktivt med tiltak mot dette heime og ute. Eg trur likevel at bilete som vert teikna av at nokre aktørar nærast ikkje betaler skatt, bør nyanserast noko. Eg meiner ein må kunne rekne med at dei tiltaka ein har gjennomført mot skattetilpassingar og òg vedtakinga av den amerikanske skattereforma, vil gjere det vanskelegare for multinasjonale selskap å oppnå svært låg skattlegging globalt. Gjennom reforma i USA vil til dømes amerikanske selskap verte skattlagt for store overskot som ein har halde i utlandet.

Regjeringa sin posisjon har til no vore å støtte opp om det internasjonale arbeidet, særleg innanfor rammene av OECD. I dette arbeidet prøver ein å finne fram til gode internasjonale løysingar, som byggjer på at verdiar i større grad skal skattleggast der dei skapast. Vi fylgjer den internasjonale utviklinga tett, men eg meiner framleis at det ikkje er nokon grunn til å endre på dette utgangspunktet.

SPØRSMÅL NR. 1082

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski

Besvart 14. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«Hvilke konkrete tiltak vil regjeringen gjennomføre for å forhindre at barn blir etterlatt i utlandet mot sin vilje og hvor raskt kan flere tiltak være på plass?»

BEGRUNNELSE:

En rapport lagt fram fredag 2. mars fra Bufdir viser at det i 2017 var 62 barn etterlatt i utlandet mot sin vilje, barn som utsettes for negativ sosial kontroll, vold, trusler og tvangsekteskap. Dette er en økning fra 2016 og nær en dobling de to siste årene, en alvorlig utvikling. Når barna først er reist ut av Norge er det vanskeligere å hjelpe de.

Barn som sendes ut av landet har også levd under negativ sosial kontroll i lengre tid. Forebygging er derfor avgjørende.

Svar:

Handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse «Retten til å bestemme over eget liv» ble lansert 8. mars 2017. Handlingsplanen inneholder 28 tiltak for å styrke rettsvernet og hjelpen til de som rammes, endre praksis og holdninger i berørte miljøer og styrke kunnskapen og forskningen på feltet.

I januar arrangerte jeg et møte med de organisasjonene som mottar støtte for å drive informasjonsarbeid på feltet for å få innspill til hvordan vi bedre kan nå ut til innvandrerforeldre. Før jul sendte daværende integreringsminister, kunnskapsminister og barne- og likestillingsminister ut et brev til alle kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn om deres ansvar i arbeidet mot negativ sosial kontroll. I løpet av våren skal det lanseres en kampanje som skal bidra til at de utsatte vet hvor de kan henvende seg for å få hjelp.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten driver helsefremmende og forebyggende tjenester rettet mot barn og unge. Regionale kompetansesentre mot vold og traumatisk stress og Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemleste tilbyr kompetansehevende tiltak om disse temaene til kommunale tjenester, for å styrke det forebyggende arbeidet på området.

ICDP (International Child Development Program) har som mål å bedre oppvekstvilkårene for barn og unge gjennom å styrke omsorgsgivernes trygghet og ferdigheter. ICDP tilbys i mange kommuner og benyttes blant annet i helsestasjoner, barnehager, skoler og i forebyggende barneverntiltak. Programmet utvikles stadig for nye målgrupper, og er også utviklet for foreldre med innvandrerbakgrunn, foreldre som bor i asylmottak og for foreldre i introduksjonsprogrammet. Mange kommuner har gode erfaringer med å bruke foreldreveiledningskurset ICDP som en del av introduksjonsprogrammet.

Barn har etter opplæringsloven § 2-1 rett og plikt til å delta i grunnskoleopplæring. Når barn uteblir fra grunnskoleopplæringen har kommunen en oppfølgingsplikt, og det er utarbeidet en veileder for oppfølgingen av elever som ikke møter på skolen, med forslag til konkrete rutiner. Skolen må vurdere saksbehandlingen fra sak til sak og ut fra lokale forhold. Kunnskapsdepartementet vil vurdere nærmere om dagens rutiner for barn som ikke møter på skolen, er hensiktsmessige.

Minoritetsrådgivere har siden 2008 gitt råd og veiledning til utsatte elever ved et utvalg skoler med høy andel elever med minoritetsbakgrunn. Per i dag tjenestegjør 25 minoritetsrådgivere ved et utvalg skoler i åtte av landets fylker. Minoritetsrådgivere har spesiell kompetanse om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og æresrelatert

vold. De bidrar både med konkret rådgivning og oppfølging i enkeltsaker, og med kompetanseheving av skolenes ansatte og det offentlige hjelpeapparatet. Regjeringen vil videreutvikle ordningen med minoritetsrådgivere ved ungdoms- og videregående skoler med høy andel minoritetsspråklige elever.

Kunnskapsdepartementet har presisert overfor fylkeskommunene at de videregående skolene skal ta ansvar for å legge til rette for tidlig involvering av oppfølgingstjenesten ved at det avholdes sluttsamtale/avklaringsamtale når en elev avbryter videregående opplæring. Kunnskapsdepartementet vil vurdere hvordan man best kan legge inn tematikken negativ sosial kontroll som et tema i denne sluttsamtalen/avklaringsamtalen.

Kompetansestrategien for det kommunale barnevernet inneholder tilbud om videreutdanning i flerkulturell kompetanse. Kompetansestrategien inneholder også andre tiltak som har relevans for arbeidet med barn og familier med minoritetsbakgrunn. Oppfølging av barn med traumer og samarbeid med barn og barnets familie og nettverk i utredningsarbeid er sentrale fagområder i strategien.

Flere statsråder ble høsten 2017 enige om supplerende tiltak som skal forebygge at ungdom etterlates i utlandet, herunder forsterke arbeidet for å forhindre utreise fra Schengen-området for personer hvor det eksempelvis er truffet barnevernvedtak som forbyr utreise, holde tilbake eller nekte passutstedelse for å forhindre at barn blir sendt utenlands mot sin vilje.

Det arbeides også med å gjennomgå og etablere rutiner for informasjon og varsling mellom offentlige etater i denne type saker, slik at vi kan forebygge at barn og unge sendes utenlands mot sin vilje.

Enkeltsaker om etterlatte barn og unge skal også gjennomgås for å få mer kunnskap om hvordan hjelpeapparatet møter unge mennesker. Vi utreder videre muligheten for stans i barnetillegg, når mottaker eller barnet oppholder seg i utlandet (eksportforbud). Vi vurderer også endringer i barnevernloven.

Et av tiltakene i handlingsplanen Retten til å bestemme over eget liv (2017-2020) er å forbedre retningslinjene om etterlatte barn i utlandet. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har fått i oppdrag, i samråd med relevante myndigheter, å revidere retningslinjene i tråd med dagens lovverk og rutiner. Retningslinjene vil blant annet tydeliggjøre hvordan barneverntjenesten kan hjelpe barn og foreldre når barn er etterlatt i utlandet.

Utenrikstjenesten gir bistand til norske borgere i utlandet. I tillegg til at alle norske ambassader har egne utsendte som er ansvarlige for konsulære saker, har ambassadene i Amman, Ankara, Islamabad og Nairobi integreringsrådgivere som har spesialkompetanse om tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og andre former for ulovlig tilbakeholdelse. Integreringsrådgiverne samarbeider med hjelpeapparatet i Norge, og Kompetanseteamet

mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er utenriksstasjonenes kontaktpunkt, som skal sikre at de rette tjenestene i Norge følger opp personer som blir hjulpet tilbake fra utlandet. Dette kan imidlertid være krevende, og det viktigste er derfor å forhindre at barn etterlates i utlandet.

For å heve kunnskapen i tjenestetilbudet er det satt av seks millioner kroner per år til forskning og kunnskapsdeling. To millioner kroner er satt av til etableringen av en mentorordning for unge som bryter med familien sin. Fem millioner kroner gis til stiftelsen «Født Fri» som arbeider mot negativ sosial kontroll.

SPØRSMÅL NR. 1083

Innlevert 2. mars 2018 av stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski

Besvart 9. mars 2018 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Hva mener finansministeren om at Statens Pensjonsfond Utland fortsatt er tungt inne i flere selskap som både bygger nye kullkraftverk og utvinner kull, og vil regjeringen foreslå innstramminger i det såkalte kullkriteriet?»

BEGRUNNELSE:

Greenpeace, FIVH og WWF har gjort en gjennomgang av oljefondets investeringer som avdekker at fondet fortsatt investerer i selskaper som bygger nye kullkraftverk og utvinner kull. Årsaken er tolkningsrommet som ligger i det såkalte kullkriteriet. Kriteriet omfatter «gruveselskaper og kraftprodusenter som selv eller gjennom enheter de kontrollerer baserer 30 pst. eller mer av sin virksomhet på kull, og/eller får 30 pst. av sine inntekter fra kull.» Tyske RWE, som oljefondet fortsatt er investert i, baserer mer enn halvparten av sin kraftproduksjon på kull. Likevel er det slik at en mindre andel av selskapets totale inntekter kommer fra kull. Årsaken er at RWE også har eierandeler i andre virksomheter.

Vedtaket om å trekke oljefondet ut av kull har likevel fungert godt. Men gjennomgangen viser også at uttrekkriteriene for kull i dag ikke er tilstrekkelige, og de bør forsterkes.

Svar:

Regjeringen er opptatt av åpenhet og etisk bevissthet i forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU). Fondet har en overordnet finansiell målsetting, men skal også være en ansvarlig investor. God finansiell avkastning over tid antas å avhenge av velfungerende markeder og en bærekraftig utvikling. Det er bred politisk enighet om investeringsstrategien for SPU.

Det produktbaserte kullkriteriet ble tatt inn i retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU med virkning fra 1. februar 2016. Kriteriet innebærer at observasjon eller utelukkelse kan besluttes for gruveselskaper og kraftprodusenter som selv eller konsolidert med enheter de kontrollerer får 30 pst. eller mer av sine inntekter fra termisk kull, eller baserer 30 pst. eller mer av sin virksomhet på termisk kull. Det skal i henhold til retningslinjene legges vekt på fremoverskuende vurderinger, herunder eventuelle planer som vil redusere inntekts- eller virksomhetsandelen knyttet til fornybare energikilder. Kriteriet omfatter ikke grønne obligasjoner.

Departementet la frem forslag til operasjonalisering av det produktbaserte kullkriteriet i Nasjonalbudsjettet 2016, på bakgrunn av finanskomiteens innstilling til meldingen om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2014 (Innst. 290 S (2014-2015)), samt råd og vurderinger fra Etikkrådet og Norges Bank. Det ble blant annet presisert at kriteriet ville omfatte gruveselskaper og kraftprodusenter som produserer eller bruker kull til energiformål, såkalt termisk kull. Metallurgisk kull til bruk i stålproduksjon omfattes ikke. Det ble videre presisert at kriteriet ville omfatte selve produksjonen og at kjøp og salg av kull i seg selv, eller transport av kull, samt distribusjon og handel med kraft, dermed ikke ville omfattes. Det ble også drøftet bl.a. ulike sider ved bruk av terskelverdier for vesentlighet, herunder at både inntekter og kraftproduksjon kan svinge fra år til år og at det ikke ble vurdert som hensiktsmessig å tallfeste en bestemt margin til terskelnivåene, samt forståelsen av kontroll og konsolidering. Ved behandlingen av Nasjonalbudsjettet 2016 delte et flertall i finanskomiteen departementets vurderinger rundt utformingen av kriteriet.

Det ble gjort rede for erfaringene med kullkriteriet i meldingen om Statens pensjonsfond som ble lagt frem våren 2017. I vurderingen ble det lagt vekt på hvilke strategi-

er og arbeidsprosesser Norges Bank og Etikkrådet hadde etablert for å følge opp kriteriet. Det ble pekt på at kullkriteriet krever en oppfølging og innsikt der Norges Bank har klare fortrinn, men at Etikkrådet kan bidra ved å vurdere tvilstilfeller eller å vurdere selskaper som rådet blir oppmerksomt på.

Norges Bank omtaler operasjonaliseringen av kullkriteriet i bankens publikasjon om ansvarlig forvaltning for 2016. Banken viser til at det er etablert systemer for innhenting og analyse av selskapsinformasjon, men at for kraftproduksjon særskilt kan det være utfordrende å innhente tilstrekkelig detaljert informasjon, blant annet på grunn av lite dekkende datakilder, mangel på detaljert rapportering fra selskapene og rapportering som dekker ulike tidsperioder og ulike mål. Norges Bank beskriver at selskapers framoverskuende planer blir inkludert i vurderingene, som for eksempel forventet utvikling i produkt- og energifordeling og andel av fornybar energi i selskapets kraftproduksjon. Banken viser til at observasjon kan være aktuelt når selskaper har konkrete, tidsavgrensede planer som tilsier at virksomheten vil falle under terskelnivåene.

Planer om å kjøpe eller selge selskaper og eiendeler, eller å legge ned, starte opp ny, eller endre produksjonskapasitet kan ifølge Norges Bank være eksempler som bør telle med i en slik vurdering.

Jeg mener den arbeidsdelingen som er etablert mellom Etikkrådet og Norges Bank har bidratt til at kullkriteriet følges opp effektivt. Jeg har merket meg at Norges Bank sier utelukkelse basert på kriteriet i all hovedsak er gjennomført, men at banken fremover vil fortsette arbeidet med informasjonsinnhenting og analyse ettersom endringer med betydning for vurdering av selskaper opp mot kriteriet vil forekomme. Videre har jeg merket meg at Etikkrådet mener det er mest hensiktsmessig at banken fortsatt tar hovedansvaret for implementeringen av kullkriteriet.

Jeg viser for øvrig til at ved utgangen av 2017 hadde Norges Bank utelukket 69 selskaper og satt 13 selskaper til observasjon på grunnlag av kullkriteriet. Departementet gjør rede for Etikkrådets og Norges Banks arbeid på bakgrunn av retningslinjene for observasjon og utelukkelse i de årlige meldingene om Statens pensjonsfond.

SPØRSMÅL NR. 1084

Innlevert 5. mars 2018 av stortingsrepresentant Terje Aasland

Besvart 12. mars 2018 av næringsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«På hvilke måter, på hvilke tidspunkt og med hvilken begrunnelse har statsråden gitt uttrykk overfor styret eller noen av styrets medlemmer for at en prosess knyttet til daglig leder skulle stoppes eller på andre måter gitt uttrykk for sitt syn på daglig leder og/eller en styrebehandling av forhold knyttet til daglig leder, og mener statsråden at hans inn gripen er i tråd med statens prinsipper for god eierstyring?»

BEGRUNNELSE:

Viser til oppslag i Aftenposten 5.3.2018 om styreleder i Innovasjon Norge sin avgang, og til statens prinsipper for god eierstyring. I disse, referert i Meld St 27 (2013-2014), står blant annet: «3. Eierbeslutninger og vedtak skal foregå på generalforsamling», «7. Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og skal herunder ivareta en uavhengig kontrollfunksjon overfor selskapets ledelse på vegne av eierne».

Svar:

Jeg er opptatt av at statens eierskap skal håndteres på en god og profesjonell måte. Åpenhet om eierstyringsprinsippene, aksept for rolledelingen i selskapslovgivningen, eierstyring gjennom generalforsamling og vekt på å velge kompetente styre må ligge i bunnen for statens eierutøvelse.

Daværende styreleder i Innovasjon Norge Per Otto Dyb tok kontakt med departementet 15. desember 2017 per telefon. Dette ble fulgt opp med et møte 19. desember hvor styreleder tok opp sitt syn på forholdet til administrerende direktør og styrets eventuelle videre vurderinger. Han ba også om et møte med daværende næringsminister. Styreleders orientering ble tatt til etterretning og det ble gitt tilbakemelding om at departement ikke har synspunkter på styrets vurderinger av administrerende direktør. Møtet med daværende næringsminister ble gjennomført 12. januar 2018. Styreleder informerte om at han ville foreslå for styret en prosess for å se på ledelsen av selskapet. Statsråden ga på møtet uttrykk for at hun ikke hadde

synspunkter på styrets eventuelle arbeid med å vurdere administrerende direktør.

31. januar 2018 tok styreleder initiativ til en telefonsamtale med departementet, hvor han blant annet redegjorde for at administrerende direktørs stilling ville bli tema på styremøte 1. mars 2018. Departementet understreket i samtalen at ansettelse av administrerende direktør er styrets ansvar.

10. februar 2018 informerte valgkomiteens leder styreleder om at valgkomiteen ønsket å innstille til et skifte av styreleder på foretaksmøtet berammet til 3. mai.

28. februar 2018 tok departementet kontakt med styreleder for å avklare status på prosessen knyttet til administrerende direktør, i lys av valgkomiteens avklaring om en innstilling på et skifte av styreleder. I denne samtalen kom det frem at styreleder la opp til å starte en formell prosess med å vurdere administrerende direktørs stilling på styremøtet 1. mars 2018. Det ble fra departementets side uttrykt at tidspunktet for igangsettelse av en slik prosess, to måneder før et skifte av styreleder, kunne være uheldig.

Styreleder ba 28. februar 2018 om et møte med meg. I henvendelsen kom det fram at han mente at departementet hadde instruert styret. Møtet ble gjennomført per telefon 1. mars 2018. Der adresserte jeg styreleders oppfattelse av at han ble instruert av departementet. Jeg ga uttrykk for at departementets synspunkt på prosess ikke innebar en instruksjon av styret, og at jeg aksepterte at styreleder kunne ha en annen vurdering enn departementet.

Begrunnelsen for departementets synspunkt var en vurdering om at det ville kunne være lite hensiktsmessig om en styreleder igangsatte en slik prosess tilknyttet administrerende direktørs stilling når det om kort tid ville være et nyoppnevnt styre som skulle håndtere den videre forvaltningen av selskapet.

Staten eier 51 prosent av Innovasjon Norge og fylkeskommunene eier 49 prosent. Det er departementets oppgave å forvalte statens eierskap i selskapet i tråd med de rammene som det er redegjort for i Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap og som Stortinget har sluttet seg til.

Statens prinsipp for god eierstyring nr. 7 er klart på at forvaltningen av selskapet er styrets ansvar. Styret skal sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten, ansette administrerende direktør og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.

Statens eiermyndighet i Innovasjon Norge utøves på selskapets foretaksmøte. Samtidig følger det av eierskapsmeldingens omtale av statens prinsipp for god eierstyring nr. 3 at rammene for eiermyndighet ikke er til hinder for at staten i møter med selskapene tar opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet. Det fremgår videre at kontakt mellom eier og selskap utenfor foretaksmøte er en forutsetning for å få informasjon om virksomheten, og det er et viktig element i den normale utøvelsen av eierskapets oppfølgings- og kontrollfunksjon.

At departementet har gitt uttrykk for synspunkter knyttet til tidspunktet for en vurdering av administrerende direktør må også sees i sammenheng med at styreleder i denne konkrete saken over en periode har søkt dialog med departementet. I tråd med statens prinsipper for god eierstyring nr. 3, ble det gjort klart for styreleder at synspunkt departementet formidler om prosessen, er å betrakte som innspill til styrets vurdering i denne konkrete saken. Det ble også gjort klart at styreleder med styret for øvrig, sto fritt til å gjøre sine egne vurderinger, og at synspunktet ikke innebar noen instruksjon.

SPØRSMÅL NR. 1085

Innlevert 5. mars 2018 av stortingsrepresentant Steinar Reiten

Besvart 14. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Hvorfor har ikke statsråden fulgt opp Stortingets føringer for den nasjonale jordvernstrategien i tildelingsbrevet for

2018 fra Samferdselsdepartementet til Statens Vegvesen, og hvordan har statsråden tenkt å følge opp?»

BEGRUNNELSE:

I Meld.St.33 (2016-2017) Nasjonal transportplan 2018-2029, s. 249, slås det fast at:

"jordvern er en nasjonal interesse som transportetatene, Avinor og Nye Veger AS skal vie stor oppmerksomhet i retningslinjer og arbeid. Regjeringen vil at det ved planlegging av samferdselsanlegg i størst mulig grad skal unngås å omdisponere dyrka mark."

Da transport- og kommunikasjonskomiteen behandlet NTP 2018-2029, Innst. 460 S (2016-2017), hadde komiteens flertall følgende merknad:

"Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at jordvern er en nasjonal interesse, og viser til at Stortinget har blitt enige om en nasjonal jordvernstrategi i Innst. 56 S (2015-2016). Denne ligger fast og er gjeldende også ved utbygging av transportinfrastruktur. Flertallet viser i det videre til at det i denne strategien blir satt et årlig mål for omdisponering av dyrket mark til 4000 dekar, og at dette målet skal nås gradvis innen 2020."

Disse føringene er ikke fulgt opp i tildelingsbrevet. Beskrivelser eller pålegg for å sikre at minst mulig matjord går tapt ved bygging av ny transportinfrastruktur er ikke nevnt i det hele tatt.

Da næringskomiteen behandlet Innst. 112 S (2017-2018) hadde komiteens flertall, bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig folkeparti, følgende merknad:

"Flertallet mener fortsatt at oppfølgingen av jordvernstrategien har vært for dårlig, og at det ikke er holdepunkter for å hevde at regjeringen er på vei til å nå omdisponeringsmålet. Flertallet vil derfor understreke at måloppnåelsen i jordvernstrategien skal vurderes mot nivået da strategien ble vedtatt, og mener regjeringen også skal legge dette til grunn når det rapporteres på måloppnåelse. Flertallet mener det er behov for både å følge opp målene i jordvernstrategien og å sette i verk nye tiltak for å styrke jordvernet. Flertallet vil understreke behovet for at man prioriterer effektive tiltak, at ulike tiltak er utredet, og at man ser virkemidlene for å styrke jordvernet i sammenheng."

Ved Stortingets behandling av Innst. 112 S (2017-2018) 6. februar 2018, ble det fattet følgende vedtak:

"Stortinget ber regjeringen fremme en oppdatert jordvernstrategi i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2019."

Sett i lys av Stortingets nylige presisering av at målene i den nasjonale jordvernstrategien fortsatt ligger fast, og bestillingen av en gjennomgang og oppdatering av virkemidlene for å nå disse målene, er det viktig at statsråden nå presiserer overfor Statens Vegvesen at hensynet til jordvern skal gis høy prioritet og være et sentralt kriterium ved prosjektering og gjennomføring av nye samferdselsprosjekter.

Svar:

Statens vegvesen har som mål å bygge ned så lite dyrka mark som er mulig, men det gjøres for hver sak en kon-

kret vurdering av alle hensyn som skal tas ved valg av trasé. Nasjonal jordvernstrategi har et tak på omdisponering av dyrka jord på 4 000 daa per år. Det foreligger ikke føringene for hvor stor del av dette samferdselssektoren eller Statens vegvesen har ansvar for. Derfor har heller ikke Statens vegvesen noe tallfestet mål for hvor mye dyrka mark som kan/ ikke kan bygges ned. Statens vegvesen rapporterer likevel antall daa omdisponert dyrka mark hvert år. Omfanget varierer fra år til år fordi noen prosjekter innebærer omdisponering av relativt mye jord mens andre innebærer omdisponering av svært lite. I fireårsperioden 2014-2017 ble det totalt omdisponert 2 292 daa til vegformål. I gjennomsnitt blir dette 573 daa per år.

Statens vegvesen utarbeider vegnormaler som brukes som grunnlag for valg av dimensjoneringsklasse for vegen som planlegges. Ved utvikling av vegnormaler er arealbruk et viktig hensyn, jf. forskrift etter vegloven § 13. Arealbruk har, sammen med andre viktige hensyn, vært en viktig faktor i pågående revisjon av håndbok N100 Veg- og gateutforming. Ved revisjon av håndbok N200 Vegbygging stilles det krav til håndtering av dyrka jord der veganlegg beslaglegger slik jord.

Statens vegvesen anbefaler trase ut fra total samfunnsøkonomi der både prissatte og ikke prissatte konsekvenser av ulike trasévalg er viktig beslutningsgrunnlag. Endelig valg av trasé tas gjennom politiske vedtak. Det er mange faktorer som vektles opp mot hverandre når beslutninger om trase skal tas, og nasjonale mål som jordvern er en viktig faktor men ikke den eneste. Statens vegvesen forsøker da så langt som mulig å kompensere gjennom detaljutformingen, med avbøtende tiltak mv.

Det er viktig å huske at politiske føringene i ulike saker kan ha motstridende konsekvenser. På jernbaneområdet gir økning i dimensjonerende hastighet til opp mot 250 km/t krav til stivere linjeføring, noe som kan gjøre det mer krevende å ta hensyn til blant annet jordvern. Samtidig tar dobbeltspor mer areal enn hva en enkeltsporet jernbane vil gjøre. Mindre omfattende krav til ytelsesnivået kan gi mer fleksible trasévalg, med færre inngrep og større potensiale for rimeligere løsninger som resultat.

Vi opplever også at lokalpolitiske føringene kan medføre økt beslag av matjord. Nye Veier AS har et eksempel fra Stange kommune hvor Nye Veiers AS foreslo en ny kryssløsning som ville spart 15 daa matjord og redusert kostnadene, men hvor lokalpolitikere sa nei fordi de vektla andre hensyn.

Som representanten Reiten peker på er Samferdselsdepartementets arbeid med jordvern omtalt i Nasjonal transportplan 2018-2029. Statens vegvesen følger opp de føringene departementet gir i Nasjonal transportplan. Jeg mener derfor det bør være unødvendig å gi ytterligere føringene til Statens vegvesen.

SPØRSMÅL NR. 1086**Innlevert 5. mars 2018 av stortingsrepresentant Arne Nævra****Besvart 9. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Tannteknikere, tanntekniske laboratorier, tannleger og veterinærer har opplevd at sammenslåingen av A- og B-post fra årsskiftet har gitt sterke negative utslag i framsendingstid. En rekke viktige forsendelser har tatt mange dager, noen opptil ti dager. Forsendelsene skal angivelig være framme på to virkedager.

Når det viser seg at forsendelsene tar så mye lenger tid enn lovet for viktige aktører i samfunnet, vil statsråden vurdere postens økonomiske nedskjæring på nytt eller løse problemet på annen måte?»

BEGRUNNELSE:

På et liknende spørsmål fra representanten Siv Mossleth sendt 4.12.17 (Dokument nr. 15:432 (2017-2018)), svarer statsråd Solvik-Olsen:

«Krav om to dagers normal fremsendingstid for brevpost er tilstrekkelig raskt til at de aller fleste sendinger kommer frem i tide for mottaker og avsender. Kravet til fremsendingstid for le-

veringspliktige pakker vil forbli det samme som det har vært de siste ti årene.

En eventuell ventetid på to uker for fremsending av tannproteser eller annet medisinsk utstyr, som representanten viser til i sitt spørsmål, vil derfor ikke være en konsekvens av endringer i krav til fremsendingstid i postregelverket fra 2018».

Nå kjenner spørsmålsstiller til at sammenslåingen av A- og B-post ved årsskiftet har gitt åpenbart dårligere tilbud, og forsendelsestid som er sterkt varierende og uforutsigbar. Mange ganger er framsendingstida uholdbart lang, og medfører fare for at viktige prøver fra tannteknikere og laboratorier blir ødelagt. Opptil 10 virkedager har det tatt å sende prøver fra Stabekk til Oslo! Da kan det vanskelig skyldes på dårlig vær- eller føreforhold.

Spørsmålsstiller har fått denne oversikten fra Norges Tannteknikerforbund over noen av de alvorligste forsinkelsene etter årsskiftet:

Sendt	Avsender	Mottaker	Mottatt	Dager	Virkedager
22.01.18	2233 Vestmarka	1368 Stabekk	30.01.18	9	7
24.01.18	2212 Kongsvinger	1368 Stabekk	30.01.18	9	7
24.01.18	1607 Fredrikstad	1368 Stabekk	30.01.18	9	7
23.01.18	1368 Stabekk	0679 Oslo	05.02.18	14	10
08.02.18	3211 Sandefjord	1368 Stabekk	19.02.18	12	8
06.02.18	1368 Stabekk	2066 Jessheim	14.02.18	9	7
13.02.18	3770 Kragerø	0133 Oslo	27.02.18	14	10

Da kan en bare ane hvor mange forsinkelser det er på 3, 4 eller 5 dager! Konklusjonen bør være klar: forutsetningen om framsendingstid på to virkedager etter omleggingen svikter og blir ikke overholdt.

Statsråden har tidligere henvist til at det finnes kommersielle aktører på markedet. For mange vil dette være en betydelig fordyring av tjenesten. En vanlig småpakke koster 48 kroner å sende, men skal det det benyttes ekspress over natta koster det for eksempel 413 kroner fra Larvik til Oslo. Innenfor tannhelse og medisin vil det bety en betydelig høyere kostnad for pasientene.

Svar:

Brevvolumet har falt med 60 prosent fra år 2000 og forventes halvert på nytt fra 2017-2025. Elektronisk post og elektroniske kommunikasjonstjenester erstatter papirpost. Den digitale revolusjonen har beriket samfunnet,

næringslivet og hverdagen til folk flest. Fallet i brevmengden reduserer Postens inntekter og gir et press på å effektivisere driften. Posten har vært i en kontinuerlig omstilling de siste 15 årene, alt fra omlegging til Post i butikk til avvikling av ordinær lørdagsomdeling av post. Endringene har skjedd som følge av den digitale revolusjonen som fundamentalt har endret måten vi kommuniserer på.

Fra januar 2018 er A- og B-post erstattet med én felles brevstrøm med to dagers normal fremsendingstid, som Stortinget sluttet seg til ved behandlingen av Meld. St. 31 (2015-2016) Postsektoren i endring. Postens konsesjon setter krav om at minst 85 pst. av innenlandsk brevpost skal være fremme to dager etter innlevering, som forutsatt i meldingen. Minst 97 pst. skal være fremme innen fire dager. Etterlevelsen av kravene måles av et uavhengig selskap ved hjelp av testsendinger i henhold til en europeisk standard og rapporteres kvartalsvis.

Omleggingen til én brevstrøm er den største driftsmessige omleggingen i Postens historie.

Posten opplyser til Samferdselsdepartementet at omleggingen er grundig forberedt og i all hovedsak gjennomført etter planen, men at en kombinasjon av utfordringer i innkjøringsfasen og krevende vær- og føreforhold likevel har gitt forsinkelser i postgangen. De løpende måleresultatene følges tett opp, og det iverksettes tiltak når det er nødvendig. I de første ukene av januar lå fremsendingstiden ifølge Posten under kravet i konsesjonen, mens resultatene i ukene etter har ligget godt over 85 prosent.

Når det gjelder eksemplene representanten Nævra viser til, blir vanlige brevsendinger ikke sporet og det er derfor vanskelig å finne årsaken til at enkeltsendinger blir forsinket. Generelt vil en fremsendingstid på mer enn 3-4 dager bare skje unntaksvis og kunne skyldes vær- og føreforhold, mangelfull adressering, feil porto eller driftsavvik. Etter innkjøringsperioden har Posten ikke indikasjoner eller eksempler på systematiske avvik i produksjonen.

Jeg vil ikke vurdere endringene som har åpnet for omleggingen til én brevstrøm på nytt. Jeg legger imidlertid til

grunn at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet gjør en grundig evaluering og vurdering av de kommende kvartallenes rapporter om fremsendingstider.

Jeg vil til slutt understreke at regjeringen også i fremtiden skal legge til rette for at brukere over hele landet skal få tilgang til gode og fremtidsrettede posttjenester og et likeverdig tilbud av leveringspliktige tjenester til overkommelig pris, gjennom effektiv bruk av samfunnets ressurser. I 2017 bevilget vi 453,7 mill. kr til kjøp av post- og banktjenester, inkludert 180 mill. kr for å opprettholde to brevstrømmer. I vår regjeringstid har vi bevilget til sammen over 1,5 mrd. kr på statlig kjøp av post- og banktjenester, inkludert i underkant av 200 mill. kr til lørdagsavisomdeling i distriktsområder. Vi må imidlertid som samfunn, når behovet for postomdeling er drastisk redusert, vurdere hvor mye penger vi skal bruke på post sett opp mot alle andre viktige formål. Vi må og skal treffe en god balanse mellom bruk av statlige midler og folks behov for postomdeling.

SPØRSMÅL NR. 1087

Innlevert 5. mars 2018 av stortingsrepresentant Ruth Grung

Besvart 13. mars 2018 av næringsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Kan statsråden garantere at endringen i NIS-forskriften ikke vil få konsekvenser for arbeidsmarkedet i andre land i Norden – og hva mener hans nordiske kolleger om at han vil starte et kappløp mot bunnen?»

BEGRUNNELSE:

Statsråden vil nå endre NIS-forskriften slik at Color Line kan flagge om sine Kiel-ferger. Dermed åpner han opp for at 700 norske sjøfolk settes på land, da skip og fartøy som er registrert i NIS-registret kan lønne sine sjøfolk til vilkår der sjøfolkene er hjemmehørende. Dette på tross av at situasjonen er vesentlig endret siden fartsområdeutvalget la frem sin innstilling og at det er dokumentert at konkurranseulempen mot Danmark nå er minimal.

Videre kan dette starte et kappløp mot bunnen i nordisk passasjerfart. Denne endringen vil skape et press på særlig Danmark for å endre sine rammebetingelser for å kunne konkurrere.

Selv om distansekravet er økt fra 175 til 300 nautiske mil, er særlig de danske rederiene i en konkurransesituasjon med Color Line og statsrådets endringer vil skape et betydelig, nedadgående press på lønns- og arbeidsvilkår i nordisk passasjerfart. Det vil være for seint å stoppe dette dersom Color Line først flagger om.

I et svar på spørsmål fra Arbeiderpartiet i Nordisk Råd, har den danske ervervsministeren sommeren 2017 uttalt at:

«Til trods for at konsekvenserne for Danmark endnu ikke kan kortlægges fuldt ud, er jeg meget opmærksom på risikoen for, at danske og nordiske arbejdspladser kan blive berørt. Jeg har på den baggrund taget kontakt til min norske kollega om sagen.»

Når man gjør endringer som vil gjøre 700 arbeidsledige og kan ha ytterligere nordiske konsekvenser, er det minste vi kan forvente at statsråden har oversikt over mulige konsekvenser – og har vært i dialog med sine nordiske kolleger. Dersom han ikke har dette, må han som et minimum sette endringen i bero til dette er gjennomført.

Svar:

Jeg har ikke til hensikt å starte et kappløp mot bunnen for arbeidsmarkedet i Norge eller andre land i Norden. Beslutningen om å utvide fartsområde for utenriksferger i NIS er tatt for å sikre norske skip internasjonalt konkurransedyktige betingelser. Og for å hindre at Color Line, som eneste norskflaggede fergereferi i utenriksfart, flagger skipene sine til et utenlandsk register og at dermed 2500 norske arbeidsplasser står i fare for å gå tapt.

Da denne saken var på høring i starten av 2017 fikk vi tydelige tilbakemeldinger om at den foreslåtte utvidelsen av fartsområde gikk lengre enn det flertallet i fartsområdeutvalget hadde anbefalt. Forslaget skapte reaksjoner da det kunne gjøre det mer fordelaktig for rederier med skip registrert i de andre nordiske landene å flagge til Norge, hvilket igjen kunne påvirke arbeidsplassene til fortrinnsvis svenske og danske sjøfolk. Vi har tatt konsekvensen

av de tilbakemeldingene vi fikk gjennom høringen. Ved å øke distansekravet fra 175 til 300 nautiske mil sikres at ingen av de skandinaviske fergerutene blir omfattet av endringen. Jeg mener på det grunnlag at endringene ikke vil få direkte konsekvenser for arbeidsmarkedet i andre land i Norden.

I et felles brev fra fire maritime fagforeninger i Danmark, Sverige og Norge, er det uttrykt bekymring for at andre fergeselskaper vil bruke de forestående endringene i norsk regelverk til å påvirke sine nasjonale nordiske myndigheter. Jeg vil fortsette å følge utviklingen i det nordiske fergemarkedet og være spesielt oppmerksom på om tiltakene som nå gjennomføres i Norge fører til politikkendringer i våre naboland. Etter at de nye reglene har virket en stund vil jeg få gjennomført en forskningsbasert analyse av fergemarkedet i Norden, som vil se nærmere på virkningene av endringen.

SPØRSMÅL NR. 1088

Innlevert 5. mars 2018 av stortingsrepresentant Silje Hjemdal

Besvart 12. mars 2018 av næringsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Kan statsråden informere om begrunnelsen for hvorfor lokale hoteller ikke får delta i anbudskonkurransen om en hotellavtale med Helse Bergen?»

BEGRUNNELSE:

9. februar 2018 stod det å lese i Bergens Tidende at lokale hoteller ikke får delta i statlige anbud med sine hotellkjeder. Bare de tre største hotellkjedene i Norge får være med. Saken handler om en hotellavtale med Helse Bergen.

I sitt anbud på hotellplasser krever de at hotelltilbydere må kunne stille med tilstrekkelig hotellkapasitet i fem av de største byene i Norge. Dette er det bare tre kjeder som kan og dette utelukker naturlig nok en del mindre aktører fra å delta i konkurransen i sine regioner. Dette opplever man som diskriminering av de lokale arrangørene da det bare er de dominerende hotellkjedene som kan konkurrere om denne kontrakten.

Svar:

Regjeringen er svært opptatt av at offentlige innkjøp organiseres på en hensiktsmessig måte og at det åpnes opp for deltakelse fra små og mellomstore bedrifter, inkludert

lokale leverandører, i offentlige anbud. Særlig ved inngåelse av større rammeavtaler er det viktig at offentlige innkjøpere er bevisst på hvordan avtalene kan påvirke lokale leverandørmarkeder.

Samordning av offentlige innkjøp kan ha både positive og negative konkurransemessige effekter. Samordning kan føre til effektivisering og bedre betingelser for oppdragsgiver gjennom økt konkurranse, inkludert deltakelse fra lokale leverandører. Konkurransen kan imidlertid bli redusert dersom store avtaler legges opp slik at kun noen få leverandører har mulighet til å delta i konkurransen. Det kan føre til høyere priser, dårligere utvalg og svekkede innkjøpsmuligheter for staten og svekke det lokale næringslivet. Offentlige innkjøpere bør derfor vurdere de konkurransemessige effektene av innkjøpsavtaler, ha tett dialog med leverandørmarkedet og legge opp anskaffelsen på en måte som sikrer god konkurranse i det aktuelle markedet.

Tidligere næringsminister Monica Mæland sendte 14. februar 2017 brev til offentlige oppdragsgivere i forbindelse med ikrafttredelsen av nytt anskaffelsesregelverk hvor hun trakk frem betydningen av å legge til rette for at mindre leverandører skal kunne levere tilbud til det offentlige, og understreket hvor viktig det er å sikre god konkurranse om oppdragene.

Det er tydeliggjort i de nye anskaffelsesreglene at det er mulig å dele opp anskaffelser i delkontrakter. Oppdragsgiveren er også pålagt å gi en begrunnelse for manglende kontraktsoppdeling ved større anskaffelser. Formålet er å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter å delta i konkurranser om offentlige kontrakter. Departementet har gitt veiledning til reglene om oppdeling av kontrakter i den nye veilederen til regelverket.

I ny stortingsmelding om offentlige innkjøp vil regjeringen vurdere hvordan offentlige innkjøp kan samordnes på en bedre måte og hvordan innkjøpere kan legges til rette for at SMBer, herunder lokale bedrifter, kan konkurrere om offentlige kontrakter. Profesjonalisering av offentlige innkjøp vil være et av hovedtemaene i meldingen.

Den konkrete avtalen om levering av hotelltjenester for tjenestereiser i hele landet som stortingsrepresentant

Hjemdal viser til, er foretatt som del av nasjonale anskaffelsesprosesser i regi av Sykehusinnkjøp HF. Foretaket håndterer et innkjøpsvolum på rundt 18 milliarder per år, og er dermed en av de største aktørene innenfor offentlige anskaffelser i Norge. Foretaket har altså en betydelig kjøpermakt som gir dem et spesielt ansvar for å ivareta hensynet til konkurranse i markedene de opptre.

Sykehusinnkjøp har opplyst at de, basert på tilbakemeldingene de har mottatt i forbindelse med denne anskaffelsesprosessen, vil se nærmere på hvordan de vil innrette fremtidige anskaffelser slik at de bedre kan ivareta små og mellomstore kjeder og enkeltstående hoteller. Sykehusinnkjøp vil derfor etablere et samarbeid med NHO og NHO Reiseliv for å løse dette på en best mulig måte.

SPØRSMÅL NR. 1089

Innlevert 5. mars 2018 av stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes

Besvart 12. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«I nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen anbefales det at sykehusoppholdets varighet tilpasses kvinnens og den nyfødtes behov. Vurderingen skal gjøres i samråd med kvinnen, og hjemreise forutsetter et organisert barseltilbud på hjemstedet.

Hvor stor andel av barselkvinnene, og i hvilke kommuner, får tilbud om hjemmebesøk, og hvordan vil helseministeren styrke den kommunale jordmortjenesten slik at barselomsorgen blir trygg og forsvarlig for kvinner som reiser hjem tidlig?»

BEGRUNNELSE:

På ti år har den gjennomsnittlige liggetida etter fødsel på norske sykehus sunket fra 3,2 døgn i 2007 til 2,7 i 2016, viser tall fra Folkehelseinstituttet. Hvert år føder nesten 60 000 kvinner i Norge. Fagpersoner og barselkvinner er nå sterkt bekymret for barselomsorgen i Norge, etter det ble kjent at planen er at 40 % av fødekvinnene skal sendes hjem 6 til 8 timer etter fødsel når den nye kvinneklinikken på Haukeland sykehus i Bergen står ferdig i 2022.

I nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen anbefales det at sykehusoppholdets varighet tilpasses kvinnens og den nyfødtes behov. Vurderingen skal gjøres i samråd med kvinnen, og hjemreise forutsetter et orga-

nisert barseltilbud på hjemstedet og støtte fra kvinnens nettverk/partner. Når kvinnene sendes hjem, er det kommunene som skal ta over ansvaret for barselomsorgen

Det anbefales i de samme retningslinjene at kvinner og nyfødte som har fått den vurdering at det er like trygt med oppfølging i hjemmet/lokalt som i føde-/barselavdeling, får et hjemmebesøk av jordmor innen første-andre døgn etter hjemreisen. For kvinner med gode erfaringer fra tidligere fødsel, amming og barseltid tilbys det et hjemmebesøk av jordmor i løpet av de tre første døgnene etter hjemreisen. For kvinner med vanskelig ammestart, komplisert fødselsforløp, ambulans fødsel/hjemmefødsel eller familier i en risikosituasjon bør det tilbys ytterligere hjemmebesøk i løpet av den første uken etter fødselen.

I dag er det omtrent 380 jordmorårsverk i kommunene. Anslag fra Jordmorforeningen viser at det på landsbasis mangler mellom 600-700 jordmorårsverk, dersom kommunene skal ha en forsvarlig hjemmebasert barselomsorg når mor og barn kommer hjem, i tillegg til å oppfylle retningslinjene for svangerskapsomsorg. Sistnevnte innebærer blant annet at gravide kvinner selv skal kunne velge om de vil gå til jordmor eller lege gjennom svangerskapet.

Politisk leder i den norske jordmorforening, uttalte til Dagsavisen 19.02.2018 at hun frykter at vi kan komme til

å se økt spedbarnsdødelighet når sykehusene fortsetter å kutte liggedøgn, samtidig som kommunene mangler beredskap til å ta imot og gi forsvarlig oppfølging av mor og barn.

I august i fjor sendte Regional perinatalkomite Helse Sør-Øst, med svangerskaps- og barselomsorg som sitt ansvarsområde, en bekymringsmelding til medisinsk direktør i Helse Sør-Øst på grunn av økt forekomst av «uheldige hendelser» som følge av kortere liggetid; en mor med alvorlige blødninger etter fødsel, høyt blodtrykk med rask sykdomsutvikling, infeksjoner og depresjon, samt et barn som viste dehydrering, vektnedgang, gulstott, infeksjoner og uoppdaget hjertefeil. Legen som leder Regional perinatalkomite HSØ, sier til Dagsavisen at disse hendelsene ville vært unngått hvis vi hadde hatt en organisert jordmortjeneste med hjemmebesøk ved hjemkomst eller senest dagen før.

Svar:

Jeg er enig med representanten i at en god oppfølging av mor og barn etter fødselen er svært viktig, både psykososialt, medisinsk og ernæringsmessig. For at barnet skal få en best mulig start på livet, er det også viktig å ha fokus på familien som helhet. Ett av innsatsområdene i St. meld. nr. 12 fra 2009 om en sammenhengende svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg, er å utvikle en familievennlig barselomsorg.

Blant oppdragene departementet ga Helsedirektoratet etter behandlingen av St. meld. 12, var å utarbeide en nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen og revidere Retningslinjer for svangerskapsomsorgen fra 2005. Retningslinjene skal, sammen med tidligere publiserte Faglige krav til fødselsomsorgen og retningslinje for hjemmefødsel, bidra til å understøtte samarbeid og helhetlige forløp for brukerne innen og på tvers av nivåene i helsetjenesten. Samarbeid mellom fødeinstitusjonene og den kommunale helse- og omsorgstjenesten er viktig for å legge til rette for gode forløp for kvinnen og familien i en sårbar fase av deres liv. Regionale og lokalt tilpassete planer for svangerskaps, fødsels- og barselomsorgen (bl.a. om felles utnyttelse av jordmorsressursene), og samarbeidsavtaler mellom kommuner og helseforetak har også vært sentrale tiltak i oppfølgingen av meldingen.

Det er et mål at mer av oppfølgingen av kvinnen, barnet og familien skal skje lokalt der familien bor. Slike tilbud må utvikles over tid og tilpasses lokale forhold. Allerede da barselretningslinjen ble publisert våren 2014, så vi eksempler på kommuner som hadde startet et arbeid med å utvikle nye arbeidsformer.

Som representanten påpeker, fremgår det av retningslinje for barselomsorgen at tidspunktet for utskrivning fra sykehus etter fødsel skal tilpasses kvinnens og det nyfødte barnets behov, og skal besluttes i samråd med kvinnen. Videre må helseforetakene forsikre seg om at det

finnes et organisert barseltilbud i kommunen før mor og barn skrives ut.

Representanten spør om hvor stor andel av barselkvinnene, og i hvilke kommuner, som får tilbud om hjemmebesøk. Jeg antar at representanten med spørsmålet først og fremst er opptatt av hvor mange som får tilbud om tidlig hjemmebesøk, dvs. en-tre dager etter hjemkomst fra fødeinstitusjonen slik det anbefales i barselretningslinjen. Dette har vi per i dag ikke kunnskap om, men om kort tid vil vi få de første nasjonale data om tidlig hjemmebesøk.

I et samarbeid mellom departementet, Helsedirektoratet og SSB er det nylig gjort endringer i registreringsskjemaet i Kostra. Dermed vil vi få data på både andelen hjemmebesøk til nyfødte innen to uker generelt, men også en oversikt både over hjemmebesøk utført av jordmor innen ett-to døgn etter hjemkomst fra føde-/barselavdeling, og over hjemmebesøk utført av helsesøster innen to uker etter hjemkomsten. SSB opplyser at foreløpige tall på dette, fra 2017, for første gang vil bli publisert 15. mars. Endelig publisering med korrigerede tall og med innrapportering fra alle kommunene vil skje i juni. Da vil vi også få tall på antall nye jordmorsårsverk i 2017.

Når det er sagt, vil jeg også minne om at andelen hjemmebesøk til nyfødte innen to uker etter hjemkomst fra fødeinstitusjonen har økt jevnt fra 78 pst. i 2011 til 88 pst. i 2016. Fra 2015-2016 steg det faktiske antallet med 2500 (5,1 pst.).

Kommunene har ansvar for at tjenestene som ytes er forsvarlige. Fra 1. januar 2018 skal alle kommuner, iht. helse- og omsorgstjenesteloven, ha jordmorskompetanse som del av sin kjernekompetanse. Departementet styrker jordmortjenesten og barselomsorgen ved at helsestasjons- og skolehelsetjenesten er betydelig styrket fra 2014-2018. I 2017 ble det bevilget til sammen over 1 mrd. kroner over kommunerammen og øremerkete tilskudd. Midlene er videreført i 2018 med 753,5 mill. kroner over kommunerammen og 287,2 mill. kroner i øremerkete tilskudd, til sammen 1,040 mrd. kroner. I tillegg ble det gjennom budsjettforliket bevilget ytterligere 100 mill. kroner til tjenesten over kommunerammen og 20 mill. kroner i øremerket tilskudd til jordmortjenesten i kommunene.

Fra tidligere å ha stått nærmest stille, har antall jordmorsårsverk i kommunene økt med 74 årsverk fra 2014-2016. Tallene fra SSB, som publiseres i juni, vil forhåpentligvis vise en fortsatt vekst i 2017.

Tilleggssvar 13. mars 2018:

Jeg viser til mitt svar på spørsmål nr. 1089 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes som ble sendt Stortinget 12. mars.

I svaret opplyste jeg bl.a. om at tall på nye jordmorsårsverk for 2017 vil bli publisert i SSBs Kostra-statistikk i juni 2018. SSB publiserer vanligvis årsverkstall for helses-

tasjons- og skolehelsetjenesten i juni for foregående år, og årsverk i tjenesten for 2017 var derfor forventet i juni.

SSB opplyser imidlertid 12. mars at de vil publisere årsverkstall for helsestasjons- og skolehelsetjenesten for 2017 allerede 15. mars i år. Dette vil være endelige årsverk-

stall med unntak av tall for lege og fysioterapeut som vil være foreløpige frem til juni. Det samme gjelder de nye tallene som kommer for hjemmebesøk av jordmor og helsesøster som også vil være foreløpige frem til juni.

SPØRSMÅL NR. 1090

Innlevert 6. mars 2018 av stortingsrepresentant Ruth Grung

Besvart 13. mars 2018 av utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide

Spørsmål:

«Siden 2010 har Nordisk råd arbeidet for et nordisk register over helsepersonell som er fratatt autorisasjon. Målet er å hindre at de søker helse jobber i andre land. Nordisk ministerråd ville bruke EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv 2013/55/EU. Men direktivet må vedtas i alle nordiske land og før det gis tilgang til varslings- og tilsynssystemet.

Hva gjør ministeren for å få Liechtenstein og Island til å godta direktivet?»

Svar:

Med direktiv 2013/55/EU, som endrer direktiv 2005/36/EF, om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) ble det innført en varslingsplikt for medlemsstatene for enkelte yrker, bl.a. helseyrker, for personer som har mistet sin rett til å utøve sitt yrke. Direktiv 2013/55/EU ble tatt inn i EØS-avtalen ved en beslutning i EØS-komiteen 5. mai 2017.

Alle tre EØS/EFTA landene har dermed godtatt at direktivet ble innlemmet i EØS-avtalen. Alle tre tok imid-

lertid også konstitusjonelt forbehold. Stortinget ga sitt samtykke 19. desember 2017. De nasjonale godkjenningsprosedyrene i Island og Liechtenstein er ennå ikke avsluttet.

Til orientering har Europakommisjonen uttalt at de vil gi EØS/EFTA-statene en samlet tilgang til varslingsmodulen når EØS-komiteens beslutning trer i kraft i EØS-avtalen, noe som skjer etter at alle EØS/EFTA-statene har hevet de konstitusjonelle forbehold.

Jeg vil også nevne at varslingsplikten for medlemsstatene i EU, herunder Sverige, Danmark og Finland, tok til å gjelde fra 18. januar 2016.

Jeg vil også legge til at det ikke vil være noen automatikk at en yrkesutøver mister retten til å utøve yrket i Norge selv om han eller hun har mistet retten til å utøve yrket i en annen EU/EØS-stat. Dette fordi det er forskjeller mellom statene for når en person mister retten til å utøve yrket, dette kan være alt fra feilbehandling til manglende betaling av gebyr i forbindelse med autorisasjon i hjemstaten.

SPØRSMÅL NR. 1091

Innlevert 6. mars 2018 av stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol

Besvart 14. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hvordan mener Statsråden at man skal sørge for god pasientbehandling og unngå regionale forskjeller i kva-

liteten på nyutdannede spesialister, når arbeidsgiver får bestemme hva som skal til for å bli spesialist?»

BEGRUNNELSE:

Tidligere måtte leger i spesialisering gjennomgå obligatoriske aktiviteter for å kunne bli spesialister. Disse obligatoriske aktivitetene erstattes nå med en generell minimumstid på 6,5 år for alle spesialiteter og forskriftsfestede læringsmål for hver spesialitet. Læringsmålene følges kun av anbefalte læringsaktiviteter som sier noe om hvordan et læringsmål skal oppnås.

Obligatoriske kurs og prosedyrelister har vært en grunnpilar i dagens spesialiststruktur, blant annet for å unngå regionale forskjeller i utdannelsen og for å sikre en felles minimumsstandard. Prosedyrelistene stiller krav til hvilke typer og hvor mange operasjoner en lege må gjennomføre for å bli spesialist.

Som svar på mitt spørsmål fra desember 2017 – om hvorvidt man ville forskriftsfeste obligatoriske kurs og læringsmål i ny spesialiststruktur – skrev statsråden at forskriftsfesting kunne hindre fleksibilitet i læringsmetoder, og at Helsedirektoratet kunne anbefale kurs når dette var hensiktsmessig.

Nå foreligger læringsmålene for alle spesialiteter i ny spesialitetsstruktur, og verkens dagens nasjonale kurs eller prosedyrelister har blitt forskriftsfestet. Helsedirektoratet anbefaler begge deler, men det vil ikke få noen konsekvens hvis arbeidsgiver på et eller annet tidspunkt, bestemmer seg for å godkjenne en kandidat som mangler noe på den anbefalte listen. Dette gjør at arbeidsgiver, som skal drifte et sykehus, også bestemmer hvilket nivå man skal legge på utdannelsen og hva som er tilstrekkelig for at man skal bli spesialist.

De samme institusjonene som skal sikre drift, skal nå også kvalitetssikre utdanningskvaliteten. Legeforeningen er bekymret og mener det også bør bekymre pasientene at arbeidsgiver sitter med en slik dobbeltrolle.

Svar:

Ny spesialistutdanning for leger skal gi bedre, ikke dårligere spesialister. Forskriftsfestede læringsmål beskriver hva spesialister skal forstå, kunne eller være i stand til å utføre, og skal sikre en nasjonal utdanning av høy kvalitet. Legeforeningens spesialitetskomiteer gir Helsedirektoratet råd om læringsmål og godkjenning av utdanningsvirksomheter. Helsedirektoratet har informert meg om at 4 900 læringsmål for alle spesialitetene nå er forskriftsfestet. Det er nedlagt et omfattende arbeid i dette, ikke minst i Legeforeningens spesialitetskomiteer.

Alle er enige om at mengdetrening på prosedyrer og teknikker er nødvendig for å ha den kompetansen som kreves for å praktisere som spesialist. Gode ferdigheter er nødvendig for god behandling og av pasientsikkerhets-hensyn. Helsedirektoratet gir derfor anbefalinger om minstekrav til nasjonale kurs og til gjennomførte prosedyrer for å sikre tilstrekkelig mengdetrening.

I den nye ordningen er det ikke tilstrekkelig å ha utført prosedyrer et visst antall ganger. Kompetansen og krav til ferdigheter, som er beskrevet i læringsmålene, skal være oppnådd. Det er et forskriftsfestet krav at både veileder som er spesialist i faget, og minst en av de som har gitt supervisjon og observert legen i praktisk arbeid, skal vurdere om legen har nødvendig kompetanse og ferdigheter før læringsmål formelt kan godkjennes.

I tråd med moderne pedagogiske prinsipper har vi valgt å forskriftsfeste læringsmålene, ikke læringsaktivitetene. Forskriftsfesting av kurs og prosedyrelister kan virke konserverende og lite fleksibelt. Enkeltheter i kurs og prosedyrelister bør kunne revideres raskt ved behov når faglige teknikker endrer seg.

Det er ikke arbeidsgiver, men Helsedirektoratet, som etter innspill fra fagmiljøene i Legeforeningen bestemmer innholdet i og kravene til spesialistutdanningen. Arbeidsgivere plikter i ny spesialistutdanning å legge til rette for at legene skal oppnå den nødvendige kompetansen. Helse-regionene har allerede besluttet at prosedyrelister og obligatoriske kurs skal gjennomføres.

En viktig endring i ny spesialistutdanning er at også arbeidsgiver har fått en rekke nye forskriftsfestede plikter. Utdanningsvirksomhetene skal lage en plan for utdanningsløpet for den enkelte lege, legge til rette for nødvendig veiledning og supervisjon og sørge for løpende vurdering av om læringsmål er oppnådd og dokumentert. Krav vil veiledning er styrket i ny ordning.

Videre skal helseforetaket dokumentere hvordan spesialistutdanningen er organisert, hvordan ansvaret er plassert på alle nivåer i virksomheten, hvordan fagmiljøet og leger i spesialisering er sikret innflytelse på utdanningen og hvordan det er lagt til rette for læringsaktiviteter for å nå læringsmålene. Det skal utarbeides en plan for hver spesialitet som oversendes Helsedirektoratet som grunnlag for godkjenning av den enkelte utdanningsvirksomhet.

Det etablerte systemet med at Legeforeningens spesialitetskomiteer vurderer kvaliteten i spesialistutdanningen i utdanningsvirksomhetene, videreføres. Det er også forskriftsfestet at spesialitetskomiteene på eget initiativ kan gjennomføre besøk, og at leger i spesialisering skal evaluere virksomheten. Disse systemene for kvalitetssikring skal inngå i Helsedirektoratets vurdering av om godkjenningen som utdanningsvirksomhet skal opprettholdes.

Helsedirektoratet melder at de vil følge nøye med på utviklingen og hvordan utdanningsvirksomhetene følger opp. Jeg kjenner meg trygg på at det i den nye ordningen er lagt til rette for en moderne spesialistutdanning av god kvalitet.

SPØRSMÅL NR. 1092**Innlevert 6. mars 2018 av stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol****Besvart 16. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Hvilke vurderinger ligger til grunn for opprettelsen og sammensetningen av en ny arbeidsgruppe som skal utrede videre anbefalingene i rapporten «Rett til rett kjønn - helse til alle kjønn» og hvordan vil statsråden følge opp de anbefalingene som et flertall stod bak i rapporten utover å sette ned et nytt utvalg?»

BEGRUNNELSE:

Denne uken mottok jeg et brev fra bekymrede foreldre vedrørende oppfølgingen av anbefalingene fra rapporten «Rett til Kjønn- Helse til alle kjønn». Etter det de er kjent med er det nylig opprettet en gruppe som igjen skal vurdere de anbefalingene ekspertgruppen utredet og beskrev grundig i rapporten fra 2015. Foreldrene opplever at brukerperspektivet ikke er godt nok ivaretatt i arbeidsgruppen og at lavterskeltilbud og relevante kunnskapsmiljø også burde vært representert i arbeidsgruppen. Helsestasjon for kjønn og seksualitet som siden 2002 daglig jobbet med å følge opp og hjelpe unge personer med kjønnsdysfori, uttrykker også bekymring for at anbefalingene fra Ekspertgruppen nå ikke vil følges opp.

Svar:

Det er i dag mange pasienter som står uten et adekvat behandlingstilbud for sine kjønnsidentitetsutfordringer. Dette ble tydelig slått fast i ekspertgruppens rapport, som Kjerkol viser til, og senere bekreftet i den påfølgende høringen av rapporten. Det var bred oppslutning blant høringsinstansene om nødvendigheten av endringer slik at flere kan få hjelp tilpasset sine individuelle behov.

Etter den nevnte høringen ble det igangsatt en todelt oppfølging fra departementets side: Dialog med Helse Sør-Øst om hvordan spesialisthelsetjenesten skulle gå frem med å følge opp ekspertgruppens anbefalinger innenfor rammen av helseforetakenes sørge for-ansvar, og dialog med Helsedirektoratet om hvordan de av anbefalingene som berører deres faglig normerende myndighetsfunksjon skulle svares ut. Resultatet av dette ble at Helse Sør-Øst i 2017 nedsatte en arbeidsgruppe for å utrede og foreslå funksjonsfordeling innenfor spesialisthelsetilbudet. Samme år startet Helsedirektoratet sitt arbeid med nasjonale faglige anbefalinger/faglig normerende produkt for behandling av kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori, jf. oppdrag fra departementet i tildelingsbrevet til direktoratet for 2017.

De to løpene er tematisk sammenknyttet og det er samarbeid mellom Helse Sør-Øst og Helsedirektoratet om begge arbeider.

På representanten Kjerkols spørsmål om hvilke vurderinger som ligger til grunn for opprettelsen og sammensetningen av arbeidsgruppen, er det Helse Sør-Øst som står nærmest til å svare på dette. Helse- og omsorgsdepartementet har innhentet informasjon fra Helse Sør-Øst som opplyser at arbeidsgruppen som ble opprettet i fjor ble utvidet med representanter fra brukerorganisasjonene, de øvrige regionale helseforetakene og behandlere utenfor den nasjonale behandlingstjenesten. Det regionale helseforetaket

vurderer at kompetansen og erfaringen i arbeidsgruppen har vært dekkende for å kunne foreslå en funksjonsfordeling mellom den nasjonale behandlingstjenesten og de regionale behandlingstilbudene, samt foreslå regionale utrednings- og oppfølgingsforløp for pasienter som ikke oppfyller kriterier for behandling ved Nasjonal behandlingstjeneste for transseksualisme (NBTS). Videre fremgår det at arbeidsgruppen 6. mars i år avleverte sin rapport til Helse Sør-Øst. Helse Sør-Øst opplyser at rapporten viser at det ikke er enighet på området og vurderer nå videre oppfølging av rapporten. Etter planen vil et notat, basert på rapporten, bli sendt på høring med tentativ frist ultimo mai. Endelig rapport skal etter planen behandles i Helse Sør-Øst i juni og legges frem for interregionalt fagdirektørmøte i august.

Jeg er svært opptatt av fremdriften i utviklingsarbeidet og endringene som må skje i alle deler av helsetjenestene slik at personer med kjønnsidentitetsutfordringer får den hjelpen de har krav på. Jeg forventer at et forbedret tilbud kommer på plass så snart det lar seg gjøre. Videre tar jeg på alvor tilbakemeldingene om ivaretagelse av brukerperspektivet og involvering av brukere og pårørende i dette arbeidet. Departementet vil derfor følge opp begge deler i styringsdialogen med Helse Sør-Øst og de andre regionale helseforetakene.

SPØRSMÅL NR. 1093**Innlevert 6. mars 2018 av stortingsrepresentant Knut Arild Hareide****Besvart 12. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«I forbindelse med Danmarks formannskap i Europarådet har det vært et politisk ønske i Danmark om å se kritisk på EMDs anvendelse av Den europeiske menneskerettskonvensjon. Flere har hevdet at man bør heve terskelen for når EMD skal kunne overprøve nasjonale rettsavgjørelser og bestemmelser knyttet til innvandring.

Hva er den norske regjeringens syn i dette spørsmålet, og hvilken linje har Norge lagt seg på i dette spørsmålet under arbeidet i Europarådet?»

BEGRUNNELSE:

En uthuling av den europeiske menneskerettighetskonvensjonen kan være svært problematisk dersom man ønsker at menneskerettighetene fortsatt skal være slagkraftige og gjeldende i Europa.

Svar:

Det danske formannskapet i Europarådet har i forkant av en ministerkonferanse i København i april tatt initiativ til at det utformes en erklæring om videre reform av systemet rundt den europeiske menneskerettskonven-

sjon (EMK). Norge har kommet med innspill til første runde i forhandlingene og har gitt innsyn i disse innspillene til dem som har bedt om det.

Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) har i mange år slitt med store restanser. Utkastet til erklæring gjentar og understreker statenes ansvar for å sikre konvensjonsrettighetene hjemme, slik at færre saker bringes inn for Domstolen, men uten å svekke Domstolens rolle som uavhengig overvåkingsorgan i de tilfellene statene ikke tar dette ansvaret.

Samtidig har EMD i en lang rekke avgjørelser lagt til grunn at statene har en skjønnsmargin når det gjelder gjennomføringen av flere av de konvensjonsfestede rettighetene. Nasjonale myndigheter er i mange tilfeller bedre rustet enn EMD til å ta stilling til nasjonale behov og forhold, og skjønnsmarginen er et viktig element i den nasjonale tilpasningen innenfor rammer overvåket av EMD.

Skjønnsmarginen er særlig viktig ved prøving av rettighetene i artikkel 8 til 11. Jeg er opptatt av at skjønnsmarginen fortsatt skal anvendes på en måte som gir nasjonalt handlingsrom, men i de norske merknadene er det ikke uttrykt støtte til forslag om å skille ut bestemte saksfelt.

SPØRSMÅL NR. 1094**Innlevert 6. mars 2018 av stortingsrepresentant Geir Jørgen Bekkevold****Besvart 14. mars 2018 av barne- og likestillingsminister Linda C. Hofstad Helleland****Spørsmål:**

«Hva er status på departementets arbeid med å utrede en etikklov, som vil sikre forbrukernes rett til å få informasjon om vareproduksjon og produksjonsforhold?»

BEGRUNNELSE:

1. juli 2017 konkluderte et advokatfirma som hadde fått i oppdrag å greie ut om nasjonalt regelverk eller internasjonale forpliktelser ville være til hinder for en etikklov, at dette ikke var tilfelle. På dette grunnlag har departementet nedsatt et utvalg som skal jobbe med å utrede etikklov.

KrF vil understreke viktigheten av at utvalgets arbeid tar til etterretning av Stortingets flertall ønsker denne loven, og at utredningsarbeidet bør fokusere på hvordan loven utformes på en mest mulig effektiv måte - fremfor hvorvidt en etikklov er nødvendig.

Det vil selvsagt være en del av arbeidet å utrede nytte og effekt, men målet for utvalgets arbeid bør være å finne ut hvordan nytten og effekten kan bli maksimal for en slik lov.

Svar:

Stortinget har bedt regjeringen om å sette ned et utvalg med bred representasjon som skal utrede en eventuell lov om etikkinformasjon, dens virkeområde, hva loven skal omfatte og hvem den skal gjelde for. Utvalget bør i tillegg vurdere hvordan en lov om etikkinformasjon kan sikre

forbrukernes og organisasjoners rett til informasjon utover lover og andre verktøy som finnes i dag.

Stortingets anmodningsvedtak ble fattet 12. desember 2017, og jeg er i gang med arbeidet med å nedsette et utvalg med bred representasjon. Jeg tar sikte på at utvalget nedsettes våren 2018. Mandatet utformes i tråd med Stortingets føringer.

SPØRSMÅL NR. 1095

Innlevert 6. mars 2018 av stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen

Besvart 12. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«I revidert nasjonalbudsjett for 2017 ble det bevilget penger til å prosjektere og bygge en dedikert skytebane for politiet på Rygge flystasjon. Målet var at skytebanen skulle ferdigstilles innen 2018.

Kan statsråden redegjøre for status i arbeidet, den videre fremdriften og når skytebanen planlegges ferdigstilt?»

BEGRUNNELSE:

Politiet har stort øvingsbehov ved at alle polititjenestemenn skal gjennomføre en stor mengde timer hvert år for å kunne holde seg operativ på politiferdigheter. Beredskapssenteret på Taraldrud er sårt tiltrengt for politiets nasjonale beredskapsressurser, men vil ikke avhjelpe den daglige treningen i politidistriktene. Øst politidistrikt har de siste årene hatt gode trenings- og øvingsforhold på Forsvarets flystasjon på Rygge ved at de har leid en hangar og lånt skytebaner. Ettersom skytebanens primærbruker er Forsvaret har politiets tilgang vært uforutsigbar, noe som er utfordrende for politiets tjenestelister. Den etterlengtede bevilgningen i RNB 2017 skal derfor benyttes til å få på plass en dedikert skytebane for politiet, og det haster å den få på plass for å kunne dekke politiets behov for øving.

Svar:

Det ble som del av budsjettforliket om revidert nasjonalbudsjett 2017 bevilget 3,1 mill. kroner til forstudie (0,3 mill. kroner) og etablering av skytebane (2,8 mill. kroner) på Rygge. Politidirektoratet fikk høsten 2017 i oppdrag å utrede skytebane i samråd med Forsvarsbygg, med sikte på å realisere og etablere av skytebanen i løpet av 2018.

Politidirektoratet opplyser at det er utarbeidet en behovsanalyse, og at Forsvarsbygg frem til slutten av mars jobber med å avklare plassering av skytebanen og miljøspørsmål. Det er lagt opp til en todelt fremdriftsplan, der man i første fase (2018) skal gjennomføre grunnarbeider og bygge voller og i andre fase ferdigstille standplass og annen infrastruktur (2019).

På grunn av NATO-øvelsen Trident Juncture 2018 er det usikkert om fremdriftsplanen vil holde.

Under øvelsen vil flystasjonen bli benyttet til militær aktivitet i hele øvelsesperioden (august til desember). Private entreprenører vil trolig ikke ha tilgang til flystasjonen i denne perioden. Politidirektoratet vurderer derfor at det er sannsynlig at ny skytebane først kan tas i bruk i 2019.

SPØRSMÅL NR. 1096**Innlevert 6. mars 2018 av stortingsrepresentant Siv Mossleth****Besvart 14. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen****Spørsmål:**

«De tre besøkssentrene Nordland, Lom og Lierne har sendt inn 36 søknader i 2018 for å finansiere driften som de er dimensjonert for. Sentrene bruker tid på å prosjektfinansiere aktivitet, og miljødirektoratet bruker tid på å behandle søknader. Prosessen er byråkratisk, og besøkssentrene opplever usikkerhet, perioden for gjennomføring blir kort og likviditeten dårlig.

Kan ministeren vurdere å gjeninnføre doble grunntilskudd, eller på annen måte gi en mer forutsigbar økonomisk ramme for disse sentrenes viktige arbeid?»

BEGRUNNELSE:

Besøkssentrene i Nordland, Lom og Lierne har fått bare ett grunntilskudd, men i tillegg har de via søknadsbaserte midler fått det som har tilsvart dobbelt grunntilskudd, eller mer. Det vil si at disse sentrene fortsatt har aktivitet som forsvarer summen av doble grunntilskudd.

Pr mandag 5. mars har eksempelvis ikke Nordland Nasjonalparksenter mottatt verken grunntilskudd for 2018 (1 mill.) eller midler til Naturveileder (0,8 mill.). Det er svært krevende for likviditeten.

Dagens ordning gir en byråkratisert prosess ved at Miljødirektoratet må behandle 36 søknader i stedet for 3. Ute på sentrene gjelder også et nytt kompetansekrav; å være god å skrive søknader.

Det andre forholdet er at utbetaling av eventuelle tilskudd (utover de 1,8 mill. som Nordland Nasjonalparksenter får, ref. statsbudsjettet) i år vil komme tidligst i april (men likevel med rapportfrist 31.12.2018) Det vil si at sentret har kun ¾ år på å utføre aktiviteten i prosjektene.

Dagens situasjon gir ansatte ved disse besøkssentrene en utmattende stress-situasjon ved starten av året, samt at verdifull arbeidstid brukes på søknadsskriving og søknadsbehandling i stedet for informasjon og verdiskaping i tilknytning til nasjonalparkene.

Svar:

Som jeg skrev i mitt svar på skriftlig spørsmål nr. 1019 fra samme representant, skal besøkssentre for natur være de fremste kvalitetsformidlerne av kunnskap om nasjonalparker, villrein, våtmark, rovvilt, fugl og villaks. Både til lokalbefolkninga og tilreisende, og spesielt overfor barn og unge. Derfor har vi en tilskuddsordning for å medvirke til drift, utvikling og etablering av besøkssentre. Tilskuddsordningen ligger på statsbudsjettets kap. 1420 post

85. Sentrene er selvstendige enheter. De fleste er stiftelser, men det finnes også andre organisasjonsformer.

Vi har i dag 25 autoriserte besøkssentre: 15 for nasjonalparker, seks for våtmark, tre for rovdyr og ett for villrein. De ulike tilskuddene sentrene får over kap 1420 post 85 utgjør i 2018 til sammen 66,114 millioner kr. Av dette fordeles 25 millioner kr som grunntilskudd, og 24,4 millioner kr. fordeles til autoriserte sentre basert på søknader. De resterende midlene på posten er tilskudd til naturveiledning, kunnskapsformidling om villaks og Runde Miljøsentere (til sammen 16.7 millioner kr)

Gjennom denne fordelingen mellom grunntilskudd og søknadsbaserte prosjekttilskudd oppnås både en forutsigbarhet for sentrene, og det oppnås at man kan sikre ekstra midler til prosjekter som er best kvalifisert iht. kriteriene for tilskuddsordningen. Klima- og miljødepartementet har økt grunntilskuddet nesten hvert år siden 2013, og jeg mener vi nå har en god balanse mellom faste grunntilskudd og prosjekttilskudd. Jeg mener at det ikke er ønskelig at en større andel av midlene på posten fordeles som faste grunntilskudd, fordi tilskudd til prosjekter gir Miljødirektoratet mulighet til å prioritere noen sentre ett år og andre et annet. For sentrene er dette viktig fordi de noen år trenger investeringer i nye utstillinger, mens dette ikke er tilfelle andre år.

Jeg mener det ikke er riktig å gi Nordland, Lom og Lierne en egen ordning ved å gjeninnføre doble grunntilskudd. Ordningen ble tidligere oppfattet som urettferdig av flere som ikke var omfattet av den. Dette var også påpekt i energi- og miljøkomiteens budsjettinnstilling for 2013. Klima- og miljødepartementet har ønsket å standardisere og effektivisere tilskuddsordningen og gjøre den lik for alle besøkssentre. De tre sentrene som tidligere fikk doble grunntilskudd får nå tilskudd etter samme system for tildeling som de andre 22 besøkssentrene, med finansiering gjennom grunntilskudd og ulike prosjekttilskudd. Som jeg skrev i svaret på skriftlig spørsmål nr. 1019 har Miljødirektoratet tildelt de tre sentrene som var berørt av endringen i 2013 prosjektmidler som sammen med grunntilskuddet har tilsvart opprinnelig dobbelt grunntilskudd eller mer. Åtte sentre, deriblant Nordland, får i tillegg øremerket tilskudd til naturveiledning.

Kompetansen sentrene opparbeider seg gjennom utvikling av prosjekter kan også være viktig for utviklingen til sentrene. Denne kompetansen vil også kunne hjelpe besøkssentrene med å finne flere finansieringskilder.

Tidspunktet for utbetaling er styrt av de generelle budsjettprosessene og reglene for tilskudd i staten. Staten opererer med ettårige budsjetter. Miljødirektoratet kan

derfor ikke tildele tilskudd før budsjettet er vedtatt og de har mottatt endelig tildelingsbrev i slutten av desember. Søknadsfrist for tilskudd er vanligvis ca. 15. januar. Deretter må Miljødirektoratet ha en kort periode til søknadsbehandling. Et slikt opplegg må organisasjoner som får

tilskudd fra staten forholde seg til og tilpasse virksomheten etter. Hvert senter har selvstendig ansvar for å ha tilstrekkelig egenkapital til å drive i månedene der senteret venter på svar på søknader.

SPØRSMÅL NR. 1097

Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Tore Storehaug

Besvart 13. mars 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes

Spørsmål:

«Kva vil statsråden gjere for å sikre tilstrekkeleg nettkapasitet i Nordland for framtidig industriutbygging, deriblant datasenter?»

BEGRUNNELSE:

Nordland har stort overskot av kraft (5-8 TWh pr år), i tillegg til eit stort potensial for meir utbygging av vindkraft. Det er eit regionalt mål å utnytte denne ressursen til utvikling av nye arbeidsplassar og verksemd lokalt. For å sikre mulighet for etablering av ny kraftkrevjande industri i overskotsområder er det naudsynt med tilstrekkeleg infrastruktur for uttak av straum. Det er i dag uro lokalt for at infrastrukturen i Salten ikkje er dimensjonert til å handtere langsiktige behov i området. Salten Trafo er i hovudsak ferdig utgreidd av Statnett, men er ikkje prioritert i investeringsplanane.

Svar:

Jeg er opptatt av at vi skal ha et robust kraftnett for transmisjon og distribusjon av kraft i alle deler av landet slik at vi også i tiden framover skal ha god forsyningssikkerhet for strøm. Denne politikken ligger også til grunn i regjeringens energimelding (Meld. St. 25 (2015-2016)), som Stortinget behandlet våren 2016. God forsyningssikkerhet for strøm legger til rette for næringsutvikling og verdiskaping både i Nordland, og i andre områder i landet.

Departementet har de senere årene lagt til rette for store utbygginger i strømmettet. Fram mot 2025 har Norges vassdrags- og energidirektorat anslått at det er planlagt investeringer i strømmettet for til sammen om lag 140 mrd. kroner.

I februar la regjeringen fram datasenterstrategien "Norge som datasenternasjon". Regjeringen legger til rette for at Norge skal være et attraktivt land for datasentre

og databasert næringsliv. Våre fornybare energiresurser og den velfungerende energisektoren er et viktig konkurransefortrinn for framtidig utbygging av industrien.

Tilknytning av nye store kunder til kraftnettet kan medføre behov for investeringer i nettet. Nettselskapene har en plikt til å tilknytte forbruk på alle nettnivåer. Nettselskapene plikter å utrede, planlegge, omsøke og investere i kraftnettet uten ugrunnet opphold slik at det så snart som mulig blir driftsmessig forsvarlig å tilknytte forbruket. Utbygging av transmisjonsnett innebærer store kostnader og har konsekvenser for natur, miljø, reindrift og andre arealinteresser. Det er nettkundene som betaler for alle disse investeringene. Det er derfor viktig at det gjøres grundige vurderinger og at nettet utvikles i takt med behovet.

Nødvendige nettinvesteringer kan ta lenger tid å få på plass enn det nye kraftforbruket. Det er derfor viktig at nettselskapet blir informert tidlig i prosessen. Energimyndighetene fører kontroll med at nettselskapene overholder sine plikter etter energilovgivningen.

SPØRSMÅL NR. 1098**Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen****Besvart 9. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Hva er status når det gjelder en utbedring av farleden til Halden og hvordan ser statsråden for seg at en utredning som inkluderer nye tekniske løsninger kan bidra til å redusere miljøkonsekvensene av en utbedring av farleden?»

BEGRUNNELSE:

Farleden inn til Halden er trang og grunn mellom Norge og Sverige ute i Ringdalsfjorden og tre terskler ytterst i fjorden skaper særlig vanskeligheter for skipstrafikken. Det skaper problemer for bedriftene Norske Skog Saugbrugs og Nexans virksomheter lengre inne i Fjorden. Nexans er Haldens største bedrift og produserer blant annet undersjøiske kabler som fraktes ut i fjorden på store kabeltromler verden rundt. Skipene til og fra bedriften blir stadig større og har problemer med å passere den trange og grunne Ringdalsfjorden. Ikke ofte er skip landfast i Halden i mange dager på grunn av lavt vann. Ofte må også kabler fraktes på lektere til Borg havn og losses om der. Alt dette skaper store merkostnader for fabrikkene noe som også bidrar til at Nexans taper anbud.

Denne saken har allerede versert altfor lenge og er blitt en uheldig kasseball mellom norske og svenske myndigheter. Skal man komme videre i denne saken er det viktig med en tett og god dialog med svenske myndigheter. Dialogen må trykke svenske myndigheter på at det er mulig å løse problemet uten negative miljøkonsekvenser og forsikre disse om at også norske myndigheter er

opptatt av å bevare de felles forpliktelsene landene har tatt på seg ved opprettelsen av en felles nasjonalpark. Det er også viktig å synliggjøre at en løsning er viktig også for svenske arbeidsplasser.

Svar:

En mulig utbedring av farleden inn til Halden har vært vurdert ved flere anledninger. Den svensk-norske riksgrensen går midt i sundet i Iddefjorden, og farleden går dermed gjennom både svensk og norsk territorialfarvann. Et utdypingsprosjekt vil berøre både norsk og svensk grunn.

Det har opp gjennom årene vært en rekke møter og kontakter, både på politisk nivå og mellom norske og svenske myndigheter. Fra svensk side er det blitt opplyst at utredninger må gjøres på norsk side, og deretter legges fram for svenske myndigheter for vurdering.

Regjeringen har et ønske om å opprettholde og videreutvikle næringslivet i Halden og i Østfold, og på den bakgrunn har vi gitt Kystverket i oppdrag å foreta en ny vurdering av hvilke muligheter som foreligger for å få gjennomført en utbedring av innseilingen til Halden. Kystverket har nylig lagt fram en behovsvurdering, hvor det framgår at miljøutredninger knyttet til prosjektet vil være kompliserte og strekke seg over flere år.

Hvilke tekniske løsninger som vil kunne være aktuelle er det i dag for tidlig å si noe konkret om, men det er en målsetting at eventuelle tiltak skal ivareta så vel viktige miljøhensyn som det aktive næringslivet i Halden.

SPØRSMÅL NR. 1099**Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Audun Lysbakken****Besvart 14. mars 2018 av utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide****Spørsmål:**

«Vil UD lyse ut midler til fredsarbeid som norske sivilsamfunnsorganisasjoner kan søke på for budsjettåret 2018?»

BEGRUNNELSE:

UD hadde tidligere en støtteordning "Opplysningsarbeid for fred". Midlene i denne potten var hentet fra to poster på statsbudsjettet, 118.71 og 164.72. Fredsrådet mottok midler fra denne potten til fordeling mellom fredsorga-

nisasjonene, og har de siste årene mottatt 2-3 millioner kroner per år.

Støtteordningen "Opplysningsarbeid for fred" ble vedtatt avviklet i statsbudsjett for 2018 og midlene ble overført til en nytt budsjettpost 100.71. Det er allerede avklart at Norske Leger mot Atomvåpen, NLA og ICAN International vil motta midler fra denne posten. Fredsrådet har fått signaler om at Fredsrådet også ville kunne søke midler under denne posten. Det framstår nå uklart hvorvidt midlene vil bli utlyst, og hvorvidt norske sivilsamfunnsorganisasjoner er aktuelle mottakere. Dette innebærer i praksis at Fredsrådet og de fleste medlemsorganisasjonene vil kunne miste all støtte fra 2018. Fredsrådet er helt avhengig av offentlig støtte, og bortfall av støtten fra UD vil i realiteten bety at disse organisasjonene må legge ned driften.

Svar:

Fra 2018 er tilskuddsordningen «Opplysningsarbeid for fred» avviklet (jf. omtale i Prop 1S (2017-18)). Ordningen ble tidligere finansiert over to poster på statsbudsjettet: 118.71 Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter, som ikke er ODA-rapporterbar, og fra post 164.72 Global sikkerhet, utvikling og nedrustning,

som er en bistandspost. Denne sistnevnte posten finansierte også ordningen «Utvikling og nedrustning», som tidligere har støttet internasjonale organisasjoner, bl.a. ICAN International.

Ordningen «Utvikling og nedrustning» på bistandsbudsjettet videreføres over den nyopprettede posten 164.75 og vil utlyses i nær fremtid. Norske sivilsamfunnsorganisasjoner er velkomne til å søke om støtte til relevante prosjekter over denne ordningen.

Det har vært vanskelig å finne relevante prosjekter for kjernefysisk nedrustning som oppfyller Stortingets forutsetning om at all bistand skal kunne klassifiseres i henhold til OECDs regelverk. Derfor er midlene til støtte til organisasjoner som arbeider for kjernefysisk nedrustning flyttet, og fra 2018 avsatt på UD's budsjettpost for diverse tilskudd.

Disse midlene er delvis øremerket av Stortinget selv, til henholdsvis ICAN og Norske leger mot atomvåpen (NLA). Utenriksdepartementet er i dialog med ICAN og NLA om tildelingen av disse midlene basert på konkrete prosjektsøknader. For de resterende midlene vil departementet vurdere relevante søknader, bl.a. til tiltak innen utdanning og forskning på kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning.

SPØRSMÅL NR. 1100

Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Arne Nævra

Besvart 14. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen

Spørsmål:

«I februar 2015 opphevet Stortinget det generelle forbudet mot blyammunisjon, og det er nå tillatt å bruke blyhagl til jakt utenfor våtmarksområder. Under behandlingen av Innst. 145 S (2014-2015) ba Stortinget regjeringen følge utviklingen i bruk av blyhagl, og innhente mer kunnskap.

Vil statsråden legge frem et samlet kunnskapsgrunnlag om konsekvenser for natur og mennesker som følge av den endrede forvaltningen i 2015, og arbeide for å stanse spredningen av miljøskadelig blyforekomster i norske økosystem?»

BEGRUNNELSE:

Departementets eget fagdirektorat Miljødirektoratet anbefalte å opprettholde forbudet mot bly i sine anbefalinger i forkant av Stortingets vedtak i 2015. Etter vedtaket er spredning av bly i norsk natur atter en gang blitt et

problem. Over tre firedeler av de totale utslippene av bly i 2015 kom fra produkter som ammunisjon, maling og blåsesand. Utslipp av bly fra blyholdig ammunisjon utgjorde ca. 55 prosent av de totale utslippene av bly i 2015 (kilde: Miljødirektoratets hjemmesider). Norge har en nasjonal målsetning om utfasing av bruk av bly innen 2020.

Bly er et tungmetall som akkumuleres i næringskjedene. At bly er skadelig for både mennesker og dyr er velkjent. Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) finnes det ingen trygg nedre grense for blypåvirkning. Opptak av bly i kroppen kan bl.a. medføre høyt blodtrykk, konsentrasjonsvansker og hukommelsestap, psykiske lidelser og kreft. En ny studie på kongeørn utført i Sverige, publisert i tidsskriftet Environmental Science & Technology, bekrefter nok en gang de alvorlige følgene bly på avveie har, især for topp-predatorer. For arter som kongeørn skjer dette ved at de får i seg bly ved å spise slakterester eller skadeskutte dyr som inneholder fragmenter fra blyholdig-

ge kuler eller hagl. I tillegg til rene blyforgiftninger, viste studien indikerer blyinnholdet i leveren hos døde kongeørner at selv lave blynivåer kan øke dødeligheten hos ørnene. Videre påvirker blyinnholdet adferd og dermed overlevelse. Blyinnholdet hos ørnene økte under elgjakta, da kongeørna forsyner seg av åtsler etter denne. Et stort spekter av ulike predatorer og åtseletere er utsatt, siden de livnærer seg på jaktbart vilt. Hubro, jaktfalk og kongeørn er blant aktuelle utsatte fuglearter, mens rev, bjørn og ulv og andre rovdyr er sårbare pattedyr.

Siden norsk og svensk lovgivning er nokså likt på dette feltet, er det grunn til at problemet er nokså likt i Norge mellom de to landene. Problemet kan løses ved et forbud mot bruk av blyholdig jaktammunisjon. Ved utøvelse av jakt er etiske hensyn særdeles viktig. Å stanse spredningen av bly må være en del av dette. EU jobber nå mot et generelt forbud mot bruk av blyammunisjon i våtmark, og vil også utrede konsekvensene av annen blyammunisjon.

Jaktlandet Danmark har i dag et totalforbud mot bruk av blyhagl.

Norge må ha et godt kunnskapsgrunnlag for situasjonen her hjemme, og ta grep for å stanse skadene bly fra ammunisjon gjør på naturmangfoldet i Norge, samtidig som vi reduserer helsesrisikoen for mennesker.

Det minnes også om den politiske holdningen til dette i Stortinget. Ved behandlingen av Innst. 176 S (2015–2016), framkommer det:

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at et bredt flertall på Stortinget i Innst. 145 S (2014–2015) har slått fast at «jakt med blyhagl medfører miljøutfordringer og kan medføre helseskader», og at «bly er et tungmetall som ikke brytes ned i naturen og som hopper seg opp i næringskjedene». Disse medlemmer viser til at klima- og miljøministeren gir uttrykk for samme syn i brev til komiteen 2. oktober 2015, som er vedlagt.

Disse medlemmer viser videre til at Miljødirektoratet i 2014 foretok en ny vurdering av forbudet mot bruk av blyhagl. Miljødirektoratet viser i sin rapport til at ny forskning på skadeeffekter av bly bekrefter tidligere kunnskap og avdekker nye bekymringer for helsemessige konsekvenser. Ifølge Verdens helseorganisasjon (WHO) finnes det ingen trygg nedre grense der en kan si at bly i blodet ikke er skadelig.

Svar:

Det foreligger mye kunnskap om helse- og miljørisiko ved bly. Vi har tilstrekkelig kunnskap til å konkludere med at bruk av blyhagl til jakt medfører risiko for skader på helse og miljø. Bly er et giftig tungmetall som gir akutte og kroniske helse- og miljøeffekter selv ved veldig lav eksponering. Det rammer nervesystemet, nyrene, fordøyelsessystemet, reproduksjonsevnen, blodomløpet og produksjonen av røde blodlegemer. Bly og blyforbindelser

er miljøgifter som brytes svært langsomt ned og som kan hope seg opp i organismer. Ny forskning på skadeeffekter av bly både bekrefter tidligere kunnskap og avdekker nye bekymringer for helsemessige konsekvenser av blyeksponering.

De helsemessige konsekvensene ved bruk av blyhagl til jakt er først og fremst knyttet til at blyhagl i viltet fører til økte nivåer av bly i viltkjøttet som senere inntas som mat. Når blyhagl brukes til jakt er det vist at fugler kan få i seg blyhagl som ligger spredt i naturen, og at fuglene blir forgiftet. Rovdyr eller åtseletere kan bli sekundærforgiftet gjennom at de spiser byttedyr som inneholder bly.

Miljødirektoratet følger utviklingen av utslipp av bly. Bly inngår i flere overvåkingsprogrammer, som måler nivåer i mange ulike miljømedia, som vann, luft, fisk, fugl, landlevende dyr mv. Det er ikke mulig å trekke ut spesifikk informasjon knyttet til bruk av blyhagl fra disse programmene, men vi får verdifull informasjon om utviklingen i miljøet som mer generelt sier noe om spredning av stoffer som bly. Å følge statistikk over importmengden av blyhagl kombinert med generell informasjon om trender fra den løpende miljøovervåkingen er den beste måten å følge utviklingen i bruken av blyhagl på. Importen av blyhagl har tiltatt etter regelverksendringen i 2015. Norma AS har også gjenopptatt produksjon av blyhaglpatroner i Norge, så forbruket av blyhagl er noe høyere enn importtallene tilsier.

Bly er oppført på den norske prioritetslisten over miljøgifter som miljømyndighetene arbeider systematisk med å fase ut. Målet er at vi kontinuerlig skal redusere utslipp og bruk av stoffer på prioritetslisten, i den hensikt å stanse utslippene innen 2020. Miljømyndighetene arbeider både nasjonalt og internasjonalt for å stanse utslipp og spredning av bly. Bruken av bly har blitt redusert med ca. 90 prosent siden 1995. I dag kommer de største utslippene av bly fra ammunisjon og blåsesand i tillegg til utlekking fra forurenset grunn.

Norge har felles kjemikalierregelverk med EU, og i tillegg har vi noen nasjonale forbud. Bly og blyforbindelser er forbudt i flere produkter. Mange blyforbindelser står på EU sin kandidatliste over stoffer som det vil vurderes videre regulering av. Et forslag om forbud i EU mot blyhagl i våtmarksområder har nylig vært på internasjonal høring hos det europeiske kjemikaliebyrået ECHA. Forslaget åpner for at medlemslandene kan ha strengere bestemmelser nasjonalt, og endelig vedtak forventes i 2019. Det er et omfattende kunnskapsgrunnlag som danner grunnlaget for restriksjonsforslaget i EU. I arbeidet med å begrense bruken av bly skal EU-forbud mot all annen blyammunisjon og fiskesøkker også utredes. Jeg vil følge disse prosessene nøye.

SPØRSMÅL NR. 1101**Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Maria Aasen-Svensrud****Besvart 15. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Hva vil statsråden gjøre for å sikre koordinering og fremdrift i dette samfunnsmessige viktige prosjektet?»

BEGRUNNELSE:

Det har lenge vært planer for en godsterminal på Kopstad i Horten kommune. Enorme steinmasser er i den forbindelse flyttet dit, og det er av stor samfunnsmessig interesse at tiltaket blir gjennomført. Både kommunen og utbygger rapporterer imidlertid om at det i dialog med staten (Bane Nord og Jernbanedirektoratet) fremstår noe uklart hvilket oppdrag det er gitt når det gjelder å bygge spor for gods på Vestfoldbanen. Dette gjelder også avgreningsveksel og nødvendige spor fram mot godsterminal på Kopstad.

Videre synes det vanskelig å få etablert en helhetlig planlegging og bygging, som både inkluderer veier til bruk i anleggsfasen og permanente trafikkløsninger etter at byggingen er ferdig.

Svar:

Ved Kopstad i Horten kommune arbeider Kopstad Godsterminal AS med etableringen av en privat godsterminal. I reguleringsbestemmelsene for denne terminalen har Horten kommune forutsatt at terminalen tilknyttes Vestfoldbanen via et sidespor.

Samferdselsdepartementet har forelagt saken for Jernbanedirektoratet som opplyser at til grunn for planlegging og utbygging av nye dobbeltsporsparseller på InterCity-strekningene ligger det et konseptdokument som beskriver hvilke stasjoner, sporforbindelser og tilknyt-

ninger som inngår i IC-prosjektet. I konseptdokumentet (pkt. 7.1.1.2) heter det følgende om sidesporet til Kopstad Godsterminal:

«Sør for Tangentunnelen skal IC-prosjektet bygge en avgrening fra dobbeltsporet til Kopstad godsterminal. Med dette menes en enkel sporveksel fra nytt dobbeltspor, med nødvendig sikring av sporveksel, med forbindelse til eksisterende bane (uttrekkspor). Deler av eksisterende bane må opprettholdes som uttrekkspor for godstog med lengde opp til 500m. Alle spor knyttet til driften av godsterminalen, f.eks. omløpsspor for lokomotiv, skal etableres av terminalens utbygger.»

Direktoratet opplyser at denne forutsetningen er lagt til grunn for forslaget til reguleringsplanen for dobbeltspor Nykirke – Barkåker som ble førstegangsbehandlet i de berørte kommuner og lagt ut til offentlig ettersyn 19.02.18. Denne forutsetningen vil også ligge til grunn for den kommende avtalen mellom Jernbanedirektoratet og Bane NOR om utbygging av dobbeltsporet på strekningen.

Som tiltakshaver for dobbeltsporet har Bane NOR ansvar for å etablere midlertidige anleggsveger for byggeperioden, inkludert nødvendige arealplanmessige avklaringer. På samme måte vil Kopstad Godsterminal AS ha ansvar for å planlegge og etablere veiadkomster til den fremtidige terminalen. Eventuell samordning mellom disse planene forutsettes ivaretatt av Horten kommune som arealplanmyndighet.

Jeg synes det er positivt at det tas initiativ til tiltak som kan få mer gods over på jernbane, og legger til grunn at det er en konstruktiv dialog mellom Bane NOR, Jernbanedirektoratet, grunneiere, kommunen og Kopstad Godsterminal AS om saken.

SPØRSMÅL NR. 1102**Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Maria Aasen-Svensrud****Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Hvilke tall legger statsråden til grunn når det nå foreslås å legge ned Osterøy, og mener statsråden at det er tilstrek-

kelig kartlagt hvilke behov Vestlandet har for soningsplasser før KVUen for Vestlandet er klar?»

BEGRUNNELSE:

Avdeling Osterøy ved Bergen fengsel er foreslått nedlagt samtidig som ansatte på Osterøy skal få jobb en annen plass i etaten ved nedleggelse. Slik jeg har forstått det er økonomi hovedbegrunnelsen for dette vedtaket uten at det fremgår hvor innsparingene kommer all den tid lønnsutgiftene etter nedleggelsen blir de samme. Derimot vil tilbudet særlig til kvinner, og innholdet i deres soningsforhold bli rammet.

Det hevdes at rehabiliteringen av fengselsavdelingen ved Osterøy vil komme på omkring 110 millioner kroner, mens statsbygg så sent som i 2016 kom opererte med en kalkyle på 44 millioner kroner til oppussing av bygningene på Osterøy. Videre er en del av kostnadene til oppussing utført og bekostet i 2017.

Svar:

Jeg viser til mitt svar 26. januar i år på skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Gina Barstad:

«Prognoser for behovet for fengselsplasser tilsier at vi har overkapasitet på plasser med lavere sikkerhetsnivå. Videre vil fortsatt fengselsdrift ved Bergen fengsel Osterøy avdeling kreve betydelige investeringer i oppgradering og vedlikehold.

På denne bakgrunn anbefaler Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) at staten ikke kjøper eiendommen og at fengselsdrif-

ten avvikles. Basert på behovet for fengselskapasitet og den klare tilrådingen fra direktoratet, er det ikke naturlig å ta initiativ til statlig kjøp av eiendommen til fengselsformål.»

Eier av eiendommen har sagt opp leiekontrakten, og ønsket avklart innen årsskiftet 2017/2018 om staten ville kjøpe eiendommen. En konseptvalg vurdering for Vestlandet vil ikke være ferdigstilt før i 2019. Spørsmålene vedrørende Osterøy kunne ikke stå ubesvart frem til den tid.

De prognosene som ligger til grunn for anbefalingen fra KDI, tilsier at behovet for fengselsplasser fremover kan dekkes uten Bergen fengsel Osterøy avdeling. I 2017 hadde plassene med lavere sikkerhetsnivå i Kriminalomsorgen region vest en kapasitetsutnyttelse på 86,4 pst. og i gjennomsnitt 29 ledige plasser. I januar og februar i år har disse plassene hatt en kapasitetsutnyttelse på henholdsvis 73,4 og 77,1 pst., og med henholdsvis 56 og 48 ledige plasser. Osterøy avdeling med 29 plasser hadde i 2017 en kapasitetsutnyttelse på 90,7 pst. og i januar og februar i år henholdsvis 75,8 og 84,3 pst.

Som nevnt i svaret fra 26. januar i år vil fortsatt fengselsdrift ved Bergen fengsel Osterøy avdeling kreve betydelige investeringer i oppgradering og vedlikehold. KDI har informert departementet om at direktoratet på usikkert grunnlag har anslått at husleien kan bli i størrelsesorden 10 mill. kroner per år. Dagens husleie er på om lag 730 000 kroner per år.

SPØRSMÅL NR. 1103

Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt

Besvart 16. mars 2018 av forsvarsminister Frank Bakke-Jensen

Spørsmål:

«Hvilke konkrete tiltak vil forsvarsministeren iverksette for å stanse kompetanseflukten fra NH90-helikoptermiljøet og når vil det foreligge en konkret plan for framtidig helikopterkapasitet for Kystvakten?»

BEGRUNNELSE:

NRK rapporterer 7. mars at en av fire NH90-helikopterpiloter har valgt å slutte i Forsvaret.

Av den opprinnelige bestillingen på 14 NH90-helikoptre skulle åtte gå til Kystvakten og seks til Sjøforsvarets fregatter. Ti år etter at NH90-helikoptrene skulle vært levert, har Kystvakten kun ett NH90-helikopter i delvis ope-

rasjon. Som kjent anbefalte forsvarssjefen nylig at alle de 14 NH90-helikoptrene bør forbeholdes fregattene.

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 8. mars 2018 med spørsmål fra stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt om hvilke tiltak forsvarsministeren vil iverksette for å stanse kompetanseflukten fra NH90-helikoptermiljøet og når det vil foreligge en plan for framtidig helikopterkapasitet for Kystvakten.

Personellet som jobber med NH90 leverer svært bra til tross for usikkerheten dette miljøet har opplevd over tid. Dette er en usikkerhet Forsvarsdepartementet tar alvorlig og aktivt arbeider med å redusere gjennom å avkla-

re fremtidig mål for flytimeproduksjon, samt deretter ta stilling til Forsvarssjefens anbefaling. Det er riktig at det er personell som er i ferd med å slutte i sine stillinger. Dette er bekymringsfullt, men ikke unikt for NH90-miljøet. Vi vet også at den kompetansen våre ansatte opparbeider seg hos oss er svært attraktiv for det sivile markedet.

Gjennom 2017 og 2018 har Forsvarsdepartementet gjennomført særskilte oppfølgingsmøter med Forsvaret og Forsvarsmateriell om innfasingen av NH90 i Forsvaret. I disse møtene har personellsituasjonen vært en del av oppfølgingen. Departementet har blitt orientert om utviklingen og Forsvarets håndtering av situasjonen. Noe av det viktigste fremover er å sørge for at nye NH90-helikoptre leveres som planlagt og sikre at det er mulig å øke flytimeproduksjonen betraktelig fra dagens nivå. Dette er nødvendig for at personellet får gjennomført nødvendig trening, og for å løse de oppgavene personellet er satt til å gjøre. Departementet anser dette som meget viktig for å beholde personellet knyttet til NH90-helikoptermiljøet på kort og lang sikt.

Gjeldende plan for innfasing av helikopter på Kystvakten er Langtidsplanen for Forsvaret. Den legger opp til en gradvis oppbygging av helikopterkapasiteten for Kystvakten frem til 2022, med NH90. Det har vært vanskelig å produsere det forventede antallet flytimer med de helikoptrene vi har i en foreløpig versjon, og det har vært utfordrende å få innfaset NH90 ombord på kystvaktartøyer-

ne. Nå er imidlertid alle fartøyene ombygd og klargjort for NH90.

Forsvarssjefen har innenfor sitt mandat gjort undersøkelser som tyder på at Forsvaret ikke kan produsere tilstrekkelig med flytimer med NH90, til å dekke Forsvarets behov til både til fregattene og til Kystvakten. Forsvarssjefen har derfor anbefalt å prioritere de estimerte flytimene med NH90 til fregattene. Forsvarssjefens anbefaling må ses i lys av de forutsetningene som Forsvaret har lagt til grunn i det arbeidet som er gjort.

Forsvarsdepartementet arbeider med å etablere et bredere beslutningsgrunnlag for å kunne ta stilling til forsvarssjefens anbefaling. Dette arbeidet er godt i gang og FFI støtter Forsvarsdepartementet i denne prosessen. Departementet vil vurdere om det er mulig, ved hjelp av ulike tiltak, å øke flytimeuttaket utover estimatet som ligger til grunn for forsvarssjefens anbefaling. Eventuelle tiltak skal også kostnadsberegnes før en eventuell beslutning om iverksetting.

Det er avgjørende å avklare et mål for hvor mange flytimer som skal produseres årlig med de 14 NH90-helikoptrene Norge skal motta. Dette målet må bygge på analyser av hva som er mulig å få til og til hvilken kostnad. En eventuell endring av prioritering av NH90-helikoptrenes planlagte oppgaver må gjøres når dette er avklart. Alternative løsninger for å dekke eventuelle udekkede behov vil være en del av et påfølgende arbeid.

SPØRSMÅL NR. 1104

Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Steinar Reiten

Besvart 14. mars 2018 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale

Spørsmål:

«Når og på hvilken måte planlegger regjeringen å legge fram saken om nasjonal strategi for å sikre fortsatt mangfold av villbier og andre pollinerende insekter?»

BEGRUNNELSE:

5. oktober 2015 fremmet KrF et representantforslag om behovet for en nasjonal strategi for pollinerende insekter.

1. mars 2016 behandlet Stortinget Dokument 8:6 S (2015-2016) og vedtok å be regjeringen på egnet måte fremme en sak om nasjonal strategi for å sikre fortsatt mangfold av villbier og andre pollinerende insekter.

Vi er kjent med at flere departementer, prisverdig nok, har vært engasjert i dette arbeidet, men etter to år fra

vedtaket ble gjort, er det vel betimelig å spørre når denne saken kommer.

Gjennom flere år har det blitt ropt varsku om situasjonen for pollinerende insekter, med særlig bekymring for tilbakegangen i bestanden av humler og andre villbier. I tiden som har gått fra representantforslaget ble behandlet, har det kommet flere rapporter som underbygger denne uroen. Vi håper Norge kan bli et foregangsland på systematisk og bred tilnærming i en offensiv strategi. Vi håper regjeringen nå snart er klare til å fremme saken før en ny sommersesong.

Svar:

Som eg informerte om i Prop. 1 S (2017 – 2018), er det utarbeidd eit faggrunnlag for strategien og etablert ein dia-

logarena med privat sektor. Arbeidet med strategien skjer i eit samarbeid mellom fleire departement og er i ein avsluttande fase.

Eg vil komme attende til Stortinget på høveleg vis når regjeringa sitt arbeid med saka er slutført.

SPØRSMÅL NR. 1105

Innlevert 7. mars 2018 av stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand

Besvart 16. mars 2018 av forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø

Spørsmål:

«Mange studenter opplever at deres utdanning ikke forbereder dem godt nok for arbeidslivet.

Hva gjør statsråden for å legge til rette for at studentene får relevant arbeidspraksis i sine studier ved universiteter og høyskoler?»

BEGRUNNELSE:

Næringsliv, arbeidstakerorganisasjoner og studenter står samlet bak et ønske om mer i praksis i høyere utdanning. Programansvarlige og undervisere ved universitet og høyskoler mener et tettere samarbeid mellom arbeidsgivere og utdanningsinstitusjonene vil gjøre studiene mer relevante for arbeidslivet. Fagskolene har i dag arbeidsrelevant praksis.

Svar:

Praksis i høyere utdanning er et viktig tema. Studentene trenger praktisk erfaring fra arbeidslivet for å forstå hvordan deres kompetanse kan anvendes etter endte studier. Lærestedene trenger tilbakemeldinger fra praksisfeltet for å kunne utvikle gode og relevante studieprogrammer. Arbeidsgiverne har på sin side nytte av kontakt med studenter og lærestedene for å gjøre seg kjent med den siste forskningen.

Nettopp fordi dette er et så viktig tema har regjeringen nylig behandlet det i to stortingsmeldinger. I Meld. St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning pekes det på at organisert praksis er vanlig i profesjonsutdanningene, som helsefagene og lærerutdanningene: "Et gjensidig forpliktende samarbeid mellom profesjonsutdanning og praksisfeltet bidrar til utvikling av et kunnskapsbasert arbeidsliv og forskningsbaserte, praksisnære utdanninger. Utdanningene skal sikre kvalitet gjennom nært samarbeid med arbeidslivet studentene skal ut i, samtidig som arbeidslivet som tar imot studenter i prak-

sis, har ansvar for å tilrettelegge praksisperiodene slik at de gir best mulig læring for studentene."

Samtidig er praksis også viktig innen andre typer utdanning, herunder disiplinlag. I Meld. St. 25 (2016-2017) Humaniora i Norge peker regjeringen på at det er særlig viktig å tilby praksis i studieprogrammer hvor kandidatene opplever ulike former for mistilpasning til arbeidslivet. I denne meldingen stiller regjeringen følgende tydelige forventning: "at universitetene og høyskolene i høyere grad enn i dag tilbyr studentene praksisopphold og muligheter til å skrive oppgaver i samarbeid med virksomheter i arbeidslivet". En tilsvarende forventning stilles i Meld. St. 16 (2016-2017) for høyere utdanning generelt: "at universitetene og høyskolene har god samhandling med samfunns- og arbeidsliv både på studieprogram- og institusjonsnivå, og at studieprogrammene og læringsutbyttebeskrivelsene utformes i samarbeid med arbeidslivet."

Departementet vil følge opp disse forventningene i styringsdialogen med institusjonene.

SPØRSMÅL NR. 1106**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Sandra Borch****Besvart 15. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Vil statsråden bedre beredskapen i Nordområdene og sikre utbygging av HF-stasjoner for nødkommunikasjon?»

BEGRUNNELSE:

Telenor advarte i et brev til Sjøfartsdirektoratet 6. februar i år at sikkerheten og beredskapen til sjøs vil bli betydelig svekket om det ikke raskt settes i gang en utbygging av HF-stasjoner for nødkommunikasjon. I brevet viser Telenor til at også Hovedredningsentralen har uttrykt stor bekymring for beredskapen i Nordområdene. Telenor viser til at Meteorologisk Institutt planlegger nedskalering og automatisering av sine tjenester, noe som vil gjøre drift av Telenors stasjoner på Bjørnøya og Jan Mayen vanskeligere. Dette gjør HF-utbygging enda viktigere og mer prekær.

Telenor skriver i brevet at Telenor Kystradio ønsker å sikre finansieringen av to HF-stasjoner med Justisdepartementet.

Svar:

Jeg er opptatt av at Norge skal opprettholde sin betydningsfulle rolle innen søk og redning i nordområdene.

Et godt søke- og redningssystem er en forutsetning for en fremtidig verdiskaping og næringsutvikling i området. En effektiv beredskap i nordområdene er avhengig av at den landbaserte kommunikasjonen fungerer optimalt. I den forbindelse er jeg kjent med at Telenor Kystradio er i dialog med blant annet Kystverket og Hovedredningsentralen for å se på hvordan man kan få forbedret dekning for nødkommunikasjon i nordområdene.

Ettersom brevet fra Telenor Kystradio til Sjøfartsdirektoratet ikke er oversendt Justis- og beredskapsdepartementet, kjenner jeg ikke til detaljer i den pågående dialogen. Informasjon fra Hovedredningsentralen om saken tilsier riktignok at Telenor Kystradio vurderer å foreslå å erstatte VHF- og MF-nettet i nordområdene med HF-nettet. En slik endring kan gi økt beredskap, men kan også medføre endrede krav til nødkommunikasjonutstyr for båter som ferdes i dette område. Slik jeg forstår Telenor Kystradio, er de nå i prosess med å avdekke hvilke konsekvenser en slik endring kan få for fartøyer som ferdes i området, redningstjenesten og andre involverte. Når Telenor Kystradio er ferdig med dette arbeidet, opplyser de at Justis- og beredskapsdepartementet vil bli involvert i saken.

SPØRSMÅL NR. 1107**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Siv Mossleth****Besvart 14. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen****Spørsmål:**

«Ministeren mener det ikke er grunnlag for å si at rovvilt holder på å knekke reindrifta i Nordland. Nordland har blant de aller høyeste slaktevektene både på kalv og på ungokser. Det viser at reinen er i god kondisjon. Likevel er tilgangen på kalv etter tap lavest her. Nordland har en forholdsmessig stor andel av jerve-, gaupe og ørnebestanden. Reineierne på Saltfjellet og i Doukta ønsker ministeren velkommen til å være med på fjellet og dele deres erfaringer med rein og rovvilt.

Blir ministeren med og møter næringa?»

BEGRUNNELSE:

Gjennomsnittlig slaktevekter på reinokser mellom 1-2 år i Nordland er 36,6 kg. Det er høyest i Norge i samisk reindrift.

Gjennomsnittlig slaktevekt på kalv er høyest samisk reindrift i Troms og Nordland, henholdsvis 23,5 og 23 kg.

Tilgang på reinkalv etter tap er likevel lavest i Nordland og Troms, med henholdsvis 39 og 40 prosent.

Nordland har gjennom rovviltforliket fått ansvar for ti ynglende jerv av 39 i hele landet, og ti familiegrupper på gaupe av 65. I tillegg har vi mye ørn, noe som er blitt

et stort problem, spesielt på kysten. Vi har også ansvar for en årlig yngling på bjørn. Dette er høy tetthet av rovdyr i forhold til resten av landet.

Det er viktig å få en ny vurdering av bestandsmåla på de store rovdyra i Nordland slik at rovviltbelastninga i vårt fylke blir redusert.

Svar:

At reindrifta opplever store utfordringer er noe jeg tar på alvor. Med bakgrunn i reduksjonen registrert i rovviltbestandene i Nordland de senere år, er det imidlertid vanskelig å se at rovvilt alene kan forklare en forverret situasjon for reindrifta. Jeg mener bildet er langt mer sammensatt.

Stortinget har bestemt hvor mange rovdyr vi skal ha i Norge, og disse er nærmere fordelt på landets åtte rovviltregioner. I rovviltregion 7 (Nordland) er det bestandsmål på 10 årlige ungekull av jerv, 10 årlige ungekull av gaupe og ett årlig ungekull av bjørn. For kongeørn er det slik at

bestanden skal opprettholdes på dagens nivå. Selv om rovdyr kan skape utfordringer for beitenæringene er det en forutsetning at bestandsmålene oppfylles. Det krever at det arbeides for best mulige tilpasninger og løsninger i de ulike områdene.

Både i Nordland og landet som helhet har gaupebestanden de senere år vært mindre enn bestandsmålet. I Nordland har det i gjennomsnitt blitt født seks ungekull av gaupe de siste tre årene, noe som er fire mindre enn bestandsmålet. Jervebestanden har vært større enn bestandsmålet, men er redusert de siste år. I Nordland har det i gjennomsnitt blitt født litt i underkant av 11 ungekull av jerv de siste tre årene, men ved fratrekk fra gjennomførte hiuttak er gjennomsnittet litt over 8 ungekull. Det er ikke registrert bjørneynglinger i Nordland, og bestandsmålet for denne arten er ikke nådd.

Når det gjelder representanten Mossleths spørsmål om jeg vil være med i Nordlandsfjella og møte reindriftsnæringen så vil jeg selvfølgelig vurdere dette dersom jeg mottar en konkret henvendelse fra reieneierne.

SPØRSMÅL NR. 1108

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Tore Storehaug

Besvart 15. mars 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes

Spørsmål:

«Vil statsråden ta initiativ til å revurdere vedtaket om leiteverksemd og petroleumsutvinning i dei tildelte oljeblokkene 10 kilometer frå Smøla?»

GRUNNGJEVING:

To dagar etter at Jeløya-plattformen slo fast at Mørefelta skulle vere freda for petroleumsverksemd dei kommande fire åra opna OED for oljeverksemd i eit område midt mellom Mørefelta og Sularevet. Miljødirektoratet har i høyringsrunda frårådd oljeaktivitet i desse blokkene, sidan dei ligg i særskilt sårbare område. Kysten av Nord-Møre og Sør-Trøndelag er eit av dei viktigaste områda i landet for havbruk med stor verdiskaping. Denne næringa vil kunne bli sær hardt råka ved ulukker som medfører utslepp av olje i det tildelte området.

Svar:

Heilt frå petroleumsverksemda i Noreg starta på 1960-talet, har det vore eit viktig mål for myndigheitene å sikra

god miljøtilstand og god sameksistens der både petroleum og andre næringar kan utøve si verksemd. Inga petroleumsverksemd blir gjennomført i Noreg dersom det ikkje kan skje trygt, og slik at naturmiljøet vert tatt i vare. Det blir kravd samtykke eller myndigheitsløyve for all aktivitet, inkludert leiteboring, utbygging, driftsfasen og avslutningsfasen.

Norsk petroleumsverksemd er, og skal vere, fremst i verda når det gjeld å ivareta omsyna til helse, miljø og tryggleik. Noregs leiande posisjon skuldast blant anna den sterke reguleringa frå myndigheitene og at store ressursar er brukt av næringa over mange år.

Dei omtalte blokkene ligg i modne delar av Norskehavet som har vore opna for petroleumsverksemd i fleire tiår. Stortinget opna området for slik verksemd etter at konsekvensane av eventuell petroleumsverksemd var grundig vurdert. Området utanfor Møre-blokkene som representanten spør om, er inkludert i TFO-området og er tilgjengeleg for tildeling av nye utvinningsløyve.

Stortinget handsama spørsmålet om petroleumsverksemd i denne delen av Norskehavet seinast i 2017. Ved behandling av Meld. St. 35 (2016-2017), støtta Stortin-

get dei rammer for petroleumsverksemd i dette området som blei fastlagt ved behandling av St. meld. nr. 37 (2008-2009). Det inneber at det ikkje skal tildelast konsesjonar i områda Mørebankane, Froan/Sularevet og Iverryggen, jf. Innst. 455 S (2016–2017). Dette er etterlevd av regjeringa. Dei aktuelle blokkene ligg utanfor områda kor Stortinget har bestemt at det ikkje skal tildelast nye konsesjonar.

I Jeløya-plattformen stadfesta regjeringa å "ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene i perioden 2017-2021.". Dei aktuelle blokkene ligg utanfor desse områda.

I dei vurderingane som regjering og Storting har gjort i arbeidet med forvaltningsplanen for Norskehavet, er det innført områdebaserte vilkår for å sikre miljøverdiane i området. Desse restriksjonane gjer at det i periodar ikkje er tillate å bore i oljeførande lag av omsyn til hekking, myting og gyting. Formålet med slike vilkår er å unngå risiko for skade på miljøet i tidsrom kor naturressursane kan vere særleg sårbare. Det området spørsmålet gjeld har

slike restriksjonar, noko som er reflektert i det konkrete utvinningsløyvet.

Før ein konsesjonsrunde blir kunngjort, blir det gjennomført ei offentlig høyring. Dette gjeld både for nummererte konsesjonsrundar og for TFO-rundar. Ramma for høyringane er nedfelt i Meld. St. nr. 28 (2010-2011), kor det blir lagt føringar for høyringane og kva informasjon ein ber om og som skal takast omsyn til. I høyringsrundane blir det bedt om innspel knytta til om det er tilkomne ny, vesentleg informasjon som er relevant for avgjerda om kor det kan vere petroleumsaktivitet etter at den relevante forvaltningsplanen blei handsama. Dette blei også gjort i samanheng med utvidinga av arealet i TFO 2017 kor dei to blokkene blei innlemma i TFO-arealet.

Eg vil konkludera med at det ikkje er grunnlag for å revidera tildeling av blokker i nærleiken av Smøla i Norskehavet. Området har vore opna for petroleumsverksemd i tiår og vore grundig vurdert av fleire Storting og regjeringar, seinast i 2017.

SPØRSMÅL NR. 1109

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad

Besvart 16. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Barneombudet har nylig lagt fram rapporten «Hadde vi fått hjelp tidligere, hadde alt vært annerledes». Rapporten avdekkjer store og alvorlige hull i helsetjenestene som skal avdekke vold og overgrep, håndtere avdekking og hjelpe barn etter vold og overgrep.

Hvordan ser helse- og omsorgsministeren på rapportens funn og anbefalinger, og hvilke forbedringstiltak kan igangsettes umiddelbart?»

BEGRUNNELSE:

Hvert år blir tusenvis av barn i Norge utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Men mange av barna mangler både kunnskap om hva som ikke er greit å gjøre mot dem, og voksne de kan si ifra til. Oppfølgingstilbudet har store mangler, og dette gjelder også i stor grad helsetjenestene.

I følge presentasjonen av rapporten virker det å være helt tilfeldig hvem som får hjelpen de trenger, og flere barn forteller at «de trodde det skulle være sånn» og at de opplevde oppfølgingen fra eksempelvis helsesøster som et svik ettersom det ble tatt direkte kontakt med voldsutøveren.

Dette er alvorlige funn, som viser at arbeidet med opptrapping av tilbudet mot vold og overgrep mot barn ikke kan vente.

Svar:

Pasientens helsetjeneste er en tjeneste som tar utgangspunkt i menneskers behov, enten de er barn eller voksne. Mennesker er ekspertene på egne liv, og menneskene er også eksperter på hva som skal til for å mestre eget liv.

Det viktigste vi som samfunn må forhindre er vold mot barn og for å få til det trenger vi erfaringer fra barna. Dette var bakgrunnen for et av tiltakene i planen "En god barndom varer livet ut", om at barn og unges tilbakemeldinger skal brukes aktivt til å forbedre helsetilbudet til barn som har opplevd vold eller seksuelle overgrep.

Helsedirektoratet ba Barneombudet gjennomføre denne undersøkelsen, slik at den og annen kunnskap kan legges til grunn for å utarbeide konkrete råd til helsepersonell. Jeg er glad for at rapporten nå foreligger, og den vil være viktig i arbeidet mot målet om å sørge for at barn og unges erfaringer og anbefalinger brukes i videre utforming av tjenestetilbudet.

Rapportens funn og anbefalinger bekrefter behovet for mange av de tiltak som allerede er vedtatt og igangsatt. Både de 88 tiltak som regjeringen foreslo i Opptrappingsplanen mot vold og overgrep og de 36 vedtakene Stortinget fattet ved behandling av planen. I tillegg tydeliggjør rapporten behovet for å forbedre innsatsen ytterligere. Erfaringene fra helsetjenestene både i kommuner og i spesialisthelsetjenesten viser at det gjenstår mye arbeid før vi er i mål.

Det langsiktige og grunnleggende arbeidet mot vold og overgrep er nødvendig og vil ta tid. Helsedirektoratet er bedt om å vurdere rapportens funn og anbefalinger, og

gjennomgå de pågående tiltak og satsninger i lys av rapporten.

Helsedirektoratet er nå også bedt om å vurdere og gi anbefalinger om hvilke forbedringstiltak som kan igangsettes umiddelbart. Så snart deres anbefalinger foreligger vil jeg vurdere og avklare nye tiltak som kan iverksettes raskt.

Rapporten peker på behovet for samarbeid på tvers av sektorer for å forbedre ivaretagelse av barna. Helse- og omsorgsdepartementet har allerede bedt om møte med de samarbeidende departementer for å vurdere og følge opp rapporten.

SPØRSMÅL NR. 1110

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik

Besvart 15. mars 2018 av finansminister Siv Jensen

Spørsmål:

«Senterpartiet har i lang tid tatt til orde for å innføre den såkalte SMB-rabatten i Norge. Denne rabatten vil bidra til at små og mellomstore bedrifter kan få bedre lånebetingelser. Samtidig vil den gi norske banker mer rettferdige konkurransevilkår.

Når vil SMB-rabatten innføres, og hvilken innretning vil den få?»

BEGRUNNELSE:

Bedriftene er avhengig av finansiering for å være i stand til å skape arbeidsplasser og verdier. Små og mellomstore bedrifter har færre finansieringsmuligheter enn større bedrifter og er i stor grad prisgitt bankene og deres utlånspraksis. Det kan argumenteres med at innføring av en SMB-rabatt kan avhjelpe noe av den relative ulempen små bedrifter har overfor større når det gjelder finansiering. Slik sett kan SMB-rabatten, om den utformes riktig, sikre mer rettferdig konkurranse og større økonomisk effektivitet.

Et annet moment er at det påviselig også har oppstått en uheldig konkurransevidning mellom bankene som følge av regjeringens motvilje mot SMB-rabatten. Ved at utenlandske banker som opererer i Norge, får anledning til å benytte rabatten, mens norske banker avskjæres fra denne muligheten, oppstår det en uheldig konkurranseulempe for norske banker.

Et tredje moment er at det også ut fra et bankfaglig ståsted kan være grunn til å gå inn for SMB-rabatten. Blant

annet konkluderer en rapport fra Fitch ratings («Basel II: Refinements to the framework», 2003) med at veldiversifiserte SMB-porteføljer medfører et lavere kapitaldekningsbehov enn tilsvarende porteføljer med store foretak.

Regjeringen avviste lenge SMB-rabatten, men siden desember 2016 har man ved flere anledninger lovet at man vil innføre den likevel. Blant annet ble dette viktige tiltaket trukket frem under behandlingen av industrimeldingen i fjor vår. Til tross for disse løftene er rabatten enda ikke innført. Mens finansministeren venter øker utenlandske banker sin markedsandel i bedriftsmarkedet ytterligere. I 2017 var de utenlandske bankenes markedsandel til bedriftskunder hele 37 prosent, ifølge Finansstilsynets rapport «Finansielt utsyn». Uoppfylte løfter fra finansministeren er heller ikke mer enn en mager trøst for små og mellomstore bedrifter som har behov for mer kapital.

Når det gjelder den tekniske utformingen av en slik SMB-rabatt, har man i EU valgt å benytte en multiplikasjonsfaktor på 0,7619 for lån til små og mellomstore bedrifter. I Norge har man nå noe høyere totale kapitaldekningskrav enn i EU, og man har dessuten særlige kapitaldekningskrav som bare omfatter noen banker (såkalt buffer for systemviktige institusjoner). Det er neppe noen grunn til at slike krav skal lempes på for SMB-lån, og multiplikasjonsfaktoren burde følgelig i Norge variere mellom ulike typer banker. Jeg imøteser at statsråden redegjør for dette forhold i sin beskrivelse av SMB-rabattens innretning i Norge.

Svar:

Etter EUs kapitalkravsforordning for banker (forordning 575/2013) art. 501 skal utlån til små og mellomstore bedrifter (SMB-er) på opptil 1,5 mill. euro behandles lempeligere enn det regelverket i utgangspunktet stiller krav om. Bankene skal multiplisere regelverkets kapitalkrav for slike utlån med faktoren 0,7619, det vil si at kapitalkravet skal reduseres med omtrent 24 pst. Regelen er ofte omtalt som «SMB-rabatten», og kom inn i EU-regelverket i 2013 som følge av den vanskelige økonomiske situasjonen i mange europeiske land etter den internasjonale finanskrisen. Formålet var å legge til rette for at bankene kunne øke sine utlån til SMB-er, som var ansett ikke å ha tilstrekkelig finansiering («fill the existing funding gap for SMEs and ensure an appropriate flow of bank credit to SMEs in the current context», jf. punkt 44 i fortalen til forordningen). Multiplikasjonsfaktoren ble satt til 0,7619 for å nulle ut effekten for SMB-er av det såkalte bevaringsbufferkravet på 2,5 pst. av bankenes risikovektede eiendeler, som er ett av flere nye elementene som kom inn i kapitalkravsregelverket etter finanskrisen.

EU-kommisjonen evaluerte SMB-rabatten i 2016, og la 23. november 2016 frem forslag om å videreføre den. Kommisjonen foreslo i tillegg at også SMB-lån ut over 1,5 mill. euro skal gi bankene en kapitalkravsrabatt, men da bare på 15 pst. Kommisjonen begrunnet forslaget med at SMB-er «carry a lower systematic risk than larger corporates», jf. punkt 55 i fortalen til forslaget. Forslaget er til behandling i Europaparlamentet og EUs råd.

EUs gjeldende kapitalkravsforordning er foreløpig ikke tatt inn i EØS-avtalen, ettersom den har stått på vent

sammen med en rekke andre rettsakter som gir myndighet til EUs tilsynsbyråer. Som omtalt bl.a. i Finansmarkedsmeldingen 2016-2017 tar regjeringen sikte på å innføre SMB-rabatten for banker når kapitalkravsforordningen tas inn i EØS-avtalen.

Norske myndigheter arbeider tett med EU og de to andre EØS/EFTA-statene for å innlemme utestående rettsakter på finansmarkedsområdet, jf. bl.a. omtalen i Nasjonalbudsjettet 2018. Kapitalkravsforordningen er, sammen med virksomhetsreglene i det tilhørende kapitalkravs-direktivet (direktiv 2013/36/EU), prioritert i dette arbeidet.

Kapitalkravsforordningen skal i utgangspunktet gjøres til nasjonal rett som den er, det vil si at SMB-rabatten og alle andre materielle regler i forordningen vil gjelde direkte på linje med en norsk forskrift. Det vil likevel være behov for enkelte tekniske endringer i gjeldende norsk regelverk for at forordningen skal kunne gjelde uten å komme i konflikt med annet nasjonalt regelverk, og forordningen inneholder i tillegg noen nasjonale valgmuligheter som en må ta stilling til. Det er ingen nasjonale valgmuligheter i utformingen av SMB-rabatten.

Finansdepartementet har bedt Finanstilsynet utarbeide et høringsnotat og utkast til regler for å gjennomføre kapitalkravsforordningen («capital requirements regulation», CRR) og kapitalkravs-direktivet («capital requirements directive», CRD IV) i norsk rett. Dette skal foreligge innen utgangen av april 2018. Departementet vil sende høringsnotatet fra Finanstilsynet på høring, og deretter så raskt som mulig fastsette forskriftsregler som vil gjennomføre SMB-rabatten og kapitalkravsforordningen for øvrig.

SPØRSMÅL NR. 1111

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik

Besvart 16. mars 2018 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie

Spørsmål:

«Markedet for reinholdstjenester i private hjem er preget av svart arbeid og dårlige arbeidsvilkår.

Er statsråden komfortabel med dette, og dersom ikke, hva konkret planlegger hun å foreta seg for å avhjelpe situasjonen?»

BEGRUNNELSE:

Den rødgrønne regjeringen innførte i 2012 forskrift om godkjenning av renholdsvirksomheter og kjøp av renholdstjenester – bedre kjent som godkjenningsordningen for renholdsvirksomheter. Bakgrunnen for dette var uakseptable arbeidsvilkår og useriøsitet i reinholdsbransjen.

I juni 2016 leverte Fafo en rapport på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet som fastslår at innslaget av svart arbeid fortsatt er betydelig i markedet for reinholds-

tjenester i private hjem og at så mange som 116 000 norske husstander i dag kjøper reinhold helt eller delvis svart.

Videre leverte Sintef i 2017 en rapport som avdekker at den useriøse delen av reinholdsbransjen mest sannsynligvis er langt større enn tidligere antatt. Det går også frem av rapporten at svart arbeid i bransjen er blitt mer organisert enn tidligere. Rapporten forteller at risikoen for å bli tatt i å selge eller kjøpe svarte reinholdstjenester i forbrukermarkedet praktisk talt er lik null og at risikoen for å bli straffet for slike forhold er enda mindre. Arbeidstilsynet karakteriserte rapporten som urovekkende.

I januar 2018 fastsatte regjeringen endringer i forskriften som har til hensikt å styrke den eksisterende godkjenningsordningen. Blant tiltakene er at Arbeidstilsynet kan avvise gjentatte søknader uten realitetsbehandling og at godkjente virksomheter må sende inn ny dokumentasjon hvert tredje år som stadfester at de fortsatt oppfyller vilkårene.

Selv om dette er positive endringer, er det ikke grunn til å forvente at de vil ha en betydelig effekt. Aktører fra den seriøse delen av norsk reinholdbransje gir uttrykk for at det behøves andre tiltak for å forbedre situasjonen. Statsråden bes redegjøre for hvilke konkrete tiltak hun vil gjennomføre.

Svar:

Regjeringen er opptatt av at alle skal ha gode arbeidsforhold, og prioriterer kampen mot useriøsitet og arbeidslivskriminalitet høyt.

Renholdsbransjen er en bransje der deler av bransjen har utfordringer med uakseptable lønns- og arbeidsvilkår og ulike former for arbeidslivskriminalitet. Derfor har det over tid vært rettet stor oppmerksomhet mot denne bransjen. Renholdsbransjen var den første bransjen hvor det ble innført treparts bransjeprogram, og det er etablert et omfattende og løpende samarbeid mellom partene og myndighetene. I løpet av de siste årene er det iverksatt flere tiltak for å få bukt med problemene, herunder en offentlig godkjenningsordning for renholdsvirksomheter og krav om HMS-kort for ansatte i disse virksomhetene. Videre er tariffavtalene i bransjen allmenngjort for å sikre en forsvarlig minstelønn som alle i bransjen skal følge. Arbeidstilsynet fører tilsyn med om virksomhetene følger de allmenngjorte lønns- og arbeidsvilkårene i tillegg til mer ordinært tilsyn knyttet til helse, miljø og sikkerhet. Arbeidstilsynet har hatt egne tilsynssatsinger i bransjen. Konkret vil jeg også nevne at det er innført en ordning med regionale verneombud i renholdsbransjen.

Nylig har vi styrket godkjenningsordningen for renholdsvirksomheter. Med virkning fra 1. januar 2018 har Arbeidstilsynet fått hjemmel til å avvise gjentatt søknader om godkjenning dersom tilsynet mener virksomheten prøver å omgå kravene i forskriften. Det er også tatt inn en bestemmelse i forskriften om at godkjente virksomheter

hvert tredje år må sende inn dokumentasjon som viser at de fortsatt oppfyller vilkårene for å være godkjent. Dette er for å hindre at virksomheter fortsetter å være godkjent uten å oppfylle vilkårene. Denne bestemmelsen trer i kraft 1. april 2018.

Flere av tiltakene i regjeringens generelle strategi mot arbeidslivskriminalitet er dessuten særlig relevant for renholdsbransjen, for eksempel de nye grepene som gjelder offentlige innkjøp.

Likevel viser forskning og tilbakemeldinger fra aktørene i bransjen at det fortsatt er uløste problemer i renholdsbransjen og særlig i privatmarkedet, noe som blant annet fører til at useriøse aktører utkonkurrerer renholdsvirksomheter som følger lover og regler. Dette er selvfølgelig uheldig. For å lykkes i å snu dette må vi arbeide videre med de tiltakene vi allerede har satt i gang, og finne virkemidler som er egnet til å påvirke forbrukeratferden, slik at flere velger de virksomhetene som er godkjent og driver lovlig. Håndheving av regelverk må også være effektiv og gjennomførbar.

Det er viktig at det blir lettere å finne fram til de som er seriøse både for private forbrukere, for private virksomheter og for offentlige innkjøpere. Derfor kan andre typer virkemidler, slik som informasjon og holdningsskapende arbeid, være vel så effektive i denne bransjen. Dette jobbes det kontinuerlig med i bransjeprogrammet for renholdsbransjen hvor både partene og Arbeidstilsynet deltar. Samarbeid mot svart økonomi har utarbeidet konkrete veiledninger for forbrukere på nettstedet handlehvitt.no. Dette er et samarbeid mellom Skatteetaten og partene i arbeidslivet. På Arbeidstilsynets nettsider kan forbrukere finne ut om en renholdsvirksomhet er godkjent eller ikke.

Arbeidslivskriminalitet og svart arbeid i forbrukermarkedet er dessuten et tema som skal behandles nærmere i stortingsmeldingen om forbrukerpolitikken som Barne- og likestillingsdepartementet etter planen skal legge frem i løpet av våren 2019.

SPØRSMÅL NR. 1112**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Audun Lysbakken****Besvart 16. mars 2018 av utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide****Spørsmål:**

«Stortinget vedtok 8. februar at konsekvensene av traktaten om et atomvåpenforbud skal utredes. Mandatet til utredningen er bredt samtidig som vedtaket spesifiserer ulike element som skal eller bør være med i utredningen. Vedtaket spesifiserer også at synspunkt fra relevante ekspertmiljøer og sivilt samfunn bør innhentes.

Kan ministeren opplyse om hvordan vedtaket følges opp og hvordan Regjeringen forholder seg til de elementene Stortinget ber om at utredningen skal belyse?»

Svar:

Da Stortinget fattet sitt vedtak 8. februar 2018 var jeg tydelig på at det ikke er aktuelt for Regjeringen å legge frem en

sak for Stortinget om norsk undertegning og ratifikasjon av FN-traktaten som forbyr kjernevåpen. Debatten i Stortinget 8. februar viste at det er et bredt flertall som støtter regjeringens linje og er imot at Norge i dag skal undertegne forbudstraktaten. Det var en viktig avklaring og signal utad. Et annet flertall ønsket likevel at Regjeringen skal gjennomføre en utredning av innholdet av forbudstraktaten og hvilke konsekvenser en eventuell tilslutning vil ha for Norge.

Jeg har nedsatt en arbeidsgruppe i Utenriksdepartementet som skal forestå utredningen. Regjeringen vil følge opp stortingsvedtaket i tråd med sitt innhold og avgi utredningen innen den frist som er satt.

SPØRSMÅL NR. 1113**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Nils Kristen Sandtrøen****Besvart 13. mars 2018 av arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie****Spørsmål:**

«På hvilken måte fordeles nye tiltaksplasser for varig tilrettelagt arbeid, hvilke vurderinger gjøres ved fordeling av midlene til de enkelte fylkene, og hvor mange av de nye plassene for 2018 går til Hedmark?»

BEGRUNNELSE:

I Statsbudsjettet for 2018 er det bevilget midler til 325 nye VTA-plasser på landsbasis.

Svar:

Fordeling av tiltaksplasser fordelt på fylker er delegert til Arbeids- og velferdsdirektoratet.

I tildelingen for 2018 vurderte Arbeids- og velferdsdirektoratet at det er behov for å utjevne forskjeller i tilbudet mellom fylkene sett i forhold til befolkningsgrunnlaget. Ettersom det ikke foreligger datagrunnlag som tar høyde for det faktiske behovet for tiltaket i de ulike fylke-

ne, har direktoratet lagt til grunn statistikk som viser unge uføre under 40 år.

I tildelingen er det først gjort en prisjustert videreføring av økonomisk ramme fra 2017.

For de nye midlene er det sett på hva fordeling av hele ressursrammen etter andel unge uføre under 40 år ville gitt det enkelte fylke, og dette er sammenlignet med hva fylket får ved videreføring fra 2017. Nye midler for 2018 er tildelt de fylkene som skulle hatt mer enn de får ved videreføring fra 2017. Denne fordelingen er gjort andelsmessig ut fra hvor mye mer disse fylkene skulle hatt ved fordeling av hele rammen etter andel uføre under 40 år.

Den budsjettekniske økningen i 2018 for Hedmark tilsvarer om lag 2,7 mill. kroner. Hvor mange plasser dette utgjør, avhenger av tiltakssammensetning siden varig tilrettelagt arbeid i skjermet virksomhet koster mer enn i ordinær virksomhet. Fylkene kan velge om nye midler skal gå til opprettelse av varig tilrettelagt arbeid i skjermet virksomhet eller varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet. Budsjettøkningen i 2018 for landet som helhet utgjør 270 plasser i skjermet virksomhet eller 644 plasser

i ordinær virksomhet. Tilsvarende utgjør økningen i 2018

for Hedmark 17 plasser i skjermet virksomhet eller 40 plasser i ordinær virksomhet.

SPØRSMÅL NR. 1114

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Nils Kristen Sandtrøen

Besvart 16. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen

Spørsmål:

«Er ulvene i Julussa nå tatt ut, eller er det oppdaget nye dyr, og dersom det fortsatt er ulv igjen der, hvordan vil statsråden følge opp vedtaket om uttak av reviret?»

Svar:

Jeg viser til at lisensfelling av ulv i Osdalsreviret og Julussareviret som forventet var svært effektiv. Hele kvoten på 16 ulver ble skutt av lisensjegere i løpet av 12 dager. Som en følge av dette ble lisensfelling stoppet etter at ulv nr. 16 ble skutt den 12. januar 2018. Kort tid etter at lisenfelling ble stoppet ble det gjort registreringer av ytterligere ulveaktivitet i Julussa og Osdalen. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) foretok derfor, etter oppdrag fra departementet, en rask kartlegging av ulveaktiviteten i området for å fremskaffe nødvendig dokumentasjon.

DNA-analyser av innsamlet materiale viste pr. 5. februar 2018 at det var påvist én gjenværende årsvalp (født våren 2017) i Julussareviret og to årsvalper i Osdalsreviret. I tillegg ble det gjort registreringer av to ulver som etablerte et nytt par. Dette var en ulv fra et tidligere ungekull i Julussa (født våren 2016) og en ulv som hadde vandret inn fra Juvbergsreviret (grenserevir). Registreringene har så langt vist at dette ulveparet har aktivitet sørøst i det tidligere Juluassareviret, og innenfor ulvesonen.

Den 7. februar 2018 besluttet Klima- og miljødepartementet at SNO skulle gjennomføre uttak av to årsvalper i Osdalen og én årsvalp i Julussa. Dette uttaket er nå gjennomført. De to ulvene som har etablert revir innenfor den delen av Julussa som ligger innenfor ulvesona vurderer jeg det som ikke aktuelt å ta ut.

Etter at uttaket av de tre ulvene nevnt over ble gjennomført har SNO registrert nok en årsvalp fra den tidligere Julussaflokken innenfor Julussa. Det er ikke fattet noen beslutning om denne ulven.

SPØRSMÅL NR. 1115

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Kjell-Idar Juvik

Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«I forbindelse med nærpolitireformen fikk Hemnes Kommune medhold i sin klage om å ikke legge ned tjenestestedet i Hemnes. Kontoret har i dag 5 stillinger. Resultatet er nå slik at dette foreslås løst med kun en tjenestemann i Hemnes. Det kan ikke sies å ivareta vedtaket fra Departementet i mai 2017.

Vil statsråden følge opp denne saken og sørge for at vedtaket blir iverksett som forutsatt og at man minimum beholder dagens stillinger i Hemnes?»

BEGRUNNELSE:

I forslag til organisering av tjenestesteder ble det foreslått å legge ned Lensmannskontoret i Hemnes, kontoret er bemannet med 5 stillinger.

Hemnes Kommune påklaget dette og i mai-17 fikk Hemnes kommune medhold.

Justis- og beredskapsdepartementet tok klagen til følge fra Hemnes kommune (Nordland politidistrikt), Stranda kommune (Møre og Romsdal politidistrikt) og Aurland (Vest politidistrikt). Disse kommunene skulle dermed beholde sitt tjenestested.

Overraskelsen var da stor da Nordland Politidistrikt nå sier de kun vil opprette en politikontakt i Hemnes med åpningstid for publikum på 4 timer to dager i uken.

Dette kan ikke være i henhold til intensjon fra departementet når man valgte å ta klagen til følge.

Så langt jeg er kjent med har både Stranda kommune og Aurland kommune fått oppretthold sine stillinger, på Strand er det sågar en økning.

Det kan ikke være slik at Nordland politidistrikt kan si å ha oppfylt departementets klage ved å ikke beholde dagens stillinger i Hemnes.

Ut i fra befolkningmengden burde det blitt økt antall stillinger.

Jeg mener det er alvorlig at ikke vedtaket fra Departementet er fulgt opp og ber om at man følger opp dette fra statsråden.

Svar:

Storingsrepresentant Juvik viser i sin begrunnelse til at det kun skal være én politikontakt til stede i Hemnes lensmannskontor fire timer to dager i uken.

Jeg har innhentet informasjon fra Politidirektoratet som opplyser at Hemnes lensmannskontor består som tjenestested i ny organisasjon, men påvirkes av ny måte å organisere oppgaveløsningen på, bl.a. med mer støtte fra fellesfunksjoner i politidistriktet. Polititjenesten i Hemnes har lenge samarbeidet med, og inngår i et vakt- og beredskapssamarbeid med Mo i Rana politistasjon. Personell fra Mo i Rana politistasjon har i flere år sørget for oppdragsløsningen utenfor kontortid i Hemnes.

Mo i Rana politistasjon har også utført forebyggende arbeid i Hemnes, i samarbeid med personell fra lensmannskontoret.

Politidirektoratet har opplyst at åpningstiden ved lensmannskontoret på Hemnes ikke er endelig fastsatt. Åpningstiden kan endre seg i tråd med behov og etter dialog med kommunen. Lensmannskontoret vil flyttes fra Hemnesberget til Korgen i løpet av våren 2018. Politikontakten for Hemnes kommune vil fremover ha oppmøtested på lensmannskontoret.

Jeg mener at det å binde et gitt antall stillinger opp til et bestemt lensmannskontor ikke gir fleksibilitet. Tilgjengelighet og tilstedeværelse må i fremtiden vurderes på en annen måte enn ved å telle antall ansatte ved et lensmannskontor.

Jeg legger derfor til grunn at politimesteren i Nordland disponerer ressursene på en mest mulig effektiv og hensiktsmessig måte, slik at befolkningen i Hemnes kommune føler seg trygge og opplever at de har en god polititjeneste.

SPØRSMÅL NR. 1116

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Tuva Moflag

Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Ved Follo politidistrikt er det ikke mulig å oppdrive timer for bestilling av pass de neste 50 dager, og det er ikke med mulig med drop-in timer.

Synes at statsråden denne ventetiden er rimelig, og hva vil statsråden eventuelt gjøre for å bedre tilbudet til innbyggerne?»

BEGRUNNELSE:

Ved Follo politistasjon i Ski er utstedelse av pass en av tjenestene stasjonen tilbyr. Stasjonen har gått over til timebestilling, og det er ikke mulig med drop-in timer.

Fram til midten av mai er det ikke en eneste ledig time for å bestille pass, og det er ikke mulig å bestille time lengre frem i tid. Det er ikke nok kapasitet til å møte behovet til innbyggerne, og dette bør rettes opp i snarest, slik at Follo politistasjon har et reelt tilbud om passutstedelse til innbyggerne i regionen.

Svar:

En ventetid på 50 dager for å få nytt pass er ikke rimelig, og jeg har vært i kontakt med Politidirektoratet for å undersøke hva årsaken er og hva som gjøres for å bedre tilbudet.

Politidirektoratet har opplyst at flere politidistrikt så langt i 2018 har opplevd en relativt stor økning i antall

pass-søkere sammenlignet med 2017. Presset på passkontorene som har timebestilling er noe ulikt, og det har ved flere kontorer vært vanskelig å imøtekomme publikums behov. Det gjelder også Øst politidistrikt, med Follo politistasjon, som så langt i 2018 ikke har klart å ta unna den store pågangen. Etter det jeg har fått opplyst fra Politidirektoratet, er dette nå i ferd med å bli løst, etter at politidistriktet har iverksatt flere kortsiktige og langsiktige tiltak.

Helt konkret er den faste bemanningen økt med 3 årsverk. Samtlige vil være på plass i uke 11 og de nyansat-

te vil være i full drift etter to ukers opplæring. Distriktet har også styrket bemanningen midlertidig med 5 politibetjenter. Det er lagt ut ekstra timer ved de store passkontorene i Lillestrøm, Ski og Råde, også på ettermiddag og lørdager. Ved alle passkontorene vil det også legges ut ekstra timer hver uke sett i forhold til kapasitet. I tillegg er det planlagt at det kommer sommervikarer fra 9. april. Etter 14 dagers opplæring, vil disse styrke bemanningen ytterligere, slik at tilbudet på langdager og lørdager kan utvides.

SPØRSMÅL NR. 1117

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Cecilie Myrseth

Besvart 16. mars 2018 av næringsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hvilken kommunikasjon har vært mellom statsråden og valgkomiteen for Innovasjon Norges styre og har statsråden involvert mindretallseierne?»

BEGRUNNELSE:

I en e-post gjengitt i flere medier har statsråden uttalt følgende i saken om saken:

«Det som er nytt, er at valgkomiteen i selskapet for om lag to uker siden meddelte styreleder at han ikke ville bli innstilt til gjenvalg. Departementet var kjent med at styreleder arbeidet med ansettelsesforholdet til daglig leder. Ettersom det var klart at det ville bli skifte av styreleder, ble han informert om at det er departementets syn at ansettelsesforhold til daglig leder bør håndteres av den styrelederen som skal samarbeide med daglig leder i neste periode, og ikke av den som vil gå av om kort tid, samt at det heller ikke er heldig at et selskap eventuelt skulle skifte både styreleder og daglig leder samtidig.»

Leder av valgkomiteen uttaler til E24 06.03: – Jeg har ingen kommentarer ut over at valgkomiteen er i arbeid og har ikke konkludert, sier Arntsen.

Leder av valgkomiteen presiserer i E24 7.03: - Jeg vil presisere at valgkomiteen etter henvendelse fra Per Otto Dyp, for et par uker siden har informert ham om at valgkomiteen vil innstille på en ny styreleder, sier Ingelise Arntsen til E24.

Svar:

En valgkomité har som hovedoppgave å avgi innstilling til de selskapsorganene som har vedtaksmyndighet (ofte foretaksmøte eller generalforsamling) om valg av eiervalgte styremedlemmer og eventuelle varamedlemmer, og om valg av medlemmer til valgkomiteen. Komiteen innstiller også på godtgjørelse til medlemmer av disse selskapsorganene. Det er foretaksmøtet som velger de eiervalgte styremedlemmene. Vervet som medlem i valgkomiteen er et personlig verv og gjelder for en gitt tidsperiode.

Ordningen med valgkomité er ikke lovregulert, men komiteen og rammene for dens arbeid er ofte formalisert i selskapenes vedtekter. Det foreligger også anbefalinger knyttet til komiteen og dens arbeid og sammensetning fra Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Ofte har foretaksmøtet også vedtatt en egen en instruks for komiteens arbeid.

Gitt valgkomiteens oppgaver og for å sikre legitimitet og at komiteens sammensetning reflekterer interessene til aksjonærfellesskapet, er det etablert praksis for at de største aksjonærene er representert i komiteen, enten direkte, eller gjennom medlemmer som har en viss tilknytning til de største eierne. Medlemmene i valgkomiteer fra Nærings- og fiskeridepartementet deltar i komiteene på linje med øvrige medlemmer. De har i tillegg en sentral rolle i å formidle synspunkter og vurderinger fra Nærings- og fiskeridepartementet, og så langt som mulig bidra til at

valgkomiteens endelige innstilling er forankret hos staten som aksjonær.

Dette er også konsistent med anbefalingene fra NUES, som også ligger til grunn for den statlige eierskapsutøvelsen, jf. Meld. St. 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap. I NUES' anbefalinger inntatt i Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse fremgår det under kapittel 7 at «Valgkomiteen bør sammensettes slik at hensynet til aksjonærfellesskapets interesser blir ivare tatt» og at «Valgkomiteen bør ha kontakt med aksjeeiere, styremedlemmene og daglig leder i arbeidet med å foreslå kandidater til styret.» I kommentarene til kap. 7 står det at «Videre bør valgkomiteen konsultere relevante aksjeeiere for forslag til kandidater samt for forankring av innstillingen.»

Komiteenes arbeid tar utgangspunkt i et mål om å fremme forslag til en styresammensetning som gjør at selskapet vil ha et kompetent og velfungerende styre, tilpasset selskapets virksomhet og de utfordringene selskapet står overfor. Medlemmer fra Nærings- og fiskeridepartementet bidrar i dette arbeidet på linje med valgkomiteenes øvrige medlemmer. De trekker blant annet vekslers på den innsikt departementet har om selskapets utfordringer fremover, og den oversikt departementet har over kandidater som kan være aktuelle.

Innenfor denne rammen fremmer staten sine innspill og synspunkter til valgkomiteen. Dette skjer ved at medlemmet fra Nærings- og fiskeridepartementet tar med seg synspunkter fra departementet i diskusjonene i valgkomiteen. Valgkomiteen fremmer sine anbefalinger gjennom en innstilling, som offentliggjøres i forkant av selskapets foretaksmøte. I den grad noen av medlemmene ikke kan stille seg bak komiteens innstilling, vil dette fremgå ved dissenser i innstillingen.

Valgkomiteen i Innovasjon Norge har tre medlemmer. Medlemmene oppnevnes av foretaksmøtet i Innovasjon Norge med en funksjonstid på to år. Staten innstiller på ett medlem, fylkeskommunene på ett og i tillegg innstilles et eksternt medlem etter forslag fra tidligere oppnevnt valgkomité. Komiteen ledes av medlemmet som ikke representerer staten eller fylkeskommunene.

Det er utarbeidet egne retningslinjer for valgkomiteen i Innovasjon Norge. Høsten før ordinært foretaksmøtet på våren, skal komiteen forelegge eierne en foreløpig anbefaling om ønsket profil for eventuelle nye styremedlemmer. Denne foreløpige anbefalingen mottok eierne i brev av 1. desember 2017. I brevet gis eierne en frist for innspill til nye medlemmer til styret. Denne fristen ble i år satt til 1. februar. Hver av fylkeskommunene spiller inn forslag til medlemmer til styret, en mann og en kvinne. Departementet spiller inn forslag gjennom sin representant i komiteen. Etter å ha mottatt alle innspill utformer valgkomiteen et begrunnet forslag til styre-sammensetning for å forankre sin innstilling hos eierne. Den endelige innstillingen inngår i innkallingen til foretaksmøtet.

Departementet har således en dialog med valgkomiteen i selskapet som er normal for en stor eier. Som omtalt ovenfor er dialogen er i tråd med Statens prinsipper for god eierstyring og slik det er omtalt i NUES. I notatet «Statsrådets forvaltning av statens eierskap i selskaper som staten eier alene eller er deleier i. Forholdet til Stortinget og selskapets ledelse» av Fagernes og Knudsen datert 9. oktober 2017, som redegjør for hovedlinjene i reglene om statsrådets forvaltning av statens eierskap i selskaper står det at: «Medlemmene av valgkomiteen er selskapets tillitsvalgte. Dette gjelder også medlemmer av valgkomiteen som er ansatt i eierdepartementet. De kan derfor ikke instrueres av departementet om forslag til styrekandidater eller andre spørsmål som gjelder utøvelsen av vervet. Det er imidlertid naturlig at medlem i valgkomiteen som er ansatt i eierdepartementet, har kontakt med og orienterer de i departementet som arbeider med forvaltningen av aksjeinnehav om komiteens forslag, og at forslaget blir forankret hos statsråden.»

På dette grunnlag har medlemmet i valgkomiteen som er representerer staten, informert departementet om valgkomiteens forslag. Således ble departementet orientert om at valgkomiteen ønsket å innstille til et skifte av styreleder på foretaksmøtet kort tid før valgkomiteens leder 10. februar 2018 informerte styreleder om dette. Likeledes ble departementet informert om e-post fra styreleder Dyb 4. mars 2018 til valgkomiteen om hans umiddelbare fratredelse som styreleder i Innovasjon Norge. Så vidt jeg forstår, ble denne e-posten også oversendt til de andre eierne.

28. februar 2018 hadde departementet i to telefonsamtaler kontakt med styreleder om prosessen knyttet til administrerende direktør. Samme dag hadde departementet kontakt med leder i fylkesordførerkollegiet. Det var også kontakt med leder i fylkesordførerkollegiet 5. mars.

Fylkeskommunene har, som nevnt over, også en representant i valgkomiteen. Departementet kjenner ikke til hvilken kontakt det har vært mellom fylkeskommunenes representant og fylkeskommunene.

SPØRSMÅL NR. 1118**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Lise Christoffersen****Besvart 23. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«På Norges Handikapforbunds hjemmeside framgår det at det fra 1. mars 2018 er slutt på ferjerabatten på 50 pst. for Nav-biler.

Har statsråden vært i kontakt med arbeids- og sosialministeren og/eller Nav om konsekvensene dette får for funksjonshemmede, og er han eventuelt villig til å revurdere denne beslutningen dersom det ikke har vært slik kontakt?»

BEGRUNNELSE:

Norges Handikapforbund utga sommeren 2017 rapporten "Hva koster det å være funksjonshemmet i Norge i 2017?" Mange er avhengige av bil. Utgifter til drift og vedlikehold av bil utgjør store løpende merkostnader.

Statens vegvesen begrunner bortfallet av rabatten for Nav-biler med at rabattordningen blir teknisk krevende når autopass innføres på ferjene. Norges Handikapforbund hevder at begrunnelsen bygger på en objektiv feil og har kontaktet Statens vegvesen om dette. De viser i den forbindelse til bomringene, der abonnement med rabatter legges inn elektronisk. Forbundet har i tillegg spurt hvilke takster som gjelder på ferjer uten autopass, og hvordan sikkerheten skal ivaretas i nødsituasjoner, når mannskapet ikke lenger har oversikt over biler der passasjerene kan ha behov for særlig assistanse.

Statens vegvesen har opplyst at det nye regulativet var på høring høsten 2016 og ble vedtatt i Samferdselsdepartementet i desember.

I det nye regulativet er det listet opp en lang rekke rabatter. Det virker underlig at det skal være mer teknisk krevende å beholde den ene rabattordningen som gjaldt Nav-biler, enn alle de andre.

Det vises også til Statens vegvesen sitt høringsbrev, datert 19. september 2016, side 2, pkt. 4, der det står: "Takstberegning av trygdebiler. På bakgrunn av komplisert kategorisering i automatiske system, foreslås det at Nav-godkjente kjøretøy får kjøre gratis. Alternativt at ordningen blir avviklet." Det tyder på at det ikke er selve registreringen av Nav-biler som er krevende, men at det er mange ulike kategorier. Da virker det enda mer underlig at det er den til nå gjeldende rabatten for funksjonshemmede som er den man velger å oppheve.

Svar:

Endringene i Riksregulativ for ferjetakster og AutoPASS-regulativ for ferjetakster gjelder fra 1. mars 2018 for

alle riksvegferjesamband (17 ferjesamband) og for de fylkesferjesamband hvor fylkeskommunene velger å følge statsregulativene.

Kjøretøy anskaffet med dokumentert støtte fra NAV er tidligere gitt 50 prosent rabatt for kjøretøyet og én passasjer. I ny ordning falt dette bort. Bakgrunnen for å fjerne særregelen er at det er praktisk og krevende å ha denne regelen i automatiske løsninger.

Vegdirektoratet opplyser at høringssaka blei sendt til organisasjonene Norges Handikapforbund (NHF), Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) og SAFO (Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner) pr e-post. Ingen av organisasjonene svarte i høringsrunden. Det er tross alt fortsatt mulig å oppnå den samme rabattordningen ved tegning av rabattavtale med innbetalt forhåndsbeløp. Den økonomiske forskjellen er at de nå må innbetale et forhåndsbeløp for å oppnå rabatten som de før oppnådde uten slik forhåndsbetaling.

Jeg er gjort oppmerksom på at det er komplisert med unntaksordninger i dette systemet. Informasjon om støtte fra NAV til anskaffelse av et kjøretøy er ikke mulig å legge fysisk inn i AutoPASS-brikken for identifisering i passeringsøyeblikket. Disse opplysningene vil i så fall måtte hentes fra NAV og legges inn i sentralsystem for AutoPASS for ferje og deretter kobles mot en brikkepassering. En slik innhenting av personsensitiv informasjon vil være krevende med hensyn til personvernlovgivningen. Informasjonsflyt som fortløpende fanger opp inn- og utmeldinger, vil kreve bygging av integrasjoner både i NAVs systemer og i sentralsystem for AutoPASS for ferje. Det vil eventuelt måtte lages en prosedyre som bare gjelder for denne brukergruppa. Det er lite rasjonelt. Statens vegvesen har ikke anbefalt at det bygges slike integrasjoner mellom to systemer som ikke har andre kontaktpunkter.

Et alternativ tilsvarende det som gjelder for bomringene og som er basert på parkeringsbevis, vil innebære en vesentlig utvidelse av rabattordningen. Dette skyldes at det er vesentlig flere som har parkeringsbevis enn de som har kjøretøy anskaffet med støtte fra NAV. Videre er ordningen knyttet til parkeringsbevis også basert på manuell innsending av dokumentasjon utstedt av kommunene.

På bakgrunn av at ordningen med rabatt for kjøretøy anskaffet med støtte fra NAV er praktisk og teknisk krevende å innføre i automatiske løsninger, anbefalte Statens vegvesen at ordningen med rabatt for slike kjøretøy falt bort da det nye riksregulativet for ferjetakster trådte i kraft 1. mars i år.

Øvrige rabatter for kjøretøy i Riksregulativ for ferjetakster er stort sett knyttet til egenskaper ved kjøretøyet.

Den spesielle rabatten for kjøretøy anskaffet med støtte fra NAV er derimot tidsavgrenset og knyttet til én person og ett bestemt kjøretøy. Ordningen er derfor mer krevende å holde oppdatert ved inn- og utmelding i et automatisert system.

Stortinget har vedtatt at det skal innføres AutoPASS-brikker som betalingsmiddel i ferjedriften, for å lette trafikkavviklingen og gjøre betalingen enklere. Gjennomgangen av særbestemmelser i Riksregulativ for ferjetakster og AutoPASS-regulativ for ferjetakster er gjort for å legge til rette for å kunne automatisere billetteringen. Det

vil skje en glidende overgang til brikker som betalingsmiddel i de forskjellige ferjesamband, som følge av oppstart av nye anbudskontrakter for drift av ferjesamband hvor det er stilt krav til bruk av AutoPASS-regulativ for ferjetakster.

Sjøfartsdirektoratet er ansvarlig for sikkerheten om bord i ferjene. Regelverket knyttet til sikkerhet endres ikke som følge av innføring av betaling med AutoPASS-brikker, og det vil heller ikke påvirke sikkerhetsbemanningen på ferjene.

SPØRSMÅL NR. 1119

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Mona Fagerås

Besvart 16. mars 2018 av utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide

Spørsmål:

«På hvilken måte vil Norge reagere på den kritiske situasjonen for menneskerettighetsforkjempere og demokratiet i Honduras, og hvordan vil Norge ta opp dette i internasjonale fora?»

BEGRUNNELSE:

I november 2017 var det valg i Honduras. Opposisjonskandidat Nasralla lå i tet, men etter to dagers sammenbrudd i datasystemet annonserte valgkommisjonen at sittende president Juan Orlando Hernandez hadde tatt ledelsen. Ifølge honduransk grunnlov kan ikke en president sitte mer enn én periode, men likevel har Juan Orlando Hernandez fått gjennomslag i høyesterett for å bli gjenvalgt. Under opptellingen meldte valgobservatører fra EU og Organisasjonen for amerikanske stater (OEA) om store uregelmessigheter. USA har anerkjent valgresultatet, i motsetning til EU og OEA. Det honduranske folk reagerte sterkt og kalte det et valgkupp, demonstranter tok til gatene for å kreve at valget gjennomføres på nytt. Som tilsvaret har myndighetene slått hardt ned på demonstrasjonene. Den anerkjente uavhengige radiokanalen Radio Progreso melder om 1257 vilkårlige arrestasjoner, 393 sårede og 38 drepte som følge av demonstrasjonene. Menneskerettighetsforkjempere blir forfulgt, trakassert og drapstruet og kritiske journalister er under konstant press. De demokratiske institusjonene i Honduras forvirrer mens organisasjonene som forsvaret demokratiet blir forfulgt.

Svar:

Den siste utviklingen i Honduras er urovekkende, og vår ambassade i Mexico følger situasjonen tett. Det er dypt beklagelig at demonstrasjoner er blitt møtt med overdreven maktbruk, og har ført til drap og overgrep. Rapporter om ransaker og arrestasjoner av representanter fra sivilsamfunnet og menneskerettighetsforsvarere gir også grunn til bekymring.

Tillit til valgsystemet er en grunnleggende forutsetning i et demokrati. Det er derfor avgjørende at sentrale anbefalinger basert på valgobservasjon fra EU og Organisasjonen for amerikanske stater (OAS) blir gjennomført.

Norges ambassadør i Mexico hadde et møte med Honduras' utenriksminister María Dolores Agüero i januar, og under møtet fremhevet ambassadøren Norges bekymring for den overdrevne voldsbruken. Hun trakk særlig frem drapene på to representanter fra Norsk folkehjelps partnerorganisasjon, Movimiento Amplio. Norge forventer at disse og andre drap blir etterforsket. De skyldige må stilles for retten.

Situasjonen er roligere nå, men vi vil fortsette å følge med på utviklingen. Sivilsamfunnet og menneskerettighetsforsvarere i Honduras må garanteres sikkerhet og rett til å gjøre sitt arbeid.

Norge vil uttrykke bekymring for situasjonen i Honduras under FNs Menneskerettighetsråds sesjon i Genève i neste uke. Det forestående besøket til Honduras av FNs spesialrapportør for menneskerettighetsforsvarere, Michel Forst, er en god anledning til å få belyst utfordringene landet står overfor.

Internasjonalt fortsetter Norge å arbeide for bedre beskyttelse av menneskerettighets- og miljøforkjempere. Norge leder arbeidet med, og er en forkjemper for, FN-resolusjonen om menneskerettighetsforsvarere, som ble

vedtatt i FNs hovedforsamling 24. desember i fjor. Økt oppmerksomhet internasjonalt er et viktig steg på veien mot et større politisk engasjement rundt deres situasjon og rettigheter.

SPØRSMÅL NR. 1120

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Mona Fagerås

Besvart 19. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«Har kunnskapsministeren oversikt over kommunenes praksis for oppsigelse av SFO-plass pga. av foreldres betalingsmislighold, samt hvor mange barn som mistet plassen sin av denne grunn i 2016-2017 eller tidligere år?»

BEGRUNNELSE:

I november 2013 innførte Bergen bystyre en ordning som gjorde at barn kunne miste plassen i SFO hvis kommunen hadde én måneds utestående betaling hos foreldrene. I 2014 rammet dette 153 barn i Bergen. Siden den gang har Bergen kommune endret praksis, men fremdeles er det grunn til å tro at en rekke kommuner og storbyer i Norge praktiserer ordninger som medfører at barn utestenges fra SFO pga. foreldres betalingsmislighold.

Svar:

Kunnskapsdepartementet samler ikke inn informasjon i GSI eller på andre måter om hvor mange barn som blir utestengt fra SFO på grunn av betalingsmislighold, eller om kommunenes praksis på dette området.

Alle kommuner skal ha et tilbud om skolefritidsordning for elever fra 1.–4. årstrinn og for elever med særskilte behov fra 1.–7. årstrinn, jf. opplæringsloven § 13-7. Opplæringsloven gir imidlertid ikke elevene rett til plass i SFO. Skolefritidsordningen skal ha vedtekter om blant annet foreldrebetaling og oppsigelse av plassen, jf. opplæringsloven § 13-7.

Det er kommunen som fastsetter vedtektene for offentlige skolefritidsordninger. For private skolefritidsordninger er det eieren som fastsetter vedtektene. Hvorvidt betalingsmislighold kan føre til oppsigelse av plass i SFO, må reguleres nærmere i vedtektene og i kontrakten som inngås mellom SFO og foreldrene.

Når et barns plass sies opp på grunn av foreldrenes betalingsmislighold, kan det ha flere uheldige konsekvenser.

Når barnet mister plassen på SFO, kan det også miste kontakten med kamerater og trygge omgivelser. Manglende deltakelse på SFO kan gjøre det vanskelig for foreldrene å delta i arbeidslivet, og forverre en allerede vanskelig situasjon for familien. Kommunen bør ta et ansvar for å vurdere om det ligger årsaker bak betalingsmisligholdet som kan gi grunnlag for hjelp og støtte fra kommunen. Det kan også benyttes ordinære former for gjeldsinndrivelse i stedet for å si opp plassen dersom foreldrene misligholder betalingen. For øvrig er det viktig at kommunene følger opp denne problematikken med forebyggende tiltak som legger til rette for at familier med lav betalingsevne kan benytte seg av SFO.

Jeg vil i den forbindelse vise til at regjeringen vil innføre ordninger med redusert foreldrebetaling og gratis halvdagsplass i SFO, tilsvarende ordningene i barnehage, for barn av foreldre med lav inntekt. Regjeringen har allerede bidratt til gratis deltidsplass i SFO i de fire kommunene Drammen, Oslo, Stavanger og Trondheim. Mål for prosjektet er bedre deltakelse i SFO for elever med lav sosioøkonomisk status og/eller elever med minoritetspråklig bakgrunn. Dette tilskuddet vil vare ut skoleåret 2019-2020.

SPØRSMÅL NR. 1121**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Tuva Moflag****Besvart 16. mars 2018 av statsminister Erna Solberg****Spørsmål:**

«Sett i lys av Metoo-kampanjen, hvordan vil statsministeren vurdere sin egen ledergjerning som regjeringssjef og partileder i Høyre?»

BEGRUNNELSE:

Kampanjen Metoo blir omtalt som et veiskille og et paradigmeskifte i norsk og internasjonalt arbeids- og samfunnsliv. Om det faktisk blir et veiskille handler om hvordan vi jobber systematisk for å forhindre trakassering og maktmisbruk i fremtiden. Det handler også om hvordan vi evaluerer eget lederskap og hvilke lærdommer man tar av hendelser som har skjedd på ens egen vakt.

Svar:

Seksuell trakassering er uakseptabelt og ulovlig. Seksuell trakassering er i likestillings- og diskrimineringslagen definert som enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom. Diskrimineringslagen pålegger arbeidsgivere og ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner å forebygge og forhindre trakassering og seksuell trakassering innenfor sitt ansvarsområde. Dette gjelder for alle arbeidsplasser og organisasjoner. I tillegg har man et ansvar for at kulturen i en organisasjon eller virksomhet legger til rette for et miljø som er trygt og inkluderende.

Alle partier har egne regelverk mot seksuell trakassering, hvordan saker om seksuell trakassering skal håndteres og sanksjoneres. Det er behandlet slike saker også før #metoo-kampanjen, også i Høyre.

Seksuell trakassering skjer i alle lag, på arbeidsplasser, i organisasjoner og på tvers av yrkesgrupper, også i politikken.

Det viser for meg kjernen av #metoo. Det handler om hva som skjer på arenaer hvor formelle og uformelle bånd knytter mennesker sammen, for eksempel på arbeidsplasser, i politiske og frivillige organisasjoner. Dette er steder med formaliserte rammer, hvor noen har makt over andres fremtidsmuligheter.

Som Høyreleder har jeg jobbet mye med dette, men selv om vi har jobbet mye med dette i Høyre, har det åpenbart ikke vært nok. En lærdom jeg har trukket av det, er at vi ledere må gå mer aktivt inn og sørge for en aktiv forebygging av seksuell trakassering. Det handler om mer enn et godt regelverk. Det handler om å sørge for aktiv oppfølging av saker, langsiktig arbeide med åpenhet, be-

visstgjøring og opplæring og å utvikle en kultur. Det er et arbeid som aldri er avsluttet, og som må følges opp. Dette er spesielt viktig på steder hvor det er hyppige utskiftninger. Dette er en erfaring jeg også tar med meg i min ledergjerning som regjeringssjef.

Alle partier har mottatt nye varslingssaker etter #metoo-kampanjen startet i oktober i fjor. Derfor tok jeg initiativ til et møte med partilederne for å se om vi kunne finne noen felles læringspunkter siden flere av sakene som er varslet om etter #metoo-kampanjen har skjedd tidligere. Det viser oss at mange ikke har følt at de kunne varsle om slike saker i partiene før kampanjen kom. Det må vi lære av slik at det blir en lavere terskel i våre organisasjoner for å varsle om uakseptable eller ulovlige forhold.

Mennesker i maktposisjoner er forbilder og har et ansvar. Det betyr at de må være seg bevisst at de benytter anledninger til å fortelle og vise omgivelsene hva som er akseptabel oppførsel og ikke. De må dele sine erfaringer med de yngre og mer uerfarne, slik at de igjen har en selv-tillit på at de selv bestemmer grensene, kan si stopp og at de kan si ifra om maktmisbruk.

Til sist vil jeg si at jeg er takknemlig overfor de som vågde å heve stemmen og si fra. De har skapt en kampanje hvor det å si ifra har blitt mulig og med det har de drevet frem store endringer.

SPØRSMÅL NR. 1122**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland****Besvart 19. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Hvor mange barn fødes i Norge med skader knyttet til alkoholbruk eller andre rusmidler i svangerskapet, hva vet man om omfanget av senskader og hvordan sikrer statsråden at disse barna får god nok oppfølging av helsevesenet?»

Svar:

Hvor mange barn fødes i Norge med skader knyttet til alkoholbruk eller andre rusmidler i svangerskapet?

Departementet har innhentet informasjon fra Folkehelseinstituttet (FHI) som grunnlag for besvarelse av dette spørsmålet.

FHI har meldt tilbake at ikke finnes noen oversikt over barn som fødes i Norge med skader knyttet til alkoholbruk eller andre rusmidler i svangerskapet. Instituttets svar på spørsmålet er basert på tall fra Medisinsk fødselsregister der noen av disse barna er registrert. Grunnlaget for tallene og usikkerheten knyttet til dem, er viktig å legge til grunn når tallene skal brukes og tolkes.

Medisinsk fødselsregister har data om rusbruksrelaterte tilstander basert på opplysninger meldt fra fødeinstitusjonen på fødselsmeldingen, som sendes inn til registrert av jordmor like etter fødselen. Noen opplysninger kommer også fra nyfødttmedisinske avdelinger dersom barnet blir direkte overført fra fødeavdeling til nyfødttmedisinsk avdeling.

Barn født av kvinner i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) overføres vanligvis til spesialavdelinger etter fødsel, og det er ikke alltid jordmor ved fødselen melder dette i fødselsmeldingen. Det er heller ikke alltid registret får denne informasjonen inn fra barneavdelinger, fordi barneavdelingene bare melder opplysninger om barn som er direkte overflyttet fra fødeavdeling til nyfødttmedisinsk avdeling. Noen barn av kvinner i LAR overføres for eksempel til barne-nevrologiske avdelinger, som ikke har noe system for melding til Medisinsk fødselsregister.

FHI understreker at det kan være vanskelig å oppdage og/eller fastslå allerede ved fødselen om barnet har skader etter mors bruk av rusmidler i svangerskapet. En del slike skader vil først kunne diagnostiseres senere i barneårene, en del vil aldri bli diagnostisert, og i mange tilfeller vil det være usikkerhet om hvorvidt mors rusmiddelbruk er årsak til skader og tilstander hos barnet.

Tallene vi kan hente ut av Medisinsk fødselsregister når det gjelder barna, er derfor ganske usikre og sannsynligvis for lave.

Tallene vi har om nyfødte viser en forekomst av diagnoser relatert til mors rusmiddelbruk under svangerskapet på mellom 0,62 og 1,45 av 1000 nyfødte i perioden 2000 - 2016. Om tallene representerer en reell økning over 17-års perioden er høyst usikkert, på grunn av usikkerheten rundt innmeldingen. Tallene for 2017 skal publiseres 6. juni 2018.

Når det gjelder tallene som kan hentes ut av Medisinsk fødselsregister om gravide kvinners bruk av alkohol og andre rusmidler, er disse tallene også ganske usikre og sannsynligvis for lave. Kvinner som føder kan reservere seg mot at opplysninger om bruk av alkohol og andre rusmidler blir registrert i Medisinsk fødselsregister. Dette medfører at det er vanskelig for jordmødre og andre å melde inn korrekte opplysninger om fødekvinnens rusbruk i svangerskapet.

Opplysningene antas å være mest korrekte for de kvinnene der det er åpenbare rusproblemer. Det rusmiddelet vi sannsynlig har dårligst opplysninger om er alkohol, kanskje også fordi mange helsearbeidere kvier seg for å spørre kvinnene om deres alkoholvaner i svangerskapet.

Tallene vi har om fødekvinne i LAR viser en forekomst på mellom 0,10 og 0,54 fødekvinne per 1000 fødsler i perioden 2000 - 2016.

Tallene vi har om fødekvinne med andre rusproblemer viser en forekomst på mellom 0,49 og 1,27 fødekvinne per 1000 fødsler i perioden 2000 - 2016. Om tallene i 17-årsperioden representerer en reell økning er høyst usikkert, på grunn av usikkerheten rundt innmeldingen.

Tallene vi har om fødekvinne med enten LAR og/eller andre rusproblemer viser en forekomst på mellom 0,58 og 2,24 fødekvinne per 1000 fødsler.

Hva vet man om omfanget av senskader?

Departementet har også bedt FHI om informasjon for besvarelse av spørsmålet om omfang av senskader etter bruk av alkohol eller andre rusmidler i svangerskapet.

FHI opplyser at de ikke kjenner til at det er gjort studier i Norge som har sett på omfanget av senskader etter bruk av alkohol eller andre rusmidler i svangerskapet. Det har innenfor tidsrammen for besvarelse av dette spørsmålet ikke vært mulig for instituttet å foreta en grundig eller omfattende kunnskapsoppsummering.

Hvordan sikres at disse barna får god nok oppfølging av helsevesenet?

Forebygging av rusmiddelskader under svangerskap står sentralt i regjeringens tilnærming til denne problemstillingen. Helsedirektoratet har løpende innsats for å forebygge bruk av alkohol og andre rusmidler under graviditet, Alkoholfritt svangerskap – den beste starten. Nulltoleranse for bruk av alkohol under svangerskap er fremdeles hovedbudskapet fra helsemyndighetene. En multinasjonal rapport fra 2017 viser heldigvis at andelen norske kvinner som drikker alkohol under svangerskapet er den laveste i Europa.

Helsedirektoratet reviderer nå Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen. Retningslinjen har vært på høring og forventes publisert i april 2018. Retningslinjen er primært utarbeidet for gravide og alt helsepersonell i svangerskaps-, fødsels- og barselomsorgen og adresserer alkohol og andre rusmidler i stor utstrekning.

En sterk anbefaling i retningslinjen er at helsepersonell bør ha en samtale med gravide om bruk av alkohol og illegale rusmidler ved første konsultasjon. Bruk medfører risiko for medfødte skader hos barnet og bør unngås gjennom hele svangerskapet. Ved bruk av rusmidler bør den gravide bli tilbudt tilrettelagt hjelp til å slutte.

Retningslinjen er dermed svært tydelig på at helsemyndighetene forventer at helsepersonell i svangerskapsomsorgen tidlig snakker med den gravide om bruk av alkohol og andre rusmidler. Tjenestene har gjennom retningslinjen tilgang til svært mye relevant informasjon og innfallsvinkler for å snakke med den gravide om rusmidler.

Hvis den gravide kvinnen bruker rusmidler når graviditeten, oppdages bør anbefalinger om avrusning av gravide og akutt rusbehandling / øyeblikkelig hjelp i Nasjonal faglig retningslinje for avrusning fra rusmidler og vanedannende legemidler følges.

I tillegg arbeider nå Helsedirektoratet med revidering av deler av Nasjonal retningslinje for gravide i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) og oppfølging av familiene frem til barnet når skolealder. I denne revideringen skal føre-var prinsippet vektlegges i større grad enn det dagens retningslinje gjør, da det ikke kan utelukkes at metadon og buprenorfin kan gi skade på fosteret.

I henhold til Nasjonal faglig retningslinje for behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet har gravide rusmiddelbrukere prioritet til et behandlingstilbud uavhengig av nivå. Behandler skal bidra til koordinert oppfølging med og rundt pasienten sammen med andre samarbeidspartnere.

For barn som diagnostiseres med skader om følger av rusmiddelbruk under svangerskapet et det opprettet en Regional Kompetansetjeneste for medfødte Russkader i Helse Sør-Øst Sørlandet sykehus, Arendal. De får henvist barn også utenfor Helse Sør-Øst. Denne kompetansetjenesten bidrar til økt kompetanse både i spesialist- og primærhelsetjenesten slik at barn og unge med FASD kan få sin diagnose og rett oppfølging.

I tillegg er det etablert egne familieambulatorium i alle helseregioner. Dette er gratis forebyggende lavterskel familieteam til gravide, mødre og fedre med sammensatte problemer knyttet til psykisk helse og/ eller som sliter med pågående eller tidligere rusproblemer.

For å kunne stille diagnosen, er det behov for tverrfaglig utredning i spesialisthelsetjenesten av barnelege, nevropsykolog og en kartlegging av barnets funksjon i det daglige. I denne utredningen er det viktig å utelukke andre tilstander som kan gi lignende symptombilde.

Barn født av kvinner som bruker rusmidler uten at det oppdages av svangerskapsomsorgen vil ikke nødvendigvis ha fysiologiske karakteristika, som for eksempel ved FASD, som umiddelbart henleder oppmerksomheten på rusmiddelrelaterte skader. Flere illegale rusmidler og medikamenter vil imidlertid kunne gi skader som på sikt kan komme til uttrykk gjennom generelle og spesifikke lærevansker og vi finner ADHD-problematikk, atferdsproblemer og sosiale vansker.

Det er viktig å understreke at flere aktører enn helse-tjenestene har ansvar for å sikre at barn som er født med rusmiddelskader, eller har særskilte behov av andre årsaker, får tilstrekkelig oppfølging og tjenestetilbud. Her er både barnehage, skole (blant annet gjennom PP-tjenesten), barnevernet og NAV viktige aktører.

Uavhengig av om barn har særskilte behov for oppfølging som følge av skader ved rusmiddelbruk eller av andre årsaker, vil det være de ordinære tjenestene som har ansvar for tjenestetilbudet.

Helsestasjonen har en sentral rolle frem mot skolealder med tanke på motorisk og kognitiv utvikling mv. og skolehelsetjenesten tilsvarende etter skolestart. Tjenesten skal så tidlig som mulig fange opp barn og unge med utfordringer, gi dem et tilbud og henwise videre ved behov.

Helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom møter nesten alle sped- og småbarn, mange barn, ungdommer og deres foreldre, og har dermed en viktig rolle i å avdekke behov for langvarige og koordinerte tjenester på et tidlig tidspunkt. Barn og ungdommer med behov for habilitering er en mangfoldig gruppe. Noen av barna er født med nedsatt funksjonsevne, andre har kommet til skade, eller har fått kroniske sykdommer i løpet av barne- og ungdomsårene. Samhandling på tvers av fag, nivåer og sektorer er viktig for å ivareta og sikre barn og unge med nedsatt funksjonsevne helhetlige tilbud.

Slik det fremkommer i Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom, er det både pålagt og anbefalt at tjenestene skal samarbeide med flere aktører for å sikre barn og unge med nedsatt funksjonsevne helhetlige tilbud. Blant annet skal det samarbeides med koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering, som skal bidra til å sikre helhetlige og koordinerte tilbud til pasienter og brukere med behov for tjenester fra flere sektorer og nivåer. Det bør etableres

skriftlige samarbeidsrutiner for utredning og oppfølging av barn med behov for individuell plan eller langvarige tjenester.

Også samarbeid med fastlege, psykolog og kommunenes øvrige psykiske helsetjenester, barnevernet mv er pålagt gjennom lov og forskrift. Det anbefales også at man på systemnivå etablerer rutiner for samarbeid med

NAV i kommunen. Målet med samarbeidet bør være å sikre at barn og ungdom fanges opp tidlig og får nødvendig oppfølging. Helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom kan også samarbeide med NAV på individnivå om barn med behov for ekstra oppfølging. Det er opp til den enkelte kommune å vurdere behov for samarbeid på individnivå.

SPØRSMÅL NR. 1123

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland

Besvart 16. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hvilke resultater har man hittil oppnådd gjennom samarbeidsprosjektet om utprøvende behandling av pasienter ved mistanke om bivirkninger av tannfyllingsmaterialet amalgam, og hvordan vil statsråden fremover sikre at personer som opplever bivirkninger etter amalgambruk får en egnet og personlig tilpasset behandling for sine helseplager?»

BEGRUNNELSE:

I Prop. 1S (2017-2018) for helse- og omsorgsdepartementet omtales et samarbeidsprosjekt om utprøvende behandling av pasienter ved mistanke om bivirkninger av tannfyllingsmaterialet amalgam som startet i 2013. Målet er bedre helse og livskvalitet for personer med mistanke om helseproblemer knyttet til bruk av amalgam. Delprosjektet ved Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin (Nafkam) er avsluttet, mens oppfølgingen av delprosjektet om utprøvende behandlinger vil fortsette fram til 2021. Tilskudd til drift og aktivitet ved Bivirkningsgruppen for odontologiske materialer (BVG) ved Universitetet i Bergen er videreført for 2018.

Svar:

Som representanten skriver, består det såkalte "Samarbeidsprosjektet" av to delprosjekter. Delprosjekt 1; Utvikling og gjennomførbarhetsanalyse av et integrert medisinsk rehabiliteringsprogram for pasienter med helseplager som fortsetter etter at de har fjernet amalgam, er en pilotstudie som ble gjennomført ved Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin (Nafkam) ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet (UiT). Målet med prosjektet var å teste

gjennomførbarheten av et integrert medisinsk rehabiliteringsprogram. Prosjektet bestod av et gruppeprogram med særskilt vekt på livsstil og selvhjelp, og et individuelt valgt behandlingsprogram. Det overordnede målet med piloten var å lindre eller forkorte sykdom, bedre livskvalitet, øke evne til mestring av sykdomssituasjonen og bedre sykdomsopplevelsen.

Konklusjonen fra prosjektet var at programmet lot seg gjennomføre. Av ulike grunner var det kun 18 deltagere som fullførte programmet, men aksepten i deltagergruppen var høy. Av prosjektrapporten går det fram at programmet har potensial til å endre symptom mønstrene og påvirke livskvaliteten på en positiv måte.

Ved UiT planlegges det en klinisk pilotstudie som en oppfølging av den første pilotstudien. En klinisk pilotstudie vil kunne avklare om det kan forventes klinisk effekt av rehabiliteringsprogrammet. Det anbefales at den kliniske pilotstudien bør inkludere andre pasientgrupper med lignende kroniske helseplager og med lignende symptomer, i tillegg til pasienter med helseplager som tilskrives amalgamfyllinger. Det er ikke avklart når en klinisk pilotstudie kan starte.

Delprosjekt 2; Utprøvende behandling ved mistanke om bivirkninger fra amalgam, organiseres av Bivirkningsgruppen for odontologiske biomaterialer (BVG) ved Uni Research, Universitetet i Bergen (UiB). Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Nafkam, Allmennmedisinsk forskningsenhet v/Uni Research, og med flere regionale odontologiske kompetansesentre.

Målet med delprosjekt 2 er å få mer kunnskap om eventuelle forandringer av helseplager etter utskifting av amalgamfyllinger. Prosjektet var i utgangspunktet planlagt for om lag 180 personer. Som følge av begrenset interesse er prosjektet avgrenset til om lag 50 deltagere. Deltagerne får oppfølging henholdsvis 1 år og 5 år etter

utskifting av amalgamfyllinger. Prosjektet fortsetter fram til 2021, og det foreligger derfor foreløpig ingen funn fra prosjektet.

I følge Bivirkningsbladet, som utgis av BVG, har studier med utprøvende behandling med utskifting av amalgamfyllinger hittil vist at intensiteten av pasientenes helseplager i gjennomsnitt minsker etter amalgamutskifting. Personer som setter sine helseplager i sammenheng med

bivirkninger fra amalgamfyllinger skal utredes i henhold til Helsedirektoratets retningslinjer; IS-1481 Retningslinjer for utredning og behandling ved mistanke om bivirkninger fra odontologiske biomaterialer. Når de endelige resultatene av de to delprosjektene foreligger, vil Helsedirektoratet vurdere eventuelle justeringer/endringer av de gjeldende retningslinjer.

SPØRSMÅL NR. 1124

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad

Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Flere forsikringsselskap har nylig avslått søknad om barneforsikring med begrunnelse i at barnet har Downs syndrom. Selskapene henviser til retningslinjene for helsevurdering fra Finans Norge.

Mener regjeringen at disse retningslinjene er oppdaterte og velbegrunnede, eller ser man behovet for revisjon av retningslinjene?»

BEGRUNNELSE:

Downs syndrom er ikke en sykdom. Prognosene for utviklingen for barn med Downs syndrom er betydelig bedret de siste tiårene. Det kan synes som at retningslinjene er basert på noe utdaterte forventninger om utvikling, helse, livskvalitet og forventet levealder. Det kan synes som at det er behov for mer individuelle vurderinger, mer nyanserte vurderinger, og gjerne sammenligning med andre land som England, f.eks., der forsikringsselskap ikke kan avslå søknad på bakgrunn av Downs syndrom alene, men må sannsynliggjøre, begrunne og spesifisere i større grad.

Svar:

Forsikringsavtaleloven § 12-12 regulerer forsikringsselskapenes adgang til å avslå personforsikring. Av bestemmelsen følger det at forsikringstilbydere ikke kan nekte noen slik forsikring uten saklig grunn. I forarbeidene til forsikringsavtaleloven, Ot.prp. nr. 41 (2007-2008) Om lov om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler m.m., uttales det blant annet at det forhold at en person har nedsatt funksjonsevne, ikke i seg selv (uavhengig av risiko) bør kunne danne grunnlag for nektelse av forsikring. Det må stilles de samme kravene til helseopplys-

ninger for personer med nedsatt funksjonsevne som til andre, og helseopplysningene må vurderes på den samme måten. Det er samtidig uttalt at et forbud mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne ikke bør stenge for å legge vekt på relevante helseopplysninger som viser økt risiko. For eksempel må en person som er ufør eller som har en høy grad av risiko for uførhet, generelt kunne nektes forsikring med uføredekning.

Dette må gjelde uansett om de forholdene som medfører uførhet eller risiko for uførhet, er å anse som et tilfelle av nedsatt funksjonsevne eller ikke.

Forsikringsselskapene har gått sammen og dannet en nemnd for helsevurdering. Denne nemnden har utarbeidet visse retningslinjer for helsevurdering. Departementet har ingen rolle i utformingen av disse retningslinjene eller i å vurdere om disse retningslinjene er i tråd med forsikringsavtaleloven. Dersom man i en enkeltsak mener at det er gitt et urettmessig avslag på forsikring, kan dette kostnadsfritt klages inn til finansklagenemnda.

SPØRSMÅL NR. 1125**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Petter Eide****Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Det nye danske formannskapet i Europarådet har tatt initiativ til å få utarbeidet en politisk erklæring, «The Copenhagen declaration», knyttet til utvikling av konvensjonssystemet. Norge deltar i forhandlingene om erklæringen som skal vedtas 12. april.

På hvilken måte vil regjeringen sikre at erklæringen ikke svekker betydningen av EMK i Norge og i andre europeiske land?»

BEGRUNNELSE:

Det nye danske formannskapet i Ministerkomiteen i Europarådet har utarbeidet et forslag til en politisk erklæring kalt «The Copenhagen declaration». Forslaget er nå ute til behandling og forhandling blant Europarådets medlemsland. Norge har sendt sine innspill 5. februar 2018. Forslaget tar opp behovet for en effektiv, fokusert og balansert konvensjon. Kritikere av deklarasjonen, blant annet en rekke NGOer, hevder deklarasjonen flytter definisjonen av brudd på EMK i for sterk grad fra EMD til nasjonalstaten. Dette bidrar til å svekke EMKs betydning, både normativt og rettslig, i ulike europeiske land. Regjeringserklæringen slår fast målet om å «Styrke arbeidet for menneskerettigheter, både gjennom internasjonale fora, utviklingspolitikken og støtte til utviklingen av sivilsamfunn.». Det er derfor avgjørende å få kjennskap til hvordan Norges innspill til «The Copenhagen declaration», står i forhold til denne målsettingen.

Svar:

Det danske formannskapet i Europarådet har i forkant av en ministerkonferanse i København i april tatt initiativ til at det utformes en erklæring om videre reform av systemet rundt den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Norge har kommet med innspill til første runde i forhandlingene og har gitt innsyn i disse innspillene til dem som har bedt om det.

Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) har i mange år slitt med store restanser. Utkastet til erklæring gjentar og understreker statenes ansvar for å sikre konvensjonsrettighetene hjemme, slik at færre saker bringes inn for Domstolen. En reduksjon i saksmengden er avgjørende for at EMD også i fremtiden skal kunne behandle de mest alvorlige sakene på en effektiv måte. Dette skal likevel skje på en måte som ikke svekker Domstolens rolle som uavhengig overvåkingsorgan i de tilfellene statene ikke har tatt ansvar på hjemmebane.

Norge har i lang tid spilt en aktiv rolle i arbeidet med å styrke EMD, og støtter de delene av utkastet som gjelder tiltak for å øke domstolens saksbehandlingskapasitet. Vi er også opptatt av behovet for å sikre full, effektiv og rask gjennomføring av EMDs avgjørelser i medlemsstatene. Samtidig har vi vært kritiske til formuleringer om at rettighetene etter EMK skal tolkes i samsvar med konstitusjonelle tradisjoner, og til forslag som kan åpne for at statene skal kunne vedta formelle tekster som kritiserer avgjørelser fra EMD. Det vil kunne undergrave EMDs legitimitet og uavhengighet.

Utkastet til erklæring inneholder ingen forslag til endringer i konvensjonen. Rettighetene etter EMK ligger fast, og det gjør også domstolens kompetanse til å prøve sakene.

SPØRSMÅL NR. 1126**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Kari Anne Bøkestad Andreassen****Besvart 16. mars 2018 av kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«Mener statsråden at foreslått ny distriktsindeks vil føre til at vedtatt målsetting bak inntektssystemet til kommunene og regionalpolitikk om tilstrekkelig finansiering av likeverdige tjenestetilbud i hele landet vil nås?»

BEGRUNNELSE:

I forslag til ny distriktsindeks reduseres distriktsstøtten med 300 millioner, og kommer i tillegg til endringer i inntektssystemet fra 2016 som også rammer mindre distriktskommuner til fordel for større bykommuner. I tillegg er effekten av INGAR svekket. Distriktsmidlene er en del av kommunenes frie inntekter, og er av vesentlig betydning for å utføre lovpålagte oppgaver til innbyggere også utenfor byene og mer sentrale strøk. En slik reduksjon rammer typisk samfunn med relativt få innbyggere, men stor verdiskapning basert på naturressurser. Norge er avhengig av bosetting og produksjon i hele landet, men det forutsetter politisk vilje til å videreføre en levelig distriktpolitikk. Reduksjon i distriktsstøtte bør kun gjøres åpent gjennom budsjettprosessen, og ikke gjennom et forslag med kort høringsfrist, mangelfull utredning og uten allmenn høring.

Svar:

Distriktsindeksen viser graden av distriktsutfordringer i kommunene. Den brukes blant annet som et hjelpemiddel til å avgrense virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte og ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift. Den benyttes også ved fordeling av distriktsstilskudd

i inntektssystemet for kommunene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeider nå med en revisjon av distriktsindeksen. Dette gjøres alltid før Norge skal forhandle virkeområdene for regionalstøtte med ESA.

Utkast til revisjon av distriktsindeksen ble lagt fram i en rapport i desember 2017, som ble sendt til uttalelse til kommuner og fylkeskommuner med frist 1. februar 2018. Mange av kommunene har i tilbakemeldingene lagt til grunn at revisjonen av distriktsindeksen vil innebære en reduksjon i distriktsstilskuddene i inntektssystemet.

Endringen av distriktsindeksen vil imidlertid ikke i seg selv påvirke kommunenes inntekter. Nivået på ulike typer distriktsstøtte avgjøres i de årlige budsjettprosessene. Det er den konkrete bruken av indeksen, og eventuelt andre endringer i tildelingskriterier i enkeltordninger, som kan gi endringer i fordelingen mellom kommunene. Dette gjelder blant annet grenseverdier, satser og gradering av disse satsene. Helheten av dette vil bli vurdert i den ordinære budsjettprosessen, i lys av målene for de ulike ordningene.

Da utkastet til revisjon av distriktsindeksen ble sendt ut på høring, understreket departementet at verdiene på nåværende og revidert distriktsindeks ikke kan sammenliknes direkte. Revidert distriktsindeks skal ikke nødvendigvis benyttes på samme måte som dagens indeks i distriktsstilskuddene i inntektssystemet. Departementet vil vurdere bruken av revidert distriktsindeks i distriktsstilskuddene nærmere. På nåværende tidspunkt har det derfor liten verdi å utføre beregninger som sammenlikner tilskudd etter gammel og utkast til ny distriktsindeks.

Departementet vil komme tilbake til dette i kommuneproposisjonen for 2019, som legges fram i mai 2018.

SPØRSMÅL NR. 1127**Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Per Espen Stoknes****Besvart 19. mars 2018 av eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen****Spørsmål:**

«Brånåsen deponi var et kommunalt avfallsdeponi som ble lagt ned i 1991. I dag skaper deponiet store utfordringer for beboere i samme område. Det har blant annet opp-

stått setningsskader, lekkasjer av deponigass inn i husene, en eksplosjon som følge av deponigass og en antennelse. Mange opplever helseplager og usikkerhet knyttet til risikoen ved å bli eksponert for deponigass.

Hvordan vil statsråden sikre at helsetilstanden til mennesker bosatt på og ved Brånås avfallsdeponi blir kartlagt og ivare tatt?»

BEGRUNNELSE:

Brånåsen deponi var et kommunalt deponi som var i drift i perioden ca. 1970 - 1991. Deponiet inneholder store avfallsmengder og avfallet er deponert i en periode hvor det var mindre kontroll med hva som ble deponert enn i dag. Det var også tillatt å deponere avfall med organisk innhold i det samme tidsrommet. I nærheten av deponiet er det boliger oppført i 1993/94 og i 2016 ble det bygget ett nytt boligfelt på toppen av deponiet, Nitteberg Hage. (Brev fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus til Skedsmo kommune datert 13.01.2017).

I 2016 ble det kjent at boliger fra det eldre byggefeltet har fått lekkasjer av deponigass inn i husene og at boliger også har fått setningsskader på grunn av nærheten til deponiet. Det har vært antennelse i et hus som nå er revet, en eksplosjon i en bygning forårsaket av deponigass. Et beboerpar har vært evakuert til en kommunal bolig de siste 4 månedene, mens det gjøres utbedringer etter det er målt høye verdier av deponigass i boligen deres. Østlandssendingen har beskrevet forholdene ved deponiet gjennom en rekke artikler siden 2016. Skedsmo kommune har etter pålegg fra fylkesmannen engasjert Multikonsult og Norconsult som nylig har utarbeidet en handlingsplan. Denne beskriver en plan for målinger av deponigass i boliger, oppfølging og tiltak som kan hindre innlekking av deponigass i bygninger, samt oppfølging av utfordringer knyttet til gassanlegg, setningsskader og sigevann. Kommunen har også utarbeidet en foreløpig kommunikasjonsplan, hvor det opplyses at kommunen er i kontakt med Folkehelseinstituttet når det gjelder helseutfordringer. I kommunens foreløpige kommunikasjonsplan kan vi lese at "Det er også registrert vond lukt fra deponiet i området, som kan bidra til hodepine, kvalme og ubehag. Det gjøres nå oppfølgende undersøkelser for å bringe klarhet i bl.a. benzen-nivåene. (...) En rekke beboere har anført ulike helseproblemer direkte til kommuneoverlege, via fastlege og korrespondanse mellom beboere, borettslag og advokater. Det er i hovedsak snakk om hodepine, kvalme, astma, søvnproblemer og generell bekymring, både for helse og verdier."

Beboere ved deponiet uttrykker imidlertid at de opplever å ikke bli hørt og at de ikke blir tatt på alvor av kommunen. Mange ønsker å flytte fra søppelfyllingen, og ber om at kommunen kjøper husene deres. Etter at det ble kjent at det lekker deponigass inn i boliger i området, har mange gitt sterkt uttrykk for bekymringer og helseplager. Til tross for dette har de etter det vi er kjent med, ikke fått noen form for helsefaglig oppfølging, og de kan ikke se at det er gjennomført noen kartlegging av helsetilstand eller

gjort undersøkelser av omfanget av helseutfordringene til innbyggere i området rundt deponiet.

Svar:

Etter forskrift om miljørettet helsevern med hjemmel i folkehelseloven skal kommunen ved en miljøhendelse eller ved mistanke om utbrudd av sykdom knyttet til helseskadelige miljøfaktorer, iverksette nødvendige tiltak for å forebygge, håndtere og begrense negative helsekonsekvenser. Kommunen skal vurdere om den har kapasitet og kompetanse til selv å håndtere situasjonen, og innhente bistand fra Folkehelseinstituttet (FHI) eller annet relevant kompetansemiljø der det er behov.

FHI ved avdeling for luft og støy bistår Skedsmo kommune i saken om Brånåsen deponi og er også i dialog med Fylkesmannen i Oslo og Akershus. FHI har bedt Skedsmo kommune om å foreta kontrollmålinger av benzen i 21 boliger som har hatt særskilte problemer med deponigasslekkasje. Endelig rapport med resultatene fra disse målingene forventes ferdigstilt i løpet av de nærmeste dagene. FHI vil deretter foreta en helsefaglig vurdering av benzenkonsentrasjonene i boligene. På bakgrunn av mer informasjon til FHI i uke 11 om type spesialavfall som er deponert i deponiet vil det videre vurderes om det er behov for ytterligere gassmålinger i de berørte boligene.

Ut over dette har FHI stilt seg til disposisjon for direkte kontakt med beboerne ved Brånåsen. Instituttet har vært i dialog med en rekke beboere, både enkeltpersoner og borettslag, og vil delta på beboermøte. I lys av forholdene som har vært avdekket i boligområdet ved tidligere Brånåsen avfallsdeponi, vil FHI videre gjennomgå sine generelle vurderinger rundt helserisiko ved boliger på eller ved nedlagte avfallsdeponier.

Beboere som føler helseplager bør kontakte fastlegen for vurdering. Kommunen har ansvaret for å ha oversikt over helseforholdene. FHI skal etter behov bistå Skedsmo kommune i planlegging og gjennomføring av en eventuell helseundersøkelse for å følge opp beboerne i området. FHI kan oppbevare og behandle helseopplysninger mottatt gjennom varsel så lenge det er nødvendig for å håndtere en ev. helsetrussel. FHI har hjemmel til å etablere registre med helseopplysninger for å håndtere beredskapssituasjoner. Slike registre kan etableres for å gi oversikt og kunnskap om utbredelse, årsakssammenhenger og konsekvenser ved miljøhendelser, ved mistanke om utbrudd av sykdom relatert til eksponering for helseskadelige miljøfaktorer.

Fylkesmannen følger opp kommunen tett. Fylkesmannen har tidligere bedt Skedsmo kommune som ansvarlig forurensere om å kartlegge spredning av gass og sigevann. Rapporten ble levert 15. november 2017 og det ble avholdt møte mellom kommunen og Fylkesmannen i etterkant. Det har også blitt sendt et nytt pålegg som skal sikre at kommunen får full oversikt og er føre var i denne

saken. Her ble kommunen pålagt å utrede tiltak både på kort og på lang sikt. I tillegg skal de lage et overvåkingsprogram for utslipp fra deponiet. Pålegget hadde frist 20.2.2018.

Fylkesmannen har innkalt til nytt møte mandag den 19. mars med både kommunen og Folkehelseinstituttet for blant annet å bli presentert for de siste målingene som er blitt gjennomført, og for å få FHI sin vurdering av prøveresultatene.

SPØRSMÅL NR. 1128

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Silje Hjemdal

Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Vil statsråden medvirke til at politiets telefontjeneste prises på en slik måte at det ikke hindrer folk fra å foreta nødvendige oppringinger?»

BEGRUNNELSE:

Forbrukerrådet har i det siste satt fokus på at det finnes offentlige virksomheter som har såkalte kortnummer hvor det er vesentlig dyrere å ringe disse enn vanlige numre. Det er blant annet slik at politiets vanlige nummer (altså ikke nødnummeret) er et slikt kortnummer.

Politiets kortnummer brukes for eksempel av folk som har spørsmål eller tips til politiet. Hvis man tar kontakt med politiet for å tipse om mulige ulovlige forhold er det urimelig at man skal måtte betale for dette. Politidirektoratet er positive til å få ned prisen, og ønsker at det skal være gratis å ringe til politiet.

Svar:

Femsifret telefonnummer for henvendelser til politiet som ikke er nødrelaterte, ble innført av Politidirektoratet i forbindelse med Politireform 2000. En geografiske rutingsløsning gjør at oppringer til det femsifrede telefonnummeret alltid kommer til sentralbordet i det politidistriktet han eller hun befinner seg. Hensikten med innføringen var å forenkle befolkningens kontakt med politiet, siden det da ikke er nødvendig å kunne det enkelte politidistrikts åttensifrede nummer. Det er imidlertid fremdeles mulig å nå ethvert politidistrikt via deres vanlige, åttensifrede nummer. De åttensifrede numrene til de enkelte politidistrikt og særorgan er oppgitt i telefonkataloger og på politiets nettsider (www.politi.no). Samtaler til disse åttensifrede numrene er priset på ordinær måte. I nødtilfeller eller ved behov for øyeblikkelig hjelp, skal befolkningen henvende seg til politiet på telefonnummeret 112. Oppringninger til 112 er gratis.

Politidirektoratet ønsker at befolkningen skal kunne henvende seg til politiet på enklest og mest mulig effektiv måte. Politidirektoratet har imidlertid ikke noen direkte påvirkning på hvordan samtaler til 02800 prises. Kostnaden for å ringe et gitt telefonnummer fastsettes av hver enkelt tjenesteleverandør/teleoperatør. Det blir ikke bestemt av regulativmyndigheten Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, med unntak av prising av kundeservicehenvendelser til næringsdrivende. Politidirektoratet er nå i dialog med teleleverandøren og med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet om alternative løsninger for politiets telefontjeneste. Dette er i tråd med mitt syn på viktigheten av at norsk politi skal være mest mulig tilgjengelig for befolkningen.

SPØRSMÅL NR. 1129**Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Tore Hagebakken****Besvart 19. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Hva vil være kriteriene for når en pasient i pakkeforløp for rusbehandling er ferdigbehandlet og klar for tilbakeføring til kommunen og hvilke ferdigheter som gjør det mulig å klare seg godt utenfor institusjonen skal pasienten ha tilegnet seg?»

BEGRUNNELSE:

I forslaget til pakkeforløp for rusbehandling (TSB), sies det ikke så mye om hva man som pasient kan forvente av selve behandlingsoppholdet og hva som skal til for å anses som "ferdig" i institusjonsbehandlingen.

Svar:

Innføring av pakkeforløp er sentralt virkemiddel for å utvikle pasientens helsetjeneste også innenfor psykisk helse og rus, slik det har blitt innenfor kreftområdet. Ikke minst gjennom økt brukermedvirkning, bedre samarbeid og samhandling, og likeverdig behandling,

vil pakkeforløpene legge til rette for gode individuelle behandlingsforløp, gjennom enda bedre samhandling mellom sektorene, klare ansvarsforhold og gode overganger.

Brukermedvirkning er derfor sentralt i pakkeforløpene. Jeg er opptatt av at pasientene tas mest mulig med i utvikling av sine egne tjenester. På den måten tar vi hensyn til pasientens behov, ressurser og hva som er viktig for den enkelte. Skal tjenestene bli bedre, må brukerne involveres og forventninger avklares. Pasienter og pårørende skal være aktivt med og høres.

Som kjent arbeider Helsedirektoratet nå med å ferdigstille de første pakkeforløpene innen psykisk helse og rus. Jeg er derfor orientert av Helsedirektoratet i sakens anledning.

For at pakkeforløpene skal bli så gode som mulig har Helsedirektoratet lagt opp til en omfattende prosess som også inkluderer en grundig høringsprosess og der Helsedirektoratet innarbeider høringsvar og foretar nødvendige presiseringer/justeringer før de første pakkeforløpene implementeres 1. september.

Ikke alle pasienter har de samme behovene for helsehjelp. Pakkeforløpene skal derfor både sikre forutsigbare og koordinerte forløp og samtidig være individuelt tilpasset. Det vil for eksempel være forskjell på hvilke behov og behandlingstilnærming en pasient som skal rett tilbake i jobb trenger, sammenlignet med en pasient som ikke har hatt tilgang på egen bolig, har liten arbeidserfaring

og som har stort behov for tjenester i kommunen. Pasientene selv skal være med og definere hva de har behov for og hvilket innhold de ønsker seg i behandlingen. Dette er også en hovedhensikt med pakkeforløpene.

Når det gjelder hvilke kriterier som skal legges til grunn for å defineres som "ferdigbehandlet" i pakkeforløp TSB, så vil det kunne variere ut fra pasientens behov og mål, slik det er redegjort for ovenfor. På samme måte vil det være opp til pasientenes egne mål for behandlingen, hvilke ferdigheter de selv mener de har behov for å tilegne seg i løpet av et behandlingsopphold.

På samme måte som pakkeforløp kreft, vil pakkeforløpene innen rus bygge på nasjonale faglige retningslinjer og veiledere der slike finnes. Hva som skal til for å anses som "ferdig" i institusjonsbehandlingen, vil således bygge på en faglig vurdering på grunnlag av nasjonale faglige anbefalinger. TSB pakkeforløp bygger i følge Helsedirektoratet på konsensus i de arbeidsgrupper som har vært med i arbeidet, samt fire nasjonale faglige retningslinjer og tre veiledere:

- Behandling og rehabilitering av rusmiddelproblemer og avhengighet
- Avrusning fra rusmidler og vanedannende legemidler
- Utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig ruslidelse og psykisk lidelse
- Legemiddelassistert rehabilitering ved opioidavhengighet
- Sammen om mestring
- Veileder om pårørende i helse- og omsorgstjenesten
- Veileder om rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator

I følge Helsedirektoratet er det lenket til alle disse i pakkeforløpene, slik at både pasient og behandler enkelt skal kunne finne hvilke anbefalinger som gjelder og gjøre gode valg om aktuell behandling. I pakkeforløpet skal pasienten få informasjon og hjelp av helsepersonell til å vurdere de ulike behandlingsoveralternativene for å kunne ta et valg om egen behandling og/eller oppfølging som er riktig tilpasset den enkelte. Målet er at pasienten skal ha medvirkning i alle avgjørelser om sin behandling og oppfølging.

Pakkeforløpet skal være forutsigbart for pasientene, men det vil altså være individuelt hvilke ferdigheter som skal utvikles og vektlegges. Dette er noe som skal evalueres underveis i pakkeforløpet, gjennom feedback-verktøy. Dette er et system hvor brukeren/pasienten på en system-

matisk måte kan gi tilbakemelding til behandleren om hvordan han/hun opplever behandlingen.

Avslutningsvis opplyser Helsedirektoratet at selv om pakkeforløpene skal være individuelt tilpasset, inneholder pakkeforløpene også generelle anbefalinger/kriterier for når en pasient er klar for utskrivning og klar for

tilbakeføring til kommunen. Eksempelvis legger Helsedirektoratet opp til at avslutning bør skje etter gjensidig avtale mellom pasient, spesialisthelsetjeneste og kommune. Behandler må sikre at det utarbeides en plan for videre tiltak, herunder hvem som har ansvaret for de ulike tiltakene.

SPØRSMÅL NR. 1130

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Tore Hagebakken

Besvart 14. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Når og hvordan ser statsråden for seg å innføre betalingsplikt for kommunene for pasienter innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling og hvilke økonomiske konsekvenser vil det få for kommunene?»

BEGRUNNELSE:

Fra 1. januar 2017 gjelder forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter også innen tverrfaglig spe-

sialisert rusbehandling (TSB) og psykisk helsevern, men uten betalingsplikt.

Svar:

I statsbudsjettet for 2018 varslet regjeringen at betalingsplikten for utskrivningsklare pasienter i psykisk helsevern og TSB planlegges innført fra 2019. Jeg vil komme tilbake til Stortinget i kommuneproposisjonen med en nærmere omtale av innføringen og konsekvenser for kommunene.

SPØRSMÅL NR. 1131

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Eirik Sivertsen

Besvart 16. mars 2018 av kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland

Spørsmål:

«Mener statsråden det er behov for justeringer av kommunegrensen på Øya Austra og vil statsråden legge fram en sak om eventuell grensejustering for avgjørelse av Stortinget?»

BEGRUNNELSE:

Lekas befolkning i Gutvik har sendt søknad om grensejustering på øya Austra, der de ønsker at Gutvik legges til den nye sammenslåtte kommunen, og at hele Austra skal tilhøre en og samme kommune.

Bindal kommune i Nordland ser ikke dette behovet. Kommunene mener midlertidig at dersom det konkluderes med at hele Austra legges til en kommune er det naturlig at dette er Bindal kommune. Undersøkelse viser at et klart flertall av innbyggerne på Austra ønsker at Austra ved en grensejustering skal legges til Bindal kommune. Bindal kommune har flest innbyggere på Austra, og leverer flere tjenester der enn de øvrige kommunene.

Fylkesmannen i Nordland tilrådte den 29.09.16 følgende i forbindelse med framtidig kommunestruktur: «Fylkesmannen vil ikke tilrå at innbyggerinitiativene følges opp uten at det samtidig finnes en løsning for resterende del av Bindal. Etter fylkesmannens vurdering

vil «rest-Bindal» være enda mer sårbar enn dagens kommune ved en grensejustering.»

Tap av Austra vil for Bindals del føre til at kommunen mister ca. 9 % av innbyggerne.

Innbyggertallet i Bindal er betraktelig redusert de senere år, og det blir stadig færre å dele utgiftene på. Om Bindal mister 9 % av innbyggerne betyr ikke det at kommunale utgifter reduseres tilsvarende. Dette da kommunen er liten og har en grunnbemanning som i all hovedsak ikke blir endret som følge av eventuelt tap av Austra.

Svar:

Austra er en øy som i dag er delt mellom tre kommuner (Nærøy, Leka og Bindal) og to fylker (Trøndelag og Nordland). Spørsmålet om kommunetilhørighet for innbyggerne på Austra har vært diskutert i lang tid, og ble på ny aktualisert i kommunereformen.

Kommunene vedtok selv å gjennomføre en utredning av grensejustering for Austra. I rapporten fra PwC ble det konkludert med at "[d]en beste løsningen for Austra anses å være en sammenslåing av kommunene Bindal, Leka, Nærøy og Vikna". Som en del av utredningen ble det gjennomført en innbyggerundersøkelse av Norstat, som viste at et klart flertall av innbyggerne på Austra ønsket å samles i en kommune. Et flertall av innbyggerne ønsket at det skulle være Nærøy. I etterkant av denne undersøkelsen sendte kommunene et eget spørreskjema til innbyggerne, hvor deres oppsummering viser at et flertall av innbyggerne ønsker å bli en del av Bindal kommune.

Som representanten Sivertsen peker på, tilrådte ikke Fylkesmannen i Nordland høsten 2016 at innbyggerinitiativet om grensejustering ble fulgt opp. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag skrev høsten 2016 i sin tilråding:

"Fylkesmannen er av den oppfatning at dagens fylkesgrense ikke er optimal, slik også innbyggerhøringer bekrefter. Fylkesmannen anbefaler derfor departementet å utrede nærmere fylkesgrense i dette området.

Ser en kun Nord-Trøndelag isolert, vil Fylkesmannen i Nord-Trøndelag anbefale at innbyggere på Austra tilhørende henholdsvis Leka og Nærøy kommuner, blir tilhørende én og samme kommune. Fylkesmannen støtter innbyggerflertallet som mener at dette da må være fastlands-kommunen Nærøy."

Da avtalen mellom regjeringspartiene og samarbeidspartiene på Stortinget ble lagt fram 22. februar 2017, som innebar sammenslåing av Vikna, Nærøy, Leka og Bindal, ble saken om grensejustering på Austra lagt bort. Stortinget vedtok 8. juni 2017 sammenslåing av kommunene.

Etter at Stortinget fattet nytt vedtak om sammenslåingen 7. desember 2017, og vedtok at Leka og Bindal ikke skal slås sammen med Nærøy og Vikna, har diskusjonen om Austra igjen startet lokalt. Jeg har mottatt flere henvendelser fra innbyggere på Austra i etterkant av dette. Felles for disse er at de ønsker at Austra skal bli en del av den nye kommunen bestående av Nærøy og Vikna.

Bindal gjennomførte en rådgivende folkeavstemning om en eventuell sammenslåing med Nærøy og Vikna 26. februar. Det ble flertall mot sammenslåing, og Bindal kommunestyre vedtok 1. mars å fortsette som egen kommune.

Når Bindal kommune nå har avsluttet spørsmålet om sammenslåing med Nærøy og Vikna, mener jeg at innbyggerne på Austra fortjener at spørsmålet om en eventuell grensejustering blir endelig avgjort. Mitt mål er at spørsmålet avklares så raskt som mulig, av hensyn til de berørte innbyggerne og kommunene.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har myndighet til å avgjøre slike saker, jf. inndelingsloven § 6 og rundskriv H-10/15.

SPØRSMÅL NR. 1132

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Karin Andersen

Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«I Adresseavisen 9.3.2018 gjengis rapport fra siste halvår 2017 fra norsk representasjon i Afghanistan. Ingen ting i rapporten viser en bedret sikkerhetssituasjon og rapporten melder at landet er verdens verste å bo i for kvinner. Kvinners rettsikkerhet og stilling er på sisteplass av 153 land sammen med Syria. Likevel mener Regjeringen det

er trygt å returnere kvinner og jenter, også enslige mødre til det verste landet for kvinner.

Hvilke faktakilder bygger den sikkerhetsvurderingen på?»

Svar:

Det er Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) som behandler søknader om beskyttelse og som fastlegger praksis på bakgrunn av et bredt spekter av kilder. Den uavhengige fagenheten for landinformasjon, Landinfo, utarbeider rapporter om forholdene i en rekke land, til bruk for norske utlendingsmyndigheter.

Jeg har tillit til at UDI og UNE foretar grundige og forsvarlige vurderinger i alle asylsaker, og at norsk praksis ligger innenfor rammene av våre internasjonale forpliktelser. Jeg har også tillit til at UDI og UNE ser hen til at kvinner i mange land kan være i en særlig sårbar situasjon,

og at de alltid vurderer om asylsøkeren risikerer kjønnsbasert forfølgelse ved retur. I den forbindelse vil jeg vise til UDIs praksisnotat om Afghanistan (sist endret 14. februar 2018), der følgende fremgår om enslige kvinner:

«UDI legger som utgangspunkt til grunn at kvinner uten mannlig nettverk vil være utsatt for overgrep som kan karakteriseres som forfølgelse, jf. utlendingsloven § 29 første ledd.»

I praksis har det vist seg at flere kvinner som hevder å være enslige når de kommer til Norge, i realiteten har ektefelle eller andre nære mannlige slektninger på kjent sted. Dette vil kunne påvirke utfallet av asylsøknaden.

SPØRSMÅL NR. 1133

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl

Besvart 16. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen

Spørsmål:

«Hva vil statsråden gjøre for å sikre at alle beitebrukere får erstatning for alle kostnader knyttet til rovdyrangrep, både ordinære og ekstraordinære kostnader, for tidligere og fremtidige angrep?»

BEGRUNNELSE:

I 2016 ble det sluppet 2000 sau i et felles beiteområde tilhørende Sølendalen hamnelag i Rendalen kommune. I løpet av beitesesongen er det dokumentert at fem ulver var innom beiteområdet. Dette resulterte i et totalt tap på 591 sau og 1 storfe. Alle beitebrukerne bidro i sesongen med felles innsats for ekstraordinært tilsyn, herunder å lete etter og ta seg av og/eller avlive skadde dyr. Det var i denne perioden ikke mulig å vite omfanget av tapene eller hvilke beitebrukere som ville bli påført tap i form av skadde/tapte dyr. Ekstraordinært tilsyn, ekstra kjøring m.m. beløp seg til et samlet krav på 1,3 millioner kroner for ekstraarbeid knyttet til ulveangrepene. Denne kostnaden er ikke på langt nær blitt kompensert fullt ut.

Etter ulveangrepene på Hadeland, Toten og Hurdal ble det gitt ekstraordinær kompensasjon til beitebrukere. Det er veldig bra, og må være normalen i akutte situasjoner. Statsråden må sørge for at alle tap knyttet til rovdyr kompenseres fullt ut, både ordinære og ekstraordinære utgifter.

Det er så langt i 2018 registrert 13 ynglinger, til tross for at bestandsmålet fastsatt av Stortinget bare er 4-6 ynglinger hvorav 3 helnorske. Rovdyrtrykket er derfor svært

krevenne, og det er sannsynlig at det kan oppstå akutte ekstraordinære situasjoner også i beitesesongen 2018. Det må være på det rene at alle utgifter i forbindelse med slike situasjoner skal kompenseres beitebrukerne fullt ut.

Svar:

Gjeldende regelverk gir beitebrukere erstatning for alle husdyr som er sannsynliggjort drept eller skadet av rovvilt. I tillegg kompenseres en rekke andre utgifter gjennom tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader. Dette er gode økonomiske ordninger som sikrer at utgifter i forbindelse med tap av husdyr til rovvilt, blir rimelig kompensert.

Representanten Mehl viser til den ekstraordinære kompensasjonen som ble gitt etter ulvens skader på sau på Hadeland, Toten og Hurdal sommeren 2017 og jeg merker meg at representanten er fornøyd med kompensasjonen som ble gitt i den forbindelse.

Den situasjonen var imidlertid meget spesiell. Et stort antall beitebrukere og dyr var berørt over en lang tidsperiode, noe som påførte beitebrukerne store økonomiske utfordringer. Statsministeren og landbruks- og matministeren uttalte tidlig at alle berørte beitebrukere skulle få full økonomisk kompensasjon, og beitebrukerne innrettet seg i henhold til det.

Det har hele tiden vært presisert at oppgjøret på Hadeland, Toten og Hurdal sommeren 2017 var en særskilt ordning for denne spesielle situasjonen med særlig store tap. For tidligere og senere tilfeller gjelder den ordinære

søknadsordningen for forebyggende tiltak der bruker/beitelag på forhånd må søke om tilskudd til tiltak eller gjøre avtale med fylkesmannen. Det gjelder selv om det er snakk om akutttiltak. Når det gjelder situasjonen i Rendalen 2016, som representanten trekker fram spesielt, var den alvorlig og jeg har forståelse for at den var en stor belastning for beitebrukerne. Situasjonen var imidlertid ikke av en slik ekstraordinær karakter som den på Hadeland i 2017.

Jeg viser også til at beitebrukerne i Rendalen fikk erstatning for alle beitedyr som ble krevd erstattet utover normaltap, samt full dekning for økt arbeidsomfang og

andre følgekostnader etter erstatningsordningen. I tillegg ble det kompensert for utvidet tilsynsaktivitet i rimelig utstrekning, selv om ikke alle utgifter til utvidet tilsyn ble dekket.

Generelt anses tiltak som fysisk skiller rovdyr og beitedyr som langt mer effektive enn utvidet tilsyn. Det følger derfor av forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak at utvidet tilsynsaktivitet alene ikke skal støttes økonomisk, men kan støttes i nærmere angitte tilfeller. Fylkesmannen må vurdere om tiltaket er egnet og av den grunn skal slike tiltak avtales med fylkesmannen på forhånd.

SPØRSMÅL NR. 1134

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 19. mars 2018 av eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen

Spørsmål:

«Vil statsråden sørge for programeierne ved KS, Folkehelseinstituttet, Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet tilrås i 2018 å fase inn alle gjenværende fylker som ønsker deltakelse i Program for folkehelsearbeid i kommunen 2017-2027?»

BEGRUNNELSE:

På Helsedirektoratets sider står det at det legges opp til at programmet starter opp i et antall fylker i 2017 og utvides til å omfatte alle fylker i løpet av 2018 og 2019. Spørsmålsstilleren er kjent med at det er 6 fylker som ble involvert i 2017.

Programmet skal særlig bidra til å integrere psykisk helse som del av det lokale folkehelsearbeidet og fremme lokalt rusforebyggende arbeid. Barn og unge skal være en prioritert målgruppe. Spørsmålsstilleren viser til at det er behov for å styrke dette arbeidet over hele landet.

Spørsmålsstilleren har mottatt henvendelse fra fylker som ikke er involvert. De viser til at alle regioner har langt på vei samme utfordringer og at alle fylker trenger den motivasjon i arbeidet som deltakelse i programmet kan gi. Spørsmålsstilleren er gitt innspill om at alle gjenværende fylker ønsker seg inn i programmet fra 2018. Det blir også gitt tilbakemelding om at det har vært uklart hvilke kriterier som er lagt til grunn for at noen fylker er valgt framfor andre og at det svekker motivasjonen for søknadsarbeidet.

Spørsmålsstilleren mener det er riktig at alle fylker blir involvert i fra 2018, når dette ikke ble gjort i 2017. Det er altfor lenge dersom noen fylker må vente i tre år for å bli med i programmet.

Svar:

Program for folkehelsearbeid i kommunene (folkehelseprogrammet) ble opprettet i 2017 etter omprioriteringer innenfor budsjetttrammen på kapittel 714 Folkehelse. Det ble i budsjettforslaget lagt opp til at programmet skulle starte opp i et begrenset antall fylker i 2017 og utvides til å omfatte alle fylker i løpet av 2018 og 2019. I budsjettet for 2018 ble det gjennom ytterligere omprioriteringer på kap. 714 Folkehelse foreslått å øke tilskuddsrammen med vel 25 mill. kroner. Med denne økningen i tilskuddsrammen er det rom for å inkludere fem til seks nye fylker i 2018. Jeg kan forstå at de fylkene som ennå ikke er med i tilskuddsordningen er utålmodige. Imidlertid er det ikke slik at de fylkene som kommer sist inn i programmet vil få mindre uttelling. Jeg vil legge til rette for at det over programperioden sett under ett ikke vil være noen forskjellsbehandling av fylkene, dvs. at alle skal få tilbud om tilskuddsmidler, men etter søknad.

Etter folkehelseloven skal fylkeskommunene være en pådriver for og samordner av folkehelsearbeidet i fylket. Dette vil gjelde både overfor kommuner, næringsliv, frivillig sektor og overfor befolkningen generelt. Pådriveransvaret omfatter også å hjelpe kommunene med deres folkehelsearbeid. Som samfunnsutvikler skal fylkeskommunen samarbeide med ulike aktører (slik som regio-

nal stat, kommuner, frivillige organisasjoner, næringsliv, forsknings- og undervisningsmiljøer, helseforetakene) og sektorer, samt ta lederskap for å få til en helhetlig utvikling i fylket. Det er opp til fylkeskommunen å prioritere hvordan dette ansvaret skal ivaretas.

Den gang fylkeskommunen fikk en formell rolle i folkehelsearbeidet gjennom folkehelseloven ble det i 2010 totalt lagt 41,3 millioner inn i rammen til fylkeskommunene. Dette betyr at fylkeskommunen har fått finansiert arbeidet med det ordinære folkehelsearbeidet som følger av folkehelseloven. Det er min erfaring at fylkeskommunene prioriterer folkehelse høyt og ivaretar sin rolle på en god måte.

Program for folkehelsearbeid i kommunene er en tiårig satsing for å utvikle kommunenes arbeid med å fremme befolkningens helse og livskvalitet. Satsingen skal bidra til å styrke kommunenes langsiktige og systematiske folkehelsearbeid jf. folkehelseloven. Programmet skal særlig bidra til å integrere psykisk helse som del av det lokale folkehelsearbeidet og fremme lokalt rusforebyggende arbeid. Barn og unge skal være en prioritert målgruppe.

Det skal legges vekt på kunnskapsbasert utvikling og spredning av tiltak bl.a. for å styrke barn og unges trygghet, mestring og bruk av egne ressurser.

Betegnelsen "program" innebærer flere parallelle og koordinerte prosesser som samlet skal bidra til å styrke det helsefremmende arbeidet i kommunene:

1. Kunnskapsbasert utvikling av tiltak i kommunene
2. Kompetansestøtte og erfaringsspredning på tvers av kommuner og fylker
3. Videreutvikling og implementering av styringsdata
4. Styrket samarbeid mellom aktører
5. Samordning av statlige føringer og virkemidler rettet mot kommunene

Til delen om kunnskapsutvikling er det knyttet en tilskuddsordning og gir et tilbud til fylker som ønsker å bidra til å utvikle nye metoder og tiltak for å fremme psykisk helse og forebygge rusproblemer. Hvert år innlemmes nye statlige midler i tilskuddsordningen som frigjøres fra andre ordninger, som gjør at midler kan tildeles nye programfylker. Dette medfører at fylkene innlemmes gruppevis over flere år. Hvis alle skulle fått midler samtidig hadde en ikke klart å gi langvarige tilskudd til tiltaksutvikling.

Helsedirektoratet forvalter tilskuddsordningen og har ansvar for implementering av programmet. Kriteriene for tilskudd er utformet i samarbeid med KS og Folkehelseinstituttet og godkjent av Helse- og omsorgsdepartementet. Følgende kriterier for tildeling av midler fra tilskuddsordningen fremgår i regelverket for tilskuddsordningen:

- Overordnede mål med programfylkearbeidet
- Fylkeskommunens utarbeidelse av kriterier for utvelgelse av kommuner og tiltak
- Plan for etablering av samarbeidsorgan
- Dialog med kommunene, inkl. plan for dette

- Samarbeid med kunnskaps- og forskningsmiljøer, inkl. plan for dette
- Plan for kvalitetssikring av tiltak er kunnskapsbaserte og tilrettelagt for evaluering
- Medvirkning fra ungdom i programperioden - lokalt og regionalt
- Programarbeidets forankring administrativt og politisk i fylkeskommunen
- Plan for fordeling av midler til kommuner og tiltak
- Plan for finansiering

Prioritering av hvilke fylker som inngår i ulike år er basert på en helhetsvurdering av disse kriteriene. Selv om enkelte fylker må vente før det omfattes av tilskuddsordningen betyr det ikke at kommuner eller fylker står utenfor å ta del i den utviklingen som programmet medfører.

Som nevnt over består programmet av flere deler utenom tilskuddsordningen. Alle kommuner og fylkeskommuner har mulighet til å delta på ulike former for kompetanseheving i regi av Helsedirektoratet, FHI og KS som gjøres innenfor programmet. Programmet omhandler også utvikling av styringsdata for kommunene, samt større grad av samordning av nasjonale virkemidler mot kommunesektoren på folkehelseområdet. Samarbeider med forsknings- og kompetansemiljøer som er etablert kan forsterke folkehelsearbeidet regionalt og lokalt, også i perioden frem mot at fylket mottar tilskudd fra tilskuddsordningen.

Fylkene rapporterer allerede om mange positive synergier som programmet har medført, spesielt gjelder dette i samarbeidet mellom kommunesektoren og forsknings- og kompetansemiljøer.

SPØRSMÅL NR. 1135

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 16. mars 2018 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale

Spørsmål:

«Hvor mange godkjente Inn på tunet-gårder er det totalt og for områdene oppvekst- og opplæring, arbeid og arbeidstrening, og helse og omsorg, hvor mange har avtaler med det offentlige fordelt på områdene og vil statsråden komme med nye tiltak/handlingsplan etter at forrige gikk ut i 2017?»

Svar:

Godkjennings- og merkeordninga, samt nasjonal nettside for IPT, blir drifta av Matmerk. Tabellen under syner fylkesvis fordeling av godkjente IPT-verksemder pr.1.1.2018, totalt 398 verksemder, og i tillegg 128 under godkjenning (Kjelde: Matmerk).

Fylke	Tal godkjente verksemder 1.1.2018	Under godkjenning 1.1.2018
Østfold	13	9
Akershus	37	15
Oslo	1	1
Hedmark	33	7
Oppland	29	2
Buskerud	24	10
Vestfold	13	5
Telemark	12	2
Aust Agder	10	8
Vest Agder	5	1
Rogaland	24	10
Hordaland	38	4
Sogn og Fjordane	18	5
Møre og Romsdal	20	9
Sør-Trøndelag	38	11
Nord- Trøndelag	27	11
Nordland	19	7
Troms	24	11
Finnmark	13	0
Totalt	398	128

Matmerk gjennomførde i 2017 ei spørjeundersøking mellom dei godkjente gardane og 202 verksemder (50 %) svarte. Tabellen under syner fordeling på type tenester

som kan bli tilbudd av gardane. Som det går fram av tabellen, kan den einskilde gard ofte tilby fleire typar tenester.

Type tenester som garden kan tilby	Prosent av respondentane	Tal respondentar
Garden som pedagogisk resurs	72,28 %	146
Arbeidstrening, språkopplæring og andre tilbod gjennom NAV	67,33 %	136
Omsorg, personer med demens, psykiske problem	59,41 %	120
Barn, barnehage, SFO	57,92 %	117
Anna	25,25 %	51
Kriminalomsorg	13,86 %	28

Talet respondentar = 202

Spørjeundersøkinga synte at om lag 87 prosent av dei som svarte leverer tenester pr. dd. Om lag 25 prosent har kontraktar på over eitt år. Matmerk har ikkje eksakt statistikk for tal på brukarar av tilboda samla sett. Departementet arbeidar med å gjere statistikkgrunnlaget for Inn på tunet betre.

I Meld.St.31 Garden som ressurs - marknaden som mål, har regjeringa lagt til grunn ei vidareføring av tiltaksområda i handlingsplanen også etter 2017, mellom anna det godt etablerte tverrdepartementale samarbeidet. LMD samarbeider med fleire departement om å synleggjere Inn på tunet som aktuelle tilbod, og Inn på tunet (IPT) blir satt på dagsorden gjennom konkret politikkutforming og i politiske dokument til dei ulike tenestesektorane.

Gode døme på dette er at Inn på tunet er synleggjort som aktuelle åtgjerder m.a. i demensplan 2020, folkehelsemeldinga, integreringsmeldinga, regjeringa sin strategi for aldersvenleg samfunn og strategi for god psykisk helse. I desse dokumenta er det vist til Inn på tunet som meningsfulle aktivitetar som gir trivsel, læring og livsmeistring. Fylkesmennene har eit tverrdepartementalt oppdrag i verksemds- og økonomiinstruksen i å synleggjere IPT som aktuelle tenester. Dei fleste fylkesmannsembeta har utarbeidd eigne fylkesvise handlingsplanar i ei breitt partnerskap.

Vidare har ein i samarbeid med fleire departement fått på plass meir rettleiande materiale for IPT. I 2015 kom nasjonal rettleiar for garden som læringsarena for barn og unge, og i 2016 nasjonal handbok for IPT-baserte dagaktivitetar for personar med demens. I 2018 kjem revidert veileiar i regi av NAV for arbeidsførebuande trening på gard for personar med psykiske problem eller rusproblem, og det er i tillegg planar om meir samarbeid framover.

Regjeringa har gjennom ei markant styrking av Utviklingsprogrammet for landbruksbasert vekst og verdiskaping, stimulert til målretta satsing på landbruksbaserte næringer. Programmet er no på om lag 100 millionar kroner. Ein kan og sjå at fleire og fleire Inn på tunet-verksemder nyttar verkemidla i programmet, som går til vekstbedrifter, bedriftsnettverk og kompetanseutvikling. Inn på tunet Norge SA blei stifta i 2016 og ei rekke regionale SA er danna med støtte frå nettverksmiddel i utviklingsprogrammet.

Eg meiner betre organisering av næringa, ordningar over Utviklingsprogrammet saman med investerings- og bygdeutviklingsmiddel og satsing på kurs, utdanning og forskning, er dei viktigaste bidraga til auka profesjonalisering og lønsemd i næringa og betre tenester. Det er viktig å auke kunnskap og kjennskap om Inn på tunet i aktuelle kjøpargrupper. Mi vurdering er at næringa, forvaltninga og departementa arbeidar saman om dette på ein god måte.

Med bakgrunn i denne gjennomgangen, er mi vurdering at utviklinga av IPT-tenesta fungerer godt og at det ikkje er naudsynt med ein ny handlingsplan på noverande tidspunkt.

SPØRSMÅL NR. 1136

Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl

Besvart 19. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Kan statsråden gi en oversikt over hvor mange fanger som sonet på dublerede celler i perioden 2014-2017 og per i dag, og i hvilke fengsler?»

Svar:

Justis- og beredskapsdepartementet har innhentet tallmateriale fra Kriminalomsorgs-direktoratet (KDI) vedrørende dublering i den perioden representanten etterspør.

Det ble for budsjettåret 2014 bevilget 10 mill. kroner til opprettelse og drift av 50 dubleringsplasser fra

01.01.2014. I tillegg har direktoratet opprettet i alt 29 ekstraordinære dubleringsplasser av ulik varighet innenfor egen ramme. Dette blant annet for å kompensere for forsinkelse av ulike byggeprosjekter og øke kapasiteten for mottak av varetektsinnsatte fram til åpning av Norgerhaven fengsel september 2015. Tabellen nedenfor viser bruk av dubleringsplasser, herunder også i hvilke fengsler dublering er benyttet.

Ordningen med dublering av 50 plasser opphørte 31.12.2017. Det er i øyeblikket ingen dublerede plasser. KDI har kun statistikk på bruken av dubleringsplassene og ikke over antall innsatte som berøres.

Antall plasser og gjennomførte dubleringsdøgn 2014 - 2017:

	Antall plasser	Antall døgn	Helårseffekt - antall plasser
Dublering 2014	70	16 803	46,0
Dublering 2015	79	21 202	58,1
Dublering 2016	55	16 293	44,6
Dublering 2017	50	13 963	38,3

*Per 31.12 for det aktuelle år.

Fengselsoversikt dublering:

Ordinære dubleringsplasser 1.1.14 - 31.12.17	Antall plasser	
Halden fengsel	7	
Ravneberget fengsel	5	
Kongsvinger fengsel	3	
Ringerike fengsel	5	
Åna fengsel	15	
Bergen fengsel	15	
	50	
Ekstraordinære plasser opprettet av KDI		Varighet
Oslo fengsel	3	1.9.14 – 31.3.16
Indre Østfold fengsel avd Trøgstad	5	1.9.14 – 30.6.17
Ila fengsel og forvaringsanstalt	2	1.9.14 – 31.3.16
Hedmark fengsel avd Ilseng	10	1.9.14 – 31.3.16
Bodø fengsel avd Fauske	6	1.1.16 – 1.4.16
Vestoppland fengsel avd Valdres	3	1.1.16 – 31.3.16
Antall ekstraordinære dubleringsplasser	29	

SPØRSMÅL NR. 1137**Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Lars Haltbrekken****Besvart 16. mars 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes****Spørsmål:**

«OED fastsatte 26. mai 2015 omløpskapasiteten ved Nedre Røssåga til 30 m³/sek. Vedtaket var endelig. I Rana Blad nylig kunne Statkraft fortelle at de ville få på plass en omløpsventil på 15 m³/sek.

Hvordan kan det ha seg at Statkraft har fått tillatelse til å omgå OEDs endelige vedtak, og det uten at lokale interesser ble hørt?»

Svar:

Jeg har forelagt spørsmålet for NVE. NVE opplyser at et komplett omløp med to ventiler (30 m³/s) var planlagt satt i drift i 2019. Omløpsventilene skal tilpasses utfasede turbiner i den gamle kraftstasjonen. Omløpsventil nr. 2 var planlagt montert etter at ventil nr. 1 var på plass fordi det ellers ville bety redusert kapasitet og vanskeliggjøre en fornuftig kjøring av kraftverket. Dette er i henhold til OEDs klagevedtak fra 2015. Planen er etter det opplyste at den første omløpsventilen (15 m³/s) skal være fullt operativ i kraftverket ultimo september 2018.

I juli 2016 gjennomførte Statkraft ifølge NVE ulike simuleringer av utfall for å dokumentere effekter av redusert vannføring. Statkraft mener nytten av vedtatte omløpskapasitet på 30 m³/s i forhold til 15 m³/s vil være liten og ikke stå i forhold til kostnadene. Basert på denne testen sendte Statkraft en anmodning til NVE om ny vurdering av omløpskapasiteten. Anmodningen ble ifølge NVE sendt på høring til Hemnes kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune og Miljødirektoratet. Høringsinstansene var negative til endring av kapasiteten på omløpsventil.

Etter at det nye kraftverket ble satt i drift høsten 2016, gjennomførte Statkraft nye simuleringer. I brev av 8.2.2017 anmodet Statkraft igjen NVE å vurdere behovet for ventil nr. 2. Denne anmodningen med vedlagt notat fra Ferskvannsbiologen ble ifølge NVE ikke sendt på høring, men NVE opplyser at direktoratet i vurderingen av søknaden har hatt tett dialog med Miljødirektoratet.

I vedtak av 31.3.2017 avslo NVE Statkrafts søknad om å endre kapasiteten. NVE påpekte i vedtaket at det er formålstjenlig å fremskaffe mer kunnskap omkring driften av det nye kraftverket og mulige effekter på leveområdene for fisk i elva. I vedtaket aksepterte derfor NVE at installasjon av ventil nr. 2 kunne utsettes, og at behovet for omløpskapasitet utover 15 m³/s vurderes på grunnlag av en prøveperiode på inntil 5 år med nytt aggregat i drift. Kopi av dette vedtaket ble sendt høringspartene. Det er forutsatt at det i prøveperioden ikke gjennomføres tiltak som

vanskeliggjør montering av den andre omløpsventilen. Statkraft har ifølge NVE lagt frem et forslag til prøveprogram, men NVE og Miljødirektoratet har foreløpig ikke konkludert. NVEs vedtak av 31.3.2017 er ikke påklaget.

Statkraft har underveis i saken fremmet forslag om å vurdere andre alternative måter å styrke og utvide leveområdene for anadrom fisk i Røssåga. NVE opplyser at de i samarbeid med Miljødirektoratet vil vurdere hvordan disse tiltakene eventuelt bør utformes for å kunne være akseptable.

OEDs vedtak om installasjon av omløpskapasitet på 30 m³/s i Nedre Røssåga har altså ikke blitt endret. Statkraft har fortsatt krav om montering av to omløpsventiler på 15 m³/s. Kravet til omløpskapasitet vil ikke kunne endres før det eventuelt foreligger tilfredsstillende dokumentasjon på at de andre foreslåtte tiltakene gir forbedrede levevilkår for anadrom fisk. Sannsynligheten for utfall ved kraftverket må ifølge NVE også dokumenteres grundigere.

NVE opplyser at spørsmål om eventuell endring av allerede vedtatt kapasitet på omløpsventil på 30 m³/s vil bli forelagt for departementet dersom dette skulle bli aktuelt.

SPØRSMÅL NR. 1138**Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Lars Haltbrekken****Besvart 15. mars 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes****Spørsmål:**

«Hvilket utredningsarbeid gjør regjeringen for å få tatt standard naturforvaltningsvilkår mer aktivt i bruk for gamle vannkraftkonsesjoner, som ikke har slike, og når kan vi vente at en mer aktiv bruk av slike vilkår vil komme i gang som lovet i naturmangfoldmeldingen og energimeldingen?»

BEGRUNNELSE:

Vannkraft gir fornybar energi, er viktig for norsk industri og vår velferd. Samtidig gir vannkraftutbygginger store naturinngrep. Nyere vannkraftkonsesjoner, gitt etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven, inneholder derfor miljøkrav som er utformet i samarbeid mellom Olje- og energidepartementet (OED) og Klima- og miljødepartementet (KLD) med utgangspunkt i såkalte standard naturforvaltningsvilkår. Standardvilkårene gir myndighetene fullmakt til å pålegge regulanten undersøkelser eller tiltak, som erosjonssikring, terskelbygging og biotopjusteringer, naturfaglige undersøkelser, fiskeutsettinger, rognplanting, fiskepassasjer og habitattiltak for å opprettholde naturlig produksjon vassdraget. Hvem som har myndighet og hva myndigheten kan pålegge regulanten fremgår av vilkårene.

Men svært mange vannkraftkonsesjoner er gitt i en helt annen tid, da man var mindre oppmerksom på behovet for naturhensyn. Derfor har vi hundrevis av vannkraftkonsesjoner som mangler de mest elementære vilkår og verktøy for å gjøre grunnleggende miljøforbedringer i vassdragene. I andre sektorer ville det være en selvfølge at også gamle industrianlegg fikk fornyet sine rammebetingelser ved modernisering av regelverk, men slik har det altså ikke vært for gamle vannkraftverk. Uten standard naturforvaltningsvilkår mangler miljømyndighetene verktøy for å pålegge miljøforbedringer i gamle vannkraftverk.

I både Naturmangfoldmeldingen og Energimeldingen lovet regjeringen at det skal utredes hvordan standard naturforvaltningsvilkår skal brukes mer aktivt også for gamle vannkraftverk. Dette vil være et viktig skritt for å få til helt nødvendige miljøforbedringer i vassdrag som har blitt regulert for lenge siden, uten at det nødvendigvis må gå vesentlig ut over energiproduksjonen. Så langt har vi imidlertid sett lite til dette utredningsarbeidet, som Stortinget er blitt lovet.

Svar:

Regjeringen har i naturmeldingen, jf. Meld. St. 14 (2015-2016), varslet følgende:

«Regjeringen vil utrede hvordan dagens naturforvaltningsvilkår, eller andre effektive virkemidler, mer rasjonelt enn i dag kan gjøres gjeldende for i første omgang vassdrag med konsesjon der det er kjente miljøproblem. Dette med sikte på at det skal kunne gis pålegg for å oppnå nasjonalt godkjente miljømål i vannforvaltningsplanene for perioden 2016-2022.»

Tilsvarende er signalisert i energimeldingen, jf. Meld. St. 25 (2015-2016).

Jeg mener at adgangen til å pålegge miljøtiltak for vannkraftanlegg med konsesjon bør følge av forskrift. På denne måten vil man sikre at alle konsesjonærer kan gis slike pålegg. Mitt departement har derfor i samarbeid med NVE foretatt et internt utredningsarbeid om en slik forskrift, som nå blir gjenstand for en ordinær intern saksforberedelse mellom departementene. Jeg legger deretter opp til å sende et utkast til forskrift på høring sammen med nødvendig forslag til lovendring før lovproposisjon fremmes for Stortinget.

Å få på plass forskriften vil sikre at det på en enklere måte enn i dag kan oppnås miljøforbedringer i vassdrag med eldre vannkraftanlegg.

Frem til en forskrift er på plass vil andre virkemidler brukes for å oppnå miljøforbedringer, slik som omgjøring og revisjon.

SPØRSMÅL NR. 1139**Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson****Besvart 20. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«I Spania får nå alle som trenger det Spinraza. I Norge får kun de under 19 år tilbud om Spinraza. SV har fremmet forslag om å bruke TRIPS-avtalen for å tvangslisensiere legemiddelet så alle som trenger det kan få.

Kan statsråden gi informasjon om hvor vi er i forhandlinger om at flere skal få Spinraza?»

Svar:

Beslutningsforum fattet vedtak om bruk av Spinraza i et ekstraordinært møte 12. februar 2018. Beslutningen er tatt med visse forutsetninger, blant annet at det tas i bruk til behandling av barn mellom 0 og 18 år.

Beslutningsforum skriver selv at Spinraza har vært den vanskeligste saken de noensinne har behandlet. Legemidlet hadde en svært høy pris, men etter lange forhandlinger mellom leverandøren og Sykehusinnkjøp HF fikk Beslutningsforum for nye metoder framlagt et forslag som de kunne si ja til.

Beslutningsforum fatter sine vedtak på bakgrunn av en metodevurdering utarbeidet av Statens legemiddelverk og en pris som er framforhandlet av Sykehusinnkjøp HF. Prisen som leverandør Biogen tilbyr er i henhold til Beslutningsforum fortsatt svært høy. Det er en helhetlig

vurdering av prioriteringskriteriene, herunder klinisk dokumentasjon og pris, som ligger til grunn for beslutninger om innføring av nye metoder i Beslutningsforum. Stortinget sluttet seg til prioriteringskriteriene i Innst. 57 S (2016-2017) ved behandling av Meld. St. 34 (2015-2016).

I beslutningen som ble fattet 12. februar d.å. står det at ordningen skal evalueres etter seks måneder. Det skal da være nye forhandlinger basert på data fra medisinske kvalitetsregister. Det står også at om mulig skal forhandlingene gjennomføres sammen med andre land og man skal være sikret en pris.

Jeg har gitt et utførlig svar på Dokument 8:138 S (2017-2018) om muligheten for å bruke TRIPS-avtalen for å tvangslisensiere legemiddelet. I svaret mitt konkluderte jeg med at jeg fraråder at det fattes vedtak i samsvar med representantforslaget i Dokument 8:138 S (2017-2018). Et vedtak om tvangslisens vil i praksis ikke være til nytte, da man må ha en aktør som kan forestå den fysiske produksjonen av legemiddelet. Per i dag eksisterer det ingen andre enn Biogen som kan produsere Spinraza. I tillegg må det legges fram dokumentasjon i henhold til EØS-regelverket, for å dokumentere legemidlets kvalitet, sikkerhet og effekt. Et slikt arbeid krever at det gjennomføres kliniske studier og det krever tid og ressurser og det er lite trolig at det fins aktører som er villige til å ta på seg den jobben.

SPØRSMÅL NR. 1140**Innlevert 9. mars 2018 av stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson****Besvart 20. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Diabetikere i Norge, og Beslutningsforum for nye metoder, avventer avklaring fra helsedepartementet og statsråden om finansiering og informasjonssikkerhet for å kunne ta i bruk Freestyle Libre. Departementet har hatt siden 23. oktober på å gjøre slike avklaringer.

Hvor lang tid vil det ta før statsråden avklarer, altså når vil avklaringen være klar?»

BEGRUNNELSE:

Det er fire og en halv måned siden informasjon om avklaringen kom.

Nå har Beslutningsforum, i sitt møte i dag, bestemt å utsette hele Freestyle Libre saken nok en gang. De skulle i dag ta stilling til videre prosess for å gjøre Libre tilgjengelig for barn og unge. Argumentet er: Beslutningsforum for nye metoder valgte å utsette saken. Blant annet fordi finansieringsansvaret for FreeStyle Libre er ikke avklart ennå. Finansieringen skal avklares med Helse- og om-

sorgsdepartementet. Også spørsmål om personvern og informasjonssikkerhet må avklares nærmere.

Nå har Hod hatt siden 23.10 til å gjøre disse avklaringene, men det har ennå ikke kommet avklaringer.

Svar:

Det regionale helseforetaket skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseregionen tilbys spesialisthelsetjeneste i og utenfor institusjon, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a. Dette innebærer at det regionale helseforetaket har et ansvar for å oppfylle forpliktelse knyttet til spesialisthelsetjenester, og for å fremskaffe best mulige helsetjenester innen de tildelte ressurser sett hen til behovet i helseregionen. Det medisinske behandlingsopplegget som blir benyttet for å bedre pasientens medisinske tilstand, kan også omfatte bruk av medisinsk utstyr. FreeStyle Libre er eksempel på medisinsk utstyr. Det er de regionale helseforetakene som, på

selvstendig grunnlag, må vurdere hvilke legemidler, medisinsk utstyr og andre metoder som skal brukes i pasientbehandlingen. Også når det gjelder produktet FreeStyle Libre er det helsetjenesten som må ta stilling til om, og i hvilken grad, produktet skal benyttes i pasientbehandlingen. Departementet tar ikke stilling til om enkeltprodukter skal eller ikke skal benyttes i helsetjenesten. Dette ligger innenfor de regionale helseforetakenes sitt sørge for-ansvar. De som har ansvaret for å yte helsetjenester, herunder ved bruk av medisinsk utstyr utenfor sykehus, har også ansvar for å sikre at denne bruken er i samsvar med lovverkets krav til personvern og informasjonssikkerhet. Dette er formidlet til helseregionene og jeg forventer nå en rask avklaring i saken.

Departementet mener at det er behov for å forbedre systemet for å avklare finansieringsansvar for medisinsk utstyr utenfor sykehus. Et utredningsarbeid er satt i gang for å se på dette.

SPØRSMÅL NR. 1141

Innlevert 8. mars 2018 av stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes

Besvart 19. mars 2018 av fiskeriminister Per Sandberg

Spørsmål:

«Viser til søknad fra Fugløyskjær AS om ervervstillatelse for Stormen Senior etter unntaksbestemmelsen i deltakerloven §6, tredje ledd sendt nærings- og fiskeridepartementet i januar. I desember 2017 slo Stortinget fast at dispensasjoner fra deltakerloven i slike saker ikke skal gis for erverv i kystfiskeflåten.

Hvorfor så lang saksbehandlingstid?»

Svar:

Jeg har naturligvis merket meg merknaden fra næringskomiteens flertall i innstillingen til Dok. 8:21 (2017-2018).

Uavhengig av merknaden følger det av forvaltningsloven at departementet må behandle de søknadene som kommer inn. Søknader behandles så langt det lar seg gjøre i den rekkefølgen de kommer inn, noe som medfører en viss saksbehandlingstid. Etter en konkret vurdering besluttet jeg 7. mars at søknaden skulle avslås. Vedtaket om avslag ble sendt ut 14. mars. Dette medfører en saksbehandlingstid i departementet på rett i overkant av to måneder, noe jeg mener er akseptabelt gitt sakens karakter.

SPØRSMÅL NR. 1142**Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Torgeir Knag Fylkesnes****Besvart 19. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Viser til at regjeringens begrunnelse overfor Stortinget for degraderingen av Svalbard lufthavn – fra internasjonal til nasjonal lufthavn – var prioritering og økonomi, men at avslag på innsyn fra pressen er begrunnet i at dokumentene forteller om rikets sikkerhet.

Hva er det Stortinget ikke har fått innsyn i?»

Svar:

Jeg har tidligere orientert Stortinget om denne saken og begrunnelsen for vedtaket som er fattet. Jeg har også diskutert saken i møte 28. februar med delegasjonen for arktisk parlamentarisk samarbeid i forkant av deres reise til Svalbard.

Svalbard lufthavn er ikke i samsvar med internasjonale retningslinjer for hva som skal anses som en internasjonal lufthavn. Derfor har regjeringen besluttet å endre Svalbard lufthavns status fra internasjonal lufthavn til nasjonal lufthavn. Oppbygging av et kontrollapparat ved Svalbard lufthavn dimensjonert for internasjonal rutetraffikk, vil kreve betydelige ressurser både på personell- og infrastrukturen. Omgjøring av status til nasjo-

nal lufthavn må sees i sammenheng med den betydelige utvikling i trafikken som har funnet sted siden Svalbard lufthavn ble gitt internasjonal status i 1975. Bruken av lufthavnen var den gang langt mer oversiktlig og begrenset.

Samferdselsdepartementets beslutning 20. september 2017 om å endre Svalbard lufthavns status er basert på et grundig arbeid, der også hensynet til næringsliv/reiseliv og lokalsamfunnet ble vurdert.

Regjeringen ønsker å legge til rette for en bærekraftig utvikling av reiselivet på Svalbard som bidrar til å understøtte målene i norsk svalbardpolitikk. Endringen av status for Svalbard lufthavn endrer ikke mulighetene for dette. Eksisterende flytrafikk ved lufthavnen ble ikke påvirket av endringen, og dagens ordning med chartertrafikk fra utlandet videreføres som før.

Jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan gå inn på hvilke dokumenter eller hvilke opplysninger som er omfattet av innsynsavslaget begrunnet i rikets sikkerhet, da dette i seg selv vil avdekke taushetsbelagte opplysninger. Innsynskravet for pressen innebærer ikke at Stortinget ikke kan få opplysninger innenfor en ramme hvor taushetsplikten ivaretas.

SPØRSMÅL NR. 1143**Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Martin Henriksen****Besvart 19. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«Hvordan vil kunnskapsministeren sikre at finansieringssystemet ikke er til hindring for at private barnehager kan innføre bemanningsnormen fra 1. august 2018?»

BEGRUNNELSE:

I spørretimen 28. februar viste statsråden til at det er opprettet en midlertidig overgangsordning i finansieringsforskriften som sikrer at de private barnehagene får kompensert økte utgifter som følge av normen. Dette gjelder kun innføring av pedagognormen, ikke bemanningsnormen. Det økte kravet til bemanning skal de private barne-

hagene, slik det fremstår per i dag, gjennomføre innenfor dagens tilskudd. Det tilskuddet er basert på to år gamle regnskapstall for kommunale barnehage og den bemanningen de hadde den gang.

Svar:

Regjeringen vil, som tidligere varslet, legge frem forslag om innføringen av en bemanningsnorm. På nasjonalt nivå oppfyller de kommunale barnehagene forslaget til bemanningsnorm, men det er variasjoner mellom barnehagene som skaper behovet for en lovfestet norm.

En nasjonal bemanningsnorm vil sikre mindre variasjon i bemanningen mellom barnehagene og bedre kvalitet. Det vil gi barna, foreldre og ansatte en mer forutsigbar barnehagehverdag, og bidra til at barnehagen kan gi omsorg og god oppfølging til enda flere barn.

På nasjonalt nivå oppfylder de kommunale barnehagene den foreslåtte bemanningsnormen, og det krever dermed ikke økte statlige overføringer på nasjonalt nivå. Dette medfører at det nye normkravet heller ikke utløser en særskilt økning i det kommunale tilskuddet til private barnehager på nasjonalt nivå, og det er ikke samme behov for en overgangsordning i finansieringsforskriften som for den skjerpede pedagognormen.

I kommuner som per i dag ikke oppfylder bemanningsnormen, kan det oppstå tilfeller hvor dette kan slå uheldig ut for de private barnehagene i kommunen. Disse barnehagene vil måtte oppfylle bemanningsnormen gjennom tilskudd basert på driftskostnader i kommunale barnehager som ikke oppfylder det nye normkravet. Dette vil imidlertid bli et begrenset problem, da det kun er 33 kommuner som per desember 2016 hadde mer enn 6,3 barn per voksen i sine barnehager. 315 kommuner opp-

fylte i gjennomsnitt det nye normkravet i sine barnehager. De resterende kommunene hadde mellom 6,0 og 6,3 barn per voksen i sine barnehager.

Kommuner og barnehager vil ha ulikt nivå på den pedagogiske bemanningen og grunnbemanningen. I statsbudsjettet for 2018 ble det bevilget totalt 424 mill. kroner for å finansiere den skjerpede pedagognormen, og overgangsordningen i finansieringsforskriften sikrer at private barnehager får tilskudd for å øke den pedagogiske bemanningen samtidig med kommunene. Private barnehager som allerede oppfylder den skjerpede pedagognormen, men som ikke oppfylder bemanningsnormen, kan benytte disse midlene til å oppfylle bemanningsnormen.

Innføring av en bemanningsnorm og en skjerpet pedagognorm vil kreve endring i bemanningen i en del private barnehager, og departementet er blitt gjort oppmerksom på at for de minste barnehagene vil dette kunne skape utfordringer. Vi er derfor i tett dialog med de private barnehageeierne og vil følge utviklingen nøye, slik at normene ikke resulterer i mindre mangfold og mindre privat innslag i sektoren.

SPØRSMÅL NR. 1144

Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Steinar Ness

Besvart 19. mars 2018 av næringsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Kan statsråden legge frem tall for samlet norsk eksport til hvert Mercosur-land de siste ti årene, og kan statsråden legge frem eksporttall til hvert Mercosur-land fordelt innen ulike sektorer?»

Svar:

Vedlagt finnes statistikk hentet fra Statistisk sentralbyrås nettsider (ssb.no) som gjengir samlet eksport til hvert Mercosur-land de siste ti årene, og eksporttall for de ulike sektorene.

Vedlegg til svar. Se neste side.

SPØRSMÅL NR. 1145**Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Steinar Ness****Besvart 19. mars 2018 av næringsminister Torbjørn Røe Isaksen****Spørsmål:**

«Har regjeringen noe estimat for forventet økning i eksport til Mercosur-landene (totalt og fordelt på hvert enkelt land), for hvilke sektorer forventer man eksportøkning og hva er estimatene for disse sektorene, og er det særlige norske selskaper som forventes å profitere som følge av en eventuelt fremforhandlet frihandelsavtale mellom EFTA og Mercosur-landene?»

Svar:

Det er vanskelig å gi et pålitelig tallfestet estimat for forventet økning i eksport til Mercosur-landene da det er svært mange faktorer som spiller inn i en slik utvikling.

Mercosur er et viktig marked for Norge. Brasil er vår største handelspartner i Latin-Amerika, og et økende antall bedrifter er etablert med virksomhet i landet. Samhandelen med Argentina er forholdsvis lav, men markedet tiltrekker seg en stadig økende interesse fra norsk næringsliv. Handelen med Uruguay og Paraguay er lav, men viser en positiv utvikling.

Samlet norsk vareeksport til Mercosur-landene var i 2017 på 4,3 mrd. kroner, hvorav eksporten til Brasil utgjorde nesten 4 mrd. kroner. Tallene for tjenesteeksporten er noe eldre, men i 2014 var samlet tjenesteeksport til Mercosur verdt om lag 6,3 mrd. kroner. Av dette utgjorde eksporten til Brasil og Argentina hele 92 prosent, med en fordeling på henholdsvis 5,1 mrd. kroner og 707 mill. kroner.

Det forventes at en handelsavtale vil ha betydelig positiv effekt på handelen og gi nye muligheter for norsk næringsliv i et viktig marked både når det gjelder varer og tjenester. Generelt sett sikrer frihandelsavtaler norske eksportbedrifter forutsigbarhet og konkurransedyktige vilkår i utenlandske markeder, i tillegg til forbedret markedssadgang. Det er spesielt viktig for Norge å sikre at norske eksportører ikke møter mindre gunstige betingelser enn deres konkurrenter fra andre land i sentrale markeder.

Mercosur-statene anvender relativt høye tollsatser på industriområdet, inkludert sjømat, og norske eksportører vil gis en betydelig konkurransemessig fordel gjennom tollettelser i en handelsavtale. Kjemiske produkter, maskiner, utstyr, sjømat og gass er viktige eksportvarer til Brasil og Argentina og vil kunne dra nytte av en fremtidig handelsavtale.

I tillegg vil enklere og mer forutsigbare regler for mattrygghet og andre tekniske handelshindre kunne ha stor betydning for norske eksportører. Norsk sjømat møter i dag til dels svært vanskelige krav ved eksport til spesielt det brasilianske markedet.

Mercosur-statene, i særlig grad Brasil, er et viktig marked for eksport av maritime tjenester og energirelaterte tjenester. En avtale som sikrer norske tjenesteytere bedre markedssadgang innen prioriterte tjenestesektorer under stabile og forutsigbare rammebetingelser, vil være av stor betydning for norske tjenesteytere.

SPØRSMÅL NR. 1146**Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Kari Henriksen****Besvart 15. mars 2018 av finansminister Siv Jensen****Spørsmål:**

«Er det et ufravikelig krav i ESA-regelverket, som hindrer at kommunene nå kan kreve momskompensasjon for kommunale bad, eller finnes det handlingsrom som regjeringen ikke har benyttet seg av, i så fall hvilket?»

BEGRUNNELSE:

I Stortinget den 7. mars ga finansministeren inntrykk av at momskompensasjonen til kommuner som har investert i svømme- og badeanlegg er konkurransevridende, og innebærer forskjellsbehandling overfor private. Dette skaper manglende forutsigbarhet, og er neppe en inspi-

rasjon til å planlegge og utvikle flere og sterkt tiltrengte svømme- og badeanlegg.

Svar:

Kommunal virksomhet er i utgangspunktet utenfor merverdiavgiftssystemet og kommuner har ikke fradragsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelser av varer og tjenester. Kommuner har derfor et insentiv til å drive egenproduksjon (uten avgift) fremfor å kjøpe varer og tjenester fra andre (med avgift). Formålet med merverdiavgiftskompensasjonsordningen er å motvirke denne konkurransevidningen ved at kommunene i utgangspunktet får kompensert merverdiavgiften på alle varer og tjenester.

Kompensasjonsordningen har vist seg å medføre noen sekundære konkurransevidninger. For merverdiavgiftsunntatte tjenesteområder har private verken fradragsrett for merverdiavgift eller rett til kompensasjon. ESA kom i vedtak 3. mai 2007 til at kompensasjonsordningen innebærer en forskjellsbehandling når kommunene i et marked tilbyr tjenester mot vederlag i konkurranse mot andre aktører og at dette er i strid med statsstøtteregelverket i EØS-avtalen. Som jeg forklarte i Stortingets spørretime 7. mars 2018 består denne forskjellsbehandlingen i at kommuner får løftet av merverdiavgiften gjennom kompensasjonsordningen, i motsetning til private aktører som verken er kompensasjons- eller fradragsberettiget.

På denne bakgrunn ble det med virkning fra 1. januar 2008 tatt inn en konkurransebegrensningsregel i merverdiavgiftskompensasjonsloven § 4 annet ledd nr. 4. Bestemmelsen innebærer at det ikke gis kompensasjon for merverdiavgift til kommuner mv. når de driver økonomisk aktivitet som kan være i konkurranse med virksomheter som ikke er kompensasjonsberettiget.

Finansdepartementet har i en fortolkningsuttalelse 27. juni 2016 om konkurranseberegningsregelen og EØS-avtalen på kulturområdet gitt sitt syn på bestemmelsen særlig rettet mot kommunale kulturhus. Fortolkningsuttalelsen var foranlediget av at Europakommisjonen 19. mai 2016 publiserte en veileder om vilkårene for statsstøtte. Av departementets uttalelse fremgår det at lovens vilkår om «økonomisk aktivitet» skal forstås på samme måte som begrepet «foretak» i EØS-avtalen art 61 (1). Det gjelder ikke et strengere krav til økonomisk aktivitet i kompensasjonsloven enn det som følger av EØS-avtalen.

Virksomhet som etter sin art består i salg av varer og tjenester i et marked vil i utgangspunktet anses å være økonomisk aktivitet. Kommunale svømme- og badeanlegg kan drive både økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet. Hvorvidt det foreligger økonomisk aktivitet må avgjøres konkret på bakgrunn av hvordan det enkelte anlegget er finansiert og de reelle kostnadene bak tilbudet. Det vil således ikke være alle kommunale svømmeanlegg som anses å drive økonomisk aktivitet, selv om det tilbys

svømming mot vederlag. I en dom fra Oslo tingrett avsagt i 2016 ble inngang til et svømmeanlegg mv. mot vederlag etter en nærmere vurdering av blant annet badets tilbud, prissetting og kostnader ansett å utgjøre økonomisk aktivitet. Skolesvømming utgjorde imidlertid ikke økonomisk aktivitet. For den delen som gjelder økonomisk aktivitet ble kommunen ansett å være i konkurranse med private tjenestetilbydere, og kommunen fikk ikke kompensasjon for denne delen.

For at det skal foreligge statsstøtte som er forbudt i henhold til EØS-avtalen er det også et vilkår at støtten (her merverdiavgiftskompensasjonen) påvirker samhandelen mellom avtalepartene. Samhandelskriteriet er ikke inntatt i merverdiavgiftskompensasjonsloven. Et slikt kriterium kan medføre nasjonale forskjeller avhengig av hvor i landet aktiviteten utøves. Formålet med kompensasjonsordningen er å motvirke konkurransevidninger som følge av merverdiavgiftssystemet. Jeg kan derfor ikke se at det er grunnlag for å utvide kompensasjonsordningen ved å innta samhandelskriteriet i konkurranseberegningsregelen.

Kompensasjonsordningen er ingen støtteordning, men en ordning finansiert av kommunesektoren. Dersom ordningen skal utvides må det foretas ytterligere trekk i overføringen til kommunene (de frie inntektene), for at ordningen skal være provenynøytral.

SPØRSMÅL NR. 1147**Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Nina Sandberg****Besvart 16. mars 2018 av forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø****Spørsmål:**

«Vil statsråden ta initiativ til en bred og helhetlig rekrutteringsstrategi for norsk høyere utdanning og forskning?»

BEGRUNNELSE:

I Europa har flere land innført nasjonale strategier for å sikre bred rekruttering til akademien. Denne typen strategier kan ivareta flere hensyn. Forskerforbundet har tidligere bedt regjeringen gå sammen med sektoren om å lage en helhetlig rekrutteringsstrategi for forskning og høyere utdanning, for å sikre kompetent arbeidskraft i framtida. Norsk studentorganisasjon har også tatt til orde for en strategi, og fremhever at Eurostudent nylig viste at Norge har den laveste andelen studenter med foreldre som selv ikke har høyere utdanning. Arbeiderpartiet foreslo under behandling av likestillingsmeldinga, innføringen av en rekrutteringsstrategi som tiltak mot kjønnsulikhet i utdanningsløpet og akademien. En rekrutteringsstrategi bør fremme et bredt spekter av virksomme tiltak og virkemidler.

Svar:

Jeg mener at en helhetlig politikk for rekruttering i norsk høyere utdanning og forskning krever målrettede strategier og en rekke virkemidler og tiltak.

Rekruttering handler om mange ulike problemstillinger, noe også spørsmålet fra representanten illustrerer godt. Det handler for eksempel om rekruttering av studenter til høyere utdanning, personal- og karrieropolitikk i høyere utdanning og forskning, stillingsstruktur og studentvelferd, og om både kjønnsperspektiv og sosioøkonomiske perspektiv i disse spørsmålene. Kort sagt handler dette om en rekke områder som krever flere ulike virkemidler. Derfor er det nettopp det vi har. Vi har gjort mye og er også godt i gang med å utvikle ny politikk på mange av disse områdene.

La meg starte med rekruttering til høyere utdanning. Regjeringen er opptatt av god tilgang til høyere utdanning, uavhengig av kjønn, etnisk, sosial, geografisk og økonomisk bakgrunn.

Gratis høyere utdanning, gode ordninger gjennom Lånkassen og god studentvelferd, som for eksempel studentboliger, er helt fundamentalt for å sikre alle like muligheter til å kunne ta høyere utdanning. Satsingen på byggingen av nye studentboliger har blitt trappet opp over flere år, og videreføres på et høyt nivå.

Dette er viktige investeringer som gjør den økonomiske barrieren ved å studere mindre. Det har bidratt til at Norge har en høyt utdannet befolkning. Det er nok også hovedforklaringen på tallene fra Eurostudent som stortingsrepresentanten viser til. Tallene viser at Norge er blant de landene med lavest andel studenter med foreldre som ikke selv har høyere utdanning. Jo større andel av foreldregenerasjonen som har høyere utdanning, jo lavere vil andelen studenter med foreldre uten høyere utdanning være. Tallene fra Eurostudent illustrerer derfor sannsynligvis først og fremst at foreldrene til dagens norske studenter i større grad enn i mange andre land har fått mulighet til og tatt høyere utdanning.

Det betyr selvsagt ikke at vi ikke har utfordringer knyttet til rekruttering. Forskjeller tidligere i skoleløpet kan gjøre seg gjeldende gjennom hele utdanningsløpet og kan gi konsekvenser for mulighetene til å komme inn på studier i høyere utdanning. Regjeringen vektlegger derfor behovet for tidlig innsats. Regjeringen har satset tungt på tiltak for tidlig innsats de siste årene. Det er blant annet satt ned et ekspertutvalg som skal vurdere hvorfor kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner oppstår. Utvalget skal vurdere konsekvenser for deltakelse i høyere utdanning.

Kjønnspektivet ved valg av studier er også noe regjeringen er opptatt av. Kunnskapsdepartementet vurderer søknader om tilleggspoeng for det underrepresenterte kjønn der det er store skjevheter. Kanskje vel så viktig er det å arbeide med årsakene til at vi på enkelte fagområder ser store skjevheter i søkningen. Kort oppsummert, så vurderes midlertidige tiltak der skjevhetene er spesielt store, men vel så viktig er det langsiktige arbeidet for å endre kulturen som hindrer bedre kjønnsbalanse i rekrutteringen til ulike studier. Arbeidet med mangfold og kjønnsbalanse i høyere utdanning og forskning er ikke bare et spørsmål om rettferdighet, men også en investering i kvalitet gjennom å sikre at vi ikke mister eller går glipp av talenter.

Et annet område knyttet til rekruttering til høyere utdanning handler om kompetansebehovene i samfunns- og arbeidslivet. Derfor har vi blant annet investert i nye studieplasser som gir institusjonene mulighet til å ta opp flere kvalifiserte studenter, og vi har investert i komplette utdanning for flyktninger slik at de raskere kan benytte seg av sin kompetanse og komme ut i arbeidslivet. I Jeløya-plattformen har vi varslet at vi vil fortsette å øke antallet studieplasser i tråd med arbeidslivets behov og studentenes ønsker.

Regjeringen har dessuten satt ned et kompetansebehovsutvalg som skal analysere kompetansebehovene i samfunnet, og nylig også et ekspertutvalg som skal vurdere tiltak rettet inn mot etter- og videreutdanning. I tillegg skal det settes ned en arbeidsgruppe som skal vurdere systemet for dimensjonering av høyere utdanning.

Rekruttering handler også om karrierepolitikk i akademia. Jeg forventer at institusjonene arbeider for å tiltrekke seg de beste talentene uansett bakgrunn og sørger for at en karriere i akademia skal være attraktivt. Dette fordrer at arbeidet med likestilling og mangfold er systematisk og forankret på ledernivå.

Selv om mye av ansvaret ligger hos institusjonene, må også nasjonale myndigheter bidra på de områdene hvor vi kan spille en rolle. Kunnskapsdepartementet har de siste årene arbeidet mye for å få til en mer tilpasset personal- og karrierepolitikk i høyere utdanning og forskning. Blant annet er forskrift om ansettelse og opprykk endret, det er etablert en ordning med innstegsstilling og det er iverksatt tiltak for å redusere midlertidighet. Dette er også tema som ble drøftet i Meld. St. 16 (2016-2017) Kultur for kvalitet, som peker på at det fortsatt er noen utfordringer med dagens stillingsstruktur ved universiteter og høyskoler. Som oppfølging av meldingen er det satt ned en ekspertgruppe for å vurdere den norske stillingsstrukturen. Ekspertgruppen skal blant annet foreslå endringer i det nåværende stillingssystemet. Gruppens forslag må blant

annet relatere seg til problemstillinger som åpen rekruttering av forskere og kjønnsbalanse.

Videre vil jeg trekke fram to andre eksempler på nasjonale tiltak, nemlig Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning (Kif) og BALANSE-programmet i Forskningsrådet.

Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning (Kif) jobber med å støtte og gi anbefalinger om tiltak som kan bidra til kjønnsbalanse og mangfold i forskningssektoren i Norge. Programmet Kjønnsbalanse i toppstillinger og forskningsledelse (BALANSE) i Forskningsrådet, har som mål å bedre kjønnsbalansen på seniornivå i norsk forskning gjennom ny kunnskap, læring og innovative tiltak.

Dette er noen eksempler på arbeid som er gjort og som er på gang. Kort oppsummert mener jeg at vi har nasjonale strategier for rekruttering for norsk høyere utdanning og forskning. Jeg mener det er behov for en stor bredde i virkemidler og tiltak, og at strategiene derfor må målrettes mot de ulike problemstillingene knyttet til rekruttering. Jeg mener det vil være langt mer målrettet og virkningsfullt enn en helhetlig og overordnet strategi som skal forsøke å dekke alt. Jeg mener derfor vi må fortsette med å utvikle de målrettede og gode tiltakene, og jeg er sikker på at de mange initiativene som er igangsatt vil hjelpe oss med nettopp det.

SPØRSMÅL NR. 1148

Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Nina Sandberg

Besvart 16. mars 2018 av forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø

Spørsmål:

«Ser statsråden verdien av å innføre familievennlige strukturelle tiltak for bedre kjønnsbalanse slik SIMULA har gjort, og vil statsråden legge til rette for at slike tiltak innføres i sektoren som sådan?»

BEGRUNNELSE:

Forskningsinstituttet SIMULA har innført en familievennlig bonus for sine ansatte: Alle som får barn, får 25.000 kroner i bonus. I tillegg får nybakte foreldre som jobber med doktorgrad, fire måneders ekstra finansiering. NHO-sjef Kristin Skogen Lund mener babybonus er et steg i riktig retning for et mer likestilt arbeidsliv. En studie i Forskningsrådets BALANSE-prosjekt viser at balansen

mellom jobb og familie er en barriere mot likestilling i akademia. Spørsmålet om kjønnsbalanse handler også om arbeidsplassens kultur og struktur for likestilling.

Svar:

Regjeringen legger stor vekt på likestilling, og den politiske plattformen understreker at regjeringen vil styrke likestillingen i samfunnet og legge til rette for at alle skal ha mulighet til å kombinere familie- og arbeidsliv. Det er lett å slutte seg til verdien av familievennlige strukturelle tiltak. Akademia er på mange områder preget av glidende overganger mellom arbeid og fritid, og balansen mellom jobb og familie kan være et hinder for likestilling. Jeg mener derfor det er positivt og viktig at virksomheter innenfor forskning og høyere utdanning tar utfordringene på

alvor, setter høye mål for likestilling og følger dem opp med tiltak som gir resultater.

Simula er et aksjeselskap, eid av Kunnskapsdepartementet. Som aksjeselskap står Simula friere enn mange andre virksomheter i universitets- og høyskolesektoren til å bruke en del virkemidler for å få bedre likestillingen. Simula har arbeidet aktivt med likestilling i lang tid, og jeg mener det er bra at selskapet bruker fleksibiliteten organisasjonsmodellen gir til å få bedre likestilling, integrering og fleksibilitet.

Jeg er opptatt av at også universiteter og høyskoler legger vekt på arbeidet med likestilling, og dette er reflektert i de målene departementet har satt for institusjonene. Statlige universiteter og høyskoler må imidlertid følge et

annet regelverk enn aksjeselskaper, og kan ikke gi økonomisk bonus til ansatte som får barn. Jeg forutsetter at universitets- og høyskolesektoren fortsetter å jobbe for likestilling innenfor de rammene som gjelder i det statlige tariffområdet og i samsvar med øvrig regelverk for statlige virksomheter.

Jeg vil for øvrig vise til at det er tilrettelagt for stipendiater, postdoktorer og spesialist-kandidater som får barn. I § 2-3 andre og tredje ledd i forskrift 31. januar 2006 nr. 102 om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat er det fastsatt at bl.a. svangerskapspermisjoner fører til automatisk forlengelse av åremålet.

SPØRSMÅL NR. 1149

Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt

Besvart 19. mars 2018 av forsvarsminister Frank Bakke-Jensen

Spørsmål:

«I sammenliknbare tall år for år, hvor mange soldater har Norge bidratt med internasjonale operasjoner siden 1968?»

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 12. mars 2018 med spørsmål nr. 1149 til skriftlig besvarelse fra stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt om hvor mange soldater Norge har bidratt med i internasjonale operasjoner år for år siden 1968. Jeg viser videre til svar av 27. februar 2018 på spørsmål nr. 951 fra samme representant om hvor mange soldater Norge har bidratt med i FN-operasjoner siden 1968.

Vedlagt følger oversikt i sammenliknbare tall år for år over Norges bidrag til internasjonale operasjoner i antall soldater fra 1968 til 2017.

Tallene er årlig fra 01.01 - 31.12

ÅR	FN	Årlig bidrag intops, totalt
1968	30	30
1969	28	28
1970	28	28
1971	30	30
1972	30	30
1973	30	30
1974	30	30
1975	30	30
1976	31	31
1977	36	36
1978	1858	1858
1979	2370	2370
1980	2355	2355
1981	2197	2200
1982	2219	2224
1983	2309	2313
1984	2365	2372
1985	2278	2285
1986	2229	2232
1987	2292	2299
1988	2394	2401
1989	2483	2488
1990	2399	2443
1991	2426	2759
1992	2714	2726
1993	3409	3448
1994	3827	3884
1995	3864	4021
1996	1789	3606
1997	1414	3275
1998	1186	3268
1999	203	3170
2000	54	3598
2001	57	2681
2002	54	3299
2003	45	2806
2004	33	2600

2005	73	2274
2006	305	2360
2007	339	2496
2008	102	2547
2009	437	2623
2010	279	2281
2011	73	2453
2012	76	1862
2013	86	1522
2014	138	1404
2015	149	669
2016	318	1001
2017	92	1116

SPØRSMÅL NR. 1150**Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt****Besvart 19. mars 2018 av forsvarsminister Frank Bakke-Jensen****Spørsmål:**

«Hvorfor ble ikke konsekvensene for planverket for alliert mottak av de foreslåtte endringene i base- og støttestruktur utredet før langtidsplanen ble framlagt, og når og i hvilken form vil konklusjonene fra utredningen om oppdatering av planverket for alliert mottak bli lagt fram for Stortinget og offentligheten?»

BEGRUNNELSE:

Fra langtidsplanproposisjonens omtale av alliert mottak:

«Regjeringens forslag til endringer i base- og støttestrukturen gir nye forutsetninger knyttet både til alliert trening, forhåndslagring og mottak. Planene for nasjonal og alliert utnyttelse av både militær basestruktur og sivil infrastruktur i krise og væpnet konflikt må dermed oppdateres. Planverk for mottak og avtaleverk for alliert trening i Norge vil bli oppdatert i lys av tiltakene i denne langtidsplanen og i dialog med NATO og våre nærmeste allierte.»

Forsvarsministeren brukte 22. januar tidsbegrepet «de nærmeste månedene» i svar på spørsmål 15:752 (2017–2018):

«Forsvarsdepartementet gir også nå Forsvaret i oppdrag i løpet av de nærmeste månedene å vurdere helhetlig Norges evne til, og behov for, å ta imot og understøtte alliert forsterkning i land- og sjødomenet.»

Utredningen av planverket for alliert mottak i krise og konflikt har betydning for Stortingets behandling av representantforslagene 8:53 S og 8:55 S (2017–2018).

Komitébehandlingen avventer inntil videre den varslede framleggningen 9.april av konseptvalgutredningen og kvalitetssikring av den planlagte utbyggingen på Evenes.

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 13. mars 2018 med spørsmål fra stortingsrepresentant Anniken Huitfeldt om konsekvenser for planverket for mottak av allierte styrker av endringer i base- og støttestrukturen i Forsvaret.

Med den vedtatte langtidsplanen er regjeringens mål å øke Forsvarets operative evne økte budsjetter, fortsatt effektivisering og strukturendringer. Alliert mottak og forsterkning er en viktig faktor i norsk forsvarsplanlegging og følgelig også et sentralt element i langtidsplanen. Anbefalingene som Stortinget behandlet høsten 2016 var basert på helhetlige og grundige konsekvensvurderinger, herunder behov og kapasitet for alliert mottak og allierte planer.

Langtidsplanen tar for seg hvordan forsvarssektoren skal utvikles på sikt. Planverket for forsvaret av Norge må imidlertid bygge på de konkrete og faktiske forhold som er gjeldende til enhver tid. Det gjennomføres derfor regelmessige oppdateringer av dette, slik at endringer i nasjonale og allierte forhold blir fanget opp og hensyntatt i de konkrete forsvarsplanene. Slike oppdateringer er viktige å forsikre oss om at både vi og allierte planlegger med å både stille og motta riktige kapasiteter til rett tid i forhold til behov og trusselbilde.

Som en del av de oppdateringene inngår vurderinger av hvordan Forsvarets basestruktur og relevant sivil infrastruktur best kan anvendes for mottak av allierte styrker i fremtiden, i lys av endringer bl.a. i NATOs og allierte lands forsterkningsplaner. Det tas sikte på å orientere Stortinget om status i dette arbeidet i budsjettproposisjonen som legges frem i oktober.

SPØRSMÅL NR. 1151**Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Åsmund Aukrust****Besvart 19. mars 2018 av statsminister Erna Solberg****Spørsmål:**

«Justisministeren la 9. mars ut et bilde av tungt maskerte islamistiske krigere, men teksten «AP mener terroristens

rettigheter er viktigere enn nasjonens sikkerhet» med underteksten «LIK OG DEL».

Står statsministerens bak budskapet?»

BEGRUNNELSE:

Sylvi Listhaug har 139 873 følgere på sosiale medier. Under hennes tekst er det en serie hatefulle ytringer mot Arbeiderpartiet og mot muslimer. Budskapet til justisministeren kan være med å bygge opp en konspirasjon om at Arbeiderpartiet støtter islamistisk terror, dette forsterkes ved at innvandringspolitisk talsperson i FRP skriver på twitter at de som støtter opposisjonen er «terrorvennlig».

I Norge har vi erfaring med at konspirasjoner og påstanden om at Arbeiderpartiet støtter islamsk terror kan få de aller verste konsekvenser.

Det har i mediebildet vært stille fra statsministeren og resten av regjeringen, og jeg vil derfor ha svar på om justisministerens budskap deles av statsministeren, eller om hun vil ta avstand fra sin egen minister.

Svar:

Jeg har flere ganger sagt at posten var over grensen for hva som er akseptabelt for politisk debatt, og et for kraftig angrep på Arbeiderpartiet.

Terrorhandlingene som rammet regjeringskvartalet og Utøya den 22. juli angår oss alle. Det som skjedde må aldri glemmes og vi har fortsatt mange lærdommer å hente. Terrorhendelsen rammet AUF og Ap på grusomste vis. Fortsatt sliter mange med traumer og skader på grunn av terroristens handlinger. Jeg forstår også at støttegruppene og de overlevende fra 22. juli reagerte på Sylvi Listhaugs post på Facebook.

Jeg har sagt unnskyld på vegne av regjeringen. Statsråd Jan Tore Sanner har på regjeringens vegne sagt unnskyld fra Stortingets talerstol. Sylvi Listhaug har også gitt en uforbeholden unnskyldning, og posten er slettet.

SPØRSMÅL NR. 1152

Innlevert 12. mars 2018 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad

Besvart 21. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Epilepsi er en av de største nevrologiske sykdommene, hvor omlag tre prosent av den norske befolkningen vil få diagnosen i løpet av sitt liv.

Hva tenker statsråden om epilepsipasientens plass i helsetjenesten og hvilke satsninger vil statsråden gjøre for en pasientgruppe som mangler kvalitetsregister, nasjonale fagretningslinjer, definert pasientforløp med store geografiske forskjeller og mangler i behandlings- og rehabiliteringstilbudet?»

BEGRUNNELSE:

Til enhver tid lever om en prosent av befolkningen med diagnosen. Pasientgruppen er betydelig utsatt for andre utfordringer hvor det er lett å falle utenfor samfunnsdelaktelse. For mange av de berørte finnes i dag ingen reell behandling. Når det i dag ikke finnes kvalitetsregistre for epilepsi, vet ingen nøyaktig hvor mange som har diagnosen og hvilken behandling disse egentlig mottar. Epilepsi er en kompleks diagnose med mange ubesvarte spørsmål og krever spesialisert behandling og oppfølging.

Svar:

Som representanten Bollestad påpeker, er epilepsi en nevrologisk sykdom som rammer mange mennesker. Epilepsi kan ha mange forskjellige årsaker, og mennesker med epilepsi har svært forskjellig sykdomsbelastning. Mange blir anfallsfrie ved hjelp av medisiner. Noen blir friske og kan leve helt normale liv. Andre fortsetter å ha anfall til tross for behandling, og kan også ha tilleggsvansker som følge av sykdommen.

Helse- og omsorgsdepartementet la i desember 2017 frem en strategi for hjernehelse (2018-2024). Denne omfatter diagnosen epilepsi, og i arbeidet fikk departementet innspill fra fagpersoner med kunnskap om epilepsi og fra brukerorganisasjonen Norsk epilepsiforbund. Forbundet informerte blant annet om at personer med epilepsi melder om uønsket variasjon når det gjelder undersøkelse, behandling og rehabilitering som de mottar fra helse- og omsorgstjenesten. Helsedirektoratet har nå fått i oppdrag å utarbeide en konkret plan for oppfølging av denne strategien.

For å sikre at pasienter og pårørende har kunnskap om sykdommen og at helsetjenesten har tilgang til kompetanse om de sjeldne epilepsiformene, har vi en kompetansetjeneste for sjeldne epilepsirelaterte diagnoser. Kompetansetjenesten er lokalisert til Spesialsykehuset

for epilepsi (SSE) i Sandvika, som også har flere andre nasjonale funksjoner. SSE har blant annet en nasjonal behandlingstjeneste for kompleks epilepsi med behov for høyspesialisert behandling. Behandlingstjenesten står blant annet for utredning og behandling av pasienter som ikke har tilstrekkelig effekt av medisiner. For noen av pasientene er det aktuelt med kirurgisk behandling. Disse diagnosespesifikke oppgavene ved Spesialsykehuset og de nasjonale tjenestene er direkte rettet inn mot epilepsifeltet.

Det er også i gang mer generelle tiltak for å understøtte både spesialisthelsetjenestens og den kommunale helse- og omsorgstjenestens sørge-for-ansvar for forsvarlige helse- og omsorgstjenester, som kan komme pasientgruppen med epilepsi til gode. Opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering (2017-2019) har som formål å styrke kommunenes satsing på habilitering og rehabilitering generelt, særlig rettet mot kroniske tilstander. I tillegg er målet å opprettholde spesialisthelsetjenestens satsing på rehabilitering, særlig overfor dem som trenger spesialisert oppfølging. Som ledd i opptrappingsplanen har Helse- og omsorgsdepartementet gitt Helsedirektoratet i oppdrag å pilotere den nederlandske modellen ParkinsonNet. Modellen bidrar til bedre kvalitet på tjenestene, større likhet i tilbudene som ytes, smidigere pasientforløp og en mer tilgjengelig helse- og omsorgstjeneste. Pilotprosjektet skal bidra til å vurdere om en slik modell kan benyttes helt eller delvis av andre diagnosegrupper, deriblant epilepsi. Det er også bevilget tilskuddsmidler for hele opptrappingsplanperioden, som Fylkesmannen forvalter, som skal stimulere til tjenesteutvikling innen habilitering og rehabilitering i kommunene. Helsedirektoratet gjør et arbeid for å kartlegge hvilken effekt dette tilskuddet spesielt, og opptrappingsplanen generelt, har for omfang og kvalitet på disse tjenestene i kommunene.

Som ledd i arbeidet med opptrappingsplanen skal Helsedirektoratet også jobbe med å få bedre oversikt over

habilitering og rehabilitering som ytes både i spesialisthelsetjenesten og kommunene, herunder hvilke hoveddiagnoser som får hvilken oppfølging og hvilken effekt denne oppfølgingen har for å hjelpe pasientene til å oppnå sine mål om best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltakelse sosialt og i samfunnet.

Representanten Bollestad tar i sitt spørsmål opp nasjonale faglige retningslinjer og kvalitetsregister. Helsedirektoratet har bidratt med økonomiske og faglige ressurser til utviklingen av kunnskapsbaserte faglige retningslinjer for epilepsi, som ble utgitt av SSE i 2016. SSE har overfor Helsedirektoratet gitt uttrykk for at arbeidsprosessen og det ferdige produktet virket styrkende på de involverte fagmiljøene. Denne retningslinjen kan bidra til økt kompetanse om epilepsi i tjenestene, samt bidra til mindre ikke-medisinsk begrunnet variasjon i tjenestene som tilbys.

Det foreligger for tiden ingen konkrete planer om å utarbeide et kvalitetsregister for epilepsidiagnoser. Det er imidlertid opprettet et Nasjonalt servicemiljø for medisinske kvalitetsregistre (SKDE), som tilbyr veiledning og bistand for kliniske miljøer som drifter eller skal opprette medisinske kvalitetsregistre.

Jeg er opptatt av at alle epilepsipasienter, også de uten behov for høyspesialisert behandling, har et forsvarlig behandlingstilbud i hele landet. Det vil derfor være viktig at spesialsykehuset og nasjonale tjenester bidrar til å formidle kompetanse og erfaringer til kommuner og sykehus, slik at disse kan tilby gode tjenester for hele pasientgruppen. Dette gjelder hele behandlingsforløpet, fra diagnose til behandling og rehabilitering, slik Norsk Epilepsiforbund peker på. Ved siden av dette må de høyspesialiserte miljøene fortsatt følge opp epilepsipasienter med særlige behov, og som har behov for helt spesiell kompetanse, på en forsvarlig måte.

SPØRSMÅL NR. 1153

Innlevert 13. mars 2018 av stortingsrepresentant Jonny Finstad

Besvart 15. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Kan statsråden gi en oversikt over hvor store midler staten bruker på kjøp av transporttjenester?»

BEGRUNNELSE:

Staten har et viktig ansvar i å bygge og vedlikeholde infrastruktur. Samtidig brukes det betydelige midler over statsbudsjettet for å tilby tjenester på infrastrukturen – både jernbane, fly, båt etc.

Svar:

Det er i 2017 og 2018 bevilget om lag 6 mrd. kr til ordninger med statlig kjøp av transporttjenester som flyruter, riksvegferjer, Hurtigruten og persontransport med tog, jf. fordeling i tabellen.

Tabell: Statlig kjøp av transporttjenester			(i mill. kr løpende priser)	
Formål	2017	I pst.	2018	I pst.
Kjøp av innlandske flyruter	690,4	11,7	729,1	11,8
Kjøp av riksvegferjetjenester	1 143,9	19,4	1 241,3	20,2
Kjøp av sjøtransporttjenester på strekningen Bergen-Kirkenes	681,9	11,5	700,8	11,4
Kjøp av persontransport med tog	3 390,5	57,4	3 484,1	56,6
Sum statlig kjøp av transporttjenester	5 906,7	100,0	6 155,3	100,0

SPØRSMÅL NR. 1154

Innlevert 13. mars 2018 av stortingsrepresentant Jonny Finstad

Besvart 23. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Kan statsråden fremskaffe en oversikt over bevilgninger til veisatsing i Nord-Norge, både investeringer og vedlikehold, i de siste par stortingsperioder, samt avklare om penger bevilges pr fylke eller til landsdelen?»

BEGRUNNELSE:

Veisatsingen i Nord-Norge har ikke akkurat ligget i fremste rekke for mange regjeringer. Veinettet har vært delvis preget av forfall. Selv om mye gjenstår, har det vært merket en bedring de siste årene. Likevel er det påstander om at Nord-Norge blir nedprioritert, og at regjeringens veisatsing kun finner sted i Sør-Norge.

Svar:

I statsbudsjettet bevilges statlige midler til riksveginvesteringer rutevis, ikke regionvis eller fylkesvis. De rutevise rammene fordeles deretter mellom Statens vegvesens regioner, ut fra de prioriteringer som ligger til grunn for de rutevise rammene. Midler til drift og vedlikehold bevilges som en samlet ramme til riksvegformål. Statens vegvesen fordeler selv midlene mellom etatens regioner, ekskl. det som settes av til å dekke fellesutgifter.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over bevilgning over investeringspostene på kap. 1320 Statens vegvesen (postene 30-37) i Nord-Norge for stortingsperiodene 2010-2013 og 2014-2017.

Bevilgning kap. 1320 Statens vegvesen, investeringspostene (postene 30-37)

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Millioner kroner (nominelt)	920	732	1 541	1 503	2 513	2 987	3 002	3 294
Millioner kroner (2018-prisnivå)	1 113	866	1 784	1 700	2 776	3 207	3 139	3 360

Tabellen nedenfor gir en oversikt over bevilgning til kap. 1320 Statens vegvesen, post 23 Drift og vedlikehold av riksvegnettet, trafikant- og kjøretøytilsyn m.m. i

Nord-Norge for stortingsperiodene 2010-2013 og 2014-2017.

Bevilgning kap. 1320 Statens vegvesen, post 23 Drift og vedlikehold av riksvegnettet, trafikant- og kjøretøytilsyn m.m.

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Millioner kroner (nominelt)	991	1 243	1243	1 393	1 461	1 621	1 585	1 655
Millioner kroner (2018-prisnivå)	1 264	1 537	1 491	1 618	1 639	1 761	1 673	1 700

Vegfritaket i merverdiavgiftsloven ble opphevet med virkning fra 1. januar 2013. Statens vegvesen ble kompensert gjennom økte bevilgning i 2013. For å gjøre tallene sammenlignbare, er bevilgningen for 2010-2012 i tabellene ovenfor korrigert (justert opp) som følge av opphevelsen. Tallet for 2013 er korrigert (justert opp) som følge av helårseffekten av opphevelsen.

Med virkning fra 1. januar 2017, innførte regjeringen en forenklet modell for premiebetaling til Statens pensjonskasse for de virksomhetene som ikke betaler premie i dag. Som følge av dette ble kap. 1320, post 23 og post 30 økt med hhv. 500,5 og 127,9 mill. kr i 2017-budsjettet. Siden dette er en teknisk korrigering, er det ikke inkludert i bevilgningstallet for 2017 i tabellene.

SPØRSMÅL NR. 1155

Innlevert 13. mars 2018 av stortingsrepresentant Liv Gustavsen

Besvart 16. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Vil justisministeren legge til rette for at private organisasjoner i større grad skal kunne samarbeide med politiet?»

BEGRUNNELSE:

Organisasjonen Barnas Trygghet jobber med å stoppe overgrepsmenn på nett og mobil. De gjør en fantastisk jobb som ikke politiet har tid og mulighet til. De er inne på nettsider og utgir seg som unge jentner rundt 12-15 år og chatter med disse mennene som ønsker å treffe jentene for å ha sex. Ifølge Barnas Trygghet foretar de ikke provokasjoner, og er ikke den aktive part i denne typen samtaler. Organisasjonen arrangerer møte med overgriperen, og har med bevismateriale i form av tekstmeldinger, bilde og film. De tar så kontakt med politiet, slik at de kan komme og hente personen, og overta saken og alt deres materiale.

Spørsmålsstilleren er kjent med at Barnas Trygghet i oppstartsfasen gikk over streket, og offentliggjorde navn og bilde på en person, og at daglig leder på dette grunnlag ble straffeforfulgt. Dette har organisasjonen nå gått bort fra, og holder seg innenfor rammene av norsk regelverk.

Spørsmålsstilleren mener bekjempelse av overgrep mot barn er den viktigste oppgaven for norsk politi, og mener det i den sammenheng er viktig å se på nye arbeidsmetoder for å stoppe flest mulig overgripere. Samarbeid med private organisasjoner og enkeltpersoner som avdekker overgripere bør være et slikt tiltak.

Svar:

Det er stor oppmerksomhet mot overgrep som begås mot barn. Beskyttelse av barn mot overgrep krever at samfunnet som helhet, har kunnskap, melder fra og samarbeider.

For å kunne ivareta sine viktige samfunnsoppgaver innen forebygging og kriminalitets-bekjempelse er politiet avhengig av god samhandling med andre statlige og kommunale aktører, lokalsamfunn, næringsliv, privatpersoner og frivillige organisasjoner. Slikt arbeid på tvers skaper gode resultater. Informasjon og medvirkning fra andre aktører vil i mange sammenhenger være helt avgjørende for å lykkes.

Norsk politi har lang og god tradisjon for å arbeide tett med andre aktører, og det er utviklet samarbeidsformer som mange steder fungerer godt. Det er likevel rom

for å utvikling og styrking. Dette er vektlagt i nærpolitireformen gjennom å legge til rette for styrket samhandling mellom politiet og lokalsamfunnene.

Når det gjelder etterforskning av straffbare handlinger, er det imidlertid både krav til objektivitet og til hvordan bevis kan innhentes. Dels dreier dette seg om ivaretagelse av grunnleggende rettssikkerhetsgarantier for alle involverte, og dels om krav til fremgangsmåter og prosedyrer

som sikrer at bevis kan anvendes i en straffesak. Dette setter rammer for hvordan politiet kan arbeide med andre aktører.

Det er politiet og påtalemyndigheten, og ikke jeg som statsråd, som må ta stilling til det konkrete innholdet i arbeidet som retter seg mot lovbrudd. Dette er et ansvar jeg er trygg på at de forvalter på en god måte.

SPØRSMÅL NR. 1156

Innlevert 13. mars 2018 av stortingsrepresentant Terje Aasland

Besvart 20. mars 2018 av næringsminister Torbjørn Røe Isaksen

Spørsmål:

«Hvordan kan statsråden ha satt seg i en situasjon hvor budskapet han har oppgitt å ville fremføre så til de grader har blitt misforstått, og hvordan vil han sikre at slike situasjoner ikke oppstår igjen?»

BEGRUNNELSE:

Viser til statsrådets svar til undertegnede i Dokument nr. 15:1084 (2017-2018) hvor statsråden oppgir følgende: «Jeg ga uttrykk for at departementets synspunkt på prosess ikke innebar en instruksjon av styret, og at jeg aksepterte at styrelederen kunne ha en annen vurdering enn departementet.»

Tidligere styreleder Dyb er sitert blant annet hos NTB 13.03 på følgende måte: – Statsråden og jeg har tydeligvis oppfattet dette helt motsatt. Jeg spurte ham direkte og i andre personers nærvær om styret sto fritt til å fortsette behandlingen av forholdet til administrerende direktør, hvorpå han svarte: Nei, nei, det er ikke slik det skal forstås.

Statsråden forvalter statens eierskap i mange selskaper og at eier kan oppfattes på en måte som ikke er i tråd med eiers intensjoner er alvorlig.

Svar:

Statens eierskap skal håndteres på en god og profesjonell måte, i tråd med rammene det er redegjort for i Meld. St. 27 (2013–2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap (eierskapsmeldingen) og som Stortinget har sluttet seg til. Dette innebærer blant annet aksept for rolledelingen i selskapslovgivningen og at eierstyring skjer gjennom foretaksmøte (generalforsamling).

Statens prinsipper for eierstyring fremgår av eierskapsmeldingen. Sammen med relevant lovgivning legger den rammer for dialogen med selskapene der departementet forvalter eierskapet. Blant annet fremgår det at Nærings- og fiskeridepartementet som eier ikke har noen myndighet i selskapet når ikke foretaksmøteformen benyttes, jf. eierstyringsprinsipp nummer 3.

Det følger også av relevant lovgivning at forvaltningen av selskapet er styrets ansvar, jf. også eierstyringsprinsipp nummer 7. Styret skal sørge for en forsvarlig organisering av virksomheten, ansette administrerende direktør og føre tilsyn med daglig ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Styret skal også ivareta den strategiske ledelsen av og forvalte selskapet ut fra selskapets og eiernes interesser innenfor de rammer foretaksmøtet har satt for virksomheten. Styret bør være en ressurs, diskusjonspartner og støttespiller for selskapets ledelse. Samtidig må styret kontrollere ledelsens arbeid og dermed ha en uavhengig rolle. Styret må også vurdere selskapets ledelse og eventuelle utskiftninger.

Som det fremgår av meldingen er ovennevnte rammer likevel ikke til hinder for kontakt mellom eier og selskap utenfor foretaksmøtet. Dette er en forutsetning for å få informasjon om virksomheten, og er et viktig element i den normale utøvelsen av eierskapet. Det fremgår også av meldingen at disse rammene heller ikke er til hinder for at staten i møter med selskapene tar opp forhold som selskapene bør vurdere i tilknytning til sin virksomhet og utvikling. Det fremgår at eventuelle synspunkter staten formidler i slike møter er å betrakte som innspill til selskapets administrasjon og styre.

Departementet, andre eiere og styrene er avhengig av en god og åpen dialog for å ivareta sine roller på en god måte. Slik dialog krever kunnskap og bevissthet både

hos eiere og i styrene om rammene for denne dialogen. Departementet arbeider jevnlig for å bidra til bevissthet om rammene for dialogen. Eierstyringsprinsippene med kommentarer fremgår av eierskapsmeldingen og departementet har disse oppe som tema i ulike sammenhenger, for eksempel i dialog med det enkelte styre, i de årlige seminarene for styreledere, de årlige seminarene for nye styremedlemmer og i samlinger som arrangeres for ansatte i departementer som forvalter statens eierskap i selskaper. Det at statens eiermyndighet bare utøves på selskapenes generalforsamlinger eller foretaksmøter, og at eventuelle synspunkter på selskapets virksomhet som staten tar opp i andre møter er å betrakte som innspill til selskapenes styrer, er slik departementet oppfatter det godt kjent og tydelig beskrevet i eierskapsmeldingen.

Jeg takket ja til møte med styrelederen i Innovasjon Norge da han anmodet om det. I min samtale med styreleder var jeg klar på at synspunkter formidlet i samtalen ikke var å anse som en instruksjon, og at jeg aksepterte at han var uenig i min vurdering av ulempene ved tidspunktet for å starte en prosess.

Jeg tar til etterretning at det er kommet frem ulike oppfatninger av hvordan innspill fra departementet som eier i dialogen med styreleder i Innovasjon Norge skal forstås. Det er ikke en ønsket situasjon, og det er naturlig at både vi som eier og styret ser nærmere på hva vi kan lære av de erfaringene som er gjort i denne saken. For departementet er det viktig å være tydelig på hva rammene er for dialogen med styret utenfor foretaksmøtet.

SPØRSMÅL NR. 1157

Innlevert 13. mars 2018 av stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol

Besvart 22. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hvordan vil statsråden sørge for at barn i Norge kan sikres den samme forebyggende tilgangen på hjelpemidler som gir bedre glukosekontroll og økt rom for livsutfoldelse som barn i våre naboland får?»

BEGRUNNELSE:

Helse- og omsorgskomiteen besøkte mandag 12.03 barneavdelingen på Ullevål sykehus. Komiteen fikk presentert en studie med barn som har diabetes type 1. Studien søker å forebygge senskader og etablere stabile blodsukker nivå blant barn på samme nivå som i Sverige. Sverige har mindre senskader som følge av diabetes type 1. Der får alle tilgang til moderne hjelpemiddel som den avanserte glukosemåleren Freestyle Libre.

Sjansen for komplikasjoner og senvirkninger reduseres betraktelig ved at blodsukkeret måles kontinuerlig. I dag går 80 prosent av pengene det offentlige bruker på personer med diabetes til behandling av senskader, for hjelpemidler er tallet bare åtte prosent.

Svar:

Jeg mener det er et generelt behov for å forbedre prosessene for å avklare finansierings-ansvar for medisinsk utstyr

utenfor sykehus. Et utredningsarbeid er satt i gang for å se på dette.

Det er de regionale helseforetakene som må vurdere innføring av nytt medisinsk utstyr for de pasienter som de har ansvar for, herunder for diabetes type 1-pasienter som spesialisthelsetjenesten har ansvaret for.

Glukosemåler FreeStyle Libre ble vurdert i system for Nye metoder, og de regionale helseforetakene har løftet enkelte problemstillinger når det gjelder personvern og informasjonssikkerhet. Saken ligger nå til behandling i systemet og til beslutning hos de regionale helseforetakene.

Jeg har formidlet til de regionale helseforetakene at departementet ikke kan se utfordringer av betydning knyttet til personvern eller informasjonssikkerhet når det gjelder produktet FreeStyle Libre - gitt at produktet brukes uten at data overføres til tjenesten eller leverandør. Jeg forventer dermed at det kommer en avklaring på spørsmålet vedrørende finansiering og en evt. anskaffelse av Freestyle Libre for barn under 18 år med diabetes type 1.

SPØRSMÅL NR. 1158**Innlevert 14. mars 2018 av stortingsrepresentant Steinar Ness****Besvart 23. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen****Spørsmål:**

«Vil statsråden bidra til Avinor går inn med midlar i eit spleiselag for å bygge hangar ved Sogndal Lufthamn?»

GRUNNGJEVING:

Ved Sogndal Lufthamn Haukåsen har kommunane og fylkeskommunen teke initiativ til eit spleiselag for å bygge hangar ved Sogndal Lufthamn slik at det vert mogleg å få nattstasjonert fly. Dette vil sikre og forbetre regulariteten ved lufthamna. Til no har Avinor ikkje vare imøtekomande når det gjeld å vere med i eit slikt spleiselag, sjølv om Kommunaldepartementet har sett av ein million.

Svar:

Avinor er eit statsaksjeselskap der det ligg til styret og leiinga å forvalte selskapets midlar. Spørsmålet om bygging av hangar til bruk for luftfartsaktørar ved Sogndal lufthamn er difor lagt fram for Avinor. Avinor har allereie klargjort ei aktuell tomt til bygging av hangar, mellom anna med framføring av vatn, straum og avløp, og vil bidra til praktiske forhold dersom luftfartsaktørar ønsker å investere i ei hangar.

Avinor ønskjer ikkje å bidra til å finansiere bygginga av ein slik hangar ved lufthamna, og visar til at det ikkje føreligg ei avtale med luftfartsaktørar som ønskjer å leie hangar på Sogndal lufthamn. Avinor ser det heller ikkje som rett å bidra til å finansiere hangaren, og viser til at dette ville vere uheldig i forhold til praksis på andre lufthamner der luftfartsaktørar har etablert hangar utan at Avinor har bidratt til å finansiere dette.

SPØRSMÅL NR. 1159**Innlevert 14. mars 2018 av stortingsrepresentant Karin Andersen****Besvart 21. mars 2018 av kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«Hvordan ville de ulike elementene i bostøtten, som inntektsgrenser og boutgiftstak, progresjonspunkt ol, måtte endres dersom bostøtten skulle ha: dersom en like stor andel av befolkningene skulle motta bostøtte som i 2009, - gi uføre bostøtte i samme utstrekning som før omleggingen av uføretrygden, og gi dekningen av boutgiftene hos de som mottar støtte på nivå med boutgiftsdekningen slik den var i 2009?»

Svar:

Representanten Karin Andersen stiller opp tre beskrivelser av resultater av en tenkt bostøtteordning. Jeg finner det nødvendig å presisere hvordan jeg forstår disse beskrivelsene.

a) [...] en like stor andel av befolkningene skulle motta bostøtte som i 2009,

Jeg tolker dette som at antall husstander som mottar bostøtte skulle øke fra 2009 til 2017 i samme takt som antall personer i befolkningen. Da ville forholdstallet mellom antall bostøttemottakere og antall personer i befolkningen være det samme som i 2009. Landets befolkning var ved inngangen til 4. kvartal 2009 4,84 millioner. På samme tidspunkt i 2017 var antallet økt til 5,29 millioner. Dette gir en vekst på 9,2 prosent. Antall bostøttemottakere var i desember 2009 116 600. Dersom dette antallet hadde økt i samme takt som befolkningen, skulle det vært 127 400 bostøttemottakere i desember 2017. Det tilsvarer 35 900 flere enn de som faktisk mottok bostøtte på dette tidspunktet.

b) gi uføre bostøtte i samme utstrekning som før omleggingen av uføretrygden,

Jeg tolker dette som at antall husstander med uføretrygdede som mottar bostøtte, skulle øke fra 2014 til 2017 i samme takt som antall uføre. Da ville forholdstallet mel-

lom antall bostøttemottakere med uføre i husstanden og antall uføre personer være det samme som i 2014. I 2014 var det 311 880 uførepensjonister, i 2017 var det 325 900 uføre, en økning på 4,5 prosent. Antall bostøttemottakere med uføre i husstanden var i 2014 31 400. Dersom det skulle økt tilsvarende som antall uføre, ville det i 2017 vært om lag 32 900 slike bostøttemottakere, mens det i dag er om lag 16 000.

c) gi dekningen av boutgiftene hos de som mottar støtte på nivå med boutgiftsdekningen slik den var i 2009

Jeg tolker dette som at den gjennomsnittlige bostøtten skulle øke fra 2009 til 2017 i samme takt som mottakernes gjennomsnittlige boutgifter. Da ville også forholdstallet mellom bostøtte og boutgifter være det samme som i 2009. I desember 2009 var gjennomsnittlig boutgift blant bostøttemottakere 67 600 kroner per år. I desember 2017 var gjennomsnittlig boutgift 93 500 kroner per år, en økning på 38,4 prosent. Gjennomsnittlig bostøtte var i desember 2009 på 2 180 kroner per måned. Dersom den skulle økt tilsvarende som gjennomsnittlige boutgifter, ville den i desember 2017 vært på 3 017 kroner per måned eller 36 200 kroner per år. Det er 6 240 kroner høyere enn dagens faktiske nivå.

Mange ulike endringer er mulige

Bostøtteregulverket spesifiserer om lag 20 ulike beløpsgrenser og sju andre satser som til sammen bestemmer utregningen av bostøtte. Utvidelser av ordningen kan skje på ulike måter, men vil uansett innebære høyere inntektsgrenser.

Spørsmål a: Høyere tak og lavere egenandel gir flere mottakere

For å få samlet antall mottakere opp til 127 400, ville det være nødvendig å gjøre de generelle beregningsreglene mer gunstige. Dette kan i prinsippet skje ved at boutgiftstakene blir hevet eller ved at egenandelene blir senket, eller ved en kombinasjon av disse tiltakene.

Spørsmål b: Gunstigere regler for uføre

Det er færre uføre bostøttemottakere i dag enn i 2014 dels fordi nye mottakere ikke kompenseres for uføreforformen, og dels fordi behovsprøvingen er blitt strengere i 2015 og 2016. For at uføre skulle få bostøtte i samme utstrekning som før omleggingen av uføretrygden, ville dagens kompensasjonsordning måtte erstattes av et felles regelverk for alle uføre, samtidig som dette regelverket måtte gi uføre en gunstigere ytelse enn dagens regler og kompensasjonsordning gjør.

Spørsmål c: Grad av boutgiftsdekning

Tiltakene som er skissert under spørsmål a, dvs. reduserte egenandeler og høyere boutgiftstak, vil sammen eller hver for seg også gi høyere boutgiftsdekning for dem som allerede mottar bostøtte. Samtidig kommer nye mottakere til. Disse vil få lavere bostøtte enn de eksisterende mottakerne, noe som kan trekke gjennomsnittsyttelsen noe ned. Det foreligger begrenset statistikk over kombinasjoner av inntekt og boutgifter blant husstander som med dagens regler har for høy inntekt til å få bostøtte.

SPØRSMÅL NR. 1160

Innlevert 14. mars 2018 av stortingsrepresentant Jenny Klinge

Besvart 22. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Hva vil regjeringen gjøre rent konkret for å følge opp anbefalingene til Barnevoldutvalget, og vil regjeringen gjøre noe for å sette kriminalomsorgen bedre i stand til å arbeide med innsatte som er dømt for overgrep mot barn?»

BEGRUNNELSE:

Det vises i denne forbindelse til Barnevoldsutvalgets rapport NOU 2017:12 Svikt og svik – gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep om omsorgssvikt. Det uttales blant annet at risiko og gjentakelsesfare for overgrepssvikt ikke vurderes godt nok før løslatelse fra fengsel, at barneovergrepere ikke blir fulgt godt nok opp under eller etter soning og at det ikke finnes tilstrekkelig med behandlingstilbud til voksne som begår

seksuelle overgrep, verken i fengslene eller i samfunnet. Temaet har også blitt belyst i Aftenposten nylig gjennom flere omfattende reportasjer om temaet nettovergrep/overgrep mot barn. Utvalget mener at alle personer som blir dømt for seksuelle overgrep mot barn må få et tilbud om behandling, at det er behov for å utrede hvilken eller hvilke type behandling som fungerer og at det bør forskes mer på omfanget av gjentakelse av denne typen lovbrudd, og på kjennetegn og risikofaktorer hos personer som begår seksuelle overgrep mot barn. Utvalget mener videre at barn må gis mer effektiv beskyttelse mot tidligere dømte seksualovergripere enn det som er tilfelle i dag. Statsråden har flere ganger uttalt at kampen mot barneovergrep skal ha høy prioritet. Det er fra statsrådets og regjeringens side mye fokus på politiets arbeid med denne gruppen, men svært lite fokus på kriminalomsorgen og kriminalomsorgens oppfølging og arbeid med seksuallovbrytere. Representanten kjenner ikke til at det har blitt noe bedre tilbud om behandling til seksualforbrytere siden den nevnte rapporten ble skrevet, og så vidt representanten kjenner til har det heller ikke blitt igangsatt noe arbeid for å kartlegge risikofaktorer og utarbeide risikovurderinger før løslatelser. Kriminalomsorgen kommer i kontakt med svært mange som har begått eller forsøkt å begå overgrep mot barn. Det er derfor utrolig viktig at etaten settes i stand til å følge opp denne gruppen på en god og adekvat måte, for å forebygge og forhindre nye overgrep. I lys av statsråden ønske om å forebygge nye overgrep, fremstår det uforståelig at regjeringen ikke har mer fokus også på den siste delen av strafferettskjeden og det arbeidet som kan gjøres her - med tilstrekkelig ressurser og kompetanse. Representanten er særlig bekymret den økonomiske situasjonen i kriminalomsorgen som følge av effektivise-

ringskrav, ABE-reformen, og nye oppgaver som er pålagt innenfor budsjettammen. En kritisk økonomisituasjon i kriminalomsorgen kan ramme oppfølgingen av og arbeidet med de innsatte og domfelte. Vi har sett at programtilbudet har blitt sterkt redusert de siste årene. Bergens Tidende meldte i vinter om at Direktøren i kriminalomsorgsdirektoratet beskrev situasjonen som "tilnærmet uhåndterlig".

Svar:

Barnevoldsutvalgets utredning (NOU 2017:12 «Svikt og svik») er til behandling under ledelse av Barne- og likestillingsdepartementet.

Vi må gjøre alt vi kan for å hindre vold og overgrep mot barn. Både kriminalomsorgen, helsetjenesten og politiet arbeider for å forebygge overgrep. Behandling er i utgangspunktet et ansvar for helsetjenesten, men i praksis er det utstrakt samarbeid mellom helsetjenesten og kriminalomsorgen for å gi tilbud til personer som er dømt for seksuallovbrudd.

I 2016 ble det igangsatt et prosjekt for å teste ut et nytt behandlingsopplegg for personer dømt for seksuelle overgrep og pedofili. Prosjektet er et samarbeid mellom kriminalomsorgen, Oslo universitetssykehus og Helse- og omsorgsdepartementet. Målsetningen er å styrke kunnskapen om målgruppen, identifisere de med forhøyet risiko for tilbakefall, og utvikle forebyggende tiltak. Kunnskapen fra dette prosjektet er viktig i det videre arbeidet med å utvikle behandlingstilbudet til personer dømt for seksuelle overgrep og pedofili. Prosjektet skal evalueres, og konklusjonene forventes å foreligge i 2019. Jeg vil legge stor vekt på å styrke forebyggingen av overgrep mot barn, både generelt og blant dem som er domfelt.

SPØRSMÅL NR. 1161

Innlevert 14. mars 2018 av stortingsrepresentant Lars Haltbrekken

Besvart 20. mars 2018 av fiskeriminister Per Sandberg

Spørsmål:

«53 millioner oppdrettslaks døde i sjøen i fjor, men det er enorm forskjell på tapene i næringa. Enkelte selskap hadde mer enn 40 prosent dødelighet – mens de beste hadde under fem prosent. Laksedøden henger sammen med kampen mot lakselusa, men det finnes måter å bekjempe lusa på som gir bedre fiskevelferd og lavere dødelighet.

Hva vil ministeren gjøre for å sikre at den beste praksisen i kampen mot lakselusa tas i bruk av alle oppdrettere så fiskedødeligheten går ned og fiskevelferden bedres?»

Svar:

I likhet med spørsmålsstiller er jeg opptatt av at fiskevelferden må bedres. Oppdrettsfisk er omfattet av dyrevelferdsloven og har rett på samme vern som andre produk-

sjonsdyr. Fisken skal ha et miljø og en håndtering som sikrer god velferd gjennom hele livssyklusen.

Ansvar for å ta godt vare på fisken ligger hos oppdretter. Utstyr og metoder som selges til og brukes i oppdrett skal være utprøvd og funnet egnet ut fra hensynet til fiskens velferd. Oppdretter må også vurdere forholdene i det enkelte anlegg. Det vil si at de må vurdere fiskens helsetilstand og tåleevne, driftsrutiner ved håndtering og andre faktorer som kan ha betydning ved bruk av metoder og utstyr.

Selv om oppdretterne har fått mer erfaringer med mekaniske metoder mot lakselus, er det fremdeles for mange tilfeller hvor fisken får skader eller dør. Mattilsynet fikk i 2017 inn 963 meldinger om velferdsmessige hendelser, hvorav 625 var knyttet til lakselusbehandling og de fleste av disse gjaldt mekanisk behandling. Mattilsynet

har derfor strammet inn og vil stramme inn ytterligere på praksis. De legger overtredelsesgebyr der det ikke blir tatt tilstrekkelig hensyn til fiskevelferden. Departementet og Mattilsynet har i tillegg tett dialog om problemstillingen, som også innebærer en løpende vurdering av behov for tiltak som forbedrer fiskevelferden.

De store variasjonene mellom ulike områder og aktører hva gjelder dødelighet er en bekreftelse på at det er stort rom for forbedring. Noe dødelighet kan skyldes faktorer som oppdrettere ikke kan påvirke. Det er imidlertid rimelig å anta at kultur, holdninger, kompetanse og gode driftsrutiner er vesentlig for å redusere dødeligheten.

For å sikre at beste praksis tas i bruk vil jeg snart innkalle sentrale aktører innen næring, forvaltning og forskning til et møte om tematikken. Skal vi komme dette problemet til livs er det viktig at alle drar i samme retning.

SPØRSMÅL NR. 1162

Innlevert 14. mars 2018 av stortingsrepresentant Morten Stordalen

Besvart 23. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Hva er status og fremdrift for bevilgninger gitt i 2017 til beredskapsveier i Vestfold?»

BEGRUNNELSE:

Stengingen av Skjeggstadbrua på E-18 vinteren 2015 medførte stor slitasje og mye trafikk på fylkesveiene i tiden etter at Skjeggstadbrua raste. Det ble da lovet å komme tilbake med en vurdering av hva som kunne gjøres for å sikre disse veiene etter at omkjøringsperioden var over. Det ble klart at dette skulle kunne være beredskapsveier dersom det ved senere anledninger skulle oppstå hendelser som ville medføre omkjøring fra E-18 og over på fylkesveiene. I februar 2017 avsatte Regjeringen 65 millioner kroner til å utbedre veinettet i området, både på Bispeveien gjennom Re kommune og rundt Holmestrand. Beløpet skulle gå til nye gang- og sykkelstier, busslommer, asfaltering og tiltak for trafikksikkerhet.

Svar:

Etter at E18 i Vestfold ble stengt som en følge av at deler av Skjeggstadbrua kollapset i februar 2015, ble trafikken dirigert via fylkesvegnettet i området. Den økte trafikken medførte unormalt stor slitasje på dette vegnettet. Selv

om det er fylkeskommunens ansvar å bære utgifter til tiltak på fylkesvegnettet, kom Samferdselsdepartementet til at fylkeskommunen i denne konkrete saken har blitt påført ekstraordinære utgifter som det er naturlig at staten tar ansvaret for. Samferdselsdepartementet besluttet derfor i februar 2017 at det skal bevilges et tilskudd på til sammen 65 mill. kr til følgende tiltak på fylkesvegnettet i Vestfold:

- Etablering av manglende sykkelveg langs fv 35 sør for Svinevoll til Skinneneveien (om lag 20 mill. kr).
- Etablering av busslommer og forbikjøringslommer for traktor/anleggsmaskiner på begge sider av vegen på strekningen fv 35 Svinevoll – Kronlia (om lag 10 mill. kr).
- Trafikksikkerhets- og vegtiltak i Holmestrand kommune (om lag 25 mill. kr).
- Asfaltering på fv 35 Bispeveien der det er behov som følge av slitasje (om lag 10 mill. kr).

I dialog med Vestfold fylkeskommune, og basert på de ulike tiltakenes framdriftsplaner, er det utarbeidet etterfølgende utbetalingsplan for tilskuddet. Tilskudd utbetales i tråd med framdriften for de enkelte tiltakene. Endelig tidspunkt for utbetaling kan derfor avvike noe fra denne planen.

Mill. kr

Tilskudd til Vestfold fylkeskommune	Tilskudd	Utbetalingsplan			
		2017	2018	2019	2020
Sykkelveg langs fv 35 til Skinneneveien	20		5,5	10,0	4,5
Tiltak på fv 35 Svinevoll – Kronlia	10		2,5	5,0	2,5
Tiltak i Holmestrand kommune	25		13,0	12,0	
Asfaltering på fv 35 Bispeveien	10	10,0			
Sum	65	10,0	21,0	27,0	7,0

Framdriften for de ulike tiltakene er som følger:

Sykkelveg langs fv 35 sør til Skinneneveien:

Prosjektering pågår. Deler av grunnvervet er gjennomført, og det legges opp til anleggsstart i løpet av 2019. Foreløpig er det lagt til grunn at prosjektet kan åpnes for trafikk i 2020.

Tiltak på fv 35 Svinevoll – Kronlia:

Prosjektering pågår. Det er ikke endelig avklart hvorvidt det er behov for å utarbeide ny reguleringsplan, og tidspunkt for når anleggsstart er derfor usikkert. Dersom det ikke blir nødvendig med ny reguleringsplan, legges det opp til at anleggsarbeidene kan starte i løpet av 2019. Basert på dette er det ventet at prosjektet kan åpnes for trafikk i 2020.

Tiltak i Holmestrand kommune:

Tilskuddet inngår som delfinansiering av et større tiltak, «Ny veg gjennom Holmestrand», med et samlet kostnadsoverslag på om lag 120 mill. kr. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom Bane NOR AS, Holmestrand kommune, Vestfold fylkeskommune og Statens vegvesen. Det foreligger vedtatt reguleringsplan for prosjektet, og prosjektering pågår. Det legges foreløpig opp til at anleggsarbeidene kan starte i 2019. Det er ventet at prosjektet kan åpnes for trafikk i 2021.

Asfaltering på fv 35 Bispeveien:

Arbeidene er utført, og tilskuddet er utbetalt til Vestfold fylkeskommune.

SPØRSMÅL NR. 1163

Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Kari Henriksen

Besvart 22. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«Er statsråden bekymret over signalene fra private barnehager om at de ikke ser seg i stand til å ta imot lærlinger høsten 2018 pga. innføring av bemanningsnormen, og hva vil statsråden gjøre med dette og hvordan fagarbeidernes plass i private skoler og barnehager skal sikres på sikt?»

BEGRUNNELSE:

Fagopplæring Sør får tilbakemelding fra private barnehager om at de ikke har mulighet til å ta opp lærlinger i år, på grunn av usikkerheten knyttet til finansieringen av bemanningsnormen for private barnehager.

Det er viktig at vi rekrutterer og utdanner dyktige barne- og ungdomsarbeidere, og deres kompetanse er viktig for gode barnehager. Innspillene fra opplæringskontoret i Agder tyder på at private barnehagers bekymring for finansieringen av bemanningsnormen også går ut over læreplasser i barnehagene.

Svar:

Regjeringen er opptatt av å styrke fagutdanningene i videgående opplæring og har jobbet målrettet for å øke antall lærlingplasser. Blant annet har vi økt lærlingtilskuddet med 21 000 kroner siden 2013. Nå ser vi at politikken virker. I 2017 fikk 20 800 yrkesfagelever læreplass i en bedrift. Det utgjør 72 pst. av de som søkte, noe som er det høyeste

te antallet og den største andelen som er registrert. Siden 2013 har 15 pst. flere elever fått læreplass, og regjeringen vil videreføre arbeidet med å skaffe flere læreplasser.

I Jeløya-erklæringen slår vi fast at vi skal fortsette arbeidet med å sørge for at flere elever får fullført den yrkesfaglige utdanningen sin med en læreplass. I 2018 styrker regjeringen det lokale arbeidet med å rekruttere nye lærebedrifter ute i fylkene med 20 mill. kroner. Dette er for at fylkene skal kunne ansette egne koordinatore som aktivt skaffer flere læreplasser i lokale bedrifter til sine yrkesfagelever.

Formålet med en bemanningsnorm er å sikre barn i hele landet en god voksentetthet i barnehagen. Målet er å sikre bedre kvalitet og mindre variasjon mellom barnehagene. Forslaget om bemanningsnorm i barnehagen har vært på bred høring. Bemanningsnormen i barnehagen omfatter årsverk som er avsatt til det ordinære og direkte arbeidet med barn. Dette innebærer at pedagogiske ledere, barne- og ungdomsarbeidere og assistenter som utfører oppgaver innenfor det ordinære barnehagetilbudet,

skal regnes med i grunnbemanningen. Personer som er i barnehagen i praksis eller arbeidstiltak, lærlinger, spesialpedagoger og andre som er å anse som ekstra personale i barnehagen, er ikke en del av grunnbemanningen.

Barne- og ungdomsarbeidere utgjør en viktig arbeidskraft i barnehagen, og bidrar til å øke den samlede kompetansen. At barnehager sørger for å ta inn lærlinger i barne- og ungdomsarbeiderfaget blir derfor et viktig bidrag til barnehagens fremtidige kompetanse.

Private barnehager mottar et driftstilskudd som tilsvare kommunens driftsutgifter i kommunale barnehager. Kostnader til lærlinger holdes utenfor grunnlaget for beregningen av tilskuddet til private barnehager. Men alle barnehager med lærlinger mottar i tillegg lærlingtilskudd som i 2018 er på til sammen 153.053 kroner. Tilskuddet fordeles over hele læretiden, som for barne- og ungdomsarbeidere er på to år.

Barnehagenes rammevilkår for å ta inn lærlinger endres derfor ikke med regjeringens forslag om bemanningsnorm.

SPØRSMÅL NR. 1164

Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Tore Storehaug

Besvart 20. mars 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes

Spørsmål:

«Korleis vil statsråden sikre samarbeid med aktørar for å få finansieringsmekanismar for CO2-handtering, og internasjonalt?»

GRUNNGJEVING:

KS2-rapporten om fullskala fangst, transport og lagring av CO2 blei offentleggjort 2. mars. Rapporten er tydeleg på at fullskalaprojekt kan bli lønnsame dersom det sikrast at teknologien blir spreidd internasjonalt. Då er det viktig å identifisere aktørar som er villige til å investere i CO2-hanteringsteknologien og sikre gode finansieringsmekanismar for CO2-handtering gjennom internasjonale samarbeidskonstellasjonar. Rapporten seier at "Det synes ikke som om det er inngått konkrete samarbeid med enkeltaktørar. OEDs og Gassnovas arbeid har i stor grad vært av "èn-til-mange-karakter", ikke av "èn-til-èn-karakter". Samstundes som KS2-rapporten blei lagt fram har aktørar som svenske Preem starta arbeid med CO2-handtering.

Svar:

Det er viktig å få gode finansieringsmekanismar på plass, både for eit nytt norsk prosjekt og slik at det kjem prosjekt etter det norske prosjektet. Identifisering av påfølgjande prosjekt og arbeid med finansieringsmekanismar for CO2-handtering er ein del av det norske fullskalaprojektet.

Det finst ei rekkje regionale og internasjonale nettverk, program, samarbeid og forum som arbeider med CO2-handtering. Olje- og energidepartementet, Utanriksdepartementet, Gassnova og Forskningsrådet deltek i fleire av desse.

EU har beslutta å opprette eit innovasjonsfond som vil bli kapitalisert med inntekter frå sal av kvoter. CO2-handteringsprosjekt har moglegheit til å få støtte gjennom dette fondet. Det er også andre fond i EU som kan støtte CO2-handtering.

Noreg har vore med på å opprette to fond for støtte av CO2-handtering i utviklingsland, eit i Verdsbanken og eit kapasitetsbyggingsfond under Carbon Sequestration Leadership Forum. Desse fonda har støtte fleire kapasitets-

byggingssprosjekt. Ingen av dei har likevel enno gitt støtte til nye fullskalaprojekt.

Regjeringa vil komme tilbake til desse spørsmåla i det heilskaplege framlegget om arbeidet med fullskala

CO2-handtering i Noreg som vil bli lagt fram for Stortinget seinast i samband med revidert nasjonalbudsjett 2018.

SPØRSMÅL NR. 1165

Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Nils Kristen Sandtrøen

Besvart 21. mars 2018 av forsvarsminister Frank Bakke-Jensen

Spørsmål:

«Har forsvarsministeren sett på konsekvensene av tapet av kompetanse på systemvedlikehold av kjøretøy ved privatisering Elverum tekniske verksted?»

BEGRUNNELSE:

I svarene på skriftlig spørsmål Dokument nr. 15:1043 (2017-2018) og Dokument nr. 15:1045 (2017-2018) går det frem at forsvarsministeren vurderer å legge ned og privatisere arbeidet ved Elverum tekniske verksted. Systemvedlikeholdet avgjørende våpen- og sambandssystemer på kjøretøyene er avgjørende for forsvarets operative evne. Ved nedleggelse av Elverum tekniske verksted vil resultatet kunne bli at forskjellige deler av vedlikeholdet må tas på ulike steder.

Kjøretøyene til hæren utgjør et helt system med både våpen og samband. Elverum tekniske verksted har bygd opp egen kompetanse som kan ta ansvar for vedlikeholdet av hele systemet. Denne kunnskapen er viktig for Forsvarets operative. Ansatte ved verkstedet er med på internasjonale oppdrag og kan sørge for at kjøretøyene fungerer som de skal i felt.

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 15. mars 2018 med spørsmål fra stortingsrepresentant Nils Kristen Sandtrøen om statsråden har sett på konsekvensene av tapet av kompetanse på systemvedlikehold av kjøretøy ved privatisering av Elverum tekniske verksted.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016-2017), jfr. Prop. 151 S (2015-2016) Kampkraft og bærekraft ble det gitt tilslutning til at logistikkvirksomheten i Forsvaret skal gjennomgå en omfattende modernisering og effektivisering. Vedlikeholdsvirksomheten må tilpasse seg Forsvarets øvrige organisasjon og struktur slik at logistikkstøtten kan gis mest mulig effektivt med høy ope-

rativitet og utholdenhet. Norsk næringsliv er også en del av de samlede ressursene samfunnet kan benytte for å sikre best mulig nasjonal beredskap. Det skal derfor også vurderes om strategisk samarbeid med forsvarsindustrien kan effektivisere vedlikeholdsvirksomheten der dette bidrar til økt operativ evne og reduserte kostnader.

Som jeg svarte på tidligere spørsmål nr. 1043 og nr. 1045 om Elverum tekniske verksted, pågår dette arbeidet i Forsvaret nå og er enda ikke ferdigstilt. Jeg legger til grunn at alle sider ved vedlikeholdsvirksomheten, herunder kompetansedimensjonen, blir vurdert på en forsvarlig måte av Forsvaret.

SPØRSMÅL NR. 1166**Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Olaug V. Bollestad****Besvart 22. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Helse Sør-Øst har foreslått å fase ut bruk av private avtalespesialister, særlig kan dette gjelde innen fagene aneste-siologi/smertemedisin, ortopedi, generell indremedisin, fysikalsk medisin og generell kirurgi.

Hvordan vil statsråden oppfylle intensjonen i regje-ringens plattform av 14. januar 2018 for å øke bruken av avtalespesialister i Norge?»

BEGRUNNELSE:

Hvis Helse Sør-Øst sine forslag i den regionale hørings-plan for avtalespesialister vinner fram, vil dette særlig ramme hardes smertepasienter som oftest er kvinner og ortopediske pasienter som oftest eldre mennesker. Be-handlingstilbud utover sykehusbehandling og fastlegetil-bud vil forsvinne, og bortfall av behandlingstilbud vil ofte tvinge flere ut av arbeidslivet. Dette skjer ofte med kronis-ke smertepasienter hvor kjøp av private helsetjenester er lite aktuelt.

For avtalespesialistene vil usikkerheten skape proble-mer særlig når legepraksis skal videreføres, og ved opplæ-ring av ansatte og innkjøp av utstyr.

Svar:

Det er ikke riktig at Helse Sør-Øst har "foreslått å fase ut private avtalespesialister". I Helse Sør-Øst foregår det et systematisk planarbeid som skal underbygge avtalespe-sialistenes rolle i spesialisthelsetjenesten for mange år fremover.

Regjeringen er tydelig på at den vil øke antallet avtale-spesialister. Dette ble fastslått i Sundvolden-plattformen i 2013 og ble gjentatt i Jeløya-plattformen i forbindelse med regjeringsutvidelsen i januar. Vi har vært tydelige på dette budskapet i styringen av de regionale helsefore-takene, og ba i foretaksmøtene i januar med de regionale helseforetakene om at det skal inngås flere driftsavtaler med avtalespesialister, slik at antall avtalte årsverk i hver region i 2018 blir høyere enn i 2017.

Nye rammeavtaler mellom de regionale helseforeta-kene og profesjonsforeningene ble virksomme fra 2016. Avtalene vektlegger samarbeid mellom sykehusene og avtalespesialistene, slik at pasientene skal få en bedre helsetjeneste. For å få dette til er det nå er inngått samar-beidsavtaler mellom sykehusene og stort sett alle landets avtalespesialister.

I rammeavtalene er det også bestemt at de regionale helseforetakene skal utarbeide og beslutte regionale pla-

ner for utvikling og fordeling av avtalepraksis i regionen. Det er også slått fast at profesjonsfore ningene skal medvirke i utarbeidelsen av disse planene. Helse Sør-Øst har på dette grunnlaget gjennomført en grundig prosess og utarbeidet et utkast til regional plan for avtalespesialistområdet. Utkastet har vært på en bred høring og planen er at den skal behandles av styret i Hel-se-Sør-Øst i løpet av våren.

Helsetjenestene endrer seg raskt bl.a. som følge av medisinskfaglig og teknisk innovasjon, befolkningens sammensetning og sykkelighet og etterspørsel av helsetje-nester. Samtidig foregår ofte inngåelsen av en driftsavtale i et 30-årig perspektiv. Fordelingen av avtalespesialister i Helse Sør-Øst er for en stor del fremdeles preget av vurde-ringer som ble gjort av den enkelte fylkeskommune i peri-oden før sykehusreformen. I et regionalt perspektiv er det derfor litt tilfeldig hvor avtalepraksisene er plassert, både geografisk og innen de forskjellige spesialiteter. I tråd med de oppdrag som er gitt til Helse Sør-Øst om å øke bruken av avtalespesialister er det derfor viktig at foretaket gjør en grundig vurdering av både hvor det er behov for flere avtalespesialister og også innen hvilke spesialiteter. Helse Sør-Øst har i utkast til regional plan forsøkt å ta hensyn til den betydelige langsiktigheten som ligger i å opprette nye eller videreføre eksisterende driftsavtaler. I utkastet til regional plan pekes det på en retning for videreutvikling av avtalespesialistordningen i årene fremover, herunder hvordan utviklingen bør være innenfor de forskjellige spesialitetene. Planen vil på denne måten også skape for-utsigbarhet for de involverte partene.

I utkast til den regionale planen anbefales det bl.a. en økning av antallet driftsavtaler innenfor øyesykdom-mer, hudsykdommer, urologi, nevrologi og fysikalsk me-disin. Dette er områder hvor det er et økende behov og etterspørsel. Innenfor andre spesialiteter anbefales det en motsatt utvikling. Dette dreier seg om radiologi, plas-tikk-kirurgi, ortopedi, smertemedisin, generell indre-medisin og generell kirurgi. Noen av disse spesialitetene er veldig små i avtalepraksis, andre er under omlegging i forbindelse med spesialistutdanningen og noe følger av faglig utvikling og vurderinger. Begrunnelsen for anbefal-ingene ligger i utkastet til regional plan. Neste stasjon for planutkastet er styrebehandling i Helse Sør-Øst.

Stortinget slo fast gjennom behandlingen av priori-teringsmeldingen i 2016 at de foreslåtte prinsippene for prioritering skal gjelde for spesialisthelsetjenesten. Dette innebærer at også pasientbehandling som gjennomføres av avtalespesialistene skal være underlagt disse prinsippe-ne. Avtalespesialistene har imidlertid ikke anledning til å

tildle pasientrettigheter per i dag. I Prop. 1 S (2017-2018) ble det varslet at det tas sikte på å gi avtalespesialistene både rett og plikt til å tildle pasientrettigheter innen utgangen av stortingsperioden. I denne forbindelse ble de regionale helseforetakene i foretaksmøtene i januar bedt

om å planlegge og iverksette pilotprosjekter. Foretakene ble samtidig bedt om, sammen med Den norske legeforening, å foreslå en utvidelse av ISF-ordningen for avtalespesialistene.

SPØRSMÅL NR. 1167

Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Ole André Myhrvold

Besvart 23. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Mener statsråden at Pasient- og brukerombudets situasjonsbeskrivelse av tilstanden ved Sykehuset Østfold som "(...) betydelig fare for pasientsikkerheten." gir et riktig bilde av situasjonen ved sykehuset, og hva vil statsråden gjøre for å forsikre seg om at det er forsvarlig drift ved sykehuset?»

BEGRUNNELSE:

I sin årsmelding for 2017 skriver Pasient- og brukerombudet ved Sykehuset Østfold at "Vi oppfatter at det er en betydelig fare for pasientsikkerheten".

I mai skal Vestbys 17 000 innbyggere få Kalnes som sitt lokalsykehus i tillegg de eksisterende pasientgruppene.

I vinter har det kommet flere alarmerende rapporter fra blant Sykepleierforbundet om arbeidsforholdene og uvanlig høyt antall korridorpasienter.

Svar:

Regjeringens mål er å skape pasientens helsetjeneste. For å skape pasientens helsetjeneste må vi også være åpne om utfordringer. Jeg ønsker en bred og åpen diskusjon om forbedringspotensialet i helsetjenesten. Det er bakgrunnen for at vi hvert år legger fram en årlig stortingsmelding om kvalitet og pasientsikkerhet hvor vi blant annet oppsummerer erfaringene fra pasient- og brukerombudene.

Pasient- og brukerombudet i Østfold peker i årlig melding for 2017 på kapasitetsproblemer, korridorpasienter og bemanningsutfordringer i Sykehuset Østfold. Bekymringen knytter seg også til akuttmottaket. Ifølge Pasient- og brukerombudet antas situasjonen å tilspisse seg ytterligere når Sykehuset Østfold fra 2. mai 2018 også skal være lokalsykehus for Vestby kommunes innbyggere.

Jeg viser til mine tidligere svar, både skriftlig og muntlig, hvor jeg har redegjort for utfordringene ved Sykehuset Østfold og tiltak for å forbedre situasjonen. Som det framgår av mitt svar av 22. februar på spørsmål 935 fra representant Siv Henriette Jacobsen, innhentet Helse Sør-Øst RHF i midten av januar en redegjørelse fra Sykehuset Østfold om utfordringer og tiltak for å forbedre situasjonen med korridorpasienter på kort og lang sikt. På kort sikt har det handlet om å håndtere situasjonen knyttet til influensautbruddet, blant annet ved å øke bemanningen på akuttmottaket, på døgnavdelinger og på laboratoriet som analyserer influensaprøver. På lengre sikt handler det om å forebygge innleggelser på sykehuset, blant annet ved å bedre samhandlingen med fastleger og primærhelsetjenesten. Et nytt prosjekt vil styrke oppfølgingen av kronikere utenfor sykehuset og forebygge innleggelser gjennom tidlig intervensjon. Sykehuset ser på måter å redusere liggetiden og på den måten frigjøre kapasitet. Det jobbes også tett med kommunene om rask utskrivning av pasienter som er ferdigbehandlet på sykehuset.

Jeg viser videre til mitt svar av 9. mars på spørsmål 1069 fra representant Tuva Moflag om overføring av Vestby kommune til Sykehuset Østfold. Som det framgår av svaret, ba styret i Sykehuset Østfold om en fornyet risikovurdering av kapasitet og forhold rundt akuttmottaket. Saken ble behandlet på et ekstraordinært styremøte 19. mars. Det framgår av sakspapirene at det totale risikobildet for mottak av pasienter fra Vestby er redusert. Under forutsetning av at de tiltakene som er framlagt gjennomføres som planlagt og at det utarbeides planer for ytterligere tiltak som kan iverksettes hvis nødvendig, anser styret at det er forsvarlig å overføre pasienter fra Vestby den 2. mai 2018. Styret ba også om en konkretisering av tiltakene og status for iverksettelse av tiltak på neste styremøte 9. april 2018. Styret vil på denne bakgrunn den 9. april forsikre seg om at prosessen er forsvarlig, slik at pasientene kan overføres fra Vestby 2. mai 2018. Saken

er oversendt til Helse Sør-Øst som vil vurdere risikovurderingen og gjennomgå denne i oppfølgingsmøte med Sykehuset Østfold 4. april 2018.

Jeg legger til grunn at Sykehuset Østfold setter i verk tiltak for å sikre at aktiviteten planlegges i henhold til pasientenes behov. Jeg har som nevnt mottatt redegjørelse

fra Helse Sør-Øst RHF om hvilke tiltak Sykehuset Østfold har satt i verk for å forbedre situasjonen med korridor-pasienter og for å forbedre kapasiteten i forbindelse med overføringen av Vestby kommune. Situasjonen ved Sykehuset Østfold vil for øvrig bli fulgt opp i styringsdialogen med Helse Sør-Øst RHF.

SPØRSMÅL NR. 1168

Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Åsunn Lyngedal

Besvart 22. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Kan helseministeren sørge for at det er økonomi sammen med reisetid og ikke type transportmiddel, som skal avgjøre hvordan pasienter reiser til nødvendig behandling og kontroller i helseforetakene?»

BEGRUNNELSE:

En kvinne bor i Kjeldebotn i Ballangen kommune, 65 km fra Narvik, men med hurtigbåtforbindelse direkte til Evenes som har Fot-rutetilbud til Tromsø. Fra 2017 fikk hun ikke lenger lov til å ta båt og fly når hun skal til sykehuset i Tromsø. Hun ble pålagt å ta taxi 65 km til Narvik og så buss Narvik- Tromsø som går 0545. Det vil altså si at hun for en 20 minutters kontroll måtte reise hjemmefra kl. 0430, ta buss fra Narvik 0545, ankommer Tromsø kl. 0955. Helsebussen går tilbake kl. 1500, og ankommer Narvik kl. 1910. Taxi hjem gjør at hun er hjemme ca. kl. 2030. Altså 16 timer reise. Med båt og fly kunne denne reisen gjøres unna innenfor 6-7 timer.

Taxi tur-retur Kjeldebotn-Narvik koster mer en båt over fjorden og fly til Tromsø, men pasientreiser argumenterer med at taxien kan ta med flere pasienter. Det bor 250 mennesker i Kjeldebotn og sannsynligheten for at noen har time samme dag er lik null.

Samme pasient valgte etter at reisen ble så tung, å be om behandling ved UNN Narvik. Dette var ikke mulig, men UNN kunne gi tilbudet i Harstad. Hun tok hurtigbåt til Evenes og så flybuss til Harstad. Hun fikk avslag på å få dekket dette fra pasientreiser, de dekker bare kjøring med egen bil på 147 km. Dette er ikke avstanden Kjeldebotn - Harstad. Avstanden der er 180 km. Jeg håper helseministeren kan se til at helsereiser ikke blir så vanskelig fra mindre steder at det gjør det vanskelig å bo der med hel-seproblemer.

Svar:

Retten til dekning av reiseutgifter i forbindelse med reise til og fra behandling reguleres i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6 og pasientreiseforskriften. Hovedregelen er at pasienter har rett til å få dekket reiseutgifter med en standard kilometergodtgjørelse - i 2018 er satsen kr. 2,40 per kilometer. Satsen er uavhengig av hvilket transportmiddel pasienten bruker. Hvis reisen er over 300 kilometer kan den dekkes med taksten tilsvarende reise med billigste offentlige transport på strekningen.

Dersom det av medisinske eller trafikale grunner er behov for å bruke tilrettelagt transport på reisen, har pasienten rett til å få dekket slik transport. Medisinsk behov dokumenteres av pasientens behandler, mens det er pasientreisekontoret som avgjør om det er behov for drosje eller fly på reisen av trafikale årsaker, jf. pasientreiseforskriften § 22 første ledd bokstav c og § 23.

Regelverket legger ingen spesifikke føringer for hvor lang ventetid og reisetid pasienter må regne med til og fra behandling, men kravet til forsvarlighet vil kunne sette grenser for ventetid/reisetid. Hva som er forsvarlig reise-måte og reisetid må vurderes konkret med utgangspunkt i pasientens helsetilstand. Dersom helsetilstanden gjør at pasienten må benytte et bestemt transportmiddel eller ikke kan vente på transport, må dette dokumenteres av pasientens behandler.

Pasientreisekontorene må forvalte helseforetakenes økonomiske ressurser på en god måte ved planleggingen av reiser for pasientene. Med mindre pasientens helsetilstand gjør det uforsvarlig, vil pasientreisekontoret derfor forsøke å utnytte ressursene best mulig, for eksempel ved å samkjøre pasienter i drosje. Denne satsingen på samkjøring er i tråd med Riksrevisjonens vurdering etter at de undersøkte pasientreiseordningen i 2009. Riksrevisjonen pekte den gang blant annet på at det var et uutnyttet po-

tsiale for bedre samordning, og som igjen ville kunne gi en mer kostnadseffektiv tjeneste.

Når det gjelder den aktuelle saken i spørsmålet fra stortingsrepresentant Lyngedal, så har departementet innhentet en orientering fra Pasientreiser HF. De opplyser at det fra Kjeldebotn i Ballangen kommune til Universitetssykehuset i Tromsø er en avstand på over 300 km, og pasienten har derfor rett på dekning tilsvarende reise med billigste offentlige transport. Pasienter som reiser fra Kjeldebotn til Tromsø vil i henhold til dette få tilbud om plass på Helseekspressen tur/retur Narvik til Tromsø, med tilkjøring til Narvik fra hjemstedet med drosje/turvogn. Selv om det ifølge spørsmålet kun er 250 fastboende i bygda Kjeldebotn, har helseforetaket hver eneste dag transport med drosje/turvogn på strekningen fra kommunene Tysfjord og Ballangen til Narvik i forbindelse med Helseekspressens avgangstid fra Narvik kl. 05.45. Dette gir høy grad av samkjøring på denne strekningen, som gjør at kostnad per pasient ved denne reisemåten er lavere enn alternativene.

Pasientreiseforskriften hjemler ikke full utgiftsdekning ved en hvilken som helst reise, men gjør det mulig å få en godtgjørelse for de som må reise for å få nødvendig behandling. Pasienter som gjennom kontakt med pasientreisekontoret har fått et tilbud om transport fra kontoret og avslår dette tilbudet, vil ikke ha rett til å få dekket utgifter til reisen. Flyreiser skal i utgangspunktet bestilles av pasientreisekontoret, men pasienten kan selv velge å legge ut for flybilletter og søke dekning hos kontoret i etterkant. Reiser under 300 km vil da dekkes med standardsats per kilometer, mens reiser over 300 km dekkes med taksten for billigste rutegående transportmiddel. Billetter til hurtigbåt dekkes dersom pasienten legger billetten ved søknaden om refusjon, slik at pasienten kan velge å be-

nytte hurtigbåt og fly på reisen til Tromsø, og så søke om dekning av reiseutgiftene i etterkant.

Når pasienter skal søke om å få dekket reiseutgifter etter at reisen er gjennomført, kan dette gjøres enten digitalt ved å logge seg inn på helsenorge.no, eller ved å sende en søknad på papir. I den digitale løsningen på helsenorge.no beregner systemet distanse fra stedet pasienten oppgir som reises start- og sluttsted. Hvis pasienten ikke gjør endringer, foreslår løsningen at det er pasientens folkeregistrerte adresse som er startsted for reisen. Løsningen er koplet opp mot en karttjeneste som leveres av Kartverket og Statens vegvesen. Pasientreisekontorene er kjent med at denne tjenesten har noen svakheter. For eksempel i tilfeller der pasienten ikke har gateadresse, gjøres det en beregning av distansen til/fra sentrum i det aktuelle postnummeret som registreres. Da kan det oppstå feil. Derfor er det muligheter i løsningen for å korrigere den distansen som systemet foreslår. Det vil si at hvis systemet foreslår en distanse på 147 kilometer, men pasienten mener den riktige distansen er 180 kilometer, kan pasienten endre distansen og oppgi en begrunnelse for endringen.

I den elektroniske løsningen på helsenorge.no er det mulig å laste opp billetter hvis pasienten har brukt hurtigbåt og skal søke om å få dekket billettutgifter, i stedet for standardsats. I den konkrete saken der pasienten har reist med hurtigbåt og flybuss, og søker om å få dekket reisen, vil pasienten kunne få dekket billettutgiften på strekningen med hurtigbåt og standardsats for strekningen med flybuss.

Avslutningsvis vil jeg oppfordre pasienter til å benyttes seg av klageretten sin når de er uenige i vedtak som er fattet av pasientreisekontoret sitt. Fylkesmannen er klageorgan, og kan vurdere både rettslige og faktiske forhold som legges til grunn for avgjørelsen.

SPØRSMÅL NR. 1169

Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Lars Haltbrekken

Besvart 23. mars 2018 av utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide

Spørsmål:

«Antarktis trues av klimaendringer. Opprettelse av større verneområder kan sikre økosystemenes robusthet.

Støtter Norge det nåværende forslaget fra EU om å etablere et verneområde i Weddelhavet, som skal opp til behandling i årets møte i Konvensjonen for bevaring av marine levende ressurser i Antarktis, CCAMLR, og hvordan stiller Norge seg til forslaget fra Chile og Argentina

om å verne en 30 kilometers sone rundt Antarktishalvøya?»

BEGRUNNELSE:

Antarktis er i dag truet av klimaendringene, som har ført til en rask temperaturøkning i området. Dette stresser de antarktiske økosystemene, og blant annet flere av ping-

vin-artene i Antarktis sliter med endrede livsvilkår grunnet klimaendringene. Å opprette store sammenhengende verneområder i Antarktis vil bidra til å sikre økosystemenes robusthet i møte med klimaendringene, og dermed sikre det marine livets fremtid i Antarktis.

Gjennom Konvensjonen for biologisk mangfold har Norge forpliktet seg til å verne 10 prosent av havet innen 2020. Foreløpig ligger hverken Norge eller andre land til å nå dette målet.

Norge er et av 25 medlemsland i Konvensjonen for bevaring av marine levende ressurser i Antarktis (CCAMLR). CCAMLR har som mål å bevare det marine livet i Antarktis, og er foreløpig det eneste organet som har myndighet til å opprette marine verneområder i internasjonalt farvann. I 2011 ble CCAMLRs medlemsland enige om å opprette et representativt nettverk av marine verneområder i Antarktis. CCAMLR hadde allerede vernet et lite område utenfor Sør-Orknøyene, og i 2016 opprettet man det andre verneområdet i det kommende nettverket da Rosshavet ble vernet. For at CCAMLR skal kunne opprette marine verneområder er man avhengig av at alle medlemslandene støtter verneforslaget.

Norge har følgelig, på lik linje med resten av CCAMLRs medlemsland, en nøkkelrolle i å sikre opprettelsen av et nettverk av marine verneområder i Antarktis. Det ligger i dag et forslag på bordet fra EU om å verne deler av Weddelhavet. Det vil naturlig inngå i nettverket av marine verneområder i Antarktis, og det vil bli verdens største verneområde om CCAMLRs medlemsland enes om det nåværende forslaget.

Svar:

Norge støtter aktivt arbeidet med å opprette et nettverk av marine verneområder i Kommisjonen for bevaring av marine levende ressurser i Antarktis (CCAMLR) sitt forvaltningsområde. Det innebærer blant annet arbeidet for å gi kommisjonen et godt grunnlag for å komme til enighet om vitenskapelige begrunnede og målrettede vernetiltak både i Weddelhavet og utenfor Dronning Maud Land, samt i områdene rundt den antarktiske halvøya.

Områdebaserte bevaringstiltak er et viktig virkemiddel for å ta vare på naturverdier og økosystemer i Sørishavet. For Norge er det viktig at de konkrete tiltakene som inngår i marine verneområder er godt vitenskapelig begrunnet, slik at vi er sikre på at de er egnet til å sikre effektiv forvaltning og langsiktig beskyttelse og vern av naturen og økosystemene. Tiltak og restriksjoner på aktivitet må tilpasses og stå i forhold til de aktuelle naturverdiene og formålet med vernet.

Som fiskerinasjon med lange tradisjoner for bærekraftig utnyttelse av ressursene i havet og som foregangsland på miljøområdet i Antarktis, får Norge ofte en rolle som brobygger når partene i CCAMLR skal komme til enighet i spørsmål om vern. Den norske innsatsen var i så måte

sentral da CCAMLR i 2011 fattet et prinsippvedtak om å opprette et nettverk av marine verneområder i hele konvensjonsområdet, dvs. i alle havområdene rundt Antarktiskontinentet. Norge deltok aktivt i prosessen for å få på plass det marine verneområdet i Rosshavet som CCAMLR vedtok i 2016. Vi håper at CCAMLR i år kommer til enighet om opprettelse av marine verneområder i Øst-Antarktis.

Når det gjelder marine verneområder i hhv. Weddelhavet og rundt Antarktishalvøya, er dette forslag som fremdeles er under utarbeidelse i CCAMLRs vitenskapskomité, og som så langt ikke er fremmet for behandling i kommisjonen. Norsk polarinstitutt (NP) og Havforskningsinstituttet (HI) samarbeider tett med andre lands forskere i CCAMLRs vitenskapskomité for å utarbeide et godt vitenskapelig grunnlag for kommisjonens vedtak.

Forslaget om marint verneområde i Weddelhavet vil i sin nåværende form trenge mer forskning og kunnskap før man kan ta stilling til forslaget. Forskere fra HI og NP har gjennom flere år bidratt med faglige innspill og data for å gi et best mulig beslutningsgrunnlag for kommisjonen. Områdene som forslaget gjelder er enorme og er til dels svært datafattige. Vi vil fortsatt gi dette arbeidet prioritet.

Regjeringen planlegger derfor et bredt anlagt forskningstokt med vårt nye forskningsfartøy Kronprins Haakon kommende sydsommer (november 2018 – mars 2019). Ett av målene er å innhente data til økosystemforskning utenfor kysten av Dronning Maud Land. Dette er data og kunnskap som vil gå inn i CCAMLRs arbeid for områdebasert vern i Weddelhavet.

Både HI og NP er med i en ekspertgruppe under CCAMLRs vitenskapskomité, som under ledelse av Argentina og Chile skal arbeide fram forslag for verneområder rundt Antarktis-halvøya. Når det gjelder dette arbeidet er det for øvrig viktig å nevne at den norske krillflåten gjennom interesseorganisasjonen ARK – Antarctic Responsible Krillfisheries – gir viktige bidrag til kunnskapsgrunnlaget, blant annet ved å stille sine fartøyer til rådighet for forskerne. Videre viser jeg til at under det nylige statsbesøket til Argentina ble inngått en MoU mellom Norge og Argentina om samarbeid i Antarktis, hvor nettopp dette arbeidet er blant de konkrete fagområdene Argentina og Norge ønsker å samarbeide tettere om i årene framover. Utenriksdepartementet er også i tett kontakt med EU-kommisjonen og med Tyskland, som leder arbeidet på EUs side, om utviklingen av forslaget om marint verneområde i Weddelhavet.

SPØRSMÅL NR. 1170**Innlevert 15. mars 2018 av stortingsrepresentant Eirik Sivertsen****Besvart 23. mars 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes****Spørsmål:**

«På Åsmyra i Fauske kommune foreligger det planer om en konkret etablering av datasenter. Lokal netteier Nordlandsnett er positiv til en slik etablering, men Statnett har ikke gitt godkjenning.

Mener statsråden at Statnett har gjort en riktig vurdering, og hvis ikke hvordan vil han følge opp saken for å sikre at Statnett legger til rette for denne og fremtidige etableringer av datasentra?»

BEGRUNNELSE:

Nordland er et område med stort kraftoverskudd. Det gir grunnlag for videreføring av kraften og utvikling av nye bærekraftige arbeidsplasser.

Svar:

I februar la regjeringen fram datasenterstrategien "Norge som datasenternasjon". Regjeringen legger til rette for at Norge skal være et attraktivt land for datasentre og data-basert næringsliv. Våre fornybare energiresurser og den velfungerende energisektoren er et viktig konkurransefortrinn for framtidig utbygging av industrien.

Tilknytning av nye store kunder til kraftnettet kan medføre behov for investeringer i nettet. Utbygging av transmisjonsnett innebærer store kostnader og har konsekvenser for natur, miljø, reindrift og andre arealinteresser. Det er nettkundene, det vil si både husholdninger, industri og næringsliv, som betaler for alle disse investeringene. Det er derfor viktig at det gjøres grundige vurderinger og at nettet utvikles i takt med strømforbruket.

Etter energiloven har nettselskapene en plikt til å tilknytte forbruk, slik som datasentre, på alle nettnivåer. I transmisjonsnettet er Statnett ansvarlig, mens det på lavere nettnivå er det lokale nettselskapet som eier nettet i det aktuelle området. Nettselskapene plikter å utrede, planlegge, omsøke og investere i kraftnettet uten ugrunnet opphold slik at det så snart som mulig blir driftsmessig forsvarlig å tilknytte forbruket. Forbruker kan knyttes til nettet tidligere dersom nettselskapet og forbruker kommer til en midlertidig avtale i den perioden hvor det ikke er tilstrekkelig nettkapasitet, men hvor alternative tiltak kan gjøre tilknytning driftsmessig forsvarlig. Kun i ekstraordinære tilfeller kan det gis unntak fra tilknytningsplikten for forbruk.

Nødvendige nettinvesteringer kan ta lenger tid å få på plass enn det nye forbruket. Forpliktende avtaler mellom det aktuelle nettselskapet og aktøren som skal tilknyttes, kan bidra til god koordinering og redusert risiko for unødige utredninger og feilinvesteringer hos begge parter.

Det er viktig at nettselskapet blir informert av aktøren som planlegger nytt forbruk, tidlig i prosessen. Statnett er utredningsansvarlig for transmisjonsnettet og utarbeider hvert annet år "Kraftsystemutredningen for transmisjonsnettet". Arbeidet med utredningen er et viktig verktøy i planleggingen av kraftsystemet. Regelverket legger opp til at store forbrukere og produsenter blir involvert i utarbeidelsen av utredningen.

Den aktuelle saken ligger innenfor Statnetts ansvar for utvikling og drift av transmisjonsnettet, blant annet tilknytningsprosessen for nye kunder. Energimyndighetenes ansvar er å føre kontroll med at nettselskapene overholder sine plikter etter energiloven.

SPØRSMÅL NR. 1171**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Per Espen Stoknes****Besvart 23. mars 2018 av forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø****Spørsmål:**

«Regjeringen har ambisjoner for en grønn, smart og nyskapende fremtid der ingeniører og teknologer vil spille en sentral rolle (NITO 2017). Allikevel vet vi at ingeniør-

og teknologiutdanningene i Norge er grovt underfinansiert. Utdanningskvaliteten er satt på et nivå som hverken speiler regjeringens ambisjoner eller fremtidig kompetansebehov.

Vil ministeren gjøre noe med underfinansieringen i Nasjonalbudsjettet i 2019 for å sikre at ambisjonene blir nådd?»

BEGRUNNELSE:

Norge vil ikke lykkes med å nå målsettingen i Parisavtalen dersom det ikke utvikles og implementeres miljøvennlige teknologier. En NIFU/Deloitte rapport fra 2015 stadfester underfinansieringen av ingeniør- og teknologiutdanningene i Norge og produktivitetskommissjonen peker på dette som en utfordring. Regjeringens ekspertutvalg fra 2015 (Hægeland) anbefalte endringer i finansieringssystemet for høyere utdanning som ville bedret situasjonen. Disse anbefalingene ble ikke tatt til følge, og til tross for regjeringens ambisjoner har det ikke skjedd noen bedring i finansiering av ingeniørutdanningene, hverken i forrige eller denne perioden.

Svar:

Spørsmålet besvares av forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø som rette statsråd.

Regjeringen har høye ambisjoner for å utvikle kvaliteten i norsk høyere utdanning. En helhetlig politikk for å nå ambisjonene for høyere utdanning krever målrettede virkemidler og tiltak, hvor finansieringen er et av flere som kan påvirke kvaliteten ved utdanningene. Regjeringen gjør mye for å legge til rette for kvalitetsutvikling også gjennom andre virkemidler, blant annet som ledd i oppfølgingen av Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet – Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren og Meld. St. 16 (2016–2017) Kvalitet i høyere utdanning.

Universitetene og høyskolene får sine bevilgninger over statsbudsjettet som én samlet rammebevilgning. Rammefinansiering gir institusjonenes styrer et strategisk handlingsrom ved at de selv kan disponere sine midler i tråd med egne strategier og prioriteringer for å nå sektor- og virksomhetsmål. Departementet bestemmer ikke hvor mye av finansieringen som skal brukes på de enkelte

utdanningene. Regjeringen har tillit til at institusjonene også anerkjenner hvilken viktig rolle ingeniører spiller og vil spille i samfunnet fremover, og tar hensyn til dette i sine strategier og budsjetter.

Totalt sett har bevilgningene til universiteter og høyskoler økt med 12,8 prosent mellom 2013 og 2018 målt i faste priser. Det har gitt institusjonene økt handlingsrom til å arbeide for kvalitetsutvikling av studietilbudene. I internasjonale sammenligninger av offentlige utgifter til høyere utdanning kommer Norge ut blant landene med høyest finansiering, enten man sammenligner i forhold til studenttallet eller bruttonasjonalprodukt. Det er dermed ikke grunn til å si at høyere utdanning i Norge er grovt underfinansiert, og det gjelder heller ikke for ingeniør- og teknologiutdanningene.

Utdanningskategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler, med ulike satser for uttellingen for studiepoeng og kandidater i de ulike kategoriene, innebærer ikke en styrt finansiering av de enkelte utdanningene. Satsene påvirker den samlede rammebevilgningen til institusjonene, men det er som nevnt over styrene som bestemmer hvordan bevilgningen skal fordeles på ulike aktiviteter og utdanninger.

Kostnadskartleggingen fra NIFU og Deloitte fra 2014¹ viser at det er stor variasjon i kostnadene mellom ulike institusjoner innenfor samme utdanning, og fremhever at analysen «ikke [bør] leses som en prisliste for hva ulike studier koster», og oppsummerer funnene som at «universiteter og høyskoler tilpasser sin virksomhet innenfor de budsjetttrammene de har til rådighet». Ekspertgruppen om finansieringen av universiteter og høyskoler som leverte sin rapport i 2015², viste til at datagrunnlaget i kartleggingen ikke gir en samlet oversikt over UH-sektorens kostnader og fordeling på ulike aktiviteter.

Jeg er likevel åpen for å vurdere økt finansiering av bestemte utdanninger, og anerkjenner som representanten ingeniører og teknologers betydning for det grønne skiftet. Men dette er ellers et budsjettspørsmål som jeg må få komme tilbake til i forbindelse med de ordinære budsjettprosessene.

¹ Reiling, Rune Borgan mfl., *Hva koster en student? En kostnadskartlegging av universiteter og høyskoler*. Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning, 2014. Rapport (NIFU) 52/2014.

² *Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill – Nytt finansieringssystem for universiteter og høyskoler*. Kunnskapsdepartementet, 2015.

SPØRSMÅL NR. 1172**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Nancy P. Anti****Besvart 23. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen****Spørsmål:**

«Hva er gjort for å tette manglene i kunnskapsgrunnlaget i forhold til rovvilt og tap av rein, hvilke forskningsmiljø er involvert og hvor langt har man kommet i dette arbeidet?»

BEGRUNNELSE:

Høsten 2016 ble forslag til ny erstatningsordning for rein drept av fredet rovvilt sendt på høring. Under høringen ble det avdekket store mangler i kunnskapsgrunnlaget. Det ble klart at intensjonen med endring av ordningen ikke ville være mulig å oppfylle uten å inkludere den tradisjonelle og erfaringsbaserte kunnskapen reindriftsnæringen besitter. Herunder ble det også vist til naturmangfoldloven, spesielt § 8:

”Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet”

Klima- og miljødepartementet anså det som nødvendig at reindriftas kompetanse på feltet skulle inn som en viktig del av kunnskapsgrunnlaget, og høsten 2017 ble innføring av ny ordning stilt i bero. Daværende statsråd Helgesen understreket at erfaringsbasert kunnskap skal tas med i arbeidet med oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Definisjonen på tradisjonell kunnskap:

«Tradisjonell kunnskap er kunnskap folk har tilegnet seg gjennom å utføre arbeid, denne kunnskapen er overført fra generasjon til generasjon. Denne kunnskapen forvalter mange urfolk, da de har levd og brukt sine områder, og levd nært naturen. Man kan si at tradisjonell kunnskap er grunnlaget for et tradisjonelt levesett.»

(Åsa Nordin-Jonsson 2011:18)

Det er et behov for å innhente, dokumentere, systematisere og implementere denne kunnskapen, både i rovviltforvaltningen generelt, og her i forhold til den foreslåtte nye erstatningsordningen.

Svar:

En ny kunnskapsbasert erstatningsordning ble foreslått av en prosjektgruppe i 2011. Gruppen besto av representanter fra miljøforvaltningen, reindriftsforvaltningen, og Norske Reindriftsamers Landsforbund. Prosjektgruppa hadde videre tett dialog med en referansegruppe med

representanter fra Sametinget, Svenske Samers Riksforbund, Mattilsynet, Rovdata og Norsk institutt for naturforskning. Det var enighet om en ny erstatningsordning forutsatte oppbygging av et visst kunnskapsnivå, både om rovdyr og om tamrein, og prosjektgruppen foreslo ordningen iverksatt i sin helhet i 2017.

I perioden fra 2011 er det fremkommet mye ny kunnskap om både rovdyr og tamrein. Det er gjort omfattende studier av gaupe og jerv i tamreinområder, samt at det er etablert et eget overvåkingsprogram for tamrein.

I den videre oppfølgingen utarbeidet Miljødirektoratet et utkast til forskrift om ny erstatningsordning, etter oppdrag fra Klima- og miljødepartementet. Etter forslaget skulle erstatning for tap av tamrein til rovvilt utbetales basert på kunnskap om rovviltforekomster og data om reindrift, inkludert andre tapsårsaker enn rovvilt. Forslaget innebar også at reineiers plikt til å avdekke tap gjennom skadedokumentasjon i all hovedsak skulle avvikles. I høringsrunden uttrykte reindriftsnæringen en skepsis til om den foreslåtte ordningen vil gi full erstatning. Flere næringsutøvere mente videre at det var for tidlig å innføre den foreslåtte ordningen, på grunn av mangelfullt kunnskapsgrunnlag. Det ble særlig pekt på manglende forskning om kongeørnens rolle som skadegjører på tamrein.

Høsten 2017 besluttet departementet at arbeidet med den nye erstatningsforskriften foreløpig stilles i bero. Det ble samtidig pekt på at det de nærmeste årene vil bli iverksatt flere forskningsprosjekter der det skal innhentes ytterligere kunnskap om tap av tamrein til rovvilt, og at også erfaringsbasert kunnskap skal tas med i arbeidet med oppdatert kunnskapsgrunnlag. Miljødirektoratet vil følge opp dette i dialog med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund.

Avslutningsvis vil jeg peke på det er satt av midler til videre studier for å følge opp det som har fremkommet av synspunkter om særskilt behov for mer kunnskap om bjørnens og kongeørnens rolle som skadegjører på tamrein. Videre kunnskapsinnhenting om kongeørn skal omfatte både tamrein og sau og fordeles på to studieområder (Troms og Fosen). Det er også sterkt ønskelig å få et samarbeid med reindriften om videre studier av bjørn og tamrein, men dessverre har det så langt ikke lyktes å starte opp slike studier.

SPØRSMÅL NR. 1173**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Nancy P. Anti****Besvart 23. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«Med hjemmel i Opplæringslovens § 8-1, 4. ledd kan en elev flyttes til en annen skole dersom hensynet til andre elever tilsier det. Ordlyden i bestemmelsen er knyttet til § 8-1,1. ledd som gjelder elever i grunnskolen.

Innebærer dette at elever i videregående opplæring, ikke kan pålegges å skifte skole tilsvarende elever i grunnskolen, og mener statsråden loven med dette ivaretar elever i videregående opplæring og deres rett til et trygt og godt læringsmiljø tilsvarende elever i grunnskolen?»

Svar:

Det er i dag ikke lovhjemmel for å tvangsflytte elever fra en skole til en annen på videregående nivå. Dette skiller seg fra grunnskolen der det er mulig å tvangsflytte en elev fra nærskolen når hensynet til medelevene tilsier det (jf. opplæringsloven § 8-1 siste ledd). Bakgrunnen for ulikheten er blant annet at på videregående kan skoleeier bortvise en elev for resten av skoleåret. Det er ikke mulig i grunnskolen.

Det har vært et kjent mønster at det ofte er mobbeofferet som ender opp med å bytte skole. Vi har endret loven for tydelig å markere skolens ansvar for å ivareta

elever som blir mobbet. I noen tilfeller klarer ikke skolene å stanse mobbingen til tross for at det er satt i verk flere tiltak. Av hensyn til den som er offer for mobbingen, skal det som en siste mulighet være aktuelt å flytte den eleven som mobber, til en annen skole. Terskelen for både bortvisning resten av året som man kan gjøre på videregående og tvunget skolebytte som gjelder for grunnskolen skal være høy, men begge deler skal være mulig.

Bortvisning for resten av skoleåret er en alvorlig reaksjon som får store konsekvenser for eleven. Ofte er det å foretrekke at eleven fortsetter på en annen skole, framfor å gå uten et skoletilbud. Fylkeskommunen kan i dag i praksis legge til rette for skolebytte ved å bortvise eleven fra skole A, men tilby plass ved skole B. Dette forutsetter at vilkårene for bortvisning for resten av skoleåret er oppfylt, og at eleven kvalifiserer til inntak på den andre skolen. Det vil være frivillig for eleven om han eller hun ønsker ta imot dette tilbudet.

Jeg tar likevel sikte på å foreslå en lovhjemmel for tvangsflytting også i videregående skole. Det kan være nyttig i saker der bortvisning for resten av skoleåret ikke er aktuelt. På samme vis som i grunnskolen bør tvangsflytting være mulig dersom det er det mest egnede tiltaket som kan sikre elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø.

SPØRSMÅL NR. 1174**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Masud Gharahkhani****Besvart 23. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Hvordan vurderer statsråden påstanden om at UNEs vedtak som legges til grunn kan være i strid med forvaltningsloven § 34 basert på vedtak Stortinget fattet 14.11.2017 om nye sårbarhetskriterier ved internflukt?»

BEGRUNNELSE:

Stortinget ba regjeringen om å stanse effektivisering av alle saker med vedtak fra og med 1. oktober 2016 og frem til i dag som gjaldt enslige mindreårige som ble henvist til internflukt. En begrenset gruppe afghanske enslige min-

dreårige. Disse sakene skulle behandles på nytt. Da skulle det legges større vekt på unge asylsøkeres sårbarhet ved vurdering av internflukt.

Når det endelige vedtaket fra UNE ligger til grunn, så innebærer det at sakene hvor UDI har henvist til internflukt, men hvor UNE etter realitetsbehandling har konkludert med at utlendingen kan returnere til hjemlandet, og derfor ikke har henvist til internflukt, ikke omfattes av Stortinget vedtak. Det er UNEs endelige vedtak som legges til grunn.

I ettertid har det oppstått en diskusjon om UNEs vedtak er i strid med forvaltningsloven § 34. Derfor ønsker vi

nå statsrådets vurdering på dette. Jeg viser til at professor emeritus i offentlig rett ved Universitetet i Bergen, Jan Fridthjof Bernt som uttaler til NRK den 19.01.2018.

«Når man skal endre et vedtak til skade for den som klager, så krever loven at det skal foreligge særlig tungtveiende grunner. Hvis man endrer vedtaket til skade for klager, så skal det skyldes hensynet til andre privatpersoner eller offentlige interesser».

Styremedlem i Vergeforeningen og advokatfullmektig Maral Houshmand sier i et notat følgende:

«I følge UNE er ikke vedtakene endret til skade for klagerne da man uansett får beholde den samme tidsbegrensede tillatelsen frem til fylte 18 år jf. utlendingsforskriften § 8-8, men med en annen begrunnelse. Denne endrede begrunnelsen innebærer at klageren ikke lenger henvises til internflukt men til sitt hjemsted og dermed oppfyller man ikke lenger ett av kriteriene for rett til ny behandling jf. stortingets vedtak. Det er imidlertid ikke tillatelsens karakter som rettslig sett er bestemmende for om vedtaket er fattet til skade, men hvorvidt klagers rettsstilling svekkes som følge av vedtaket. Det er altså rettsvirkningene av vedtaket som er det avgjørende ved vurderingen. Dette følger av forvaltningsloven § 34 sammenholdt med forvaltningsloven § 2 a som gir en legaldefinisjon av hva som menes med et vedtak. Rettsvirkningen av UNEs vedtak for flere av oktoberbarna er nettopp at de ikke omfattes av gruppen som har rett til ny behandling fordi de har benyttet seg av klageadgangen»

Jeg vil legge til at Arbeiderpartiet holder fast ved vedtaket den 14.10. 2017 om at saken gjelder kun de som er henvist til internflukt, og at ny vurdering basert på de nye sårbarhetskriterier skal gjøres av utlendingsmyndighetene. Vi må ha tillit til utlendingsmyndighetene gjør den nødvendige vurderinger, Stortinget skal ikke drive med saksbehandling.

Svar:

Stortinget fattet 14. november 2017 fire vedtak som berører ordningen med tidsbegrenset oppholdstillatelse til enslige, mindreårige asylsøkere over 16 år som får opphold frem til de fyller 18 år, på grunn av mangel på forsvarlig omsorg ved retur, jf. utlendingsforskriften § 8-8. For å følge opp Stortingets vedtak fastsatte Justis- og beredskapsdepartementet endringer i utlendingsforskriften som trådte i kraft 1. februar 2018.

For det første er det vedtatt utfyllende føringer for vurderingen av om enslige, mindreårige asylsøkere over 16 år skal få tidsbegrenset opphold frem til de fyller 18 år, eller om de skal få en oppholdstillatelse uten slik tidsbegrensning. Det er også synliggjort i forskriften at det å gi en tidsbegrenset tillatelse skal være forsvarlig ut fra hensynet til barnets beste.

Det er også – i tråd med Stortingets vedtak – fastsatt en ny, midlertidig bestemmelse som innebærer at en nær-

mere avgrenset gruppe får rett til ny behandling av saken sin. Vilklårene er blant annet at utlendingen har fått en tidsbegrenset oppholdstillatelse i medhold av utlendingsforskriften § 8-8 etter 1. oktober 2016 og at utlendingen i vedtaket er henvist til internflukt.

Forvaltningsloven § 34 regulerer klageinstansens kompetanse ved klage over forvaltningsvedtak. I tredje ledd slås det fast at et vedtak ikke kan endres til skade for klageren, med mindre dennes interesser finnes å måtte vike for hensynet til andre privatpersoner eller offentlige interesser.

Jeg legger til grunn at Utlendingsnemnda (UNE) følger det til enhver tid gjeldende regelverk, herunder forvaltningsloven, i sin saksbehandling. Jeg mener at det ikke er tale om å endre et vedtak til skade for klageren, når UNE i enkelte saker kommer til samme resultat som Utlendingsdirektoratet (UDI), men med en annen begrunnelse. Jeg vil i denne sammenheng også vise til forvaltningsloven § 34 annet ledd, som fastslår at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og også ta hensyn til nye omstendigheter. Klageinstansen skal vurdere de synspunkter som klageren kommer med, men kan også ta opp forhold som ikke er berørt av klageren.

I de aktuelle sakene vil det være tale om enslige, mindreårige asylsøkere som uansett har fått en tidsbegrenset oppholdstillatelse etter utlendingsforskriften § 8-8, men hvor UDI og UNE har ulike vurderinger av om utlendingen kan henvises til hjemlandet eller til internflukt et annet sted i hjemlandet. På tidspunktet hvor vedtakene ble klagebehandlet, var det ikke mulig å vite at Stortinget på et senere tidspunkt skulle fatte vedtak som innebar at en nærmere avgrenset gruppe utlendinger som er henvist til internflukt skulle få mulighet til ny behandling av saken sin.

SPØRSMÅL NR. 1175**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Freddy André Øvstegård****Besvart 3. april 2018 av barne- og likestillingsminister Linda C. Hofstad Helleland****Spørsmål:**

«Hva er kostnadene- hel- og halvårsvirkning, av å innføre selvstendig uttaksrett for far for 14 ukers fedrekvote?»

BEGRUNNELSE:

Den siste tiden har det foregått en debatt om selvstendig uttaksrett for foreldrepermisjon for fedre. ESA, Eftas overvåkningsorgan mener at det er ulovlig at far ikke har egen opptjeningsrett for fødselspenger, men at ordningen er knyttet til mors arbeid og inntekt. Flere partier har tatt til ordet for å tette dette hullet i norsk likestillingspolitikk, men hittil har det ikke skjedd. Et vesentlig spørsmål er kostnadene.

Svar:

Innledningsvis vil jeg presisere at norske fedre har selvstendig opptjening av foreldrepenger. Det er uttaket av foreldrepengene som noen ganger avhenger av mors aktivitet.

For å kunne svare på spørsmålet er det nødvendig å legge inn noen forutsetninger. Jeg legger i første omgang til grunn at spørsmålet gjelder fjerning av aktivitetskravet

Barn født fra 1.7.2018

	2018	2019	2020	2021
Merutgifter	Ubetydelig effekt	340 mill. kroner	675 mill. kroner	675 mill. kroner

Barn født fra 1.1.2019

	2019	2020	2021
Merutgifter	70 mill. kroner	575 mill. kroner	675 mill. kroner

Som nevnt innledningsvis gjelder anslagene kun fjerning av aktivitetskravet ved uttak av 14 ukers fedrekvote i tilfeller der mor ikke har rett til foreldrepenger. Min redegjørelse ovenfor gjelder altså ikke fjerning av aktivitetskravet ved uttak av fellesdelen, verken i tilfeller der mor har rett til foreldrepenger eller der mor ikke har rett. Ar-

i tilfeller der mor ikke har rett til foreldrepenger. Med utgangspunkt i spørsmålsformuleringen legger jeg også til grunn at det antallet uker far skal gis rett til foreldrepenger, uten at det stilles krav til at mor er i aktivitet, gjelder en fedrekvote på 14 uker.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har anslått at en slik endring vil gi merutgifter på omkring 675 mill. kroner ved full effekt. Det er da lagt til grunn at mellom 6 000 og 6 500 flere fedre enn i dag vil få rett til og vil ta ut, foreldrepenger.

Fedre som har rett til fedrekvote etter gjeldende regler tar ut det meste av fedrekvoten når barnet nærmer seg ett år i alder, den alder da det er vanlig å begynne i barnehage. Arbeids- og velferdsdirektoratet har i sine beregninger forutsatt at dette også vil gjelde for de fedrene der barnets mor ikke har rett til foreldrepenger etter dagens regler. Det vil imidlertid knytte seg usikkerhet til om disse fedrene vil ha det samme uttaksmønsteret. Dvs. når de vil ta ut ukene. Det vil dermed også være usikkerhet knyttet til hvor stor budsjetteffekten vil bli det første året. I tabellen nedenfor framkommer Arbeids- og velferdsdirektoratets anslag for budsjetteffekten.

beids- og velferdsdirektoratet har anslått at en fullstendig fjerning av aktivitetskravet vil gi merutgifter på omkring 800 mill. kroner ved full effekt. I tabellen nedenfor framkommer Arbeids- og velferdsdirektoratets anslag for budsjetteffekten.

Barn født fra 1.7.2018

	2018	2019	2020	2021
Merutgifter	Ubetydelig effekt	400 mill. kroner	800 mill. kroner	800 mill. kroner

Barn født fra 1.1.2019

	2019	2020	2021
Merutgifter	80 mill. kroner	680 mill. kroner	800 mill. kroner

En endring av foreldrepengeordningen krever blant annet lovendring og tilpasninger i Arbeids- og velferdsetatens IKT-systemer. Det ville uansett ikke vært realistisk

å gjennomføre en slik endring allerede fra 1.7.2018. Beregningene i tabellene må derfor ses på som en illustrasjon.

SPØRSMÅL NR. 1176

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Svein Roald Hansen

Besvart 3. april 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug

Spørsmål:

«Hvor lang har utenriksdepartementet kommet i vurderingene om Bouvetøya skal innlemmes i Kongeriket Norge eller fortsatt ha status som biland?»

BEGRUNNELSE:

I Stortingsmelding 33 (2014-2015) Norske interesser og politikk for Bouvetøya sa regjeringen at det "i forlengelsen av diskusjonen om egen lov for Bouvetøya, vil det være naturlig å stille spørsmål om Bouvetøya fortsatt skal ha status som biland eller om territoriet bør innlemmes som en del av Kongeriket Norge.

Dette fikk enstemmig tilslutning i utenrikskomiteens innstilling.

Argumentasjonen var at det ikke er spesielle forhold som tilsier at Bouvetøya fortsatt skal være biland, noe som gjør det naturlig å vurdere om øya bør endre status. Videre het det at en innlemmelse av Bouvetøya i Kongeriket Norge kan dessuten øke bevisstheten om at Bouvetøya er en del av Norge og at dette kan gi større interesse og forståelse for at Norge har rettigheter og forpliktelser knyttet til denne delen av territoriet.

Svar:

Jeg vil innledningsvis bemerke at spørsmål knyttet til bilandsloven besvares av meg da bilandsloven hører under Justis- og beredskapsdepartementet. Bouvetøya er ifølge lov 27. februar 1930 nr. 3 om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. (bilandsloven) § 1 underlagt norsk statshøyhet som biland. Status som biland innebærer at Bouvetøya er en del av norsk territorium, men at øya ikke er en del av «Kongeriket Norge». Territorium som er en del av Kongeriket Norge kan ikke avstås, jf. Grunnloven § 1, mens det motsatte er tilfelle for biland. Statusen som biland har utover dette i seg selv ingen betydning for norsk lovgivning for Bouvetøya. Bouvetøya er ubestridt norsk. Øya er ikke underlagt de samme fol-

kerettslige forpliktelsene som de andre bilandene, Dronning Maud Land og Peter I Øy. Den skiller seg fra de øvrige bilandene fordi den ligger utenfor Antarktistraktatens virkeområde.

Folkerettslig er det ikke noe til hinder for at Bouvetøya kan bli en del av Kongeriket Norge. Internrettslig betyr dette at territoriet vil bli omfattet av forbudet mot avståelse i Grunnloven § 1. Den geografiske beliggenheten og de historiske forhold medførte at Bouvetøya fikk en annen status enn de delene av territoriet som i dag utgjør Kongeriket Norge. I dag er ikke øyas beliggenhet nødvendigvis av samme betydning som tidligere på bakgrunn av blant annet moderne kommunikasjonsmuligheter. Justis- og beredskapsdepartementet har fortsatt dette spørsmålet til vurdering, men kan ikke si noe om når denne vurderingen er ferdig. Vi vil komme tilbake til Stortinget i denne saken på egnet tidspunkt. En eventuell endring av status vil ikke i seg selv ha noen betydning for lovgivningssituasjonen. Det vil være samme adgang som i dag til å velge å la lovgivning som gjelder for Kongeriket Norge for øvrig få anvendelse også for Bouvetøya dersom det er behov for dette. Tradisjonelt har lovgivningen for Bouvetøya vært basert på formåls- og hensiktsmessighetsbetraktninger og praktiske hensyn, som for eksempel geografisk plassering, aktivitetsnivå og andre lokale forhold. Lovgivningen på en rekke rettsområder er således ikke gjort gjeldende for Bouvetøya.

SPØRSMÅL NR. 1177**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand****Besvart 22. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«Stortinget vedtok å videreføre tilskuddet til voksenopplæringsorganisasjoner på 2017-nivå i behandlingen av statsbudsjettet for 2018. I tildelingen er imidlertid tilskuddet til Voksenopplæringsforbundet redusert med 1,79 % sammenlignet med 2017. Driftstilskuddet er ytterligere redusert ved at prosjektmidler er medregnet i totalbevilgningen.

Mener statsråden at direktoratets fordeling av tilskuddet til voksenopplæringsorganisasjonene er i tråd med Stortingets intensjon og vedtak?»

BEGRUNNELSE:

Stortinget vedtok å videreføre tilskuddet til voksenopplæringsorganisasjoner på 2017-nivå i behandlingen av statsbudsjettet for 2018. I tildelingen er imidlertid tilskuddet til Voksenopplæringsforbundet redusert med 1,79 % sammenlignet med 2017. Driftstilskuddet er ytterligere redusert ved at prosjektmidler er medregnet i totalbevilgningen.

Svar:

I statsbudsjettets kapittel 254 på post 73 bevilget Stortinget i desember 2017 kr. 13 473 000 i tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner. Stortingets budsjettvedtak var i tråd med Regjeringens forslag, og Utdannings- og forskningskomiteen hadde ingen flertallsmerknader som berørte denne posten. Forvaltningen av posten er lagt til Kompetanse Norge etter retningslinjer gitt av departementet. Det er gitt ett sett retningslinjer for tildeling av tilskudd til Voksenopplæringsforbundet (VOFO) og ett sett retningslinjer for tildeling av tilskudd til Fleksibel utdanning Norge (FUN), men midlene kommer altså fra den samme budsjettposten. Tilskuddet fastsettes årlig og organisasjonene må sende søknad og rapportere til Kompetanse Norge.

Budsjettposten har begrensede midler til fordeling, og summen av søknadene fra VOFO og FUN er hvert år større enn budsjettposten. Ved vurderingen av søknadene fra de to organisasjonene er det derfor nødvendig å gjøre en prioritering. I en slik søknadsbehandling vil kvaliteten på søknadene og tilskuddsforvalters vurdering av måloppnåelse være relevant. Ved vurdering av måloppnåelse vil rapporteringen og tilskuddsforvalters erfaring med søker være grunnlag for vurderingen. Når fordelingen av tilskudd skjer etter søknad på denne måten, kan det skje

at utviklingen i tilskuddet for en enkeltsøker er annerledes enn utviklingen av budsjettposten som sådan.

Kompetanse Norge har i sine vedtak fordelt budsjettposten mellom VOFO og FUN basert på organisasjonenes respektive søknader. Ved behandlingen av VOFO sin søknad har Kompetanse Norge presisert at deler av tilskuddet skal gå til bestemte deler av VOFO sin virksomhet. VOFO klaget på vedtaket, både på størrelsen på tilskuddet og på presiseringen av hva deler av tilskuddet skal gå til.

Ved behandlingen av klagen opprettholdt Kunnskapsdepartementet størrelsen på tilskuddet fordi jeg mener Kompetanse Norge er nærmest til å vurdere kvaliteten på søknadene og deretter fordele tilskuddet mellom VOFO og FUN. Dette mener jeg er et godt prinsipp for å sikre profesjonell forvaltning av offentlige midler. Når det kommer til presiseringen av hvilke deler av VOFOs virksomhet deler av tilskuddet skal gå til, fikk VOFO delvis medhold i sin klage. Grunnen til det, er at jeg mener avveiningen av hvordan tildelte midler til drift skal benyttes, er et spørsmål som kan overlates til tilskuddsmottakers demokratiske strukturer så lenge det er snakk om tilskudd til frivillig sektor.

I departementets svar på VOFOs klage ble det også presisert at det kan være behov for tydeligere forventningsavklaring mellom Kompetanse Norge og VOFO, og det ble derfor oppfordret til bedre dialog om videre søknader.

Årsaken til at tilskuddet til VOFO og FUN ikke er automatisk justert i tråd med utviklingen i Stortingets bevilgning, er at det er snakk om en søknadsbasert ordning hvor søkerne må sende inn søknad og rapportere på bruk av tidligere års tildeling. På denne bakgrunn mener jeg Stortingets intensjon og vedtak er ivarettatt ved fordelingen av tilskuddet.

SPØRSMÅL NR. 1178**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand****Besvart 23. mars 2018 av forsvarsminister Frank Bakke-Jensen****Spørsmål:**

«Opprusting og oppgradering av forsvarsmateriell er viktig. Forsvaret gjennomfører nå en av norgeshistoriens største investeringer gjennom kjøp av blant annet nye F-35 fly. Samtidig kommer det tilbakemeldinger fra ansatte i Luftforsvaret om at bemanningssituasjonen allerede nå er krevende.

Er statsråden trygg på at det er satt av nok driftsmidler til Luftforsvaret, og at Luftforsvaret har gode nok bemanningsplaner til å kunne nyttiggjøre seg de nye flyinvesteringene på en god måte?»

Svar:

Jeg viser til brev fra Stortingets president av 16. mars 2018 med spørsmål fra stortingsrepresentant Marit Knutsdatter Strand om jeg er trygg på at det er satt av nok driftsmidler i Luftforsvaret, og at Luftforsvaret har gode nok bemanningsplaner til å kunne nyttiggjøre seg de nye flyinvesteringer på en god måte.

Langtidsplanen som ble vedtatt av Stortinget under behandlingen av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop 151 S (2015–2016) innebærer en målbevisst prioritering av sikkerhet og forsvar gjennom fireårsperioden 2017–2020, og også videre i et 20-årsperspektiv. Herunder er det vedtatt investeringer i strategiske kapasiteter, og spesielt Luftforsvaret må gjøre omfattende organisasjonsendringer for å ta imot F-35, i tillegg til P-8 Poseidon, nye redningshelikopter og NH90.

For å legge til rette for at Stortingets vedtak og forutsetninger gjennomføres blir det sendt formaliserte oppdrag til etatene, og det skal rapporteres avvik. Forsvarsdepartementet forholder seg til den rapporteringen etatene i forsvarssektoren formelt gir.

Luftforsvaret har i 2018 en tildeling på 4 936 millioner kroner. Dette er en reell økning på 347,2 mill. kroner, sammenliknet med vedtatt budsjett for 2017. Dette er en planlagt økning, som i stor grad er knyttet til innfasing av nye kampfly. Det er så langt ikke rapportert at det er et ressursmessig merbehov i Luftforsvaret.

Det ble rapportert om utfordringer knyttet til teknikere og flytimeproduksjon for F-16 i 2013 og 2014. Dette ble fulgt opp i Forsvarsdepartementet, og det er ikke rapportert om spesielle utfordringer etter 2015. Gjennom budsjettinnspillet for 2018 er det kjent at Luftforsvaret har plan om konvertering av 20 teknikere pr. år til F-35.

Det vil alltid være en risiko knyttet til personell- og kompetansebehov ved innfasing av nytt materiell, samtidig som gammelt materiell fases ut og daglige oppdrag skal utføres. Det er derfor vesentlig med god planlegging, og at personellet får forståelse for nye systemer. Det er også viktig at kompetanse beholdes på de gamle systemene.

Forsvarsdepartementet følger innfasingen av F-35 spesielt tett, og vil iverksette tiltak dersom det anses nødvendig ut fra en helhetlig vurdering av risiko og vesentlighet. I følge den rapporteringen Forsvarsdepartementet så langt har mottatt er risikoen akseptabel.

SPØRSMÅL NR. 1179**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland****Besvart 23. mars 2018 av helseminister Bent Høie****Spørsmål:**

«Er statsråden enig i at en lokalisering av behandlingen for akutt hjerneslag (trombolyse / mekanisk trombekтоми) i Arendal vil kunne ha gjensidig positive effekter med PCI-senteret (hjertesenteret), og at man vil få et økt pasientgrunnlag ved at både Agders og Telemarks befolkning vil kunne nyte godt av et slikt tilbud?»

BEGRUNNELSE:

Dagens Medisin kunne 22.februar i år fortelle at ti ganger flere slagpasienter i Rogaland enn i Agder fikk trombekтоми. Mens antallet i 2017 var 40 pasienter i Rogaland som fikk denne hjelpen, var tallet bare 4 i Agder. «Vi er langt unna et likeverdig tilbud», uttalte Arnstein Tveiten, sek-

sjonsoverlege ved slagenheten på Sørlandet sykehus til Dagens Medisin.

Sørlandet sykehus la 26.september i fjor ut en sak på sine hjemmesider om at Helse Sør-Øst har utsatt avgjørelsen om hvilke sykehus som får tilby trombektomi-behandling. I den forbindelse uttalte fagdirektør Per Enstrand at

«Sørlandet sykehus kan gi et trombektomi-tilbud i løpet av kort tid, og håper på en snarlig utredning og beslutning slik at pasientene det gjelder får dette viktige tilbudet.»

I et skriftlig svar på et spørsmål fra stortingsrepresentant Ingunn Foss 9.mars 2018 sier helseministeren at

«Helse Sør-Øst RHF opplyser avslutningsvis at arbeidet med å utrede utbredelsen av behandlingstilbudet med mekanisk trombektomi gis høy prioritet og forventes ferdigstilt i løpet av første halvdel av 2018.»

Agderposten hadde 7.september 2017 et oppslag fra sykehuset i Arendal, der hjertelegene ved PCI-senteret argumenterer for at akutt hjerneslag bør behandles der. I tillegg til at hjertelegene vil kunne bidra i behandlingen av hjerneslag, vil en lokalisering i Arendal kunne gi et større nedslagsfelt ettersom man i tillegg til hele Agder vil kunne gi et tilbud til befolkningen i Telemark. Stortingsrepresentant Kjell Ingolf Ropstad fra KrF, som er en del av regjeringens parlamentariske grunnlag, uttalte i den forbindelse at han mener Arendal er den eneste riktige plasseringen av et slikt nytt slagtilbud på Sørlandet.

Svar:

Jeg viser til mitt svar av 9. mars 2018 på spørsmål 1054 til skriftlig besvarelse fra representanten Ingunn Foss. I svaret framgår det at det pågår et utredningsarbeid for innføring av mekanisk trombektomi i Helse Sør-Øst RHF, med sikte på å etablere flere sentra. Arbeidet skal ferdigstilles i løpet av våren 2018. Helse Sør-Øst RHF opplyser at alle helseforetak er representert i arbeidet og er blitt konsultert. Helse Sør-Øst RHF vil legge vekt på å utvikle en modell med sykehus i nettverk, som bidrar til likeverdig behandling av pasienter med hjerneslag.

Spørsmålet fra representant Mørland griper inn i den pågående utredningen i Helse Sør-Øst RHF, hvor det ennå ikke er konkludert. Helse Sør-Øst RHF opplyser i et innspill i sakens anledning at hjerteleger vil kunne gi viktige bidrag i oppfølgingen av pasienter ved hjerneslag for å avklare om det foreligger en hjertesykdom eller hjerterytmeforstyrrelse, men i akuttfasen er det nødvendig med kompetanse i nevrologi/slagmedisin. Utredningsarbeidet i Helse Sør-Øst RHF legger til grunn metodevurderingen «Mekanisk trombektomi ved akutt Hjerneinfarkt» (2016) fra Folkehelseinstituttet, som understreker at mekanisk trombektomi ved hjerneslag utføres av «nevrointervensjonsradiolog eller intervensjonsradiolog med nødvendig erfaring». I en helhetlig løsning for regionen vil Helse Sør-Øst RHF måtte vurdere faglige forutsetninger, befolkningsgrunnlag og antall prosedyrer ved hvert senter, reiseavstander og tilgjengelighet.

SPØRSMÅL NR. 1180

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Tellef Inge Mørland

Besvart 3. april 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hvordan ser statsråden for seg at man gjennom Utviklingsplan 2035 vil utvikle sykehusene i Arendal og Flekkefjord framover, og kan han garantere at man ikke vil miste funksjoner ved disse sykehusene som følge av at det gjøres nødvendige investeringer i nye bygg og utstyr i Kristiansand?»

BEGRUNNELSE:

Sørlandet sykehus har fram til 1.mars hatt sitt forslag til ny utviklingsplan ute på høring. I forslaget fremgår det at man har store planer for sykehuset i Kristiansand, med ferdigstillelse av nybygget for psykisk helse, nytt akutt-

mottak og nye lokaliteter for intensivsen. For sykehusene i Arendal og Flekkefjord er det vanskeligere å se hvilke visjoner man har for å utvikle disse sykehusene videre. Tvert i mot skrives det på side 63 i planen at «Høyspesialiserte funksjoner og behandlingstilbud som krever samarbeid mellom mange fagområder, vil i hovedsak være sentralisert til sykehuset i Kristiansand.» Dette på tross av at både Kristiansand og Arendal i Nasjonal helse- og sykehusplan er definert som store akuttpsykehus, og at Flekkefjord er definert som et akuttpsykehus.

Da det i oktober 2016 ble gitt klarsignal for nytt psykiatribygg i Kristiansand, fikk det også den konsekvens at tilbud i Arendal vil bli nedlagt, noe også Sørlandet sykehus skriver i sin Utviklingsplan på s. 31:

«Det skal erstatte eksisterende, gamle psykiatribygg på Eg samt ungdomsklinikken i Arendal.»

Det er ingen tvil om at det er behov for betydelige løft for sykehuset i Kristiansand, men når nødvendige satsinger i Kristiansand brukes til å legge ned tilbud ved andre sykehus i landsdelen, medfører det naturligvis stor bekymring i disse områdene. Når man ser hva konsekvensene for tilbudet i Arendal ble som følge av at man bygger et nytt psykiatribygg i Kristiansand, gir det grunnlag for at det kan oppstå en uro rundt at byggingen av et nytt akutt-mottak i Kristiansand, vil kunne bli gjennomført på en slik måte at man samtidig svekker grunnlaget for å opprettholde akutt-mottakene i Arendal og Flekkefjord. Det er også viktig at man erkjenner de utviklings- og investeringsbehov som er ved sykehusene i Arendal og Flekkefjord, og at dette kommer tydelig fram i Utviklingsplanen.

Svar:

Sørlandet sykehus HF arbeider med utviklingsplanen – Utviklingsplan 2035 – for helseforetaket. Planen er sent på høring og skal behandles i helseforetakets styre den 12. april 2018. I følge sykehusets fremdriftsplan, skal planen oversendes Helse Sør-Øst RHF innen 15. april 2018. Veilederen for utviklingsplaner, som er styrebehandlet i de fire regionale helseforetakene, skal følges.

Helse Sør-Øst RHF har informert meg om at de, slik veilederen krever, har hatt dialogmøter med Sørlandet sykehus HF underveis i arbeidet. Helse Sør-Øst RHF har i sine tilbakemeldinger til Sørlandet sykehus HF lagt vekt på at utviklingsplanen må legge til grunn at det skal være akuttfunksjoner ved sykehusene i Arendal, Kristiansand og Flekkefjord, samt at den skal omhandle planer for utvikling av alle de tre sykehusene med en klar profil for alle lokalisasjonene. Videre har Helse Sør-Øst RHF vektlagt at kapasiteten ved alle lokalisasjonene må utnyttes.

SPØRSMÅL NR. 1181

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Geir Pollestad

Besvart 23. mars 2018 av samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen

Spørsmål:

«Korleis har utviklinga i kostnadane for tilbringartenesta for losar utvikla seg i kvart av åra frå 2013-2018?»

Svar:

Oversikta nedanfor viser kostnadsnivå for tilbringartenesta over perioden 2013-2018. Eg har tatt med ein kolonne

for losoppdrag, da kostnadsnivå heng saman med aktivitetnivå. Årsaken til at tal for losoppdrag er nytta i staden for tilbringaroppdrag er at statistikkføringa på sistnemnte blei endra i 2016-2017 og dermed ikkje er eintydig for perioden det her er snakk om.

År	Kostnader	Losoppdrag
2013	262 978 000	43 773
2014	246 883 000	44 427
2015	219 967 000	41 946
2016	234 051 000	38 911
2017	221 042 000	40 403
2018	220 000 000	40 000

For perioden 2013-2017 er det nytta regnskapstal for kostnadane og statistikk for losoppdraga. For 2018 er det tatt utgangspunkt i budsjett for kostnadane og prognose for losoppdraga. Alle tal er i 2018-kronar.

Kostnadsutviklinga over perioden heng saman med konkurranseutsettinga av tilbringartenesta. Det ble inngått kontrakt med Bukser og Berging AS om levering av tilbringartenester hausten 2015, med iverksetting i 2016.

Frå og med 2017 har tilbringartenesta i sin heilhet blitt levert frå selskapet.

I 2014 og 2015 blei det ikkje utføra nyinvesteringar i same grad som før, som ein konsekvens av prosessen fram mot konkurranseutsetting av tilbringartenesta. Kostnadsnivået for denne perioden er difor lågare enn kva dei normalt ville ha vore.

Om vi jamstiller kostnader og aktivitetsnivå i 2013 og 2017, som er siste år (2013) med "normal" drift i eigen regi

og første heile år med tilbringarteneste i privat regi, viser tala at kostnadene er redusert med 15,9 % medan losoppdraga er redusert med 7,7 %. Dette tyder på at kostnadene er redusert meir enn aktivitetsnivået skulle tilseie, og gir ein indikasjon på at konkurranseutsettinga har verka etter hensikta. Denne perioden er likevel for kort til å vurdere effekten av konkurranseutsettinga. Vi vil difor følge kostnadsutviklinga i tilbringartenesta i tida framover ut frå føremålet med konkurranseutsettinga.

SPØRSMÅL NR. 1182

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Siv Henriette Jacobsen

Besvart 22. mars 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Det virker som om det nå er enighet om å finne løsninger for de studentene som har avsluttet eller påbegynt profesjonsstudier i utlandet, men som ikke får autorisasjon i Norge som følge av endret praksis i Helsedirektoratet.

Hvordan kan man sikre at løsningen ivaretar alle og er tilstrekkelig komprimert og kompensatorisk samtidig som den også virker tilstrekkelig kvalifiserende for lisens og ivaretar kravene til profesjonen for klinisk utøvende psykologer?»

BEGRUNNELSE:

Stortinget vedtok den 7. juni 2017 at regjeringen skulle utrede kompletterende tiltak som bidrar til at studenter som har avsluttet profesjonsstudier i utlandet, men som ikke får autorisasjon i Norge som følge av endret praksis i Helsedirektoratet etter at de har påbegynt studiet ved den aktuelle utdanningsinstitusjonen, kan oppnå autorisasjon i Norge.

Ved dette viste Stortinget forståelse for at det er uheldig å endre praksis som får tilbakevirkende kraft både for studenter som er ferdig med sin utdanning og for studenter som har påbegynt studiene i god tro. Det er nødvendig å finne løsninger som ivaretar begge disse gruppene.

Løsningene må fungere for de studentene som er satt i denne uheldige situasjonen ved at de er komprimerte, kompenserer for manglende kunnskap og praksis OG leder frem til lisens som utøvende klinikere.

Samtidig er det viktig å ivareta profesjonen og kravene som stilles til klinisk utøvende psykologer i Norge slik

profesjonskravet harmoniseres og man ikke får et A og B lag av klinisk utøvende psykologer i Norge.

Svar:

Helse- og omsorgsdepartementet har i februar i år gitt Helsedirektoratet i oppdrag å utarbeide et tiltak som kan kvalifisere en gruppe kandidater med masterutdanning i psykologi fra ELTE-universitetet i Ungarn, til norsk autorisasjon som psykolog. Dette er utgangspunktet for oppdraget. Helsedirektoratet må i samarbeid med universitetene, helseforetakene og evt. andre aktører, vurdere hva kandidatene trenger for å kunne kvalifisere til norsk autorisasjon som psykolog.

Departementet har lagt en rekke premisser som må tas hensyn til i sitt arbeid. Disse er blant annet knyttet til antatt varighet på og organisering av tiltaket som må være innrettet slik at det er praktisk gjennomførbart. I tillegg må direktoratet bl.a. ivareta hensyn til pasientsikkerhet, kvalitet og forsvarlighet i tjenestene.

Oppdraget er utformet på en måte som i tilstrekkelig grad balanserer hensynene som stortingsrepresentanten tar opp. Departementet vil naturlig nok være opptatt av at disse hensynene blir ivaretatt i vurderingen som vil gjøres av direktoratets forslag.

SPØRSMÅL NR. 1183**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl****Besvart 22. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Kan statsråden redegjøre for hvilke ulike former for kriminalitet som faller inn under begrepet "grensekriminalitet"?»

Svar:

Jeg legge til grunn at med grensekriminalitet forstås grenseoverskridende kriminalitet.

I grenselovutvalgets utredning, NOU 2009: 20, legges det til grunn at med «grenseoverskridende kriminalitet oppfattes all kriminalitet som innebærer at mennesker eller gods, herunder penger, krysser grensen». Det uttales videre at «grenseoverskridende kriminalitet» må holdes for et snevrere begrep enn «internasjonal kriminalitet». Grunnen er at det ikke gir noen mening å involvere grensetjenesteledd i bekjempelsen av kriminalitet som ikke i

noen fase vil medføre grensekryssing. Dette betyr at bl.a. elektronisk kommunikasjon, herunder elektronisk pengeoverføring faller utenfor. En annen sak er at internasjonal kriminalitet som regel vil betinge grensekryssing i en eller annen fase og at grensetjenestene av den grunn kan bli trukket med i bekjempelsen.

I lovforslag til ny grenselov, Prop. 161 L (2016-2017), vises det også til denne forståelsen, samt at det vises til Eurosur-forordningen hvor «forordningen artikkel 3 bokstav (e) nå definerer begrepet «cross-border crime» som «any serious crime with a cross-border dimension committed at, along or in the proximity of, the external border». I innstillingen til lovforslaget, Innst. 147 L (2017–2018), omtales slik

kriminalitet som «grensekryssende kriminalitet», uten at det kan legges et annet innhold i det.

SPØRSMÅL NR. 1184**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Emilie Enger Mehl****Besvart 3. april 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug****Spørsmål:**

«Kan statsråden redegjøre for hvordan de ulike tollregionene og politidistriktene samarbeider for å avdekke smugling og organisert kriminalitet som kommer inn over grenseoverganger til Sverige, men som har sin destinasjon i en annen tollregion/politidistrikt?»

Svar:

Spørsmålet gjelder operativt samarbeid mellom politiet og tolletaten. Jeg har derfor innhentet opplysninger fra Finansministeren og Politidirektoratet i anledning spørsmålet.

Politidirektoratet opplyser at «Politiet og Tolletaten har et tett og omfattende samarbeid på ulike nivåer over hele landet. I tillegg til den nasjonale samarbeidsavtalen mellom Tolldirektoratet og Politidirektoratet, er det etablert gode regionale og lokale samarbeidsordninger mellom de to etatene. Politidistriktene og de regionale

tollmyndigheter har formaliserte rutiner for gjensidig varsling og løsning av oppdrag knyttet til grenseoverskridende kriminalitet. Dette fungerer etter sin hensikt.»

«Øvrig samarbeid består i jevnlig møtevirksomhet, utveksling av etterretningsinformasjon og analyser, felles kontrollvirksomhet ved grenseoverganger og langs veier mm. Sammenhold av informasjon fra de to etatene gir et mer utfyllende etterretningsbilde som muliggjør målstyrt virksomhet for begge etatene. Politidirektoratet oppfatter at denne informasjonsdelingen er av sentral betydning for effektiv bekjempelse av smugling og organisert kriminalitet.»

«I tillegg til tett tverretattlig samarbeid i grenseområdene er det også etablert ordninger med liaisoner fra Tolletaten.» «Liaisonordningen fokuserer på etterretning, herunder innhenting, analyse og utveksling av informasjon, men er også et viktig bidrag inn i etterforskning av enkeltsaker.»

«Politidistriktene med grense til Sverige skal sørge for at informasjon i etterretningssporet og i etterforskningssporet blir formidlet til andre politidistrikt i Norge når det er nødvendig for videre forfølgelse mot kriminelle. Politiets fokus i grenseom-

rådene er å forsøke å avdekke eventuelle mottakere og i alvorlige saker påbegynnes en innledende etterforskning umiddelbart. I den grad antatt mottaker er bosatt i et annet politidistrikt etableres et politisamarbeid på tvers av politidistriktene.»

«Politidirektoratet ønsker videre å peke på viktigheten av nært samarbeid med utenlandske myndigheter. Tolletatens samarbeid med Tullkrim i Sverige og politiets samarbeid med svenske politimyndigheter er nyttig for å kunne bekjempe den organiserte og grenseoverskridende kriminaliteten.»

«I saker med internasjonalt samarbeid, eller hvor flere politidistrikter jobber sammen, tilligger det KRIPOS et nasjonalt ansvar å koordinere innsatsen. KRIPOS får rutinemessig etterretningsinformasjon, informasjon fra pågående utenlandske etterforskninger eller informasjon gjennom Interpol/Europol-kanalene om grensekryssende organisert kriminalitet. Tolletaten er en naturlig samarbeidspartner i mange av disse sakene. Tolletatens etterretningscenter har gjort samhandlingen med politiet enklere og mer strukturert.»

Finansministeren opplyser at «Tolletaten og politiet har et omfattende og godt samarbeid for å avdekke straff-

bare overtredelser av tolloven eller annet regelverk om vareførsel inn- og ut av landet. Tolletaten utfører kontroll av vareførselen for å avdekke ulovlige forhold, mens politiet gjennomfører etterforskning av de forhold som avdekkes. Alle straffbare forhold Tolletaten avdekker sanksjoneres med forenklet forelegg eller anmeldes til politiet. Politiet følger opp saker som anmeldes med eventuell etterforskning og påtale.

Politiet og Tolletaten utveksler også informasjon om organisert kriminalitet og annen ulovlig vareførsel. Tolletaten besitter informasjon om grensekryssende kriminalitet, modus og aktører. Politiet besitter informasjon om organisert kriminalitet, aktører og generell kriminell aktivitet. Dette medfører at sammenhold av informasjon fra politiet og tollmyndighetene, innenfor de rettslige rammer som gjelder for utveksling av informasjon, gir et mer utfyllende risikobilde som kan benyttes til avdekking av ulovlig vareførsel.»

SPØRSMÅL NR. 1185

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 4. april 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Mener statsråden det er forsvarlig å overføre 17 000 innbyggere fra Vestby til Kalnes sykehus 2. mai 2018, kan han beskrive hvilke konkrete tiltak som i så fall skal iverksettes for å ivareta kvalitet- og pasientsikkerheten, samt hvilken beleggprosent de ulike avdelingene ved Kalnes sykehus har i dag og hvilken beleggprosent det planlegges for når de nye pasientene skal inkluderes?»

BEGRUNNELSE:

I sin årsrapport 2018 beskriver Pasient- og brukerombudet i Østfold et økende antall henvendelser knyttet til mangler i behandlingstilbudet og "finner grunn til å uttrykke bekymring for det sykehustilbudet Østfolds befolkning har". Ombudet skriver blant annet:

"Henvendelsene gjelder både poliklinikker og sengeposter. Lav bemanning og mangelfull kompetanse virker til å gi frustrerte helsepersonell som ikke makter å skåne pasientene for interne utfordringer." ( ) "Bekymringen gjelder kapasitetsproblemer, korridorpasienter og bemanningsutfordringer – det siste spesielt på hjerte-kar avdeling hvor 50 % av pleierne har sluttet i løpet av ett år.

Bekymringen knytter seg også til akuttmottaket, og fremdriften for utvidelsen av mottaket. Situasjonen er svært vanskelig, og vi hører daglig om frustrasjon fra både pasienter og pårørende, av og til også fra helsepersonell. Samhandling internt mellom avdelinger, informasjonsflyt og logistikk blir skadelidende. Vi oppfatter at det totalt sett er en betydelig fare for pasientsikkerheten som følge av de forhold som nå gjør seg gjeldende.

Situasjonen antas å tilspisse seg ytterligere når Kalnes fra 02.05.18, også skal være lokalsykehus for Vestby kommunes 17 000 innbyggere, hvilket vil bety en pasientøkning på 5-6 %. Vi vil følge utviklingen nøye, og forventer at sykehuset generelt, og kvalitet- og pasientsikkerhetsavdelingen spesielt, jobber systematisk med forbedringsarbeid."

Svar:

Styret i Sykehuset behandlet risikovurdering av overføringen av pasienter fra Vestby kommune fra Akershus universitetssykehus HF i sitt møte mandag 19. mars 2018 og fattet følgende enstemmige vedtak: "Under forutsetning av at de tiltakene som er fremlagt gjennomføres som

planlagt og at det utarbeides planer for ytterligere tiltak som kan iverksettes hvis nødvendig, anser styret at det er forsvarlig å overføre pasienter fra Vestby den 2. mai 2018. Styret understreker viktigheten av at utforming og gjennomføring av tiltakene gjøres i tett samarbeid mellom ledere og tillitsvalgte, også på avdelingsnivå. Styret ber om en konkretisering av tiltakene og status for iverksettelse av tiltak på neste styremøte 9. april 2018. Styret vil på denne bakgrunn den 9. april forsikre seg om at prosessen er forsvarlig, slik at pasientene kan overføres fra Vestby 2. mai 2018.”

Styresaken er oversendt til Helse Sør-Øst, som vil vurdere risikovurderingen og gjennomgå denne i oppfølgingsmøte med Sykehuset Østfold 4. april 2018. Overføring av Vestby kommune fra Akershus universitetssykehus til Sykehuset Østfold gir en økning i sykehusets opptaksområde på 16 700 innbyggere. Basert på innbyggerne i Vestby sitt faktiske forbruk av spesialisthelsetjenester på Akershus universitetssykehus, forventes det 5-6 pasienter til det somatiske akuttmottaket på Kalnes i døgnet og et behov for 11 til 15 somatiske senger. I tillegg kommer polikliniske konsultasjoner, operasjonsvirksomhet, prehos-

pitale tjenester og andre somatiske tjenester. Den største endringen vil skje for de lokale tjenestene innen psykisk helsevern i Moss.

I 2018 er det beregnet en aktivitetsvekst i Sykehuset Østfold på 4,58 pst. inkludert innfasing av Vestby og vekst i eget opptaksområde. Det planlegges for et sengebelegg på 90 pst.

Helse Sør-Øst opplyser at valg av tidspunkt for overføringen har sin bakgrunn i at starten av mai normalt er en periode med noe mindre pågang av pasienter enn om vinteren, og det er fortsatt noe tid før sommerferieavvikling begynner. I tillegg opplyses det at pasienter i et pågående forløp stort sett vil bli behandlet ferdig på Akershus universitetssykehus. Det er dermed ikke forventet at overføringen gir full effekt fra første dag.

Handlingsplan og risikoanalyser er lagt ut i sin helhet på Sykehuset Østfold og Akershus universitetsklinikks felles nettside for overføringen: www.sykehuset-ostfold.no/vestby

Jeg viser ellers til svar på spørsmål nr. 1167 fra representanten Ole André Myhrvold.

SPØRSMÅL NR. 1186

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Kjersti Toppe

Besvart 4. april 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hva gjøres for å bedre tilbudet til ME- pasienter, hvilke tiltak er igangsatt og hvilke er planlagt og hvordan vil statsråden sikre helsefaglig oppfølging etter opphold i spesialisthelsetjenesten, samt pårørendes mulighet for å kunne være hjemme med ME-syke barn?»

BEGRUNNELSE:

6. februar 2017 varslet regjeringen ved statsministeren at tilbudet til ungdom med Kronisk utmattelsessyndrom, ME (myalgisk encefalopati) sykdom skulle bedres. Ifølge statsministeren prioriterer regjeringen tre tiltak: nasjonal og internasjonal forskning, tett samhandling i behandlingsløpet og bedre mulighet for pleie og omsorg gjennom den nye pleiepengeordningen. I august 2017 varslet Helse- og omsorgsministeren og Statsministeren at det ville komme pakkeforløp for ME.

Spørsmålsstilleren har fått tilbakemeldinger om at tilbudet ute hos pasientene ikke oppfattes som endret eller

forbedret. Det kan være god oppfølging i spesialisthelsetjenesten, men ikke god oppfølging etter utskrivning. Det er for lite overføring av kunnskap mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten og manglende samhandling. Pårørende opplever at de ikke har rettigheter som kan sikre inntekt når de ikke kan jobbe og gi de mulighet til å stille opp for syke barn. Det gjelder for de mange som vil være utenfor pleiepengeordningen. For mange er det et problem å få tilgang på hjelp som pårørende når diagnose ikke er satt eller er uklar.

Svar:

Regjeringen vil legge til rette for å gi pasienter med ME et godt tilbud. Sykehus og kommuner må samarbeide om behandling og annen oppfølging. Kunnskapen må bedres gjennom forskning. Foreldre til alvorlig ME- syke skal ha mulighet til å følge opp barna sine. Det er viktig at barn og unge ikke faller ut av skolen. Det er for stor variasjon i den oppfølgingen som gis til alvorlig syke pasienter med ME, og det er behov for å sikre et likeverdig og godt tilbud.

Helsedirektoratets faglige veileder om utmattelsestilstander, slik som ME, kan medvirke til å redusere uønsket variasjon. Veilederen er rettet mot helsepersonell i primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, og omtaler også skole- og undervisningssituasjonen.

Helse Midt-Norge RHF driver på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet et pilotprosjekt med tverrfaglige diagnosesentre i spesialisthelsetjenesten. Formålet er at pasientene skal få et bedre tilbud om utredning av tilstanden, og et enklere møte med tjenestene. Prosjektet omfatter både pasienter med langvarige smerter av ukjent årsak og pasienter med utmattelsestilstander. Prosjektet er nasjonalt og det er etablert fagnettverk og læringsnettverk. Det er utarbeidet pasientforløp, med felles kartleggingsverktøy, diagnose- og klassifiseringssystem og protokoller. Alle pasienter som henvises til de tverrfaglige smerteklinikkene eller poliklinikker for ME vil bli utredet og behandlet etter samme metode. Dette skal bidra til å sikre kunnskapsbaserte, helhetlige pasientforløp, og til større likhet i behandlingstilbudet.

Prosjektet omfatter hele pasientforløpet, og skal bidra til å sikre god helsefaglig oppfølging både i spesialisthelsetjenesten og i de kommunale helsetjenestene og andre kommunale tjenester.

Årsakene til at noen mennesker får ME er ikke avklart. Kunnskap om årsak til sykdom er ofte grunnlaget for å finne frem til effektiv behandling. Regjeringen har derfor tatt initiativ til at vi i Norge skal bidra til kunnskap gjennom

mer forskning på ME. Flere norske forskningsmiljøer er for eksempel involvert i forskning om legemidlet Rituximab. Sommeren 2017 startet fire ME-prosjekter som fikk støtte gjennom behovsidentifisert forskning. Dette er en helt ny måte å involvere brukere på og har gitt brukerne reell innflytelse over hva det skal forskes på. Dette er i tråd med vår tenkning om pasientens helsetjeneste.

To av prosjektene handler om å finne ut mer om årsakene til sykdommen, ett prosjekt skal studere hvordan pasienter og pårørende blir møtt av de offentlige tjenestene og det siste prosjektet skal studere virkningen av en ny behandling for pasientgruppen.

Pakkeforløp for utmattelsestilstander er tatt inn regjeringserklæringen, og Helsedirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide pakkeforløpet. Arbeidet vil skje i samarbeid med representanter for brukere og pårørende.

Representanten Toppe spør også om pårørendes mulighet til å være hjemme med ME- syke barn. Tidligere var ME i utgangspunktet ikke omfattet av pleiepengeordningen på grunn av det strenge sykdomsvilkåret. I ny ordning er sykdomsvilkåret lempet på. ME- pasienter under 18 år som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie og hvor foreldre derfor må være borte fra arbeidet for å gi pleie, vil nå i større grad være omfattet av pleiepengeordningen. Forutgående arbeid er imidlertid en forutsetning for rett til pleiepenger. Foreldre som ikke er yrkesaktive er ikke omfattet av ordningen.

SPØRSMÅL NR. 1187

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson

Besvart 3. april 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen

Spørsmål:

«Det har i mange år lekket radioaktive stoffer ut av alunskiferdeponiet på Taraldrud. Det er bekymring for avrenning ned til drikkevannet Gjersjøen. Det er 11 år siden saken ble sendt forurensningsmyndighetene, og nå viser det seg at det er enda større volumer forurenset materiale på Taraldrud. Området ligger i marka, men selskapet som eier eiendommen, og visste om forurensingen da de kjøpte, prøver å koble mulig opprydning til deres rett til næringsutvikling.

Hva har ministeren tenkt å gjøre for å rydde opp?»

GRUNNGJEVING:

Rapport om Alunskiferdeponi på Taraldrud: <http://www.miljodirektoratet.no/Global/dokumenter/horinger/S%C3%B8knad%20om%20tiltaksgjennomf%C3%B8ring%20i%20Alunskiferdeponi%20p%C3%A5%20Taraldrud.pdf?epslanguage=no>

Svar:

Nyere undersøkelser foretatt av NGI på oppdrag av grunneier viser at utfyllingen med masser på Taraldrud i Ski kommune startet på slutten av 1970-tallet i forbindelse med etableringen av E6. Hensikten var å sette berørte arealer i stand som dyrka mark og det ble gitt tillatelser

til dette av landbruksmyndighetene. Utfyllingen har etter det vi vet pågått fram til slutten av 1990-tallet. Masser benyttet til utfyllingen har inkludert ulike typer mineralske stein- og løsmasser, inkludert alunskifer.

Alunskifer er naturlig forekommende berggrunn som når den kommer i kontakt med luft og vann fører til sur avrenning, utlekking av tungmetaller, temperaturøkning og fare for selvantemming. Alunskifer kan også lekke ut uran. Fra 1. juli 2009 ble grunn med alunskifer og lignende definert som forurenset grunn etter forurensningsregelverket, og det ble innført restriksjoner på graving og forflytting av masser som dette. Både fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljødirektoratet og Strålevernet har fulgt opp forurensningssituasjonen på Taraldrud med pålegg om undersøkelser og tiltaksplan siden 2006.

På Taraldrud er det gjennomført flere undersøkelser for å finne ut hvor stort volum alunskifer som er tilført området, ca. 52 000 m³. Massene ligger delvis under avkjøringen fra E6 til Kolbotn/Sofiemyr. Det er også gjort flere undersøkelser for å få oversikt over forurensningen denne massedisponeringen har ført til, inkludert påvirkning på nærliggende resipienter og Gjersjøen som drikkevannskilde. Det er også satt i verk rensiltak for å redusere utlekking av uran og andre tungmetaller til bekken som drenerer til Gjersjøen. Tiltakene gjør at rundt 80 % av uranet som lekker fra skiferen felles ut i dammer sammen med jern og organisk materiale. Innholdet av uran er høyt nok til at slammet klassifiseres som radioaktivt avfall.

Forurensningssituasjonen på området er komplisert og det krever grundige vurderinger for å sikre at de opprydningstiltak som velges vil være en god løsning for å sikre mennesker og miljø mot forurensning både nå og i fremtiden. Det har derfor tatt tid fra en ble oppmerksom

på den inntrufne forurensningen og til det foreligger et grunnlag for å starte opprydningstiltak. Forurensningssituasjonen kan løses ved å grave opp den ulovlig deponerte alunskiferen og levere den til deponi med tillatelse til å ta imot denne type avfall eller det kan gjøres tiltak på stedet som reduserer vanngjennomstrømningen og utlekkingen av forurensende stoffer eller en kombinasjon av disse tiltakene.

Statens strålevern har ansvar for radioaktivt avfall og eventuell radioaktiv forurensning, mens Miljødirektoratet og fylkesmannen har ansvar for forurenset grunn. Strålevernet ga i 2014 grunneier pålegg om å lage en tiltaksplan for å redusere radioaktiv forurensning med fare for skade på mennesker og miljø. Grunneier har sendt Strålevernet og Miljødirektoratet et forslag til tiltaksplan og har også søkt om å omplassere alunskiferen på eiendommen. Alunskifer og andre potensielt syredannende bergarter skal i utgangspunktet leveres til deponi som har særskilt tillatelse til å motta denne type avfall på grunn av denne bergartens store forurensningspotensiale, men i noen tilfeller kan forurensningsmyndigheten akseptere omdisponering av alunskifer innenfor et tiltaksområde.

Strålevernet forventer å fullføre behandlingen av forslaget til tiltaksplan og søknaden om omdisponering i løpet av kort tid. Miljødirektoratet avventer vurderingene som Strålevernet gjennomfører, og vil deretter på bakgrunn av den samlede informasjonen som foreligger, varsle pålegg om gjennomføring av tiltak. Planstatus for området må også avklares. Strålevernet har tett dialog med både Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Oslo og Akershus i denne saken og den følges også opp av Miljødirektoratet når det gjelder forurenset grunn.

SPØRSMÅL NR. 1188

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen

Besvart 22. mars 2018 av justis-, beredskaps- og innvandringsminister Per Sandberg

Spørsmål:

«Hvordan vil justisministeren sikre at politiet prioriterer arbeidet med hatkriminalitet og organiserer arbeidet på en måte som gir ofrene grunn til å stole på at sakene deres blir forsvarlig behandlet?»

BEGRUNNELSE:

Det har vært en markant økning i antallet anmeldte hatkriminaliteter til politiet de siste årene, men fortsatt må vi anta at mørketallene er høye. For å få flere til å anmelde saker der de har blitt utsatt for kriminelle handlinger bare fordi de har en annen etnisitet, religion, funksjonsevne, legning etc enn flertallet, må vi kunne stole på at politiet tar slike saker på alvor. I Vårt land 15.03. etterspør Antirasistisk senter og LDO økt politiinnsats mot hatkriminalitet. An-

tirasistisk senter sier til avisen at de mener Politidirektoratet trenerer arbeidet med denne typen kriminalitet.

Svar:

Hatkriminalitet rammes av straffeloven §§ 77i (skjerpende omstendigheter); 185 (hatefulle ytringer); 186 (diskriminering); 264 (om grove trusler); 272e) (om grov kroppskrenkelse); 274e) (om grov kroppsskade) og 352c) (om grovt skadeverk).

Regjeringen la i 2016 frem én strategi og to handlingsplaner med egne tiltak mot hatkriminalitet. Disse er regjeringens strategi mot hatefulle ytringer (2016- 2020), Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017- 2020) og regjeringens handlingsplan mot antisemittisme (2016- 2020).

Riksadvokaten har i sitt mål og prioriteringsskriv for straffesaksbehandlingen gjennom flere år løftet fram hatkriminalitet som en av de sakstypene som har sentral, landsdekkende prioritet.

Med større politidistrikter ligger det til rette for å samle ressurser og skape sterkere fagmiljøer. Større og sterkere fagmiljøer gir større grunnlag for mer spesialisering og kompetanseutvikling også om hatkriminalitet.

Politiet skal ha solid kunnskap om hvordan straffelovens bestemmelser om hatkriminalitet skal komme til anvendelse og hvordan hatkriminalitet registreres. Derfor ferdigstiller Politidirektoratet nå i vår en felles veileder for politiets registrering av hatkriminalitet. Samtidig vil felles straffesaksinntak og radikaliseringskontakt i hvert politidistrikt bidra til å øke politiets kompetanse og bevissthet om hatkriminalitet.

Politidirektoratets egne tall viser at det for hele landet ble anmeldt 549 saker om hatkriminalitet i 2017. Dette er en økning på 17 prosent fra året før. Hele 37 prosent

av sakene ble registrert i Oslo politidistrikt, som siden september 2014 har hatt en egen etterforskningsgruppe for hatkriminalitet. I praksis veileder Oslo politidistrikt også andre politidistrikt i etterforskningen av slike saker. Oslo politidistrikt har også utarbeidet en egen samling av dommer som gjelder hatkriminalitet, og vil utarbeide en tilsvarende samling av eksempler på saker der det er gitt forelegg. Fortsatt fokus på rettskraftige reaksjoner vil bidra enda bedre erfaringslæring og til likere behandling av slike saker mellom politidistriktene i hele Norge.

Politihøgskolen har under utvikling et nytt studietilbud for videreutdanning innen forebygging og etterforskning av hatkriminalitet.

Politiet ber publikum på sine nettsider om tips når det gjelder rasistiske, diskriminerende og hatefulle ytringer på internett, og ber om informasjon om nettsteder som genererer hatkriminalitet. Tipsmottaket er døgnbetjent hos Kripos.

Det foregår viktig kompetansebygging om hatkriminalitet også utenfor politietaten. I februar 2016 opprettet regjeringen Senter for ekstremismeforskning, mot høyre-ekstremisme, hatkriminalitet og politisk vold (C-REX) ved Universitetet i Oslo. Senteret skal utvikle kunnskap om årsaker og konsekvenser av blant annet høyreekstremisme og hatkriminalitet i Norge og internasjonalt.

Den som anmelder integritetskrenkende kriminalitet, herunder hatkriminalitet, har ofte behov for tverretattlig bistand for sin egen trygghet. Det ble derfor i fjor etablert tolv støttesentre for kriminalitetsofre i tilknytning til de nye politidistriktene. Tiltaket skal gi bedre oppfølging av ofre og pårørende gjennom hele saksgangen.

Gjennom de tiltakene som er beskrevet ovenfor, er det lagt grunnlag for at mennesker med annen etnisitet, religion, funksjonsevne og legning enn flertallet, skal føle seg trygge på at politiet tar hatkriminalitet på alvor.

SPØRSMÅL NR. 1189

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Arne Nævra

Besvart 23. mars 2018 av klima- og miljøminister Ola Elvestuen

Spørsmål:

«I sitt svar på mitt skriftlige spørsmål om kunnskapsgrunnlaget for farligheten av bly i naturen svarer Elvestuen 14.3.18 bl.a. følgende: "Det foreligger mye kunnskap om helse- og miljørisiko ved bly. Vi har tilstrekkelig kunn-

skap til å konkludere med at bruk av blyhagl til jakt medfører risiko for skader på helse og miljø".

Vil statsråden på denne bakgrunn ta initiativ til at regjeringen fremmer forslag om å ikke tillate bruk av bly i haglpatroner på jakt i Norge?»

BEGRUNNELSE:

Begrunnelsen finnes i statsrådens forrige, skriftlige svar til undertegnede: Dokument nr. 15:1100 (2017-2018)

Ola Elvestuen: "Det foreligger mye kunnskap om helse- og miljørisiko ved bly. Vi har tilstrekkelig kunnskap til å konkludere med at bruk av blyhagl til jakt medfører risiko for skader på helse og miljø. Bly er et giftig tungmetall som gir akutte og kroniske helse- og miljøeffekter selv ved veldig lav eksponering. Det rammer nervesystemet, nyrene, fordøyelsessystemet, reproduksjonsevnen, blodomløpet og produksjonen av røde blodlegemer. Bly og blyforbindelser er miljøgifter som brytes svært langsomt ned og som kan hope seg opp i organismer. Ny forskning på skadeeffekter av bly både bekrefter tidligere kunnskap og avdekker nye bekymringer for helsemessige konsekvenser av blyeksponering.

De helsemessige konsekvensene ved bruk av blyhagl til jakt er først og fremst knyttet til at blyhagl i viltet fører til økte nivåer av bly i viltkjøttet som senere inntas som mat. Når blyhagl brukes til jakt er det vist at fugler kan få i seg blyhagl som ligger spredt i naturen, og at fuglene blir forgiftet. Rovdyr eller åtselere kan bli sekundærforgiftet gjennom at de spiser byttedyr som inneholder bly.

Miljødirektoratet følger utviklingen av utslipp av bly. Bly inngår i flere overvåkingsprogrammer, som måler nivåer i mange ulike miljømedia, som vann, luft, fisk, fugl, landlevende dyr mv. Det er ikke mulig å trekke ut spesifikk informasjon knyttet til bruk av blyhagl fra disse programmene, men vi får verdifull informasjon om utviklingen i miljøet som mer generelt sier noe om spredning av stoffer som bly. Å følge statistikk over importmengden av blyhagl kombinert med generell informasjon om trender fra den løpende miljøovervåkingen er den beste måten å følge utviklingen i bruken av blyhagl på. Importen av blyhagl har tiltatt etter regelverksendringen i 2015. Norma AS har også gjenopptatt produksjon av blyhaglpatroner i Norge, så forbruket av blyhagl er noe høyere enn importtallene tilsier.

Bly er oppført på den norske prioritetslisten over miljøgifter som miljømyndighetene arbeider systematisk med å fase ut. Målet er at vi kontinuerlig skal redusere utslipp og bruk av stoffer på prioritetslisten, i den hensikt å stanse utslippene innen 2020. Miljømyndighetene arbeider både nasjonalt og internasjonalt for å stanse utslipp og spredning av bly. Bruken av bly har blitt redusert med ca. 90 prosent siden 1995. I dag kommer de største utslippene av bly fra ammunisjon og blåsesand i tillegg til utlekking fra forurenset grunn.

Norge har felles kjemikalier regelverk med EU, og i tillegg har vi noen nasjonale forbud. Bly og blyforbindelser er forbudt i flere produkter. Mange blyforbindelser står på EU sin kandidatliste over stoffer som det vil vurderes videre regulering av. Et forslag om forbud i EU mot blyhagl i våtmarksområder har nylig vært på internasjonal høring hos det europeiske kjemikaliebyrået ECHA. Forslaget åpner for at medlemslandene kan ha strengere bestemmelser nasjonalt, og endelig vedtak forventes i 2019. Det er et omfattende kunnskapsgrunnlag som danner grunnlaget for restriksjonsforslaget i EU. I arbeidet med å begrense bruken av bly skal EU-forbud mot all annen blyammunisjon og fiskesøkker også utredes. Jeg vil følge disse prosessene nøye".

Svar:

Beslutningen i 2015 om å oppheve det tidligere generelle forbudet mot bruk av blyhagl og erstatte det med dagens regulering, var forankret både i regjering og i stortingsflertall. Verken den politiske rammen for beslutningen eller beslutningsgrunnlaget har i vesentlig grad endret seg siden beslutningen ble fattet.

Jeg vurderer at det ikke nå er aktuelt å fremme slikt forslag som representanten viser til. Jeg vil imidlertid følge situasjonen nøye fremover, både på utviklingen i omsatte mengder blyammunisjon, på forskning og data innen feltet, og på forslagene til regulering i EU og andre fora.

SPØRSMÅL NR. 1190

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Ingvild Kjerkol

Besvart 4. april 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Hva er utviklingen i ventetid for utredning og for tilpasning av høreapparat i de ulike regionale helseforetakene, hvor mange velger i stedet å betale for hørselstest og tilpasning av egen lomme og er statsråden fornøyd med denne utviklingen?»

ne, hvor mange velger i stedet å betale for hørselstest og tilpasning av egen lomme og er statsråden fornøyd med denne utviklingen?»

BEGRUNNELSE:

Ifølge Steinkjer Hørselslag har ventetiden for tilpasning av høreapparater har økt dramatisk. I gjennomsnitt brukte sykehusene i landet ved årsskiftet 22 uker fra audiografen mottok henvisning fra fastlege og til utredningen startet. I Namsos var ventetiden 28 uker, mens den for 10 år siden var 4 uker. Ved Finnmarkssykehuset Kirkenes er ventetiden på hørselstest ifølge helsenorge.no på hele 52 uker, mens det i Vestre Viken Drammen Sykehus var 48 uker. I tillegg kommer ventetid fra utredningen starter og til apparatet er ferdig levert og tilpasset. Det betyr at et stort antall mennesker i lange perioder lever med nedsatt funksjonsevne og redusert livskvalitet. Fra

Ifølge Hørselshemmedes Landsforbund kommer en million nordmenn til å være hørselshemmet i 2020. Flere unge får hørselsskader og flere eldre over 70 år vil øke behovet for hjelpemidler som gjør det mulig å delta i samfunnet. Vi vet at aktivitet og samvær med andre har mye å si for livskvalitet og helse.

Svar:

Som representanten Kjerkol viser til i sin begrunnelse, er det variasjoner når det gjelder forventet ventetid for hørselsutredning i landet, og også innenfor ett og samme helseforetak. Bruk av ordningen Velg behandlingssted vil kunne bidra til å utjevne forskjellene mellom sykehusene. Pasientrådgivningstelefonen tilbyr pasientene veiledning om valg eller bytte av behandlingssted. Pasienten kan også be sykehuset om hjelp til å finne raskere behandling.

De regionale helseforetakene rapporterer at pasienter til høreapparatilpasning prioriteres etter prioriteringsveilederen, og får rett til helsehjelp innen maksimum 12, 26 eller 52 uker etter alvorlighetsgrad. Pasienter tildeles timer etter hvert som det er ledig time. Informasjon om ventetid er tilgjengelig på nettsiden Velg behandlingssted, og er oppgitt som «forventet ventetid». Forventet ventetid vil si det maksimale antall uker et behandlingssted anslår at en pasient må vente på utredningen eller behandlingen. Faktisk ventetid for de aller fleste pasienter opplyses å være vesentlig kortere.

For mange pasienter vil private avtalespesialister også være et godt alternativ for å få time raskere. Helse Sør- Øst RHF opplyser at ventetiden for hørselsutredning og tilpasning av høreapparat hos avtalespesialister varierer fra to uker til 48 uker.

Helse Nord RHF opplyser at Nordlandssykehuset har en stabil ventetid på ca. 22 uker både i Bodø, Lofoten og Vesterålen for de pasientene som i henhold til prioriteringsveilederen bør starte utredning eller behandling innen 26 uker. Når det gjelder pasienter som bør få tilbud innen 12 uker, får disse som regel time innen 6 uker fra henvisning. Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) har ventetider som er innenfor rammene som prioriteringsveilederen angir. Det gjøres faglige prioriteringer av

hastegrad, og de som må vente lengst er de som er minst syke. Ventetiden for tilpassing av høreapparat ved UNN er 16 uker i Harstad, åtte uker i Narvik og 12 uker i Tromsø.

Helse Midt- Norge RHF fremholder at det er viktig å skille mellom uprioritert og prioritert ventetid. Det er i Midt-Norge oppgitt følgende ventetid på uprioriterte pasienter: Helse Nord- Trøndelag oppgir uprioritert ventetid til 11 uker i Namsos, og prioritert ventetid er under fire uker. I Helse Møre og Romsdal oppgis ventetiden til 8 uker i Molde, 14 uker i Kristiansund og 16 uker i Ålesund. På St. Olavs Hospital HF er ventetiden oppgitt til 26 uker, og Helse Midt- Norge opplyser at det er satt i gang en prosess for å bedre kapasiteten ved blant annet å vurdere etablering av en ekstra høresentral. Også i Midt-Norge er det flere avtalespesialister tilknyttet alle helseforetak som bidrar til å dekke behovet for tilpasning av høreapparat, men det foreligger i dag ingen oversikt over hvor lang ventetid avtalespesialistene har for tilpasning av høreapparat.

Representanten tar i sitt spørsmål opp etableringen av private tilbud hvor pasienten selv betaler for tjenestene. Jeg er kjent med at private audiograf-tjenester er etablert flere steder i landet, og særlig i Trøndelag. Jeg ønsker at pasientene skal få et godt tilbud på sykehusene og hos private avtalespesialister.

Sykehusene skal arbeide for å holde korte ventetider, det skal eventuelt vurderes å inngå flere avtaler med avtalespesialister, og pasienter og henvisende instanser må benytte muligheten til informasjon om ventetider til utredning og tilpasning av høreapparat ved å kontakte Informasjonstjenesten Velg behandlingssted.

SPØRSMÅL NR. 1191**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik****Besvart 23. mars 2018 av finansminister Siv Jensen****Spørsmål:**

«NRK kunne 16. mars under overskriften «Enklere å være smugler» melde at bemanningen på norske grensestasjoner er kritisk lav utenom ordinær arbeidstid.

Mener finansministeren at hun i dag har tilstrekkelig kontroll på Norges grenser?»

BEGRUNNELSE:

Finansministeren har tidligere slått fast at «regjeringen mener det er avgjørende for samfunnssikkerheten i Norge at Tolletaten har en sterk grensekontroll» (Dokument nr. 15:173 (2016-2017)). Tollernes fagforeninger og andre har i lang tid varslet om at grensekontrollen ikke er tilstrekkelig. Til tross for forsikringer fra regjeringen om at den anser grensekontroll for viktig, synes situasjonen på grensen å bli stadig mer prekær. Man kan bli i stuss om regjeringen har kapitulert på et område den selv beskriver som avgjørende for samfunnssikkerheten.

I NRKs artikkel beskrives det en situasjon der yrkeskriminelle smuglere får passere grensen uhindret selv om Tollvesenet observerer dem fordi det ikke er ressurser til å stoppe smuglerne. Det skildres en virkelighet der Norges største grenseovergang har en bemanning på to-tre personer nattetid og der dette forhold blir utnyttet av organiserte kriminelle.

NTL Tolletaten rykket 23. juni i fjor ut og advarte om at den operative evnen i etaten er svekket. Det tegnes et bilde av en etat som kutter til beinet. Norsk tollerforbund oppgir at ressursituasjonen aldri har vært mer anstrengt og at det er meget stor frustrasjon blant tjenestefolkene ute i distriktene. Forbundet opplever situasjonen som prekær og verre enn noen gang. Det oppfattes at etaten og turnusen til de ansatte nå styres etter budsjettmessige og ikke faglige vurderinger. Det stilles samtidig spørsmål fra fagpersoner rundt manglende tilstedeværelse og kontroll langs kysten, som utgjør en yttergrense for Schengen-området. Bekymringsmeldingene er alvorlige og omfattende.

Senterpartiet prioriterte i sitt alternative statsbudsjett for 2018 200 mill. kroner til styrket grensekontroll, hvorav 100 mill. kroner til Tolletaten. Vil statsråden følge opp Senterpartiets initiativ og stille til rådighet tilstrekkelige ressurser for å styrke kontrollen ved Norges grenser?

Svar:

La meg først si at jeg setter pris på Senterpartiets engasjement rundt grensekontrollen i Norge. Det er et engasjement vi deler, men jeg setter ikke like stor pris på Senter-

partiets iver etter å øke skatter og avgifter. I Senterpartiets alternative budsjett beløp skatteskjerpelsene seg til drøye 6 mrd. kroner ifølge Innst 3. S - 2017-2018.

Norsk Tollerforbunds beskrivelse av situasjonen på grensen må stå for deres egen regning. Jeg verken vil eller kan kommentere informasjon om Tolletatens tilstedeværelse på grensen, informasjon som kan benyttes av organiserte kriminelle. La meg likevel få bemerke at det i forbindelse med påsken i fjor var et tilsvarende medieoppslag med sterk bekymring rundt Tolletatens bemanningssituasjon. Omtrent samtidig gjorde etaten et av sine største hasjebeslag noen gang (over 150 kilo), i påsken og utenom ordinær arbeidstid. Dette viser at det er risiko for å bli tatt, uansett når man måtte prøve å smugle varer over grensen. Slik skal og må det også være.

Denne regjeringen mener det er avgjørende for samfunnssikkerheten i Norge at Tolletaten har en sterk grensekontroll. Vi har prioritert grensekontrollen høyt og har siden 2016 gjennomført den største satsningen på Tolletatens grensekontroll i moderne tid. Vi har fått flere tollere på grensen, bedre utstyr med kameraer på alle landeveis grenseoverganger innen 2020 og en kraftig styrking av etatens etterretningskapasitet.

Tolletaten må prioritere strengt innenfor sine tilgjengelige budsjetttrammer. Risiko og vesentlighet er sentrale premisser for prioriteringene. Tolletaten ser at smuglingen bærer preg av mer organisert kriminalitet, med aktører som blir stadig mer profesjonelle og kyniske. I tillegg har det mange steder vært en sterk trafikkvekst som gir lavere kontrolldekning ved grenseovergangene. En vedvarende høy risiko for smugling, i tillegg til økt registrert vareførsel, gjør at Tolletaten må bruke sine ressurser på en mest mulig effektiv måte og bli bedre på metodisk utvikling i grensekontrollen. Samtidig må etaten finne rom for å prioritere digitalisering og annen modernisering. Jeg forstår at en slik situasjon kan oppleves utfordrende for de ansatte i etaten. Tolletaten leter derfor kontinuerlig etter effektiviseringsgevinster som ikke reduserer den operative kraften i kjerneoppgavene. For eksempel er lønns- og regnskapsoppgavene fra januar 2018 overført til Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Dette medfører en reduksjon av antall ansatte i etaten og penger spart, uten at det påvirker grensekontrollen negativt. Tiltakene som er gjennomført viser at Tolletaten kontinuerlig effektiviserer og samtidig styrker grensekontrollen.

Det er viktig å understreke at etatsinterne prioriteringer er etatsleders ansvar. Jeg har full tillit til at tolldirektøren, innenfor de rammer Stortinget har tildelt ham, gjør

de valg og prioriteringer som til enhver tid er til det beste for etaten som helhet.

La det ikke være noen tvil om at Regjeringen har styrket Tolletaten. Tolldirektøren skriver i innledningen til Tolletatens årsrapport at regjeringens styrking av grensekontrollen antagelig er en viktig årsak til at Tolletaten aldri før har gjort så mange beslag som i 2017. En styrking betyr likevel ikke at en etat ikke trenger å omstille og mo-

dernisere virksomheten. At vi styrker enkelte områder kan ikke bety at all annen drift skal fryses slik den var før styrkingen. Jeg mener vi har en god tolletat med mange engasjerte og dyktige tjenestemenn og har et godt utgangspunkt for videre utvikling av etaten. Ytterligere satsing på Tolletaten vil imidlertid måtte veies opp mot alle andre gode formål i den ordinære budsjettprosessen.

SPØRSMÅL NR. 1192

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Sigbjørn Gjelsvik

Besvart 3. april 2018 av olje- og energiminister Terje Søviknes

Spørsmål:

«North Connect er definert som et særlig prioritert prosjekt i EU, gjennom EU-kommisjonens liste over "projects of common interest", og EU vil ifølge Agder Energis nettsider også bidra til byggingen med minst 10 millioner euro gjennom EUs støtteordning "Connecting Europe Facility" (CEF).

Hvilken rolle har Acer i arbeidet med EUs nettutviklingsplaner og kan statsråden garantere at Acer eller andre EU-organer i fremtiden ikke vil ha myndighet til å sørge for at EUs prioriterte prosjekter blir gjennomført?»

BEGRUNNELSE:

Til Agder Energis nettsider sier Tommy Løvstad, daglig leder og prosjektdirektør i NorthConnect, at støtten fra EU markerer en viktig milepæl for prosjektet:

"Alle i teamet er svært fornøyde. Vi ser fram til det videre samarbeidet med INEA og CEF. Det å bli valgt ut til å motta støtte fra EU er veldig positivt for prosjektets videre framdrift, og representerer en viktig støtteklæring for prosjektets eiere i en krevende utviklingsfase."

Til grunn for utvelgelsen av de prioriterte prosjektene er en tiårig nettutviklingsplan som lages av regulatorene i ENTSO-e, under tilsyn av ACER og godkjennes av kommisjonen.

Svar:

EUs tiårige nettutviklingsplaner utarbeides annethvert år av ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity), som er en organisasjon for samarbeid mellom systemansvarlige nettselskaper i Europa.

Statnett representerer Norge i ENTSO-E og deltar i det nevnte arbeidet.

De tiårige nettutviklingsplanene skal være med på å legge til rette for en samordnet og kostnadseffektiv utvikling av strømmettet i EU. Planene er ikke bindende for medlemslandene og regelverket gir ACER ingen myndighet til å kreve gjennomføring av utbygging av kraftledninger. ACER gir uttalelser til og følger med på gjennomføringen av planene. I tillegg gir ACER anbefalinger med sikte på at planene blir gjennomført.

Infrastrukturprosjekter av felles europeisk interesse innenfor elektrisitet, gass, olje og CO₂, såkalte Projects of Common Interest (PCI), reguleres av forordning 347/2013/EU om transeuropeisk infrastruktur (infrastrukturforordningen). Infrastrukturforordningen er ikke tatt inn i EØS-avtalen. Det er i forordningen åpnet for at grensekryssende infrastruktur mellom EU og et EØS-land kan få status som PCI. PCI-status gir mulighet til å motta støtte fra Connecting Europe Facility (CEF). CEF er en ordning som bidrar til finansieringen av infrastrukturprosjekter innenfor transport, energi og digitale tjenester.

ACER deltar i utarbeidelsen av PCI-listen sammen med landenes systemansvarlige nettselskaper, ENTSO-E, medlemslandene, nasjonale reguleringsmyndigheter og Europakommisjonen. Kommisjonen vedtar en PCI-liste annethvert år. Det følger av infrastrukturforordningen at ingen prosjekter kan føres opp på listen uten samtykke fra medlemsstatene som får sitt territorium berørt av prosjektet. Forordningen gir ikke noen EU-organer myndighet til å pålegge medlemslandene å bygge infrastruktur. I traktaten om Den europeiske unions virkemåte artikkel 172, som utgjør hjemmelsgrunnlaget for infrastrukturforordningen, slås det i annet ledd fast at gjennomføring av

prosjekter som berører en medlemsstats territorium, krever godkjenning fra den berørte medlemsstaten.

Norske myndigheter har styring og kontroll med utbygging av det norske strømnnett gjennom konsesjons-

systemet etter energiloven, herunder beslutninger om å bygge utenlandsforbindelser. Det følger av dette at norske myndigheter har full kontroll over hvilke kraftledninger som tillates bygget fra og til Norge.

SPØRSMÅL NR. 1193

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Martin Henriksen

Besvart 23. mars 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner

Spørsmål:

«Hvilken forskning har statsråden som viser at elevene lærer mer, og at dette henger sammen med lærernes videreutdanning?»

BEGRUNNELSE:

Statsråd Jan Tore Sanner sier til NTB 28.februar at:

«Vi vet at lærere som har tatt videreutdanning rapporterer at de har blitt bedre til å undervise, og at elevene lærer mer.»

Svar:

Norsk skole gir elevene et godt læringsutbytte og har god utvikling på flere indikatorer som måler kvalitet. Allikevel mener jeg vi fremdeles må jobbe kontinuerlig for å skape en skole der alle barn får muligheter, uavhengig av sin og familiens bakgrunn. I den konteksten er det interessant å avdekke hvilke faktorer som kan gi elever økt læringsutbytte, uavhengig av elevenes hjemmebakgrunn.

Ser vi på norske elever, finner TIMMS-undersøkelsen fra 2015 en sammenheng mellom læreres utdanningsnivå og fagspesialisering og elevenes prestasjoner (Bergem, O. K., H. Kaarstein og T. Nilsen (red.) (2015)). Halvparten av elevene som deltok i TIMMS undervises av lærere med spesialisering i matematikk eller naturfag, den andre halvparten har lærere med andre fagspesialiseringer. Analyser viser at lærernes utdanningsnivå, fagspesialisering og faglige og fagdidaktiske trygghet er «likeverdsfaktorer», hvilket vil si at disse faktorene kan bidra til å redusere den sterke sammenhengen mellom elevenes hjemmebakgrunn og læringsutbytte. Også TIMMS 2011 fant en slik sammenheng.

I uttalelsen til NTB som det refereres til i spørsmålet, refererer jeg til hvilket utbytte lærerne selv rapporterer at videreutdanningen har gitt. Kilden til dette er Deltakerundersøkelsen, en årlig spørreundersøkelse NIFU gjennomfører blant deltakere i videreutdanning for lære-

re (Ulriksen, R. og C. Gjerustad (2017)). På en skala fra 1 til 6, der 1 er helt uenig og 6 er helt enig, krysser 56 prosent av deltakerne av for verdiene 5 eller 6 på utsagnet "Videreutdanningen har medført at elevene mine får et større faglig utbytte". 60 prosent krysser av for verdiene 5 eller 6 på utsagnet "Videreutdanning har generelt forbedret min måte å undervise/praktisere på".

Studier med andre mål på elevers læring enn læreres selvrappotering underbygger også at læreres formelle kompetanse henger sammen med elevenes læringsutbytte. Det er riktignok ikke nødvendigvis et én-til-én-forhold mellom avlagte studiepoeng hos læreren og læringsutbyttet hos elevene. Det kan se ut til at effekten kan avta over en viss terskelverdi, og at effekten av fagspesifikk kompetanse er større på de øverste trinnene av grunnopplæringen enn de lavere. Like fullt tyder forskningen på at lærernes formelle kompetanse i fagene de underviser i er av betydning (Monk, D. H. (1994), Darling-Hammond, L. (1999), Hattie J. (2009), Metzler, J. og Woessmann, L. (2010)).

SPØRSMÅL NR. 1194**Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Kari Elisabeth Kaski****Besvart 3. april 2018 av kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland****Spørsmål:**

«I vedtak nr. 705, 29. mai 2017 fremgår det at regjeringen skal komme med et «helhetlig lovforslag som vurderer problemstillingen om hyblifisering».

Når kan vi forvente at dette følges opp, og vil Statsråden prioritere å stramme inn reglene for utleie av leiligheter som bokollektiver for å hindre utnyttelse av svake grupper i et stramt leiemarked?»

BEGRUNNELSE:

Boligmarkedet i Oslo har over mange år vært under sterkt press. Etterspørselen etter bolig har vært høy og mange utleiende velger å dele opp leiligheter i mindre enheter for deretter å leie ut hver enhet med høy gevinst.

I Dagsavisen 16. mars kommer det frem at en privat utleier har gjort leilighet på 85 kvadratmeter på Tøyen i Oslo, med tre soverom, om til seks soverom, ved at stua er tatt bort. Rommene leies ut til seks kvinner som hver må ut med 8000,- i leie. Til sammen tar utleier inn 48.000 kroner hver eneste måned i leie. Kvinnene har ingen felle-sarealer og må dele på et lite kjøkken, et toalett, og et lite bad. I et av de minste rommene, på 5-6 kvadratmeter, er det ikke mulig å åpne vinduet. Boden er fylt opp med utleiers ting. En av beboerne forteller til Dagsavisen at hun er ved dårlig helse og ikke i stand til å jobbe. Hun mottar derfor bostøtte fra NAV til husleien.

I dag har ikke kommunen de juridiske verktøy til å hindre slik praksis. Dette ligger på nasjonalt plan. Selv om de bor trangt og dårlig, hevder utbygger og utleier ifølge Dagsavisen at de har fulgt loven. Flere liknende saker ha vært oppe i Oslo de siste årene.

I Meld. 7 (2017-2018) til Stortinget fremgår følgende: Kommunal- og moderniseringsdepartementet uttaler i brev 10. januar 2018:

«Dokumentene som ligger til grunn for vedtaket er Prop. 39 L (2016–2017) Lov om eierseksjoner (eierseksjonsloven) og Innst. 308 L (2016–2017). Anmodningsvedtaket behandles i departementet nå. Oppfølging av vedtaket er nærmere omtalt i Prop. 1 S (2017–2018) for Kommunal- og moderniseringsdepartementet, side 199. Der står det at departementet vil vurdere om det er grunn til å foreslå nye eller tydeligere regler i plan- og bygningsloven, og om det bør gjøres tilføyelser i den nye eierseksjonsloven. Det opplyses også at departementet kommer tilbake til Stortinget i løpet av 2018. Kommunal- og forvaltningskomiteen har i Innst. 16 S (2017–2018) ikke merknader.»

Svar:

Debatten om såkalt "hyblifisering" har pågått en stund, og jeg er kjent med problemstillingen. Å forsterke tiltak mot boligspekulasjon og hyblifisering, er også et punkt i regjeringens politiske plattform. For å få et bedre kunnskapsgrunnlag om hyblifisering, inviterte departementet ulike aktører til et innspillmøte 4. januar i år. Vi ville vite mer om omfang og konsekvenser av hyblifisering. Innspillene tyder på at hyblifisering skjer i moderat omfang i de største byene, og at det ikke er et generelt problem i landet. Hyblifisering anses imidlertid som et stort problem for bomiljøet og omgivelsene i de tilfellene det skjer. Samtlige aktører mente det var behov for lovendringer, i plan- og bygningsloven og/eller eierseksjonsloven.

Plan- og bygningsloven regulerer ikke utleie, og det å etablere et utleieforhold i en godkjent bolig er i seg selv ikke noe kommunen skal saksbehandle. Det å bygge om eller endre en bolig, slik at langt flere enn tidligere kan bo der, kan være en søknadspliktig bruksendring. Alle tekniske krav må da oppfylles.

Den som vil endre boligen sin, har ansvar for avklare med kommunen om endringen er søknadspliktig. Terskelen for at kommunen kan kreve søknad om bruksendring er lav, og søknadsplikt inntrer dersom den endrede bruken kan påvirke hensyn som skal ivaretas av plan- og bygningslovgivningen. En ombygging eller endret bruk som kan få konsekvenser for blant annet brannsikkerhet, parkeringsforhold, støy, planløsning, ventilasjon, tilgjengelighet mv. vil normalt være søknadspliktig. Dersom en boligeier ikke har søkt om og fått tillatelse i slike tilfeller, er bruken av boligen ulovlig.

Hvis et søknadspliktig tiltak er i tråd med alle krav i regelverket, er hovedregelen at man har krav på å få tillatelse. For å avslå en søknad om bruksendring, må derfor kommunen vise til en avslagshjemmel i loven. For eksempel kan bruksendringen avslås dersom den ikke er i tråd med krav til brannsikkerhet. Ved oppdeling av bolig til hybler, kan kommunen også ha mulighet til å avslå søknaden med hjemmel i plan- og bygningsloven § 31-6. Denne bestemmelsen fastslår at kommunen kan avslå søknad om blant annet oppdeling av bolig til hybler, selv om tiltaket ellers er i tråd med lovgivningen. Forutsetningen for å kunne avslå, er at plan- og bygningsloven § 31-6 er gjort gjeldende i kommuneplanen. Bestemmelsen er et egnet virkemiddel for kommunen til å hindre hyblifisering. Mye tyder imidlertid på at bestemmelsen oppfattes som uklart og er ukjent for mange kommuner, og derfor brukes lite.

Det er altså muligheter i dagens regelverk for å hindre hyblifisering, men reglene for dette oppfattes som uklare og vanskelige å anvende. I departementet pågår et lovarbeid for å revidere regelverket for eksisterende bygg. Her er hyblifisering et tema, og departementet har som mål å tydeliggjøre reglene som gjelder i slike tilfeller i lovarbeidet. Vi tar sikte på å sende forslag til endringer på høring

i 2018. Departementet vurderer i tillegg om eierseksjonsloven bør få regler som kan gi styret/de øvrige beboerne verktøy til å forhindre uønsket hyblifisering av boligseksjoner i eierseksjonssameier. Forslag til endringer vil i så fall sendes på høring sammen med forslag til endringer i plan- og bygningsloven.

SPØRSMÅL NR. 1195

Innlevert 16. mars 2018 av stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson

Besvart 4. april 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«I valgkampen lovet helseministeren å løfte ME-syke og deres behov for hjelp. Etter valget har det vært stille, utenom en liten ekstravilgning til forskning der SV og regjeringspartiene stemte sammen. SV er utålmodige etter bedre behandlingstilbud for ME-syke og mer forskning.

Hva vil helseministeren gjøre for å bedre ME-syke sin situasjon framover?»

Svar:

Regjeringen vil legge til rette for å gi pasienter med ME et godt tilbud. Sykehus og kommuner må samarbeide om behandling og annen oppfølging. Kunnskapen må bedres gjennom forskning. Foreldre til alvorlig ME-syke skal ha mulighet til å følge opp barna sine. Det er viktig at barn og unge ikke faller ut av skolen.

Helse Midt-Norge RHF driver på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet et pilotprosjekt med tverrfaglige diagnosesentre i spesialisthelsetjenesten. Formålet er at pasientene skal få et bedre tilbud om utredning av tilstanden, og et enklere møte med tjenestene. Prosjektet omfatter både pasienter med langvarige smerter av ukjent årsak og pasienter med utmattelsestilstander. Prosjektet er nasjonalt og involverer eksisterende fagmiljøer og aktuelle nasjonale kompetansetjenester, pasienter og brukere og kommuner. Det er etablert fagnettverk og læringsnettverk. Det er utarbeidet pasientforløp, med felles kartleggingsverktøy, diagnose- og klassifiseringssystem og protokoller. Alle pasienter som henvises til de tverrfaglige smerteklinikkene eller poliklinikker for ME vil bli utredet og behandlet etter samme metode. Dette skal bidra til å sikre kunnskapsbaserte, helhetlige pasientforløp, og til større likhet i behandlingstilbudet.

Prosjektet omfatter hele pasientforløpet, og skal bidra til å sikre god helsefaglig oppfølging både i spesialisthelsetjenesten, helsetjenesten i kommunene og i andre kommunale tjenester.

Årsakene til at noen mennesker får ME er ikke avklart. Kunnskap om årsak til sykdom er ofte grunnlaget for å finne frem til effektiv behandling. Som representanten Wilkinson er inne på er det derfor nødvendig med mer forskning. Flere norske forskningsmiljøer er for eksempel involvert i forskning om legemidlet Rituximab.

Sommeren 2017 startet fire ME-prosjekter som fikk støtte gjennom behovsidentifisert forskning. Dette er en helt ny måte å involvere brukere på og har gitt brukerne reell innflytelse over hva det skal forskes på. Dette er i tråd med vår tenkning om pasientens helsetjeneste. To av prosjektene handler om å finne ut mer om årsakene til sykdommen, ett prosjekt skal studere hvordan pasienter og pårørende blir møtt av de offentlige tjenestene og det siste prosjektet skal studere virkningen av en ny behandling for pasientgruppen.

Det er for stor variasjon i den oppfølgingen som gis til alvorlig syke pasienter med ME. Det er behov for å sikre et likeverdig og godt tilbud. Pakkeforløp for utmattelsestilstander er tatt inn i regjeringserklæringen, og Helsedirektoratet har fått i oppdrag å utarbeide pakkeforløpet. Arbeidet vil skje i samarbeid med representanter for brukere og pårørende.

SPØRSMÅL NR. 1196**Innlevert 19. mars 2018 av stortingsrepresentant Abid Q. Raja****Besvart 3. april 2018 av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner****Spørsmål:**

«Vil statsråden åpne for alternative ordninger for kommuner som ønsker svømmeopplæring i barnehagene, men som ikke har tilstrekkelige ressurser i administrasjonen til å følge det opp?»

BEGRUNNELSE:

Dalane Tidende skriver 19. mars at 4.- og 5-åringer i Bjerkreim kommune ikke får svømmeopplæring i neste barnehageår. Begrunnelsen er at kommunen har kuttet i stillingen til oppvekstrådgiveren. Vedkommende har i flere år hatt ansvaret for å søke fylkeskommunen om midler, og samtidig følge dette opp med organisering av tilbudet. Begrunnelsen er at det kun er lovpålagte oppgaver som skal prioriteres. Arbeidet med å søke om svømmemidler og følge opp dette viser seg for tidkrevende i en hardt prøvd økonomisk hverdag for kommunen.

Da jeg tok initiativ til ordningen var en av de viktigste forutsetningene at dette skulle medføre minst mulig arbeid og økonomisk ulempe for de aktuelle kommunene som ønsker en slik undervisning for sine eldste barnehagebarn. Dette skulle være en lett tilgjengelig ordning. Ordningen har i den aktuelle kommunen, Bjerkreim, medført stor suksess. Lokalavisen Dalane Tidende har hatt oppslag med fornøyde barn som har lært seg å te seg i vann og på den måten forberedt dem på svømmeundervisningen som venter på barneskolen.

Svømmeopplæring redder liv, og Bjerkreim har vært blant kommunene i Norge som virkelig har grepet denne sjansen som Venstre var helt i front med å få på plass. Nå fortviler foreldre til de aktuelle barnehagebarn over at ordningen forsvinner, selv om tilskuddet ligger der tilgjengelig for barna.

Det er kanskje nettopp de kommunene som har begrensede ressurser og muligheter til å tilby noe ekstra for de aller yngste innbyggerne, som trenger ordningen mest. At svømmeopplæringen skal kuttes med et pennestrøk fordi kommunen ikke har kapasitet til å følge den opp, er meget uheldig. Det var ikke intensjonen at kommuner skulle få en ekstra økonomisk byrde ved et slikt opplegg. Tvert imot skulle tilbud om svømmeundervisning i barnehagen være et tilskudd til kommuner som kanskje nettopp trenger økonomisk drahjelp til å få slike ordninger på plass.

At kutt i kommunens økonomi skal ramme et slikt opplegg synes derfor urettferdig for de barna dette gjelder. Det har vist seg enkelt å få på plass ordningen i kommunen og den har vært svært vellykket. Ekstra betenkelig

blir det at det i en kommune som har etablert ordningen gjennom noen år nå, må kutte den ut fordi stillingen til en oppvekstrådgiver reduseres. Dette viser at ordningen er sårbar. I budsjettet for 2018 er det satt av 65 millioner kroner til ordningen. Den omfatter potensielt tusenvis av barn, og mange kommuner. Venstre ønsker på sikt å utvide ordningen til å gjelde alle 4. – og 5. åringer i norske barnehager. Da er det nødvendig med en ordning som gjør alle kommuner på en eller annen måte i stand til å søke om midler uten at de selv lider noen betydelige økonomiske byrder.

Svar:

Regjeringen er, i likhet med representanten, opptatt av å styrke barn og unges svømmeferdigheter. Svømmeopplæring kan redde liv. Nettopp for å unngå at barns svømmeopplæring er avhengig av foreldrenes økonomi og initiativ er det viktig med opplæring i felles arenaer som skole og barnehage. Vi har derfor iverksatt en rekke tiltak for svømmeopplæring, både i barnehage og i skolen. Å sikre at barn blir trygge i vannet tidlig, gir et bedre grunnlag for å lære å svømme. I 2017 ble det totalt bevilget 40 mill. kroner i tilskudd til svømmeopplæring i barnehage, noe som har resultert i at om lag 21 000 barn har fått svømmeopplæring. Gjennom budsjettforliket for 2018 økte bevilgningen til i overkant av 66 mill. kr i 2018. Det er fylkesmennene som lyser ut tilskuddsmidlene og behandler søknadene, og det er den enkelte fylkesmann som bestemmer krav til innhold i søknaden i sitt embete. Retningslinjene for alle søknader er at de skal gi en beskrivelse av hvor svømmeopplæringen skal foregå og av selve opplegget for svømmeopplæringen. Både kommuner, barnehager og frivillige organisasjoner kan søke om tilskudd fra ordningen. Flere kommuner kan også samarbeide om å etablere et opplæringstilbud. Søknader som beskriver et samarbeid mellom kommune og frivillige organisasjoner prioriteres. Det er viktig at søknadsrutiner er enkle og fleksible slik at kommuner unngår unødvendig byråkrati. Det er imidlertid viktig å sikre at svømmeopplæringen skjer basert på et forsvarlig opplegg. Å forenkle søknadsprosessen for mye, vil kunne gå utover muligheten til å vurdere forsvarligheten av svømmeopplæringen. Slik tilskuddet er innrettet, skal det i sin helhet benyttes til aktiviteter relatert til svømmeopplæring av barna, jf. retningslinjenes punkt 3.1. Slik mener jeg at det også må være i fremtiden. Dersom man skal åpne for at tilskudd også kan brukes for å jobbe administrativt med ordningen, burde det gjelde for alle aktørtyper som kan søke på

ordningen. Dette mener jeg imidlertid ikke er en god idé, da det vil kunne innebære at en uforholdsmessig stor andel av midlene til svømmeopplæring i barnehagen vil gå til administrative ressurser. Jeg vil til slutt understreke at

tilskuddsordningen i seg selv ikke er en ekstra økonomisk byrde. Det er derimot et unikt tilbud om støtte til svømmeopplæring for barn i barnehage.

SPØRSMÅL NR. 1197

Innlevert 19. mars 2018 av stortingsrepresentant Sveinung Stensland

Besvart 9. april 2018 av helseminister Bent Høie

Spørsmål:

«Når vil helseministeren sørge for tilgang til eResept også for tannleger?»

BEGRUNNELSE:

Tannlegeforeningen har blitt fortalt at eResept-tjenesten skal bli tilgjengelig også for tannleger. Journalleverandørene har klargjort for dette, og man avventer nå at det skal løses fra myndighetenes side. Alt det formelle er klart for eResept for tannleger.

eResept er nå tatt i bruk innen helseforetakene og blant landets leger. Det hindrer feil, gjør det enklere for pasientene og gir raskere ekspedisjon i apotekene. Utbredelsen av e-resept ble raskt en suksess. Nå formidles det flere titalls millioner eResepter årlig, noe som gjør det til den viktigste løsningen for legemiddelhandtering i helsesektoren. eResept sørger for sikker og effektiv elektronisk formidling av resepter og reseptopplysninger og reduserer risikoen for feil i forskrivning og utlevering av legemidler.

Så lenge tannleger ikke er inkludert i eResept-ordningen vil man som pasient ikke ha full oversikt over sine resepter på «mine resepter» og man vil heller ikke ha tilgang til data om tannlegeordinerte legemidler når ordningen «pasientens legemiddel-liste» kommer på plass. Tannleger skriver blant annet ut antibiotika, eResept er dermed også et viktig tiltak for å få bedre oversikt på denne forskrivningen. Tannleger med norsk autorisasjon eller lisens har, med visse begrensninger, rett til å rekvirere de legemidler som er nødvendige for utøvelse av tannlegevirksomheten. Det er spesielt legemidler til behandling av smerter og infeksjoner samt problemer i munnhulen som er aktuelle. Dette er midler som også kan påvirke effekten av andre legemidler forskrevet av lege. Det er derfor viktig for både pasienter og tannleger at de også får tilgang på eResept, noe departementet har varslet at skal komme på plass ved flere anledninger.

Svar:

Som representant Stensland påpeker, gir e-resept tryggere legemiddelbruk ved at risiko for feil ved forskrivning og utlevering av legemidler reduseres. E-resept er viktig både for den enkelte innbygger og for aktører som håndterer resepter og legemiddelinformasjon. Jeg er, som representanten, opptatt av at e-resept benyttes av alle relevante aktører.

Jeg har derfor gitt Direktoratet for e-helse i oppdrag å legge til rette for at e-resept også kan tas i bruk av aktørgrupper som tannleger, jordmødre og helsesøstre. Selve reseptformidlingen er nå teknisk tilrettelagt for tannleger og andre. Men, for å kunne ta i bruk e-resept, må det også gjøres nødvendige tilpasninger i den enkelte aktørs IKT-systemer.

Jeg har spurt Direktoratet for e-helse om status for hvor langt tannlegenes journalleverandører har kommet i dette arbeidet. Arbeidet har tatt tid, men direktoratet kan opplyse om at leverandørene er i gang med utvikling i sine systemer. Direktoratet for e-helse samarbeider tett med journalleverandørene og ønsker å legge til rette for at prosessen skal være forutsigbar og enklest mulig. Jeg vil i min dialog med Direktoratet for e-helse også oppfordre til en tettere dialog med Tannlegeforeningen for å vurdere mulige tiltak for å få økt fart på arbeidet.

SPØRSMÅL NR. 1198**Innlevert 19. mars 2018 av stortingsrepresentant Nicholas Wilkinson****Besvart 4. april 2018 av eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen****Spørsmål:**

«SV har lenge jobbet for et eget eldreombud for eldre i Norge. I Jeløya-erklæringen står det at regjeringen vil "etablere et nasjonalt eldre-, pasient- og brukerombud. Ombudet skal lokaliseres til et av de eksisterende pasient- og brukerombudene".

Hva er prosessen og tidsplanen for å få på plass eldreombudet (eldre- pasient- og brukerombudet)?»

BEGRUNNELSE:

Spesielt lurer jeg på om det kommer en sak til Stortinget, og når denne kommer.

Svar:

Etableringen av et nasjonalt eldre-, pasient- og brukerombud er en prioritert oppgave for regjeringen. Jeg legger, i samarbeid med eldre- og folkehelseministeren, opp til å sende forslag til nødvendige lovendringer på alminnelig høring med sikte på å så snart som mulig kunne fremme et lovforslag for Stortinget.

SPØRSMÅL NR. 1199**Innlevert 19. mars 2018 av stortingsrepresentant Geir Pollestad****Besvart 23. mars 2018 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale****Spørsmål:**

«Stortinget gjekk ved handsaming av pelsdyrnæringa inn for skjerpa krav til dyrevelferd i pelsdyrnæringa.

Korleis har Regjeringa fylgt opp desse viktige vedtaka for å betra dyrevelferda i pelsdyrnæringa?»

Framlegget om å reversere dei nye krava heng saman med at avveginga mellom kostnader og meirarbeid på den eine sida, og gevinst for dyrevelferda på den andre, blir ei anna dersom næringa skal bli avvikla.

Eg vil informere Stortinget om dette på eigna måte.

Svar:

Meld. St. 8 (2016-2017), komitéinnstillinga og Stortinget sine vedtak innebar at krava til dyrevelferd skulle bli skjerpa. Desse dokumenta og vedtaka er følgde opp mellom anna gjennom nye krav i forskrift om hald av pelsdyr som tredde i kraft 1. januar i år, gjennom at næringa på initiativ frå meg har utarbeidd utkast til dyrevelferdsprogram for mink, og gjennom at Mattilsynet er bedne om vurderingar når det gjeld skjul til rev og bruk av nakketang.

På bakgrunn av at regjeringa no arbeider med eit framlegg til ei lov om forbod mot hald av pelsdyr med ein avviklingsperiode for eksisterande produsentar fram til årsskiftet 2024/2025, har eg stansa denne oppfølginga. Eg har difor utarbeidd eit framlegg til ei forskrift som vil reversere dei nye krava i forskrift om hald av pelsdyr, slik at ho vil lyde slik ho gjorde fram til 1. januar i år.

SPØRSMÅL NR. 1200**Innlevert 19. mars 2018 av stortingsrepresentant Geir Pollestad****Besvart 23. mars 2018 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale****Spørsmål:**

«I regjeringsplattformen til H, Frp og V går ein inn for å innføra eit næringsforbod for pelsdyrnæringa.

Kor mange færre skinn av mink og rev vil det verte omsett på verdsmarknaden som fylgje av dette?»

Svar:

I Meld. St. 8 (2016-2017) er det oppgitt tal for omsetnad av norske skinn gjennom auksjonshusa i Finland og Danmark i 2015. Det vart selt over 59 tusen sølvrevskinn, over 51 tusen blårevskinn og 811 tusen minkskinn.

Det står også at den norske produksjonen av reve-skinnt utgjer under to prosent av verdsproduksjonen, og at den norske produksjonen av minkskinn utgjer om lag ein prosent av verdsproduksjonen.

